

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Hodnocení konkurenceschopnosti Spojeného království Velké Británie a Severního Irska
v kontextu Strategie Evropa 2020

Evaluation of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
Competitiveness in the Context of the Europe 2020 Strategy

Student: Bc. Monika Schmidtmeyerová

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Michaela Staníčková, Ph.D.

Ostrava 2019

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Monika Schmidtmeyerová**

Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6210T004 Eurospráva

Téma: **Hodnocení konkurenceschopnosti Spojeného království Velké Británie
a Severního Irska v kontextu Strategie Evropa 2020
Evaluation of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
Competitiveness in the Context of the Europe 2020 Strategy**

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Historický vývoj a perspektivy evropské integrace se zaměřením na Spojené království Velké Británie a Severního Irska
 3. Metodiky využívané k měření a hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti
 4. Hodnocení konkurenceschopnosti Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z hlediska plnění Strategie Evropa 2020
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- GREENE, William H. *Econometric analysis*. 8th ed. New York: Pearson, 2018. 1 126 s. ISBN 978-0-13-446136-6.
- MELECKÝ, Lukáš a Michaela STANÍČKOVÁ. *Soudržnost a konkurenceschopnost vybraných zemí a regionů Evropské unie*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2015. 314 s. ISBN 978-80-248-3838-0.
- ŠMEJKAL, Václav a kol. *Evropská unie po brexitu. Právně-institucionální aspekty evropské integrace*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 240 s. ISBN 978-80-7598-098-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Michaela Staničková, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 26.04.2019

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Místopřísežné prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně příloh (mimo obrázků 4.2 - 4.7 a přílohy 9), vypracovala samostatně. Všechny použité informační zdroje jsem uvedla v seznamu literatury a patřičně citovala v diplomové práci.

V Ostravě dne 26. dubna 2019

Monika Schmidtmeyerová

Bc. Monika Schmidtmeyerová

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní doc. Ing. Michaelae Staníčkové, Ph.D. za její vedení, odbornou pomoc, cenné připomínky a veškerý věnovaný čas při psaní mé diplomové práce.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Historický vývoj a perspektivy evropské integrace se zaměřením na Spojené království Velké Británie a Severního Irska	8
2.1.	Počátky a vývoj integračních procesů v Evropě.....	8
2.1.1.	<i>Historický vývoj evropské integrace</i>	<i>10</i>
2.1.2.	<i>Evropská integrace po 2. světové válce</i>	<i>11</i>
2.2.	Působnost Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii ...	19
2.2.1.	<i>Problematika přistoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska do Evropských společenství</i>	<i>20</i>
2.2.2.	<i>Členství Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii</i>	<i>22</i>
2.3.	Brexit a perspektivy evropského integračního procesu.....	24
2.3.1.	<i>Výzvy integračního procesu v podobě dopadů Brexitu na Evropskou unii.....</i>	<i>28</i>
2.3.2.	<i>Dopady Brexitu na Spojené království Velké Británie a Severního Irska a perspektiva spolupráce s Evropskou unií</i>	<i>30</i>
2.3.3.	<i>Potenciální dopady Brexitu na konkurenceschopnost Evropské unie</i>	<i>32</i>
3	Metodiky využívané k měření a hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti.....	34
3.1.	Dimenze a možnosti měření konkurenceschopnosti	34
3.1.1.	<i>Dimenze konkurenceschopnosti a jejich vymezení.....</i>	<i>35</i>
3.1.2.	<i>Měření a hodnocení konkurenceschopnosti dle dimenzí.....</i>	<i>44</i>
3.2.	Růstové strategie na podporu konkurenceschopnosti Evropské unie.....	63
3.2.1.	<i>Lisabonská strategie</i>	<i>64</i>
3.2.2.	<i>Strategie Evropa 2020</i>	<i>68</i>
4	Hodnocení konkurenceschopnosti Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z hlediska plnění Strategie Evropa 2020	73
4.1.	Analýza metod využitelných pro měření a hodnocení konkurenceschopnosti	73

4.2.	Multikriteriální přístupy k hodnocení konkurenceschopnosti členských států Evropské unie a Strategie Evropa 2020.....	75
4.3.	Ekonometrická analýza konkurenceschopnosti členských států Evropské unie dle plnění cílů Strategie Evropa 2020	84
4.4.	Konkurenceschopnost Spojeného království Velké Británie a Severního Irska: komparace výsledků multikriteriálních přístupů a ekonometrické analýzy	102
5	Závěr	108
	Seznam použité literatury.....	112
	Seznam zkratek	119
	Seznam tabulek, obrázků a formulací	
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Proces evropské integrace je velmi náročný z hlediska rozmanitosti jednotlivých evropských států, který má dalekosáhlé historické kořeny již ve starověku. Důvody pro integraci se však v historii v porovnání se současností o něco liší. Prvotním integračním cílem bylo ovládnutí pokud možno co největšího území za účelem nadvlády a větší moci nad rozsáhlou oblastí, díky které byla obrana daného území v případě válečného konfliktu značně efektivnější a vliv daného panovníka ve světě silnější. V současnosti jsou integrační procesy založeny spíše na politické spolupráci jednotlivých zemí, za účelem zamezení případných konfliktů a podpory rozvoje daných států v rámci všech oblastí. Hlavním důvodem změny v integračním smýšlení byly válečné konflikty, především první a druhá světová válka v první polovině 20. století, které značně zasáhly téměř všechny země světa. Vlády jednotlivých zemí si také začaly uvědomovat výhody plynoucí ze vzájemné spolupráce, například v různých oblastech vědy a výzkumu, která je přínosná ve zdravotnictví či ve vývoji nových technologií.

Postupným sbližováním a propojováním evropských ekonomik, tak došlo ke vzniku *Evropské unie*, která je na základě stupně ekonomického rozvoje, výkonu jednotlivých ekonomik a s ohledem na celkový počet obyvatel daného území, světově nejrozvinutějším integračním seskupením v současném 21. století. S problematikou úrovně rozvinutosti úzce souvisí koncept konkurenceschopnosti. Pojem konkurenceschopnost se v Evropě dostal do popředí v druhé polovině 20. století společně se snahou obstát na mezinárodních trzích a vyrovnat se tak konkurenčním rivalům, jimiž jsou například Čína, Rusko a Spojené státy americké, kterým by jednotlivé členské státy Evropské unie nemohly samostatně konkurovat. Konkurenceschopnost byla prvotně sledována na mikroekonomické úrovni podniků a v rámci jednotlivých odvětví a definována jako schopnost podniku uspokojovat poptávku za účelem zisku a zároveň se udržet na trhu za pomoci využití konkurenční výhody v rámci konkurenčního boje mezi podniky stejného odvětví.

Mikroekonomická úroveň konkurenceschopnosti se tak stala základním kamenem pro hodnocení konkurenceschopnosti na makroekonomické úrovni, která je sledována prostřednictvím exportní výkonnosti daného státu a vývoje základních makroekonomických ukazatelů. Úspěšného navyšování konkurenceschopnosti na národní úrovni je však možné dosáhnout pouze za předpokladu její podpory v rámci rozvoje regionů, prostřednictvím snižování regionálních disparit. Problematika konkurenceschopnosti regionů a celkového regionálního rozvoje vychází z makroekonomické úrovně a do popředí se dostala až koncem

20. století. Podpora konkurenceschopnosti regionů se tak stala základním kamenem pro navýšení konkurenceschopnosti daného státu. V rámci Evropské unie je tak problematika konkurenceschopnosti spojována s politikou Hospodářské, sociální a územní soudržnosti, a představují tak komplementární rozvojové cíle. Hlavním cílem této politiky je snaha co nejvíce snižovat ekonomické, sociální a územní rozdíly mezi jednotlivými regiony, a v konečném důsledku tak mezi členskými státy Evropské unie, což podporuje dosahování vyšší úrovně konkurenceschopnosti.

Evropská unie se snaží vést členské státy k navyšování jejich konkurenceschopnosti, a tedy Unie jako celku, prostřednictvím růstových strategií. Pro současné desetileté období 2010-2020 tak byla vytvořena *Strategie Evropa 2020*, jejímž cílem je inteligentní a udržitelný růst, podporující začlenění. K navyšování konkurenceschopnosti států dochází plněním osmi vytyčených cílů, jejichž vývoj je sledován *Evropským statistickým úřadem* a vyhodnocován Evropskou komisí prostřednictvím *Indexu Evropa 2020*. Pro dosažení co nejlepších výsledků je důležitá spolupráce a snaha všech členských států Evropské unie. Na zvýšení či snížení konkurenceschopnosti může mít také vliv rozšíření evropského integračního seskupení o nové členy. Kandidátskými státy Evropské unie jsou v současnosti Albánie, Černá Hora, Severní Makedonie, Srbsko, Turecko a potenciálními kandidátskými zeměmi jsou Borna a Hercegovina a Kosovo. Nelze tedy do budoucna vyloučit přistoupení některého z těchto států, avšak vzhledem k jejich rozvinutosti je spíše pravděpodobné, že takovéto rozšíření by mělo na konkurenceschopnost Unie negativní vliv.

Počátek 21. století je pro Evropskou unii náročným obdobím plným výzev a zkoušek v podobě světové ekonomické krizi, migrační krizi a mnoha teroristickým útokům, které Unii značně poznamenaly. Nejpalčivějším tématem je v současnosti historicky první vystoupení členského státu z Evropské unie, a to Spojeného království Velké Británie a Severního Irska na základě výsledků referenda, které proběhlo v roce 2016.

Cílem diplomové práce je zhodnocení konkurenceschopnosti členských států Evropské unie s primárním zaměřením na Spojené království Velké Británie a Severního Irska na základě vývoje plnění cílů z hlediska Strategie Evropa 2020. V návaznosti na hlavní cíl diplomové práce je dílčím cílem vyhodnocení možného dopadu, způsobeného vystoupením Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie, na jejich konkurenceschopnost. Základní metodikou, sloužící k naplnění cíle diplomové práce, je ekonometrická analýza vytvořená prostřednictvím softwaru STATA.

Diplomová práce je rozdělena do tří tematických kapitol, které jsou doplněny o úvod a závěr. První část tematické kapitoly popisuje historický vývoj evropských integračních procesů od středověku až po vznik Evropské unie a její vývoj v současném 21. století. Druhá část první tematické kapitoly je zaměřena na působnost Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii. Tato část popisuje především problematiku členství, jejímž vyvrcholením bylo referendum o výstupu z Evropské unie a následný brexit, který je v současnosti jedním z hlavních témat projednávaných v institucích Evropské unie.

Druhá tematická kapitola je zaměřena na metodiky využívané k měření a hodnocení konkurenceschopnosti především na makroekonomické úrovni. První část druhé kapitoly vymezuje jednotlivé přístupy k hodnocení konkurenceschopnosti podle tří dimenzí, jimiž jsou makroekonomická, mikroekonomická a regionální úroveň konkurenceschopnosti. Druhá část této kapitoly se specializuje na růstové strategie pro posílení konkurenceschopnosti členských států v rámci Evropské unie, tj. zejména Lisabonská strategie a Strategie Evropa 2020.

Třetí tematická kapitola diplomové práce primárně zhodnocuje konkurenceschopnost Spojeného království Velké Británie a Severního Irska podle plnění cílů Strategie Evropa 2020. První část třetí kapitoly vymezuje multikriteriální přístupy pro hodnocení konkurenceschopnosti, jež jsou využívány v rámci Evropské unie v návaznosti na Strategii Evropa 2020. Prostřednictvím ekonometrické analýzy je hodnoceno dosavadní plnění vytyčených cílů Strategie Evropa 2020 všemi členskými státy Evropské unie do roku 2017, s následnou odhadovanou predikcí jejich naplnění do roku 2020 na základě vývojového trendu. Druhá část třetí kapitoly hodnotí konkurenceschopnost Spojeného království Velké Británie a Severního Irska prostřednictvím ekonometrické analýzy založené na plnění osmi cílů, vytyčených v rámci Strategie Evropa 2020 a zároveň je porovnává s výsledky multikriteriálních přístupů Evropské unie a institucí hodnotících konkurenceschopnost států.

Údaje uváděné v diplomové práci jsou čerpány především z odborných publikací a článků českých i zahraničních autorů, zabývajících se historickým vývojem integračních procesů, otázkou konkurenceschopnosti anebo multikriteriálními přístupy. Hlavními zdroji informací byly také elektronické publikace Evropské komise a institucí, zabývajících se hodnocením národní konkurenceschopnosti. Datová základna, která byla použita pro ekonometrickou analýzu prostřednictvím softwaru STATA v praktické části diplomové práce byla převzata z veřejně přístupné internetové databáze Evropského statistického úřadu.

2 Historický vývoj a perspektivy evropské integrace se zaměřením na Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Počáteční myšlenky sjednocení Evropy se v historii objevovaly už v antickém Řecku anebo v úsilí o sjednocení Římské říše, které bylo založeno na univerzalistickém ideálu křesťanství. Motivem rozvoje koncepcí evropské integrace v případě panovníků a politických vůdců bylo uplatnění moci, nadvlády nad rozsáhlou oblastí a mnohem efektivnější obrana daného území. Na základě užší politické spolupráce bylo možné předcházet případným válečným střetům, nebo jejich riziko alespoň minimalizovat (Fiala, 2018).

Stavebními kameny současné integrace jsou teoretické koncepce mnoha evropských osobností¹, které přispěly ke vzniku nejdůležitějšího ekonomického integračního seskupení v Evropě, jímž je právě *Evropská unie* (European Union, EU).

Hlavním motivem takzvané „společné Evropy“ bylo zastřešení kulturně-sociální diferenciace jednotlivých evropských zemí, společně s rozšířením křesťanského ideálu jednoty s jeho univerzalistickou ambicí, jež byl později nahrazen ideálem intelektuální jednoty (Fiala a kol., 2018).

2.1. Počátky a vývoj integračních procesů v Evropě

Snahy institucionální spolupráce v Evropě se objevily již ve středověku na počátku 14. století, kdy byl francouzským právníkem a politickým reformátorem *Pierrem Duboisem*² vytvořen návrh spolupráce mezi panovníky na základě stálého shromáždění šlechticů za účelem zabránění případných konfliktů. Cílem bylo také vytvoření větší politické a vojenské struktury v Evropě, která v té době čelila častým arabským nájezdům.

Zajištění bezpečnosti bylo v 15. století hlavní myšlenkou *Jiřího z Poděbrad*³, jehož záměrem bylo vytvoření takzvané „Unie evropských států“, jejímž předpokladem byl zároveň společný legislativní orgán a soudní dvůr.

¹ Nejznámějšími jsou takzvaní „otcové Evropy“ *Robert Schuman* (1866-1963†), *Konrad Adenauer* (1876-1967†), *Jean Monet* (1888-1976†), *Joseph Bech* (1887-1975†), *Johan Willem Beyen* (1897-1976†), *Winston Churchill* (1874-1965†), *Paul Henri-Spaak* (1899-1972†), *Altiero Spinelli* (1907-1986†).

² *Pierr Dubois* (1250-1320†) byl francouzským publicistou, za vlády Filipa IV.

³ *Jiří z Kunštátu a Poděbrad* (1420-1471†) byl jediným českým husitským králem v letech 1458-1471, který nepocházel z panovnické dynastie, ale panského stavu domácí šlechty.

Model, jehož účelem bylo zajištění celkové bezpečnosti Evropy na základě vytvoření čtyřicetičlenné rady 15 evropských států, byl představen v 17. století *Maximilienem de Béthunem*⁴, který se podílel na mírových jednáních během třicetileté války⁵ (Adamová, 1997).

V období novověku se myšlenka evropské integrace rozšířila také mezi filozofy a náboženskými mysliteli. V druhé polovině 17. století přišel anglický představitel kvakerského⁶ náboženského hnutí *William Penn*⁷ s prvním návrhem o vytvoření evropského parlamentu, ve kterém by byl podíl hlasů přidělen dle ekonomické výkonnosti států (Salmon a Nicoll, 1997).

Důležitou koncepcí byla takzvaná *Konfederace evropských panovníků*, s níž přišel *abbé de Saint-Pierre*⁸. Podstatou této koncepce bylo věčné spojenectví a slib řešení sporů mírovou cestou. Zároveň měla být obrana hrazena ze společných finančních zdrojů a členové konfederace mohli být v případě přestupku sankciovaní.

S novou koncepcí, která by nahradila koncepci shromáždění dvoukomorovým parlamentem, přišel v 18. století *Claude Henri de Saint-Simon*⁹. Do své koncepce zároveň zahrnul, že ke vzniku *Spojených států evropských* může dojít až tehdy, kdy budou evropské země spravovány na základě parlamentní demokracie (Fiala, 2018).

Průmyslová revoluce¹⁰ v 19. století dosti významně ovlivnila myšlenky evropské integrace, díky užší mezinárodní spolupráci prostřednictvím vzniku prvních sektorově orientovaných mezinárodních organizací, jimiž byly například *Poštovní unie* (1874) a *Telegrafní unie* (1875).

⁴ *Maximilien de Béthune, vévode ze Sully* (1590-1641†) byl francouzským politikem, vojevůdcem a důvěrníkem tehdejšího krále Jindřicha IV.

⁵ Třicetiletá válka (1618-1648) v Evropě měla za příčinu vyvrcholení sporů mezi římskokatolickou církví a zastánci kalvinismu a luteránství, což byly směry, které vznikly v první polovině 16. století. Dalším důvodem těchto sporů byl také boj o nadvládu mezi evropskými zeměmi.

⁶ *Kvakeři*, neboli oficiálně *Náboženská společnost přátel*, je anglické náboženské hnutí vycházející z křesťanství, které vzniklo v 17. století.

⁷ *William Penn* (1644-1718†) byl anglickým kvakerským vůdcem bojujícím za svobodu vyznání a zakladatelem americké Pensylvánie.

⁸ *Charles-Irénée Castel de Saint-Pierre* (1658-1743†) byl francouzským katolickým knězem a diplomatem, který je známý díky návrhům pro zajištění světového míru prostřednictvím federativního sdružení evropských států.

⁹ *Claude Henri de Saint-Simon* (1760-1825†) byl francouzským politikem, ekonomem a představitelem socialistického utopismu, známý také díky své ideologii *Saint-Simonismu*. Tato ideologie je založena na tom, že pro dosažení efektivní ekonomiky a celé společnosti je nutné uznávat a plnit potřeby takzvané dělnické třídy.

¹⁰ Období revolučních změn v hospodářství, technologického pokroku a rozvoje v průmyslu v 18. - 19. století.

Veškeré zmíněné motivy prvotních integračních procesů v Evropě je možné označit především za snahu o zefektivnění vojensko-strategických potřeb pro obranu evropských křesťanských států prostřednictvím užší politické spolupráce mezi zúčastněnými stranami.

2.1.1. Historický vývoj evropské integrace

Významným předchůdcem dnešní EU byla takzvaná *Panevropská unie*, která vznikla v roce 1924 jako reakce na první světovou válku¹¹. Jednalo se o organizaci, která se snažila o sjednocení Evropy a ustanovení „*Spojených států evropských*“, jejímž zakladatelem a následným předsedou¹² byl *Richard Mikuláš Coudenhove-Kalergi*¹³, který formuloval myšlenkový obsah tohoto hnutí ve svých tezích *Panevropa*, které poprvé vyšly v roce 1923 ve Vídni. První národní panevropská organizace tak vznikla v Rakousku a postupně začaly vznikat v dalších evropských státech.

Podle *R. Coudenhove-Kalergiho* byly tehdejší problémy způsobeny zastaralým politickým uspořádáním Evropy. Jak uvedl ve svém díle,

„příčina evropského úpadku je politická, nikoli biologická. Evropa neumírá stařeckou slabostí, nýbrž proto, že se její obyvatelé navzájem zabíjejí a ničí prostředky moderní techniky. [...] Světová válka změnila politickou mapu Evropy - nikoli její politický systém. Stejně jako předtím vládne v Evropě mezinárodní anarchie, znásilňování slabšího silnějším, latentní stav válečný, hospodářská roztržičnost, politická pleticha. Evropská politika dneška se podobá více politice včerejšku než politice zítřku“ (Coudenhove-Kalergi, 1926, s. 7-8).

Evropské státy po první světové válce čelily ohrožení kvůli narůstající expanzi Ruska, avšak neměly dostatek politické vůle k vytvoření společné evropské federace, která by byla rovnoprávným partnerem Spojených států amerických (United States of America, USA),

¹¹ První světová válka byl celosvětový konflikt, který probíhal v letech 1914-1918. Formální příčinou války byl úspěšně spáchaný atentát na následníka rakousko-uherského trůnu *Františka Ferdinanda d'Este*, na základě něhož vyhlásilo Rakousko-Uhersko válku Srbsku. Vzhledem k provázanosti smluv mezi státy takzvané trojdohody (Francie, Rusko, Britské impérium) a ústředními mocnostmi (Německá říše, Rakousko-Uhersko, Osmanská říše, Bulharsko) došlo k řetězové reakci a během měsíce se ve válce ocitla většina evropských zemí.

¹² *R. Coudenhove-Kalergi* byl předsedou Panevropské unie v letech 1924-1972. Jeho nástupcem se po jeho smrti stal do roku 2004 bývalý korunní princ Rakouska-Uherska *Otto von Habsburg*. Od roku 2004 funkci zastává předseda francouzské frakce a bývalý poslanec evropského parlamentu *Alain Terrenoire*.

¹³ *Richard Mikuláš Coudenhove-Kalergi* byl rakouským šlechticem s československým občanstvím, který se proslavil díky založení nejstaršího hnutí pro sjednocení Evropy - *Panevropské unie*. Zároveň je autorem několika děl, jimiž jsou například: *Boj o Panevropu* (1925-1928), *Euronárod* (1953), *Světová velmoc Evropa* (1971).

Ruska, Commonwealthu¹⁴ a Číny. R. Coudenhove-Kalergi se tak ve svých tezích zabýval následující otázkou:

„Může si Evropa uhájit ve své politické a hospodářské rozštěpenosti mír a samostatnost vůči vzrůstajícím mimoevropským mocnostem - či je potřeba, aby se na záchranu své existence organizovala ve svaz států?“ (Caudenhove-Kalergi, 1926, s. 8).

Události, které probíhaly v Evropě před druhou světovou válkou¹⁵, znemožnily další vývoj Panevropské unie. K jejímu obrození došlo opětovně až po ukončení druhé světové války, kdy tato organizace aktivně podporovala evropskou integraci.

2.1.2. Evropská integrace po 2. světové válce

Druhá světová válka vyvolala v Evropě intenzivnější impuls vedoucí k evropskému sjednocování. Vzhledem k celkové hospodářské situaci evropských států v poválečném období, byl v roce 1947 administrativou tehdejšího amerického prezidenta *Harryho S. Trumana*¹⁶ vypracován takzvaný *Marschallův plán*, prostřednictvím něhož byly v období 1948-1952 poskytovány evropským zemím, postiženým důsledky války, finanční prostředky ve výši 12,5 mld. USD za účelem pomoci při zahájení procesu hospodářské obnovy vedoucí k následné obchodní liberalizaci. *Marschallův plán* tak umožnil americkým podnikům vstup na evropský trh a vytvořit tak podmínky k rozvoji amerických investic. Rozdělováním hospodářské pomoci se zabývala nově vzniklá *Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci*¹⁷ (Organisation for European Economic Cooperation, OEEC). Tato nově vzniklá organizace sloužila také jako platforma a široké diskusní fórum pro vyjasnění pozic a stanovisek jednotlivých států k otázkám evropské integrace.

¹⁴ Commonwealth of Nations je označení pro *Společenství národů*, které sdružuje Spojené království Velké Británie a Severního Irska s bývalými koloniemi, jež po druhé světové válce získaly během procesu dekolonizace samostatnost. Do roku 1931 bylo toto sdružení označováno jako *Britské impérium* a v letech 1931-1947 jako *Britské společenství národů*.

¹⁵ Druhá světová válka probíhala v letech 1939-1945. Jednalo se o světový vojenský konflikt, který byl největším válečným střetnutím v dějinách lidstva. Příčinou byly ideologické a politické směry - vzestup nacismu, fašismu a komunismu.

¹⁶ Harry S. Truman (1884-1972†) byl v pořadí 33. prezidentem USA v letech 1945-1953.

¹⁷ OEEC byla mezivládní organizací, jež vznikla v roce 1948 za účelem administrace Marshallova plánu. V roce 1961 došlo k její transformaci na Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD), sdružující 36 ekonomicky vysoce vyspělých států světa, které přijaly princip demokracie a tržní ekonomiky.

V roce 1948 se v Haagu uskutečnila konference známá jako *Evropský kongres*, na níž se sešlo přes 700 delegátů, kteří diskutovali o institucionální podobě evropského integračního procesu. Výsledkem této konference bylo přijetí několika dokumentů (*Politické prohlášení, Ekonomické a sociální prohlášení, Zpráva Evropanů*), které se později staly podkladem pro založení *Rady Evropy* (1949) a přijetí *Charty lidských práv a svobod*.

Vzhledem k událostem, které v Evropě nastaly (únorové události v Československu¹⁸, blokáda Berlína¹⁹, násilné kroky Sovětského svazu²⁰), došlo k ustanovení nových bezpečnostních priorit v Západní Evropě. Podpisem *Bruselské smlouvy* v roce 1948 došlo ke vzniku obranné aliance známé jako *Západní unie*, jež se stala předstupněm *Severoatlantické aliance*²¹ (North Atlantic Treaty Organisation, NATO). Hlavním cílem této aliance bylo posílení bezpečnostních vztahů vzhledem ke stálým obavám z rychlého ekonomického vzestupu Německa. Prioritou tedy byla kontrola německého rozvoje s hlavní pozorností na ocelářství a těžbu černého uhlí, jež jsou hlavními strategickými komoditami pro vojenský průmysl.

Díky stále rostoucímu postavení USA, se do popředí začala dostávat myšlenka vytvoření rozsáhlého evropského trhu se schopností podporovat konkurenci, snižovat ceny a podporovat hledání nových zdrojů a výrobních postupů. Inspirací byl také vývoj celní unie *Beneluxu*²², která vznikla v roce 1948. Veškeré tyto podněty vedly v roce 1950 k vypracování takzvaného *Schumanov plánu*²³, jehož základem bylo vytvoření společného trhu uhlí a oceli.

Severské státy společně se *Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska* (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, UK/GB/VB, dále jen Spojené království) zaujímaly negativní postoj vůči budování společného trhu se strategickými komoditami z důvodů narušení jejich státní suverenity. Nicméně i přesto to bylo právě Spojené království, které v roce 1950 navrhlo, aby se stala součástí budoucí organizace jako asociovaný člen.

¹⁸ Vítězný únor neboli únorový puč je označení komunistického státního převratu v Československu, ke kterému došlo 17. - 25. února 1948.

¹⁹ Berlínská blokáda trvala od 23. června 1948 do 12. května 1949, kdy byly západní sektory Berlína kvůli blokaci potravinově zásobovány ze vzduchu takzvaným leteckým mostem.

²⁰ Počátek Studené války v roce 1947 až do rozpadu SSSR v roce 1991.

²¹ NATO je euroatlantickým vojenským paktem, k jehož vzniku došlo v roce 1949.

²² Benelux je označení pro volné společenství Belgie, Lucemburka a Nizozemí, mezi nimiž došlo v roce 1948 k vytvoření celní unie a později k hospodářské unii.

²³ *Schumanův plán* byl představen *Robertem Schumanem* v roce 1950. Plán vycházel z takzvaného *Monnetova plánu* z období 1946-1950, vytvořeného *Jeanem Monnetem*.

K podpisu *Pařížské smlouvy* o vzniku *Evropského společenství uhlí a oceli* (European Coal and Steel Community, ECSC/ESUO) došlo 18. dubna 1951 v Paříži mezi Německem, Francií, Itálií a státy Beneluxu a v platnost vstoupila po ročním ratifikačním procesu v roce 1952. Díky zřízení této organizace došlo v jejich členských státech nejen ke zvýšení produkce strategických komodit, ale také k významnému rozvoji jejich obchodu. Vznik ESUO tak přispěl k urovnání poválečných sporů mezi jednotlivými evropskými státy a podnítil další myšlenky po rozšíření tohoto integračního seskupení také do dalších odvětví, jako je například doprava, zemědělství, výzkum a vývoj jaderné technologie.

V červnu 1955 pověřili představitelé ESUO výbor, jehož tehdejším předsedou byl *Paul-Henri Spaak*²⁴, ke zpracování nové koncepce pro vytvoření nadnárodní organizace spravující trh s jadernou energetikou a dopravou a sektorový jednotný trh. Výsledný návrh byl představen v následujícím roce 1956 a 27. března 1957 v Římě došlo k podpisu dvou *Římských smluv*, jimiž byly *Smlouva o zřízení Evropského společenství pro atomovou energii* (European Atomic Energy Community, EURATOM) a *Smlouva o zřízení Evropského hospodářského společenství* (European Economic Community, EEC/EHS). Na základě těchto dvou smluv, které široce definovaly vnitřní trh a sektorovou integraci, došlo ke vzniku dalších dvou organizací. Označení „evropská společenství“ tak již zahrnovalo tři samostatné subjekty, jimiž byly ESUO, EURATOM a EHS.

Hlavním cílem EURATOMu bylo vytvoření společného trhu s nukleárními materiály a podpora jejich mírového využití. EHS měla za cíl „*postupným sbližováním hospodářské politiky členských států podporovat v celém společenství harmonický rozvoj hospodářských činností ve Společenství, nepřetržitý a vyrovnaný růst, větší stabilitu, urychlené zvyšování životní úrovně a užší kontakty mezi členskými státy*“ (Smlouva o EHS, 1957, čl. 2).

V polovině 60. let 20. století se členové Společenství shodli na nutnosti zjednodušení a zpřehlednění vnitřního mechanismu komunikace v rámci Společenství, což vedlo v roce 1965 ke vzniku a podpisu dohody (s platností od roku 1967) o sloučení ESUO, EHS a EURATOMu, které byly následně označovány za *Evropská společenství* (European Communities, EC/ES).

²⁴ *Paul-Henri Spaak* (1899-1972†) byl trojnásobným premiérem Belgie (1938-1949), prvním předsedou valného shromáždění OSN (1946-1947), prvním předsedou Evropského parlamentu (1952-1954) a následně generálním tajemníkem NATO (1957-1961).

Na počátku 70. let 20. století došlo v roce 1973 k prvnímu rozšíření Společenství, kdy se novými členy staly Spojené království, Irsko a Dánsko. V následujícím roce 1974 byla ustanovena *Evropská rada*, která doposud slouží k setkávání členů na nejvyšší úrovni. Významným rokem ES se stal také rok 1979, kdy proběhly první přímé volby do Evropského parlamentu, v rámci nichž volili své zástupce přímo občané členských zemí.

K druhému a třetímu rozšíření ES o jižní státy došlo v roce 1981 přístupem Řecka a v roce 1986 přistoupením Španělska a Portugalska. Období 80. let 20. století je významné díky snahám o větší prohloubení evropské integrace. Zásadní změna nastala v roce 1985 s nástupem nové Komise, vedené *Jacquesem Delorem*²⁵, jehož vizí bylo rozšíření integračního stupně ES na *Hospodářskou a měnovou unii* (Economic and Monetary Union, EMU/HMU).

Pod vedením lorda *Arthura Cockfielda* došlo v roce 1985 k vypracování bílé knihy „*Dokončení vnitřního trhu*“, známé také pod názvem jako *Cockfieldova bílá kniha*, v níž bylo stanoveno dokončení *Jednotného vnitřního trhu* k 1. lednu 1993, která pomohla definovat překážky spojené s budováním společného trhu.

S podpisem *Cockfieldovy bílé knihy* došlo zároveň také k podpisu *Schengenské dohody*, která signatáře zavazovala ke zjednodušení hraničních kontrol s jejich postupným zrušením. V prosinci téhož roku 1985 proběhla v Bruselu mezinárodní konference členů ES, jejímž výsledkem bylo přijetí zásadního dokumentu s názvem *Jednotný evropský akt* (Single European Act, SEA/JEA), který definoval vnitřní trh a harmonogram jeho dokončení, potvrzující *Cockfieldovu bílou knihu*.

Dalším z prvních kroků cesty k JEA bylo v roce 1988 schválení takzvaného *Delorsova balíku* opatření k řešení finančních otázek. Téhož roku byla na žádost Komise *Paolem Cecchinim*²⁶ představena *Cecchinova zpráva*, která sumarizovala výhody a náklady spojené se vznikem JEA. Vlivem změn politické situace v Evropě, kdy došlo v roce 1989 k pádu Berlínské zdi, byla zahájena jednání o sjednocení Německa a tedy následné připojení Východního Německa do ES.

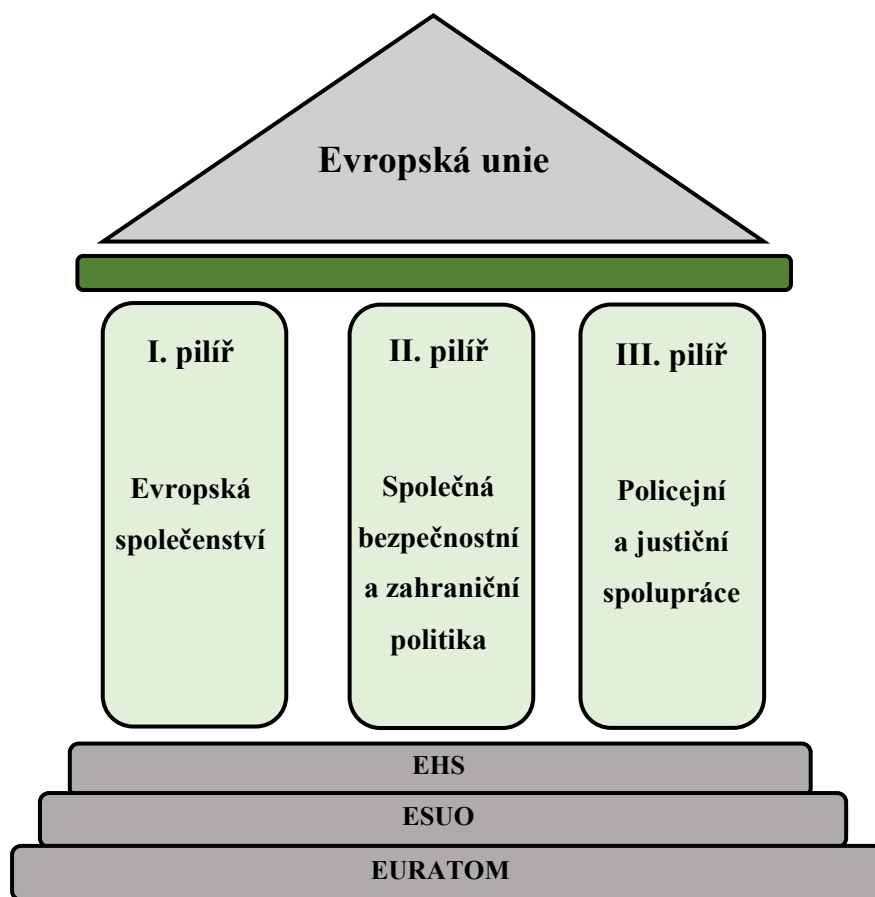
²⁵ *Jacques Lucien Jean Delors* (1925) je francouzský politik, který působil v Evropském parlamentu (1979-1971) a byl osmým předsedou Komise (1985-1995). Jeho významným krokem v rámci ES bylo položení základů pro vytvoření jednotného vnitřního trhu.

²⁶ *Paolo Cecchini* (1927) je italský ekonom, který byl zástupcem náměstka ředitele pro vnitřní trh a průmyslové záležitosti Evropské komise.

Na summitu ES v roce 1990, který se konal v Římě, započala jednání o HMU, která vyvrcholila v roce 1992 podpisem *Smlouvy o Evropské unii* v Maastrichtu, známé také jako *Maastrichtská smlouva*, která vstoupila v platnost v roce 1993. Tato smlouva rozdělila agendu Společenství na supranacionální a mezivládní charakter prostřednictvím takzvané tří pilířové soustavy.

První pilíř Evropské společnosti, vycházející ze smlouvy o ES, měl národní charakter. Jeho obsahem byla například agenda společného trhu, HMU, občanství a další. Suverenita členských států byla přesunuta na společné orgány. Druhý pilíř Společná zahraniční a bezpečnostní politika a třetí pilíř Justice a vnějškové věci, jež jsou součástí *Smlouvy o Evropské unii*, měly mezivládní charakter, viz obrázek 2.1. Členské státy si v těchto oblastech tedy ponechávaly svou suverenitu.

Obrázek 2.1: Pilíře EU vytvořené Maastrichtskou smlouvou

Zdroj: Fiala (2018); vlastní zpracování, 2019

Maastrichtská smlouva zásadně změnila cíle a závazky Společenství a transformovala ES na *Evropskou unii* (European Union, EU), zastřešující tři existující společenství ESUO, EHS a EURATOM. Absencí však bylo definování právní subjektivity tohoto nově vzniklého seskupení.

Důležitým obsahem Smlouvy o EU bylo vytyčení tří etap formování měnové unie, tj.:

- první etapa od 1. června 1990 - liberalizace kapitálových obchodů, užší spolupráce centrálních bank, zlepšení hospodářské konvergence, volné používání *evropské měnové jednotky*²⁷ (European Currency Unie, ECU);
- druhá etapa od 1. ledna 1994 - vznik *Evropského měnového institutu* (European Monetary Institute, EMI), užší koordinace měnových politik, proces vedoucí k nezávislosti národních centrálních bank, přípravná fáze třetí etapy;
- třetí etapa od 1. ledna 1999 - stanovení směnných kurzů, zavedení společné měny, provádění jednotné měnové politiky *Evropským systémem centrálních bank*, nabytí účinnosti *mechanismu směnných kurzů ERM II*²⁸ a *Paktu stability a růstu* (Fiala, 2018).

Čtvrté rozšíření proběhlo v roce 1995, kdy na základě vyjednávacích procesů zahájených v roce 1993, přistoupilo Rakousko, Finsko a Švédsko. O členství s těmito státy opětovně zažádalo také Norsko, avšak jeho přístup byl znovu zamítnut v referendu, kdy bylo proti 52,2 % obyvatel a pro se vyjádřilo 47,8 %.

Vzniku měnové unie a zavedení společné měny předcházela summit v Amsterdamu roku 1997, jehož výsledkem byla *Amsterodamská smlouva*, která vytvořila lepší přehled celého smluvního rámce prostřednictvím přečíslování Smlouvy o ES, vypuštěním již neplatných znění a uřízením článků vkládaných do smluv od roku 1957. Obsahem smlouvy byly také institucionální změny spojené s plánovaným rozšířením a přístupem nových východních států.

Před historicky největším pátým rozšířením Společenství byla 16. 6. 1997 vypracována také takzvaná *Agenda 2000*, která hodnotila připravenost kandidátských zemí a zároveň také důsledky jejich členství v EU. Na základě těchto výsledků Komise doporučila zahájit přístupová jednání s Českou republikou, Maďarskem, Polskem, Slovinskem a Estonskem. V prosinci téhož roku na summitu v Helsinkách došlo k potvrzení zahájení přístupových řízení také s dalšími státy, které projevíly zájem o členství.

Vzhledem k tomu, že v rámci Amsterodamské smlouvy nedošlo k úplnému vyřešení institucionální reformy nutné kvůli budoucímu rozšiřování, byla v roce 2002 přijata *Smlouva z Nice*, v níž došlo k revizi Smlouvy o EU a Smlouvy o ES. Smlouva také obsahuje závěrečná a přechodná ustanovení a protokoly, zabývající se otázkou revize institucí (Fiala, 2018). V roce

²⁷ ECU byla od roku 1979 evropskou košovou měnovou jednotkou sloužící k zúčtování mezinárodních operací států ES. K jejímu nahrazení eurem došlo v roce 1999.

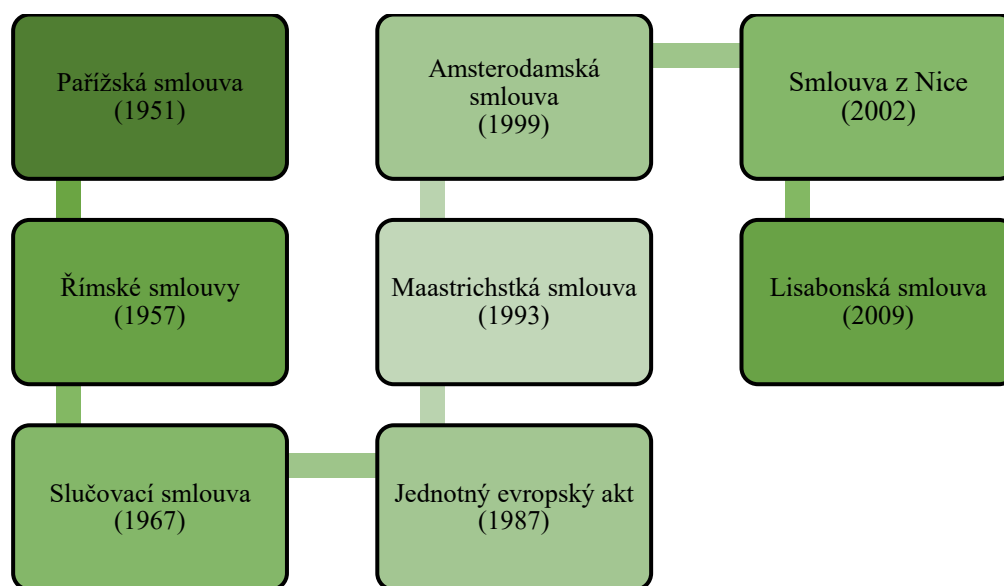
²⁸ European Exchange Rate Mechanism II.

2004 se stalo novými členy ES celkem 10 států, kterými byly Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko. Zároveň v roce 2004 došlo k podpisu přístupových dohod s Bulharskem a Rumunskem, kteří se stali členy během šestého rozšíření v roce 2007.

Během roku 2004 byla vytvořena *Smlouva zakládající Ústavu pro Evropu*, jež představovala návrh nového základního dokumentu EU. V roce 2005 však došlo během její ratifikace k zamítnutí ze strany Francie a Nizozemí. Následně až do roku 2007 nastalo takzvané *období reflexe*, kdy se začalo rozhodovat o budoucím vývoji Společenství. Na mezinárodní konferenci zahájené v červenci 2007 byly ze Smlouvy zakládající Ústavu pro Evropu odebrány nejspornější body a současně zachován rámec Smlouvy o ES a Smlouvy o EU. Výsledkem konference, ukončené v prosinci téhož roku v Lisabonu, byla *Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o EU a Smlouvu o založení ES*, která po ratifikaci všemi členskými státy vstoupila v platnost v roce 2009. Tato smlouva je běžným revizním dokumentem, pozměňující zakládající smlouvy, z nichž Smlouvu o ES přejmenoval na *Smlouvu o fungování EU*.

Lisabonská smlouva zachovala většinu změn Smlouvy zakládající Ústavu Evropy. Jednou z hlavních a zásadních změn je zrušení pilířové soustavy EU a udělení právní subjektivity. Přehled všech hlavních dosavadních smluv, na jejichž základě stojí dnešní podoba EU, je znázorněn na následujícím obrázku 2.2.

Obrázek 2.2: Přehled smluv v rámci vývoje EU

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Dosud posledním rozšíření EU proběhlo v roce 2013, kdy se členem stalo Chorvatsko. Výpis rozšíření EU, přístupových jednání a výsledků referend o přistoupení je uveden v tabulce 2.1.

Tabulka 2.1: Rozšiřování Evropské unie²⁹

		Datum podání žádosti	Zahájení jednání o vstupu	Referendum	Výsledek národního referenda (pro %: proti %)	Datum vstupu
1. rozšíření	Spojené království	31. 07. 1961	30. 06. 1970	05. 06. 1975 (o setrvání)	67,2 : 32,8	01. 1. 1973
		11. 05. 1967				
	Irsko	31. 07. 1961	30. 06. 1970	10. 05. 1972	83,1 : 16,9	01. 1. 1973
		11. 05. 1967				
	Dánsko	31. 07. 1961	30. 06. 1970	02. 10. 1972	63,3 : 36,7	01. 1. 1973
		11. 05. 1967				
	Norsko	31. 07. 1961	30. 06. 1970	25. 09. 1972	46,5 : 53,5	-
		11. 05. 1967				
2. rozšíření	Řecko	12. 06. 1975	21. 07. 1976	-	-	01. 01. 1981
3. rozšíření	Španělsko	28. 07. 1977	05. 01. 1979	-	-	01. 01. 1986
	Portugalsko	28. 03. 1978	17. 10. 1978	-	-	01. 01. 1986
4. rozšíření	Rakousko	17. 07. 1989	01. 02. 1993	12. 06. 1994	66,6 : 33,4	01. 01. 1995
	Finsko	18. 03. 1992	01. 02. 1993	16. 10. 1994	56,9 : 43,1	01. 01. 1995
	Švédsko	01. 07. 1991	01. 02. 1993	13. 11. 1994	52,7 : 47,3	01. 01. 1995
	Norsko	25. 11. 1992	25. 11. 1993	28. 11. 1994	47,8 : 52,2	-
5. rozšíření	Česká republika	17. 01. 1996	31. 03. 1998	13. - 14. 06. 2003	77,3 : 22,7	01. 05. 2004
	Estonsko	24. 11. 1995	31. 03. 1998	14. 09. 2003	66,8 : 33,2	01. 05. 2004
	Kypr	03. 07. 1990	31. 03. 1998	-	-	01. 05. 2004
	Litva	08. 12. 1995	15. 02. 2000	10. - 11. 05. 2003	91,0 : 8,9	01. 05. 2004
	Lotyšsko	13. 10. 1995	15. 02. 2000	20. 09. 2003	67 : 32,3	01. 05. 2004
	Maďarsko	31. 03. 1994	31. 03. 1998	12. 04. 2003	83,8 : 16,2	01. 05. 2004
	Malta	03. 07. 1990	15. 02. 2000	08. 03. 2003	53,6 : 46,4	01. 05. 2004
	Polsko	05. 04. 1994	31. 03. 1998	07. - 08. 06. 2003	77,5 : 22,5	01. 05. 2004
	Slovensko	27. 06. 1995	15. 02. 2000	16. - 17. 05. 2003	92,5 : 6,2	01. 05. 2004
6. rozšíření	Slovinsko	10. 06. 1996	31. 03. 1998	23. 03. 2003	89,6 : 10,4	01. 05. 2004
	Bulharsko	14. 12. 1995	15. 02. 2000	-	-	01. 01. 2007
7. rozšíření	Rumunsko	22. 06. 1995	15. 02. 2000	-	-	01. 01. 2007
	Chorvatsko	21. 02. 2003	20. 10. 2005	23. 01. 2012	66,7 : 33,3	01. 07. 2007

Zdroj: Fiala (2018); vlastní zpracování, 2019

Do budoucna není vyloučeno připojení dalších zemí, které mají v současnosti status kandidátských či potenciálních kandidátských zemí, jejichž seznam je uveden v tabulce 2.2.

Tabulka 2.2: Kandidátské a potenciální kandidátské země EU

Kandidátské země	Žádost o vstup	Status kandidátské země	Začátek vyjednávání
<i>Turecko</i>	14. 04. 1987	11. 12. 1999	03. 10. 2005
<i>Severní Makedonie</i>	22. 03. 2004	16. 12. 2005	29. 03. 2012
<i>Černá hora</i>	15. 12. 2008	17. 12. 2010	29. 06. 2012
<i>Srbsko</i>	22. 12. 2009	01. 03. 2012	21. 01. 2014
<i>Albánie</i>	24. 04. 2009	27. 06. 2014	červen 2019
Potenciální kandidátské země	Žádost o vstup		
<i>Bosna a Hercegovina</i>	15. 02. 2016		
<i>Kosovo</i>	-		

Zdroj: Europa.eu (2019); vlastní zpracování, 2019

²⁹ Příloha 1 obsahuje přehled základních makroekonomických ukazatelů všech 28 členských států EU.

2.2. Působnost Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii

Postoj Spojeného království³⁰ v rámci evropského integračního procesu byl v polovině 20. století spojen převážně s osobností *Winstona Churchilla*³¹, který propagoval britskou podporu procesu sjednocování v Evropě, ale ne přímou účast. Prioritou Spojeného království byly vztahy se zeměmi Commonwealthu a se Spojenými státy americkými. Tento fakt se projevil v rámci vzniku ESUO, kdy se Spojené království odvrátilo od jeho participace a upřednostnilo spolupráci s USA. Takovéto postavení je možné vnímat jako důsledek spojenectví USA a Spojeného království a menší hospodářské újmy v porovnání s jinými evropskými státy během válečného období. Hlavním cílem Spojeného království bylo vybudovat organizaci založenou na volném obchodu a mezivládně koncipovaných vazbách suverénních států namísto účasti v nadnárodních integračních projektech.

Od druhé poloviny 50. let 20. století došlo ke změnám postavení Spojeného království k evropskému integračnímu procesu. Znamý historik a ekonom *Richard T. Griffiths*³² tak vymezil čtyři fáze, jimiž jsou:

- *květen 1955 - leden 1956* - ustoupení od možnosti členství v EHS;
- *leden 1956 - listopad 1958* - podpora projektu zóny volného obchodu;
- *prosinec 1958 - říjen 1959* - úsilí o výstavbu Evropského sdružení volného obchodu (European Free Trade Area, EFTA/ESVO);
- *říjen 1959 - květen 1960* - usilování o vstup do EHS (Fiala, 2018).

Spojené království reagovalo na evropskou integraci vytvořením zóny volného obchodu průmyslových výrobků, jejíž podstatou bylo odstranění obchodních bariér bez rizik spojených s nadnárodním řízením hospodářství. Snahou bylo zapojení co největšího množství států, a tedy i členy ESUO. Ke vzniku ESVO došlo v roce 1960 na základě podpisu *Stockholmské smlouvy* mezi Spojeným královstvím, Dánskem, Norskem, Švédskem, Rakouskem, Švýcarskem a Portugalskem. V rámci ESVO nebyly zavedeny žádné vnější společné bariéry a hospodářská

³⁰ Příloha 2 obsahuje základní charakteristiku Spojeného království Velké Británie a Severního Irska.

³¹ *Winston Leonard Spencer-Churchill* (1874-1965†) byl premiérem Spojeného království (1940-1945, 1950-1955) a zároveň jeden z nejvýznamnějších státníků 20. století, který bojoval proti fašismu a obhajoval liberální demokracii. Na druhou stranu byl však také obhájcem imperialismu a rasismu.

³² *Richard Thomas Griffiths* (1948) je britsko-nizozemský historik a profesor, zabývající se evropskými studiemi.

a exportní politika členských států byla plně zachována. Členství v ESVO tak nebylo podmíněno požadavky často neakceptovatelných závazků, čímž se výrazně odlišovalo od EHS.

Bylo však v zájmu obou stran vytvoření patřičné dohody mezi těmito seskupeními. K uzavření spolupráce však došlo až v 90. letech 20. století, kdy došlo v roce 1994 k uzavření smlouvy o *Evropském hospodářském prostoru* (European Economic Area, EEA/EHP), která zaručuje svobodu pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu uvnitř *Evropského jednotného trhu*³³ také členským státům ESVO, aniž by byly členy EU.

2.2.1. Problematika přistoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska do Evropských společenství

Během období krize Společenství (1963-1969)³⁴ zažádalo v roce 1961 Spojené království společně s Irskem a Dánskem o členství, a následujícího roku 1962 se k nim přidalo Španělsko, Portugalsko a Norsko. Impulsem tohoto rozhodnutí byly pro Spojené království ekonomické a hlavně politické motivy. Jako ekonomický motiv je možné poznamenat ztrátu vlivu v rámci Commonwealthu během dekolonizace v 60. letech 20. století, která vyvolala obavy z ekonomické izolace Spojeného království. Politickým motivem byl blízký vztah s USA, které Spojené království vybízeli k navázání užší spolupráce s evropskými zeměmi a hlavně s Francií. USA chtělo docílit udržení a posílení vztahů evropských bezpečnostních a politických vazeb kvůli obavám ze vzrůstajícího nebezpečí ze strany *Svazu sovětských socialistických republik* (Union of Soviet Socialist Republics, USSR/SSSR)³⁵, s ohledem na tehdejší události berlínské³⁶ a karibské³⁷ krize (Fiala, 2018).

Během 60. let 20. století byla hlavním úkolem společenství problematika politické transformace a vytváření principů společné zemědělské politiky. Během zahájení rozhovorů Spojené království definovalo několik přístupových podmínek, kterými byly:

³³ Evropský jednotný trh je prostorem EU bez vnitřních hranic zaručující volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu, který byl definován v roce 1994 *Maastrichtskou smlouvou*.

³⁴ Období dlouhotrvajícího nesouladu mezi členy Společenství.

³⁵ Sovětský svaz byl euroasijským státem v období 1922-1991 na území bývalého Ruského impéria. Členem svazu bývalo nyní Rusko, Ukrajina, Bělorusko, Moldávie, Gruzie, Arménie, Ázerbájdžán, Kazachstán, Uzbekistán, Turkmenistán, Tádžikistán, Kyrgyzstán, Estonsko, Litva a Lotyšsko.

³⁶ Berlínská krize vyvrcholila v roce 1961 stavbou berlínské zdi, která rozdělila Západní Berlín od Německé demokratické republiky.

³⁷ Karibská krize byla politickou krizí, při níž hrozilo, že vyústí v jaderný konflikt. Krize spočívala v rozmístění jaderných raket SSSR na Kubě, jako reakce na umístění raket USA v Turecku.

- akceptace preferenčních vztahů s Commonwealthem;
- uznání závazků ke státům ESVO;
- zohlednění specifík zemědělství Spojeného království.

Spojené království se tak snažilo získat co největší výhody z případného členství v EHS a částečné výhody také pro členy ESVO. Veškeré intenzivní jednání však nebyla úspěšně dokončena, také kvůli nepříznivým vztahům mezi Spojeným královstvím a Francií.

Na tiskové konferenci ministrů v roce 1963 tak tehdejší francouzský prezident *Charles de Gaulle*³⁸ vyjádřil nesouhlas s přijetím Spojeného království³⁹, což vedlo k ukončení jednání o přístupu také ostatních států. Důvodem tohoto nesouhlasu bylo udržení tehdejšího rámce zemědělské politiky, na jehož reformu by byl vytvořen tlak právě přistoupením Spojeného království, kvůli odlišnému systému zemědělských plateb a výkonnějšímu zemědělství. Francie, která se snažila o dominanci v rámci EHS pocíťovala případný vstup Spojeného království také za konkurenční hrozbu.

Francouzské rozhodnutí o nepřijetí Spojeného království jen prohloubilo krizi v rámci Společenství vzhledem k nesouhlasu ostatních států, které plánované první rozšíření naopak podporovaly. Po přerušeném přístupovém jednání se Společenství začalo snažit podporovat své vnější vztahy a rozvinout tak společnou obchodní politiku. V roce 1963 došlo k podpisu takzvaných obchodních *dohod z Yaoundé*⁴⁰ s 18 bývalými koloniemi sdruženými do *Společenství Afrických a Malgašských států* a v roce 1975 obdobných *dohod z Lomé*⁴¹ se 46 zeměmi Afriky, Karibiku a Pacifiku.

V roce 1967 opětovně podalo Spojené království společně s Irskem, Dánskem a Norskem žádost o členství v Evropských společenstvích. Ani druhý pokus však nebyl úspěšný kvůli postavení francouzského prezidenta *Charlese de Gaulla*, který svůj nesouhlas tentokrát odůvodnil nedostatečnou ekonomickou připraveností Spojeného království pro vstup do ES, což mělo opětovně nepříznivý vliv také na ostatní státy, které o přistoupení usilovaly.

³⁸ *Charles André Joseph Marie de Gaulle* (1890-1970†) byl francouzským důstojníkem a prezidentem v letech 1959-1969.

³⁹ Přijetí nového člena musí být odhlasováno na základě principu jednomyslnosti, tedy všemi členy Společenství.

⁴⁰ Dohoda z Yaoundé byla platná v období 1963-1969. Následně byla nahrazena dohodou z Yaounde II pro období 1969-1974. Kvůli ropným krizím v 70. letech 20. století a nespokojenosti s výsledky bylo nutné provést zásadní změnu.

⁴¹ Jedním z důvodů podpisu *Dohody z Lomé* bylo rozšíření EHS o Spojené království, jež bylo koloniální mocností, do EHS. Celkově byly podepsány čtyři dohody pro období 1975-2000.

Šance pro přijetí Spojeného království mnohonásobně vzrostla v roce 1969, kdy se stal novým francouzským prezidentem *Georges Pompidou*⁴², podle nějž mělo být Spojené království společně s Francií nástrojem kontroly Německa. V roce 1970 tak došlo k zahájení jednání o vstupu Spojeného království a zemí, které o něj také požádali v roce 1967, tedy Irskem, Dánskem a Norskem. Spojené království se tak stalo po mnoha snahách členem ES v rámci prvního rozšíření⁴³ v roce 1973 společně s Irskem a Dánskem.

2.2.2. Členství Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii

Obavy Spojeného království z přijetí Společné zemědělské politiky a ohledně výši příspěvků do rozpočtu ES byly značně diskutovány již před jejím vstupem do ES. Finanční nevýhodnost příspěvků Spojeného království do rozpočtu tak byla zásadním problémem. Částka, kterou Spojené království přispívalo do společného rozpočtu, byla 8,64 % z celkového rozpočtu ES a mělo dojít k jejímu navýšení na 18,92 %. S nástupem nového labouristického ministerského předsedy *Harolda Wilsona*⁴⁴ v roce 1974 podalo Spojené království žádost o obnovení jednání ohledně vstupu do ES.

Na jednání během summitu v Paříži v prosinci 1974 tak byly pro Spojené království v některých oblastech vyjednány lepší podmínky⁴⁵, ale výše příspěvku do společného rozpočtu nebyla úspěšně dořešena. V 1975 vyhlásil premiér *H. Willson* referendum o členství v ES, ve kterém se občané většinově s 67,2 % hlasů vyjádřili pro setrvání.

Dlouhodobé spory týkající se britských příspěvků do společného rozpočtu začaly být označovány jako „*britský problém*“. Výše těchto příspěvků neodpovídala skutečnosti, že HDP Spojeného království bylo nižší, než byl průměr ostatních členů ES. Společenství se snažilo nahradit rozdíly mezi hospodářskou situací Spojeného království a jeho podílem na společném rozpočtu prostřednictvím dvou fondů pro snižování hospodářských rozdílů mezi

⁴² *Georges Pompidou* (1911-1974†) byl historicky nejdéle předsedou Francie (1962-1968) a následně také prezidentem Francie (1969-1974), kdy vystřídal v úřadu *Charlese de Gaulla*.

⁴³ Během prvního rozšíření do ES se nakonec z projednávaných zemí nestalo členem Norsko kvůli výsledkům referenda, kdy se 54 % občanů Norska vyslovilo proti vstupu do ES. Důvodem byly převážně obavy z ohrožení rybářského a zemědělského sektoru. V roce 1973 tak byla mezi ES a Norskem uzavřena pouze dohoda o volném obchodu.

⁴⁴ *James Harold Wilson* (1916-1995†) byl britským labouristickým politikem a premiérem Spojeného království (1964-1970, 1974-1976).

⁴⁵ Na summitu byl vyjednáán vznik *Evropského fondu pro regionální rozvoj*, z něhož mělo Spojené království druhé nejvyšší příjmy a prodloužení přechodného období například na dovoz másla z Nového Zélandu (Fiala, 2018).

členy ES, a to *Evropským fondem pro regionální rozvoj* (European Regional Development Fund, ERDF) a *Evropským sociálním fondem* (European Social Fund, ESF).

Spojené království však s touto vyrovnávací metodou nesouhlasilo a požadovalo přijetí nových pravidel pro příjmovou část rozpočtu. Prosazování tohoto názoru se aktivně ujala ve svém úřadu nová britská premiérka *Margaret Thatcherová*⁴⁶, která odmítala návrhy snižující příspěvek Spojeného království do ES s cílem obnovy rozpočtových pravidel. Výsledkem tohoto sporu bylo na základě *Dohody z Fontainebleau* v roce 1984 navrácení 66,0 % britského příspěvku výměnou za podporu premiérky *M. Thatcherové*, a to během hlasování týkajícího se navýšení příjmové části rozpočtu z 1,0 % na 1,4 % DPH vybírané v členských státech ES.

Vývoj ES v 80. letech 20. století a myšlenky vytvoření HMU opět vyvolala značný nesouhlas ze strany Spojeného království, které podporovalo pouze omezenou ekonomickou dimenzi jednotného trhu. Britská premiérka vycházela z přesvědčení, že je tehdejší úroveň integrace dostačující a její další prohloubení by narušilo suverenitu států.

V roce 1990 proběhla mezivládní konference na summitu v Říme, kdy byl projednáván přechod ES k HMU. Proti jednání ostře vystupovalo Spojené království, které se jej nakonec zúčastnila, jelikož mu bylo přislíbeno, že se nemusí podílet na projektu společné měny. Spojené království na konferenci předložila vlastní návrh zavedení společné měny jako paralelu vůči národním měnám, který byl následně označen za možnou alternativu Francií a Španělskem. Tento návrh však ve výsledku nebyl realizován a při zpracování *Smlouvy o EU*, známé také jako *Maastrichtská smlouva* podepsaná v roce 1992 s platností od roku 1993, do ní byly zavedeny takzvané výjimky opt-out, týkající se povinnosti zavedení společné měny, která neplatí v případě Spojeného království a Dánska.

Ratifikace Smlouvy o EU se však v případě Spojeného království neobešla bez komplikací, kvůli mnohonásobným ratifikačním odmítnutím britským parlamentem. V době ratifikace se britská ekonomika nacházela v recesi, v jejímž důsledku rostl počet nezaměstnaných osob a bylo obtížné na finančních trzích udržovat hodnotu libry. Citlivým tématem bylo také navýšení příspěvků Spojeného království do společného rozpočtu o 2 mld. GBP. Ve výsledku se vzhledem k vyjednaným výjimkám podařilo ratifikaci *Smlouvy o EU* odhlasovat britským parlamentem, kdy se pro přijetí smlouvy vyjádřilo 339 poslanců a proti 299 poslanců (Fiala, 2018).

⁴⁶ *Margaret Hilda Thatcherová* (1925-2013†) byla historicky první a zároveň také nejdelší období britskou premiérkou (1979-1990).

Svůj negativní vztah vyjádřilo Spojené království také během přijímání Lisabonské smlouvy, v níž mělo námitky vůči závaznosti a obsahu katalogu lidských práv v podobě *Listiny základních práv EU*. Spojenému království se povedlo vyjednat zavedení ustanovení, že „*Listina nerozšiřuje možnost Soudního dvora Evropské unie ani jakéhokoliv soudu Spojeného království shledat, že právní a správní předpisy, zvyklosti nebo postupy Spojeného království nejsou v souladu se základními právy, svobodami nebo zásadami, které Listina potvrzuje*“ (Protokol č. 30 o uplatňování Listiny základních práv Evropské unie v Polsku a ve Spojeném království). Na základě této výjimky Spojené království v roce 2008 přistoupilo k ratifikaci Lisabonské smlouvy.

2.3. Brexit a perspektivy evropského integračního procesu

Spojené království se po celou dobu členství v EU většinou stavělo skepticky a nepodporovalo prohlubování integrace v rámci Unie, která vede ke ztrátě suverenity členských států. V období finanční krize v roce 2009 došlo k výraznému nárustu euroskepticismu ve Spojeném království. Tehdejší premiér *David Cameron*⁴⁷ tak přislíbil v roce 2013, že v případě jeho opětovného zvolení ve volbách v roce 2015, uspořádá referendum o setrvání Spojeného království v EU.

Referendum proběhlo 23. června 2016 a jeho výsledkem bylo odhlasování vystoupení Spojeného království z EU, kdy pro vystoupení hlasovalo 51,9 % voličů ze 72 % zúčastněných voličů⁴⁸. Pro výstup hlasovali většinově občané Anglie (53,4 %) a Walesu (52,5 %), kdežto pro setrvání ve Skotsku (62,0 %) a Irsku (55,8 %), což po referendu způsobilo ve Spojeném království značné nepokoje a výhrůžky ze strany Skotska+ o uspořádání referenda a osamostatnění se od Spojeného království (Fiala, 2018).

Výsledky referenda byly šokující jak pro samotné Spojené království, tak pro EU a ostatní státy ve světě. Sám premiér D. Cameron podal rezignaci prakticky hned po vyhlášení oficiálních výsledků. Rozhodnutí referenda následně způsobilo prudký propad libry, která dosáhla svého třicetiletého minima.

Důvody voličů, hlasujících pro odchod z EU byly převážně kvůli obavám z migrace, snižování konkurenceschopnosti podniků kvůli nadměrné byrokracii a příliš vysoké odvody

⁴⁷ *David William Donald Cameron* (1966) je britským politikem, který byl také britským premiérem od roku 2010 až do roku 2016, kdy ohlásil rezignaci hned po vyhlášení výsledků referenda o brexitu.

⁴⁸ Tři čtvrtiny voličů ve věku 18-24 let hlasovalo pro setrvání v EU, pro vystoupení z EU hlasovalo 57 % voličů ve věkové kategorii 55-64 let.

do společného rozpočtu EU, o nichž se vedly dohady během celého členství Spojeného království v Unii.

Úřadu se po odstoupení D. Camerona ujala nová premiérka *Theresa May*⁴⁹, která se před referendem přikláněla k setrvání Spojeného království v EU. Na základě této skutečnosti se dalo očekávat, že vyhlásí opětovné referendum o setrvání, Mayová však tyto myšlenky odmítla a zveřejnila, že dojde k aplikaci článku 50 Smlouvy o EU revidované Lisabonskou smlouvou o vystoupení členského státu z EU. Podle tohoto článku má daný stát, který zažádá o vystoupení z Unie dva roky na vyjednání podmínek vystoupení, nedojde-li k prodloužení této lhůty na základě jednomyslného odhlasování Evropskou radou.

Pro zahájení výstupu bylo nutné schválení odchodu britským parlamentem, který tuto skutečnost odsouhlasil v únoru 2017. Oficiální oznámení a aktivace článku 50 proběhla dne 29. března 2017 a plánovaný termín rozvázání vztahu Spojeného království s EU bylo tedy stanoveno na 29. března 2019.

První fáze jednání, která trvala do konce roku 2017, zahrnovala problematiku práv občanů, finanční vypořádání a situace Irska. Na konci tohoto roku pak došlo k přechodu do druhé fáze vyjednávání o budoucích vztazích Spojeného království s EU.

Druhá vyjednávací fáze však nebyla příliš úspěšná kvůli požadavkům Spojeného království, které chce zachovat veškeré výhody týkající se přístupu na trh EU, avšak bez svobody volného pohybu, což je pro Unii neakceptovatelné. Zamýšleny byly tedy dva scénáře rozvázání vztahů mezi Spojeným královstvím a EU, jimiž jsou takzvané „**měkký**“ **brexit** a „**tvrdý**“ **brexit**“.

V případě „**měkkého**“ **brexitu** mělo dojít k odsouhlasení Smlouvy o odstoupení Spojeného království jak Unií, tak britským parlamentem. Ode dne oficiálního vystoupení stanoveného na 29. března 2019 z EU by probíhalo roční přechodné období, které by bylo možné případně prodloužit o jeden či dva roky. Během tohoto přechodného období by se Spojené království nemohlo podílet na hlasování o evropských zákonech, ale mělo by povinnost se jimi řídit po dobu přechodného stavu. V případě občanů EU žijících ve Spojeném království a britských občanů v EU, by mělo dojít k zachování jejich práv a k omezení volného pohybu občanů EU by mělo začít platit až po uplynutí přechodného období. Pokud by do roku 2020 nedošlo k uzavření dohody o volném obchodu mezi EU a Spojeným královstvím, vznikl by mezi nimi

⁴⁹ *Theresa Mary Mayová* (1956) je britskou političkou a od června 2016 také premiérkou a tedy nástupkyní Davida Camerona na této pozici. Již od počátku jejího úřadu má však nelehký úkol, a to vyjednávat odchod Spojeného království z EU.

společný celní prostor s výjimkou Severního Irska, pro které by platila některá pravidla jednotného trhu EU. Severní Irsko by tak nemohlo samostatně uzavírat obchodní dohody a řídilo by se pravidly EU, přestože by se nemohlo podílet na jejich hlasování. Tohle řešení je označováno jako takzvaná *irská pojistka*, aby se zabránilo případnému vzniku pevné hranice.

„Tvrdý“ brexit označuje situaci odchodu Spojeného království z EU bez jakékoliv dohody, což by mělo za následek další oslabení britské libry, vznik komplikací vzájemného obchodu a dlouhé uznávání technických norem, narušení či zastavení leteckého provozu mezi oběma stranami. Hraniční kontroly by probíhaly dle pravidel *Světové obchodní organizace*⁵⁰ (World Trade Organization, WTO) a také by panovala nejistota mezi občany EU žijícími ve Spojeném království a britskými občany v EU (Navrátil a kol., 2018).

Dne 25. listopadu 2018 proběhl mimořádný summit, jehož výsledkem bylo schválení dohody o vystoupení Spojeného království 27 členy EU. Nutné však bylo také schválení této dohody britským parlamentem, ke kterému mělo dojít 11. prosince 2018. Z důvodu očekávaného neschválení, došlo k odkladu hlasování na 15. ledna 2019. Bohužel však nedošlo ke schválení této dohody britským parlamentem. Jednalo se o historicky největší porážku britské vlády, při níž T. Mayová ztratila podporu více než třetiny svých poslanců a poslanců koaliční strany ze Severního Irska. Proti dohodě, kterou T. Mayová vyjednávala během téměř dvou let s evropskou sedmadvacítkou, se vyjádřilo 432 poslanců a pro 202 poslanců. Prezident Evropské rady *Donald Tusk*⁵¹ vyzval na základě výsledků hlasování britskou vládu, aby zvážila případné odložení brexitu na neurčito.

Další hlasování britského parlamentu ohledně brexitu a výstupové dohody proběhlo 29. ledna 2019. Předmětem jednání byly možnosti dalšího postupu vystoupení Spojeného království z EU. Britští poslanci se shodli na tom, že nechtějí, aby došlo k odchodu z EU bez dohody, a zároveň žádají o přepracování výstupové dohody. Předseda Evropské komise *Jean Claude Juncker*⁵² se však 7. ledna 2019 na jednání s britskou premiérkou T. Mayovou vyjádřil, že EU nehodlá znovu otevírat výstupovou dohodu, která byla projednávána téměř dva roky.

⁵⁰ WTO je mezinárodní organizace založena v roce 1995 jako nástupce Všeobecné dohody o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade, GATT), jejímž úkolem je rovnost na světovém trhu prostřednictvím poskytování mechanismu pro redukci obchodních překážek svým členským státům.

⁵¹ *Donald Franciszek Tusk* (1957) je polským politikem a druhým předsedou Evropské rady od roku 2014 (prvním předsedou Rady EU byl belgický politik *Herman Van Rompuy*).

⁵² *Jean-Claude Juncker* (1954) je lucemburským politikem, právníkem a od roku 2014 již 12. předsedou Evropské komise (jeho předchůdcem byl portugalský politik *José Manuel Barroso*).

K druhému hlasování o přijetí dohody ohledně výstupu Spojeného království z EU došlo 12. března 2019. Ani toto hlasování však nebylo úspěšné a došlo k zamítnutí dohody, kterou nepodpořilo 391 britských poslanců a pro schválení dohody se vyjádřilo 242 poslanců.

Dne 21. března 2019 se uskutečnilo zasedání Evropské rady, jehož výsledkem bylo dohodnutí mezi představiteli EU na dvou možnostech případného odkladu brexitu. První možností bylo odložený brexitu do 22. května 2019 v případě, že v týdnu od 25. března 2019 dojde ke schválení výstupní dohody britskou Dolní sněmovnou. V případě, že by ke schválení nedošlo, bylo druhou možností přesunutí data odchodu Spojeného království z EU na 12. dubna 2019 a zároveň upřesnění představ Spojeného království o dalším postupu.

Hlasování britské Dolní sněmovny ohledně série osmi alternativních scénářů brexitu proběhlo 21. března 2019, avšak ani jeden z nich nebyl podpořen. T. May se pokusila přimět alespoň část poslanců k souhlasu s výstupovou dohodou tím, že bude-li třetí hlasování o výstupové dohodě úspěšné, dobrovolně odstoupí ze své pozice a další jednání o budoucích vztazích s EU přenechá svému nástupci. Ke třetímu hlasování tak došlo 29. března 2019, aby byla případně splněna podmínka Evropské rady ohledně prodloužení data brexitu až do 22. května 2019. Ani ve třetím jednání však nedošlo ke schválení dohody.

Britská Dolní sněmovna parlamentu však 4. dubna 2019 schválila návrh zákona, pověřující premiérku T. Mayovou ohledně usilování odkladu brexitu v případě hrozby vystoupení z EU 12. dubna 2019 bez dohody. Jakýkoliv odklad ale musí být zároveň jednomyslně schválen ostatními 27 členy EU. Britská premiérka tedy požádala o posunutí termínu brexitu na 30. června 2019 s tím, že se zavázala v souladu s unijním právem k tomu, že Spojené království uspořádá volby do Evropského parlamentu.

Na mimořádném zasedání Evropské rady, které proběhlo 10. dubna 2019, došlo na základě žádosti britské premiérky k posunu data brexitu. Předseda Rady D. Tusk však v porovnání s britskou žádostí navrhl takzvaný pružný odklad⁵³ brexitu do 31. října 2019 (MPO, 2019).

Budoucí vývoj odchodu Spojeného království je zatím stále nejistý. Další možnou variantou, kterou však britská premiérka T. Mayová odmítá, může být vyhlášení nového referenda a případné přerušování veškerých výstupních jednání bez souhlasu ostatních členů EU a setrvání v Unii. EU raději průběžně po celou dobu vyjednávání o vystoupení přijímá opatření pro případ, že by došlo k odchodu Spojeného království bez jakékoliv dohody.

⁵³ Pružný odklad umožňuje Spojenému království odchod z EU také během doby před stanoveným termínem.

2.3.1. Výzvy integračního procesu v podobě dopadů Brexitu na Evropskou unii

Žádost Spojeného království o vystoupení z EU a nespokojenost mnoha dalších členských států⁵⁴ se současným stavem je jasným signálem pro nutnou reformu Unie, která je oslabena kvůli migrační krizi, teroristickým útokům, krizí eurozóny a také brexitem. Existují dva přístupy pro budoucnost Evropy po odchodu Spojeného království v rámci nejvyšších orgánů EU.

První přístup je Komise, jež je vedena předsedou *Jean-Claude Junckerem*. V rámci svého přístupu věří v další integraci a na hrozící krizi se snaží reagovat prostřednictvím naléhání na členské země ohledně přijetí takzvaných evropských řešení, zahrnujících pravomoci orgánů EU.

V roce 2017 byla předsedou Evropské komise *Jean-Claude Junckerem* představena *Bílá kniha o budoucnosti Evropy do roku 2025*, která obsahuje pět scénářů budoucího vývoje.

Scénář 1: Pokračování v dosavadní praxi

EU bude pokračovat v realizaci pozitivního reformního programu na základě programu *Nový začátek pro Evropu*⁵⁵, předloženého Komisí v roce 2014 a *Bratislavské deklarace*⁵⁶, která byla schválena v roce 2016.

Scénář 2: Pouze jednotný trh

Vzhledem k neschopnosti členských států se dohodnout na důležitých otázkách by mohlo dojít k postupnému přeorientování EU na jednotný trh. S tímto scénářem však Komise příliš nesouhlasí, avšak došlo k jeho připuštění vzhledem ke kritice evropských institucí, které v poslední době vlivem krizí Unie čelí.

Scénář 3: Státy, které chtějí, dělají více

Vývoj EU by probíhal stejně jako doposud, ale členským státům, které by měly zájem, by bylo umožněno v konkrétních oblastech (obrana, vnitřní bezpečnost, sociální záležitosti a jiné) spolupracovat intenzivněji na základě takzvaných „*koalicích ochotných*“.

⁵⁴ O odchodu z EU byly silné úvahy již v Česká republika, Polsku, Maďarsku, Švédsku a Estonsku (DailyFX, 2018).

⁵⁵ Dokument *Nový začátek pro Evropu: Moje agenda pro zaměstnanost, růst, spravedlnost a demokratickou změnu* zachycuje body Junkerovy politiky pro jeho období vedení Komise od roku 2014.

⁵⁶ Bratislavská deklarace byla přijata v roce 2016 státy EU27 (již bez zástupce Spojeného království) a obsahuje takzvanou cestovní mapu, v níž jsou vytyčeny cíle a konkrétní opatření do budoucna v mnoha oblastech jako je například migrace a vnější hranice, bezpečnost a obrana, hospodářský a společenský rozvoj a další.

Scénář 4: Dělat méně, zato efektivněji

Členské státy EU by se zaměřily pouze na vybrané oblasti politiky, kterými se budou zabývat mnohem intenzivněji a zároveň budou také rychleji jednat, zatímco v jiných oblastech, jejichž řešení na úrovni Unie není, až tak přínosné bude méně aktivní.

Scénář 5: Dělat mnohem více společně

Mezi členy EU bude sdíleno mnohem více kompetencí, zdrojů a rozhodovacích pravomocí v rámci všech oblastí, na základě čehož budou veškerá rozhodnutí přijímána rychleji a také neprodleně vymáhána (Evropská komise, 2017).

Druhý přístup je veden předsedou Evropské rady *Donaldem Tuskem*, dle jehož názoru může větší centralizace obrátit občany proti EU.

Vzhledem k nejasnosti ohledně vývoje během přechodného období, posunutí brexitu na 31. října 2019 a blížícím se volbám do Evropského parlamentu není jednoznačné určit, kterým z daných pěti scénářů se Evropská unie bude řídit. Nejméně pravděpodobným je však druhý scénář, který by vedl k spíše desintegraci Evropské unie.

Vzhledem k tomu, že je Spojené království jedním z největších čistých plátců do společného rozpočtu, způsobí jeho odchod propad veřejných financí EU, který je odhadován až na 13 miliard ročně, což představuje přibližně 8 % současného víceletého finančního rámce. Evropská unie bude muset na příští období víceletého finančního rámce, který byl navržen na 1 279,4 miliard eur, navýšit příspěvky ostatních členských států z 1 % *hrubého národního produktu* (Gross National Product, HNP) na 1,1 % HNP a zároveň přistoupit ke snížení výdajů.

Značné obavy panují ohledně 3,7 milionu občanů EU, žijících ve Spojeném království a až 1,2 milionu britských občanů žijících na území EU. V případě tvrdého brexitu by se tito občané museli vrátit v den brexitu do svých zemí, což by způsobilo jednu z historicky největších migračních vln v Evropě. Optimističtější možností podle měkkého brexitu je přechodné období, v rámci něhož si občané žádají na základě registrace o krátkodobý pre-settled status do 5 let pobytu anebo trvalý settled status nad 5 let pobytu. Pro turistické cesty do 90 dnů by během přechodného období nebyla potřebná víza. Po ukončení přechodného období by již nebyl platný volný pohyb občanů a začala by se vzájemně uplatňovat migrační politika (Navrátil a kol., 2018).

Odchod jedné z nejlidnatějších zemí EU ovlivní unijní hlasování, a to hlavně co se týče postavení menších států. Bez Spojeného království se navýší postavení ostatních států s vysokým počtem obyvatel, jako je Polsko, Německo a Francie, což způsobí oslabení vyjednávací pozice menších zemí. Vzhledem k tomu je nutná úprava hlasovacího systému. Na druhou stranu je to právě Spojené království, které ve většině případech hlasuje proti přijímané legislativě, tudíž by jeho odchod z EU mohl přispět k zefektivnění legislativního hlasování.

Otázkou je také rozdělení britských křesel v Evropském parlamentu. Možností je vytvoření panevropské kandidátky místo britských mandátů, zrušení britských křesel bez náhrady anebo přerozdělení části britských mandátů a ponechání druhé části do budoucna pro případné nově přistoupené státy (Šmejkal a kol., 2018).

2.3.2. Dopady Brexitu na Spojené království Velké Británie a Severního Irska a perspektiva spolupráce s Evropskou unií

Spojené království je poměrně ekonomicky silným státem, ale i přesto na něj bude mít vystoupení z Unie značný vliv. Dojde-li ke schválení výstupní dohody mezi Spojeným královstvím a EU, je pokles britských vývozu a dovozu odhadována přibližně na 2 %. V případě vystoupení bez dohody, by byl ekonomický propad asi 4 % až 8 % HDP, což je obdobné jako během světové finanční krize v roce 2009. Pokles britských vývozu by byl o 16 % a dovozy do Spojeného království by se snížily o 5 % až 20 % (Navrátil a kol., 2018).

Odchod z EU bude mít dopad na všechny osoby ve Spojeném království, jejich finance a práva spotřebitelů. Ekonomické dopady závisí na budoucích politických a ekonomických dohodách, které Spojené království s EU uzavře. Brexit bude pravděpodobně jedním z hlavních faktorů, který ovlivní výši úrokových sazeb, směnných kurzů a sílu ekonomického růstu ve Spojeném království. Všechny tyto atributy mají značný dopad na trh práce a tedy také na růst nezaměstnanosti, snižování cen nemovitostí, inflační růst, výši úrokové sazby hypoték a spoření, aj.

Nejistota ohledně brexitu ovlivňuje také podnikatelské subjekty a tedy příliv zahraničních investic. Od referenda v roce 2016 došlo k přesunu působnosti mnoha firem EU ze Spojeného království do jiných zemí Unie.

Skokový pokles libry po vyhlášení výsledku referenda ovlivňuje zahraniční obchod. Oslabená měna sice podporuje export, ale díky tomu dochází k tlaku na ceny a následnou reakcí je snižování poptávky.

Členství v EU má značný vliv na mezinárodní obchod vzhledem k jejímu postavení a množství bilaterálních obchodních dohod s nečlenskými státy. Vystoupením z EU by tak mohlo dojít ke zhoršení mezinárodního obchodu Spojeného království kvůli nově vzniklým obchodním překážkám, což může mít obrovský dopad na exportní podniky ve Spojeném království, protože kvůli vyšším tarifům dojde k navýšení jejich celkových nákladů. Výsledkem by byla nižší konkurenceschopnost britských podniků nejen na trzích EU, ale také ve světě.

Pokud by se podniky rozhodly, že si udrží svou konkurenční výhodu prostřednictvím klesajících cen, znamenalo by to pro ně nižší zisky, což by vedlo k tlaku na propouštění zaměstnanců a navýšení nezaměstnanosti.

Ve spojeném království v současnosti žije přibližně 32,5 milionu ekonomicky aktivních přistěhovalců, z nichž je 2,3 milionů z EU. Tito občané pracují převážně v průmyslových odvětvích, ale také například ve zdravotnictví. Pokud tito pracovníci EU opustí Spojené království, bude mezi poptávkou a nabídkou po kvalifikovaných pracovnících obrovská mezera a zároveň dojde ke ztrátě vysoce kvalifikovaných a potřebných pracovníků.

Pokud by Spojené království neuzavřelo žádnou dohodu s EU, je možností pro zachování přístupu na jednotný trh EU vstoupit do ESVO. Tato varianta je však momentálně pro Spojené království nepřijatelná, vzhledem k tomu, že je součástí EHP, a tedy zaručuje svobodu pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu.

Otázkou a značnou obavou je také negativní postoj Skotska na výstup Spojeného království z EU, které vyhrožuje referendem o samostatnosti a následném zažádání o členství v EU jako samostatný stát.

Brexit má pro Spojené království ale také určité přínosy. Ušetřené náklady na členství v Unii do společného rozpočtu může investovat dle národních potřeb na podporu svého vlastního růstu. Co se týče mezinárodního obchodu, mohlo by uzavírat samostatně bilaterální dohody ve světě (s výjimkou členských států EU). Země jako je Čína a Austrálie se již chystají na případné uzavření obchodních dohod se Spojeným královstvím po jeho vystoupení z EU (Market Inspector, 2019).

Spojené království by chtělo vyjednat takovou podobu dohody, při níž by mohlo využívat výhod jednotného trhu bez volného pohybu osob. Tento požadavek je však pro Evropskou unii nepřijatelný.

2.3.3. Potenciální dopady Brexitu na konkurenceschopnost Evropské unie

Definování přesných dopadů způsobených odchodem Spojeného království z EU není zcela možné, vzhledem ke stále nejasné a vyvíjející se situaci s ohledem na vůbec první odchod členského státu z tohoto evropského integračního seskupení. Brexit má však jistý vliv na sníženou ekonomickou aktivitu Spojeného království důsledkem navýšení dovozních cel, které mají negativní dopad na soukromou spotřebu (CNN, 2018).

Pravděpodobnou strategií vstupu Spojeného království do ES v roce 1973 bylo zamezení růstu a posilování jeho pozice ve světě oslabováním sil usilujících o posílení Evropy. V případě odchodu z EU toho může Spojené království dosahovat tím, že bude trvat na zvláštním ujednání, v rámci něžž dojde k zachování výhod Unie bez podílu na nákladech. Došlo by tedy ke značnému oslabení EU jako celku, jelikož by to pro ostatní členské státy znamenalo, že mohou také využívat těchto výhod, aniž by se jakkoliv podílely na nákladech (Grauwe, 2016). Takovéto ujednání však není možné. Bude-li se Spojené království chtít podílet na evropském jednotném trhu, jako je tomu v případě Norska a Švýcarska, je nutné z jeho strany povolit volný pohyb pracovních sil, odvádět příspěvky do společného rozpočtu EU a přijmout zákony jednotného trhu. Cílem Spojeného království je však zajištění co největších výhod jednotného trhu EU bez přijetí volného pohybu.

Evropská unie bude muset následkem Brexitu celkově přehodnotit svou funkci a posílit ústavní záruky na úrovni EU. Účinné uplatňování těchto záruk je základním předpokladem pro naplňování cílů evropské integrace. Do budoucna je nutné provést změny v institucionálním fungování Unie a hlavně obnovit rovnováhu vzájemných vztahů mezi členskými státy, které jsou vlivem finanční, ekonomické a dluhové krize společně s odchodem Spojeného království rozděleny na eurozónu a ostatní členy, jež mají stále vlastní měnu. Spolupráce zemí eurozóny směřuje k rostoucím rozdílům v právech a povinnostech členských států, což může mít v budoucnu za následek, že Unie nebude působit jako celek, ale namísto toho bude představovat proměnlivou spolupráci jednotlivých členů v rámci určitých skupin (Šmejkal a kol., 2018). Reforma EU by měla probíhat prostřednictvím přijímáním nových zákonů, mezivládních dohod a revize rozpočtu na základě přezkoumání rozpočtového cyklu pro období 2014-2020.

S odchodem Spojeného království dojde ke snížení příjmů do společného rozpočtu Evropské unie. Evropská komise tuto mezeru pokryla snížením výdajů na regionální politiku pro následující období 2021-2027 o 30 %, což bude mít značný vliv na chudší členské státy,

spoléhající na prostředky z evropských fondů. Brexit může mít také výrazný dopad na snížení vlivu společné zahraniční politiky EU. Spojené království je totiž společně ještě s Francií hlavní vojenskou mocností EU, která disponuje rozsáhlou diplomatickou sítí.

Vzhledem k tomu, že je Spojené království třetím nejlidnatějším státem EU, dojde k ovlivnění ideologické rovnováhy v unijních orgánech. Pozitivním přínosem Brexitu by však mohl být menší tlak na dokončování obchodních dohod a rozšiřování jednotného trhu v oblasti služeb.

Případné vystoupení Spojeného království z EU bude mít vliv na celkové skóre konkurenceschopnosti Unie jako celku. Následkem odchodu jednoho z nejvíce konkurenceschopných členů EU bude snížení tohoto skóre ve světě v rámci hodnotících žebříčků podle indexů konkurenceschopnosti.

Velikost celkových dopadů při odchodu Spojeného království na konkurenceschopnost Evropské unie záleží také na způsobu rozvázání vzájemných vztahů a jejich nadcházejícímu vývoji, který může ovlivnit zahraniční obchod, inflaci, zaměstnanost, množství osob ohrožených chudobou a další důležité aspekty, které se odrazí nejen na konkurenceschopnosti EU, ale také samotného Spojeného království.

3 Metodiky využívané k měření a hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti

Měření a hodnocení konkurenceschopnosti národních ekonomik je ve 21. století nedílnou součástí tvorby hospodářských politik nejen většiny zemí, ale také mnohých nadnárodních organizací a integračních seskupení. Prostřednictvím přístupů různých mezinárodních nevládních institucí dochází pravidelně každý rok k hodnocení konkurenceschopnosti národních ekonomik prostřednictvím multikriteriálních analýz⁵⁷.

Výsledky těchto hodnocení napomáhají jednotlivým státům mimo jiné také v utváření i dalších politik⁵⁸ a zároveň mohou upozorňovat na případné nedostatky ve sledovaných oblastech. Hodnocení může taktéž napomoci potenciálním investorům v rozhodování ohledně jejich zamýšlených investic.

Výsledky však nemohou být vždy brány jako zcela relevantní, jelikož je většinou značná část získaných dat založena na průzkumech. Na základě této skutečnosti může docházet k jistému zkreslení výsledných hodnot a tedy celkového vyhodnocení. Instituce, které se zabývají hodnocením konkurenceschopnosti, se snaží pokud možno své metodiky pravidelně vylepšovat, přesto však dosud neexistuje lepší a přesnější způsob, jak makroekonomickou konkurenceschopnost jinak změřit.

3.1. Dimenze a možnosti měření konkurenceschopnosti

Samotný pojem *konkurenceschopnost* je používán již od 70. let⁵⁹ 20. století, avšak v mnohem větším měřítku se začal používat až od 90. let 20. století. Nejvíce se o konkurenceschopnosti diskutovalo v 80. a 90. letech 20. století ve Spojených státech amerických v kontextu ztráty konkurenceschopnosti vůči Japonsku. V té době vzniklo mnoho analytických studií, které by upozorňovaly na ztrátu konkurenceschopnosti a zároveň na nutnost přijetí opatření, jež by konkurenceschopnost americké ekonomiky posílily. Mezi nejznámější se řadí především publikace s názvem *Who's Bashing Whom*, vydána Laury D'Andrey Tysonovou v roce 1993, která byla předsedkyní Rady ekonomických poradců tehdejšího prezidenta Williama Jeffersona

⁵⁷ Multikriteriální analýza je metoda, zabývající se hodnocením možných alternativ na základě několika kritérií, kdy alternativa hodnocená dle jednoho kritéria zpravidla nebývá nejlépe hodnocená dle jiného kritéria. Následně tato vícekritériální metoda řeší konflikty vzniklé mezi vzájemně protikladnými kritérii (Skulinová, 2009).

⁵⁸ Například co se týče environmentální politiky, energetiky, dopravy a jiné.

⁵⁹ Během 70. let 20. století byl pojem konkurenceschopnost používán pouze na podnikové úrovni. Zlom přišel na počátku 80. let, kdy se konkurenceschopnost začala stávat jedním z hlavních cílů nejen podniků, ale také národních ekonomik jednotlivých států a světových regionů.

Clintona. Publikace se zabývá otázkou technologické mezery a možnostmi, které by vedly k jejímu odstranění. Velice známá je však také definice konkurenceschopnosti, kterou autorka ve své publikaci uvádí (Klvačová, Malý, Mráček, 2007):

„Konkurenceschopnost je naše schopnost produkovat zboží a služby, které jsou schopny úspěšně projít testem mezinárodní konkurence, přičemž se naši občané budou moci těšit z rostoucí a udržitelné životní úrovně.“

Velmi populární je taktéž výrok samotného prezidenta Clintona, ve kterém přirovnává každou zemi k velké korporaci soutěžící na globálním trhu. Samotný výrok dokonce přispěl také k budování rozsáhlých multikriteriálních metod pro hodnocení konkurenceschopnosti národních států.

Evropská unie se konkurenceschopností jednotlivých členských států začala zabývat již v 90. letech 20. století, avšak většího významu tato problematika nabyla až na přelomu 20. a 21. století, kdy Jacques Delors⁶⁰ označil za příčinu vysoké nezaměstnanosti v Evropské unii právě nedostatečnou konkurenceschopnost vůči Spojeným státům americkým a Japonsku. Začalo tedy docházet k vytváření programů a růstových strategií s cílem navýšení konkurenceschopnosti členských států EU (Klvačová, Malý, Mráček, 2007).

Doposud však neexistuje žádná jednotná definice vysvětlující pojem konkurenceschopnost. Existuje ale několik mnohoznačných a nepřiliš určitých definic konkurenceschopnosti firem, států a světových regionů⁶¹, vzhledem k tomu, že si každá instituce zabývající se konkurenceschopností vytváří svou vlastní definici.

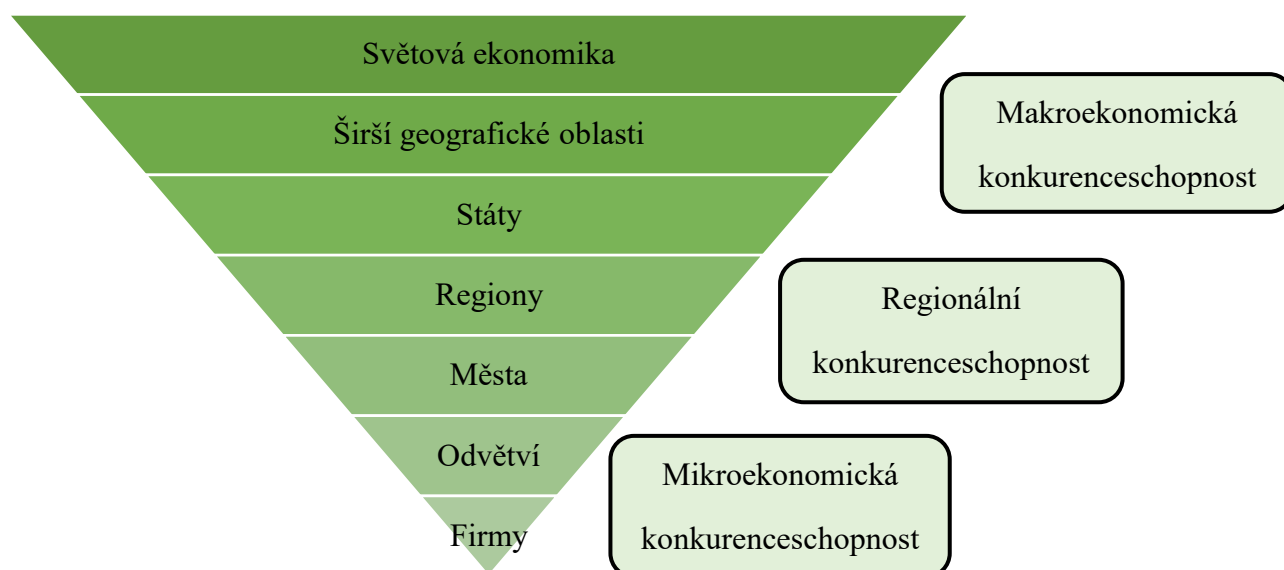
3.1.1. Dimenze konkurenceschopnosti a jejich vymezení

Konkurenceschopnost je možno rozlišovat ve třech úrovních, a to mikroekonomickou, regionální a makroekonomickou. Jednotlivé úrovně na sebe vzájemně navazují. Pro dosažení celkové konkurenceschopnosti státu je nutné ji podporovat již od základu, tedy od konkurenceschopnosti firem přes jednotlivá odvětví a konkurenceschopnost regionů dané země, viz následující obrázek 3.1.

⁶⁰ Francouzský politik Jacques Delors (1925) byl členem Evropského parlamentu v letech 1979-1981 a předsedou Evropské komise v letech 1985-1995, položil základy pro zavedení jednotné měny EU.

⁶¹ Samotný pojem region lze vymezit několika způsoby. V rámci regionální konkurenceschopnosti je za region považována dílčí část státního území, kdežto v rámci EU jsou regiony členěny podle *Nomenklatury územních statistických jednotek NUTS*. Existuje však také členění na takzvané světové regiony, představující především z historického hlediska kontinentální oblasti, jako například Afrika, Jižní Amerika, Severní Amerika, Evropa a podobně.

Obrázek 3.1: Přejchod mezi dimenzemi konkurenceschopnosti

Zdroj: Melecký, Staníčková (2015); vlastní zpracování, 2018

Mikroekonomická úroveň zabývající se především konkurenceschopností jednotlivých firem a různých odvětví je nejzákladnější a zároveň nejvíce vyjasněný přístup chápání konkurenceschopnosti, který následně přispěl k lepšímu chápání konkurenceschopnosti na makroekonomické a regionální úrovni.

Druhá makroekonomická úroveň, je nejvíce spornou dimenzí, zabývající se konkurenceschopností států v rámci celosvětové ekonomiky. Větší význam byl národní konkurenceschopnosti kladen až od 80. let 20. století v souvislosti s globalizačními procesy ve světové ekonomice, které způsobují velký nárůst konkurence mezi jednotlivými státy.

Poslední z dimenzí je regionální úroveň, jenž vychází z makroekonomické úrovně a zabývá se konkurenceschopností regionů (dílčích částí území státu), měst a lokalit. Konkurenceschopnost regionů patří k nejdůležitějším faktorům, které ovlivňují možnosti regionálního rozvoje.

V rámci regionální úrovně je možné sledovat značné rozdíly mezi jednotlivými regiony, což umožňuje efektivněji zjišťovat nedostatky a určovat problémové regiony, díky čemuž lze lépe definovat potřebné změny za účelem navýšení celkové konkurenceschopnosti daného státu.

Mikroekonomická úroveň konkurenceschopnosti

Jakožto základ mikroekonomické úrovně lze chápat konkurenceschopnost jednotlivých firem, jenž je odvozena od takzvané konkurenční výhody, kterou jednotlivé firmy mohou získat svým působením na trzích v porovnání s jinými konkurenčními podniky. Tato výhoda je důležitým

základem výkonnosti podniku, jež působí na trhu v konkurenčním prostředí. Podstatou konkurenčních výhod jsou rozdílné konkurenční charakteristiky sledovaných subjektů. Dané rozdíly směřují k tomu, že nějaký subjekt má v něčem oproti jinému subjektu konkurenční výhodu (Slaný, 2006).

Konkurenční výhoda může spočívat v nízkých nákladech na výrobu, díky kterým může firma následně konkurovat cenou daného výrobku či služby. Zároveň se může jednat o konkurenční výhodu danou diferenciací, neboli schopností firmy odlišovat se od ostatních konkurenčních podniků, například prostřednictvím inovací, kvalitou výrobků a služeb, technologickou náročností a jinými.

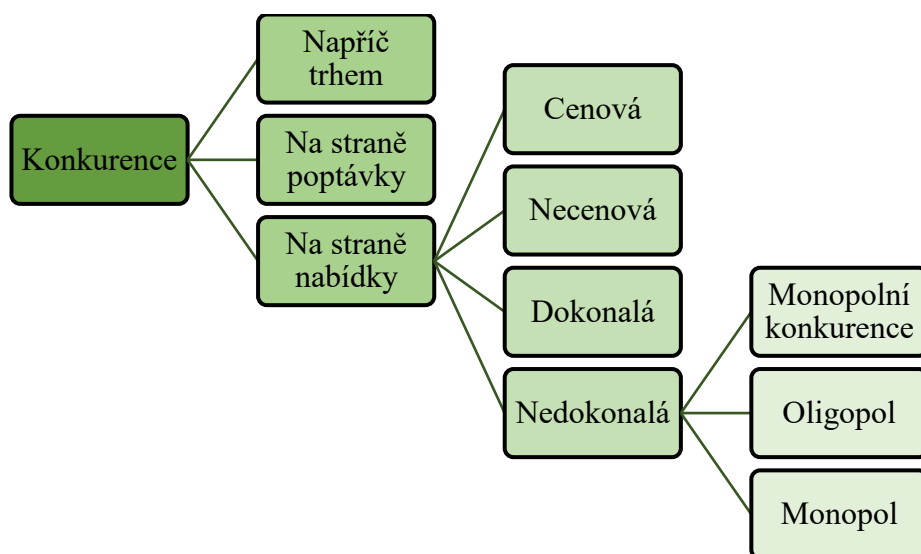
Významným představitelem zabývajícím se konkurenceschopností na mikroekonomické úrovni je *Michael Eugene Porter*⁶², který se výrazně přispěl k pochopení této problematiky prostřednictvím *Modelu pěti sil* a *Modelu diamantu*. Tyto modely jsou blíže specifikovány v následující podkapitole 3.1.2 v rámci hodnocení konkurenceschopnosti nejen na mikroekonomické úrovni, ale také na úrovni makroekonomické, kterou také zásadně ovlivnily.

Firemní konkurenceschopnost je možné definovat také jako schopnost jednotlivých firem udržet si své postavení na daném trhu a to prodejem a včasným dodáváním výrobků a služeb přiměřené kvality za konkurenční cenu. Zároveň firmy musí být schopny uspokojovat různorodou poptávku a být schopny rychlé reakce na případně změny v chování poptávky (Melecký, Staníčková, 2015).

Jedná se tedy o určitou rivalitu mezi prodávajícími nebo kupujícími na trhu, kde dochází ke střetu nabídky s poptávkou. Rozlišují se různé stupně a formy mikroekonomické konkurence na základě daných předpokladů, kdy si konkurenti konkurují cenou, reklamou, kvalitou výrobků a služeb, což je způsobeno tržními okolnostmi, tedy takzvanou strukturou konkurence. Jednotlivé formy konkurence dle mikroekonomické dimenze jsou podrobněji znázorněny v následujícím obrázku 3.2 (Mikoláš, 2005).

⁶² Americký akademik *Michael Eugene Porter* (1947) je známý díky svým teoriím o ekonomii, obchodní strategii a společenských příčinách.

Obrázek 3.2: Formy konkurence v mikroekonomické dimenzi

Zdroj: Mikoláš (2005); vlastní zpracování, 2018

Konkurence napříč trhem mezi nabídkou a poptávkou

Mezi nabídkou a poptávkou existují dva protichůdné postoje, kdy se výrobci snaží své výrobky a služby prodávat s co největším ziskem. Oproti tomu chtějí zákazníci uspokojit své potřeby v maximální možné výši s co nejnižšími náklady. Rovnovážný vztah na trhu je tedy kompromisem obou stran.

Konkurence na straně poptávky

Konkurence na poptávkové straně může vést k navyšování cen určitých výrobků a služeb v případě nedostatečné nabídky, což zapříčiní převis poptávky na daném trhu. Jedná se o konkurenci a střet zájmů mezi spotřebiteli, poptávajícími co nejvíce zboží a služeb za co nejnižší cenu.

Konkurence na straně nabídky

Jedná se o konkurenci mezi jednotlivými výrobci, kteří se snaží prodat co největší množství svých výrobků a služeb za co nejvyšší možnou cenu za účelem maximalizace jejich zisku a zároveň také oslabovat pozici ostatních konkurenčních firem, aby získali lepší pozici na daném trhu. Je-li na trhu převis poptávky a nabídka je tedy nižší, může docházet k poklesu cen výrobků a služeb vlivem konkurenčního boje mezi firmami.

Cenová a necenová konkurence

Cenový konkurenční boj mezi firmami je využíván za účelem přilákání co nejvíce zákazníků. Oproti tomu necenová konkurence je snaha firem přilákat tyto zákazníky jinými metodami, prostřednictvím kvality, designu, diferenciací výrobků, technologickou úrovní, zákaznickým servisem a dalšími. V praxi obvykle dochází k propojení obou těchto strategií konkurenčního boje na straně nabídky.

Dokonalá a nedokonalá konkurence

Dokonalá konkurence je spíše teoretickým stavem, který slouží jako východisko pro další reálné úvahy. V praxi se lze setkat spíše s nedokonalou konkurencí, která je rozlišována na monopolní konkurenci, oligopol a monopol.

- **Monopolní konkurence** je charakteristická jedním diferencovaným výrobkem na trhu s mnoha výrobci a volným vstupem na daný trh.
- **Oligopol** je typický tím, že je nabídka na trhu uskutečňována pouze malým počtem prodávajících a existují značné bariéry vstupu na trh pro potenciální nové firmy.
- **Monopol** je příznačný pouze jedním výrobcem určitého výrobku či služby na straně nabídky daného trhu, na základě čehož zde neexistuje žádná konkurence. Může tedy určovat množství své výroby a také cenu. Ve většině států jsou monopoly z těchto důvodů regulovány, aby nedošlo ke zneužívání monopolního postavení.

Makroekonomická úroveň konkurenceschopnosti

Jedná se o úroveň zabývající se konkurenceschopností států, jenž se vlivem globalizačních procesů dostala do popředí až od 80. let 20. století. Do té doby se na konkurenceschopnost nahlíželo především z mikroekonomického pohledu.

Klasičtí ekonomové vyhodnotili konkurenceschopnost prostřednictvím základních produkčních faktorů, jimiž jsou práce, půda, kapitál a přírodní zdroje. *David Ricardo*⁶³, se v teorii komparativních výhod snažil pochopit, jak jednotlivé státy mezi sebou soutěží. S postupem času si však ekonomové uvědomili, že fakta, týkající se samotné výroby, nemohou vysvětlovat vše.

⁶³ Britský ekonom David Ricardo (1772-1823†) byl jedním z nejvýznamnějších klasických ekonomů, proslavil se především svými teoriemi, z nichž nejznámější jsou *Teorie komparativních výhod* (1817) a *Teorie hodnoty* (1817).

Během 20. století tak přispělo mnoho dalších ekonomů k lepšímu pochopení národní konkurenceschopnosti. *Joseph Alois Schumpeter*⁶⁴ například zdůrazňoval klíčovou úlohu podnikání, jenž patří k základům ekonomického rozvoje. *Robert Solow*⁶⁵, který studoval růstové faktory ovlivňující americkou ekonomiku v letech 1948-1982, zdůrazňoval zásadní vliv technologických inovací a know-how v ekonomice. V teorii národní konkurenceschopnosti významně přispěl také *Michael Porter*, který ve svém díle *Konkurenceschopnost národů* navrhl takzvaný *Model diamantu*, vysvětlující vztahy mezi faktory konkurenceschopnosti. Na základě těchto poznatků lze konstatovat, že konkurenceschopnost zahrnuje různé vzájemné interakce (Garelli, 2002).

Ve 21. století je konkurenceschopnost států jedním z prioritních cílů hospodářských politik jednotlivých ekonomik. Problémem definování makroekonomické konkurenceschopnosti je otázka, jestli státy mezi sebou doopravdy soutěží anebo se spíše za označením konkurenceschopnosti zemí skrývá hodnocení zdraví a úspěšnosti těchto ekonomik.

Značný nesouhlas s makroekonomickým pojetím konkurenceschopnosti vyslovuje například známý americký ekonom *Paul Krugman*⁶⁶, podle kterého území nejsou firmy, tudíž spolu nemohou jako firmy soutěžit. Zároveň upozorňuje na negativní dopady na národní ekonomiku, je-li na konkurenceschopnost kladen příliš velký důraz.

Konkurenceschopnost mezi zeměmi je oproti firmám dosti odlišná. Příkladem může být zánik firem, které se nejsou schopny udržet na konkurenčním trhu. Jedná-li se o méně konkurenceschopnou zemi, k jejímu zániku rozhodně nedochází. Vzhledem k náročnosti aplikace konceptu konkurenceschopnosti na státy, existuje několik směrů, které národní konkurenceschopnost definují. Těmito směry jsou vnější, agregátní a širší pojetí konkurenceschopnosti.

⁶⁴ Zastánce ekonomického přístupu historické školy *Joseph Alois Schumpeter* (1883-1950†) byl významným politickým ekonomem a profesorem působícím na Harvardské univerzitě. Mezi jeho hlavní díla patří: *Podstata a obsah teoretické národní ekonomie* (1908), *Teorie ekonomického vývoje* (1911), *Hospodářské cykly* (1939), *Kapitalismus, socialismus a demokracie* (1942) a další.

⁶⁵ Americký ekonom *Robert Solow* (1924), vyznávající neo-keynesiánskou ekonomii se proslavil díky své *Teorii ekonomického růstu* a *Modelu Solow-Swan* (1956) vysvětlující dlouhodobý ekonomický růst prostřednictvím akumulace kapitálu, růstu pracovní síly a technologického pokroku.

⁶⁶ Americký ekonom *Paul Krugman* (1953) vyznávající novou keynesiánskou ekonomii, je spisovatelem, držitelem Nobelovy ceny za ekonomii za rok 2008 a mnoha dalších ocenění. Proslavil se především díky svým ekonomickým příspěvkům v podobě vydaných 27 knih, vědeckých prací, článků a novinových sloupců týkajících se ekonomických a politických otázek.

Vnější pojetí konkurenceschopnosti se zabývá exportní výkonností země, která se stává více či méně konkurenceschopnou na základě její úspěšnosti prodeje zboží a služeb nejenom na mezinárodních trzích, ale také na trhu domácím (Balassa, cit. V Cellini a Soci, 2002, s. 5).

Agregátní pojetí konkurenceschopnosti je založeno na zkoumání pozitivního vývoje základních makroekonomických ukazatelů dané země, jimiž jsou například *hrubý domácí produkt* (Gross National Product, HDP), inflace, zaměstnanost, životní úroveň a jiné. Zvyšování tempa růstu HDP a tudíž celkové produktivity je cílem většiny zemí. Životní úroveň je podmíněna produktivitou dané ekonomiky, měřená jakožto hodnota zboží a služeb na jednotku vstupů. Je proto závislá nejen na hodnotě výstupů, ale současně na efektivitě přeměny vstupů na dané výstupy. Konkurenceschopnost je tedy měřena právě prostřednictvím produktivity, jež má vliv na výšku mezd, sílu měny anebo na výnosnost kapitálu a zároveň i na samotnou životní úroveň.

Podobně je definována konkurenceschopnost také *Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj* (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD), která označuje konkurenceschopnost jako „*míru schopnosti, s jakou je v otevřených tržních podmínkách země schopna produkovat zboží a služby, které ob stojí v testu mezinárodní konkurence, a zároveň udržovat nebo zvyšovat reálný domácí důchod*“ (OECD, 1992, s. 237).

V rámci *Světového ekonomického fóra* (World Economic Forum, WEF) popisuje konkurenceschopnost Stephan Garelli jako „*schopnost země vytvářet, produkovat a distribuovat zboží a služby, které dokáží úspěšně konkurovat na mezinárodním trhu, přičemž se občané daného státu budou moci těšit z roustoucí a dlouhodobě udržitelné životní úrovně*.“ (WEF, cit. V Garelli, 2002, s. 12).

Širší pojetí konkurenceschopnosti zahrnuje schopnost národních firem prodávat zboží a služby na trzích, hodnotu a efektivitu těchto produktů, stupeň využívání domácího kapitálu a různé ekologické a sociální faktory. Existuje opět několik obdobných definic, jako jsou například (Kadeřábková, 2003, s. 64):

„*V širším pojetí označuje konkurenceschopnost souhrn předpokladů pro dosahování dlouhodobě udržitelné růstové výkonnosti, a tím i zvyšování ekonomické úrovně v podmínkách vnitřní a vnější rovnováhy.*“

Rada pro národní konkurenceschopnost (NCC, 2005, s. 2) ji definuje jako „*široký koncept zahrnující rozmanitý soubor faktorů, které napomáhají schopnosti domácích firem dosáhnout úspěchů na mezinárodních trzích takovým způsobem, který poskytuje obyvatelům dané země možnost zlepšit svůj standard a kvalitu života.*“

Veškeré zmíněné definice makroekonomické konkurenceschopnosti se odlišují v širí pojetí, avšak jsou zároveň shodné v mnoha aspektech. Lze tedy shrnout, že stát je konkurenceschopný ve chvíli, kdy je schopen:

- prosadit se na mezinárodním trhu a odolávat na něm konkurenci,
- být atraktivní pro zahraniční investory a tím přilákat zahraniční investice,
- vytvořit vhodné podmínky k podpoře a udržení domácích firem na trhu,
- vytvořit vhodné podmínky pro příchod zahraničních firem na trh dané země,
- uplatňovat takovou hospodářskou politiku, která je příznivá pro fungování firem a zvyšování technologické náročnosti jejich produkce.

Regionální úroveň konkurenceschopnosti

Regionální úroveň je zaměřena na konkurenceschopnost měst, lokalit a dílčích regionů státu. Přestože je na počátku 21. století regionální konkurenceschopnost mnohem více diskutovanou problematikou a dostává se tak do popředí, neexistuje zatím žádný obecně přijatý teoretický nebo empirický rámec, který by se jí zabýval. Regionální úroveň vychází z myšlenky, že základem národní konkurenceschopnosti jsou právě regiony, které se dle míry své konkurenceschopnosti různorodě podílejí na tvorbě národního HDP.

Regiony lze chápat jako územněsprávní celky státu vzniklé dle geografického hlediska anebo umělým vyčleněním části teritoria z národní ekonomiky. V rámci Evropské unie jsou děleny dle *Nomenklatury územních statistických jednotek* (Nomenclature of Territorial Units for Statistics, NUTS)⁶⁷. Regionální konkurenceschopnost je založena na čtyřech hlavních faktorech, jimiž jsou struktura ekonomické aktivity, úroveň inovací, stupeň dostupnosti regionů a úroveň dosaženého vzdělání pracovních sil (Fojtíková, 2014).

⁶⁷ Územní celky vytvořené statistickým úřadem EU (Eurostat) využívané od roku 1998 pro statistické účely, sloužící k porovnávání ekonomických ukazatelů, monitorování, přípravu, realizaci a hodnocení regionální politiky Evropské unie.

Na konkurenceschopnost regionů je možné nahlížet prostřednictvím dvou přístupů, a to kdy je:

- regionální konkurenceschopnost jako agregovaná podniková konkurenceschopnost;
- regionální konkurenceschopnost jako odvozená makroekonomická konkurenceschopnost.

První přístup nahlízející na regionální konkurenceschopnost jakožto na agregovanou podnikovou konkurenceschopnost vychází z toho, že v daném regionu existují podniky trvale a ziskově vyrábějící produkty, které splňují na mezinárodním trhu určité požadavky z hlediska cen a kvality. Předpokladem jsou zároveň podobné zájmy firem a regionů, v nichž působí. Přestože v každém regionu působí firmy s různou úrovní konkurenceschopnosti ve svém sektoru, existují určité společné rysy regionu, mající vliv na konkurenceschopnost všech firem, které v něm sídlí.

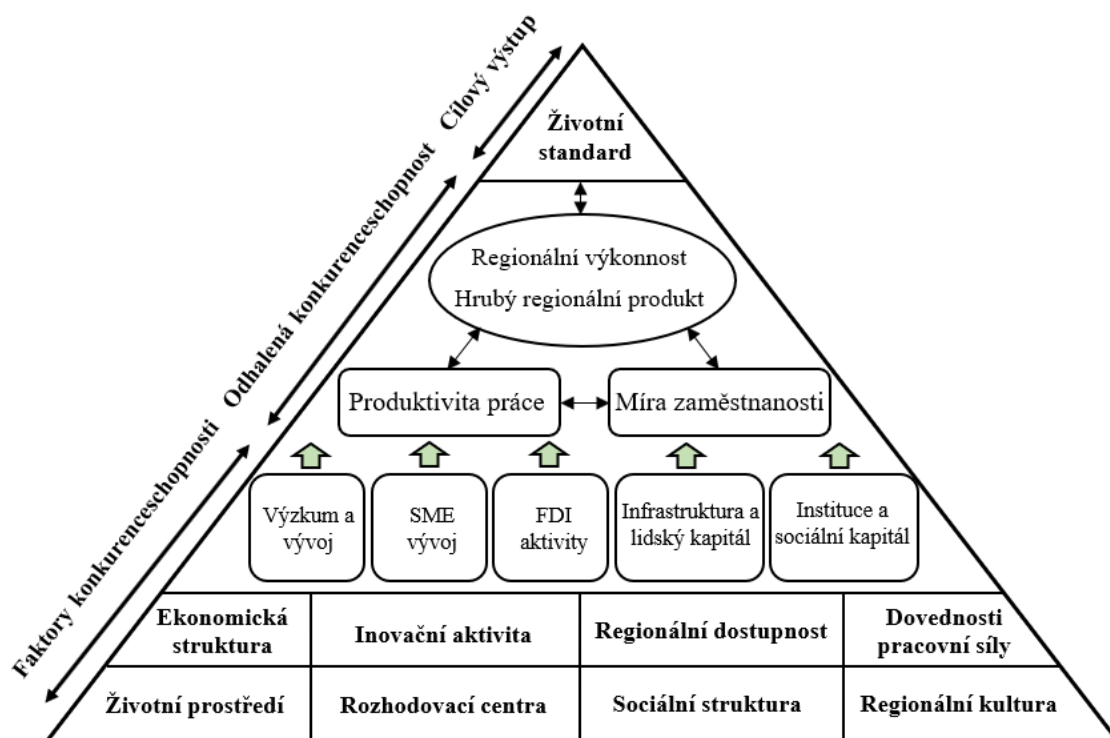
Druhý přístup nahlízející na regionální konkurenceschopnost jako na odvozenou makroekonomickou konkurenceschopnost vychází z předpokladu, že některé zákony, jež platí v mezinárodním obchodu, nemohou být platné taktéž na úrovni nižší, než je úroveň národní. Kurzové rozdíly a změny poměrů cen a mezd na regionální úrovni totiž v porovnání s národní úrovní jednotlivých států nefungují anebo neexistují. Zároveň může být pro regiony značným problémem a ohrožením přesun mobilních faktorů, tedy práce a kapitálu mezi nimi (Wokoun, 2010).

Regionální konkurenceschopnost je tedy jedním z hlavních faktorů, který zásadně ovlivňuje regionální rozvoj. Lze ji tedy chápat jako „*schopnost regionální ekonomiky přitáhnout firmy se stabilními nebo rostoucími podíly na trhu a současně schopnost této regionální ekonomiky zajistit stabilní nebo rostoucí životní standard participujících stran.*“ (Storper, 1997, cit. V Huggins, 2003)

Konkurenceschopnost regionů je utvářena prostřednictvím mnoha faktorů, které na ni působí, a je vhodně znázorněna prostřednictvím *pyramidového modelu regionální konkurenceschopnosti*, viz obrázek 3.3.

Veškeré faktory, jež jsou znázorněny v pyramidovém modelu regionální konkurenceschopnosti, mají výrazný vliv na míru zaměstnanosti, která je společně s produktivitou práce takzvaným měřítkem konkurenceschopnosti a základními složkami hospodářské výkonnosti jednotlivých regionů a taktéž jejich prosperity, která je zjišťována prostřednictvím hodnoty HDP na obyvatele.

Obrázek 3.3: Pyramidový model regionální konkurenceschopnosti

Zdroj: Gardiner a kol. (2004); vlastní zpracování, 2018

3.1.2. Měření a hodnocení konkurenceschopnosti dle dimenzí

Existuje mnoho metod zaměřených na měření a hodnocení konkurenceschopnosti v rámci jednotlivých dimenzí. Tyto metody se od sebe značně liší na základě rozdílů v jednotlivých úrovních konkurenceschopnosti. Většinou se jedná o hodnocení prostřednictvím definovaných modelů⁶⁸, indexů a sledování plnění určitých kritérií v daných časových obdobích. Vyhodnocováním konkurenceschopnosti se zabývá mnoho organizací, které pravidelně zveřejňují jednotlivé žebříčky prostřednictvím svých publikací.

Výsledky hodnocení konkurenceschopnosti napomáhají vládám jednotlivých států či integračním seskupením při realizaci hospodářských politik, poukazují na případné nedostatky ve sledovaných oblastech anebo mohou sloužit investorům jako podklad při alokaci jejich investic (Klvačová, Malý, Mráček, 2007).

Mikroekonomická úroveň konkurenceschopnosti

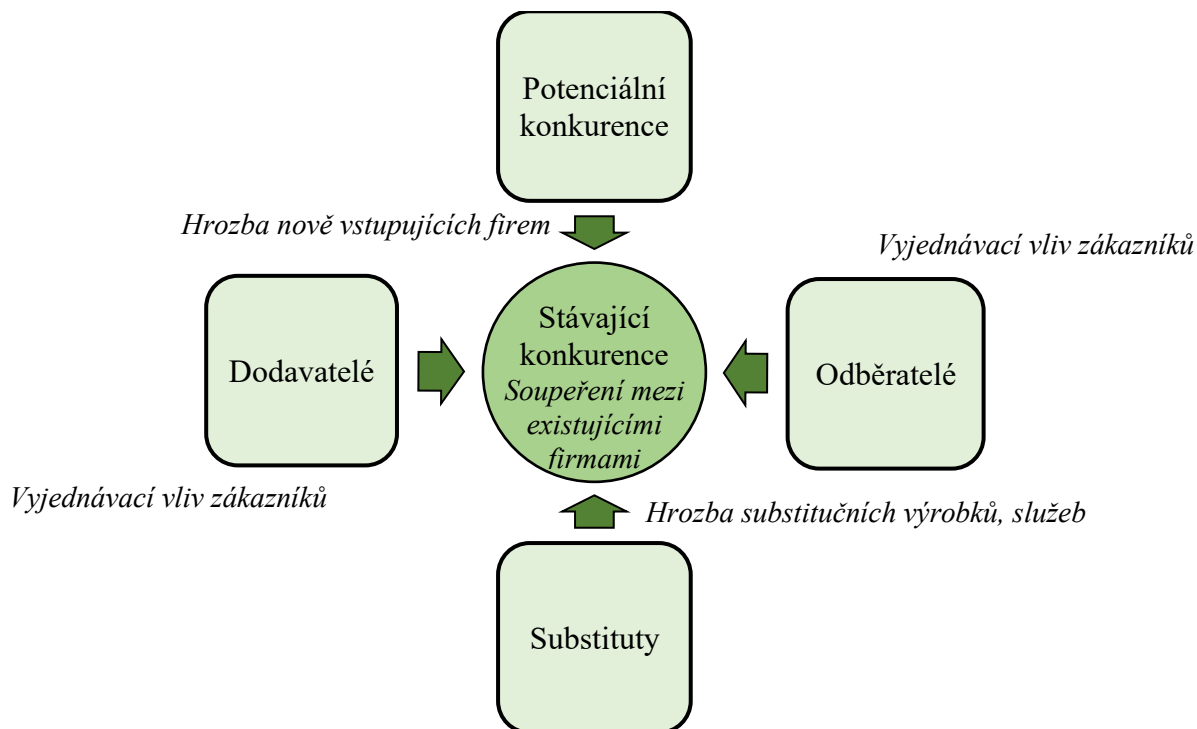
Významný ekonom *Michael Eugene Porter*, jenž se proslavil díky své myšlence o konkurenceschopnosti firem a o získávání konkurenční výhody, definoval model konkurenceschopnosti jako takzvaný *model pěti sil*. Model pěti sil byl vytvořen jakožto reakce

⁶⁸ Například zmíněný pyramidový model konkurenceschopnosti, Porterův model diamantu, model pěti sil a jiné.

na analýzu silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb, tedy SWOT analýzu, kterou Porter považoval za příliš obecnou.

Porterův model pěti sil je základním nástrojem určeným k analýze konkurenčního prostředí firmy prostřednictvím pěti klíčových faktorů, které ovlivňují konkurenceschopnost firmy, a to přímo či nepřímo. Jednotlivými silami modelu pěti sil jsou stávající konkurence, nová konkurence, vliv odběratelů, vliv dodavatelů a substituční produkty, viz obrázek 3.4.

Obrázek 3.4: Porterův model pěti sil

Zdroj: Mikoláš (2005); vlastní zpracování, 2018

Stávající konkurence

Hodnocení vlivu konkurence v odvětví a její schopnosti ovlivňovat cenu a množství nabízeného výrobku či služby. Firmy mezi sebou vzájemně soupeří o konkurenční výhodu prostřednictvím technologických inovací, cen zboží a služeb, reklamních kampaní, uváděním nových výrobků na trh a jiné.

Potenciální konkurence

Hrozba případného vstupu nových konkurenčních firem na trh a její vliv na cenu a množství nabízeného výrobku či služby. Na daný trh může kdykoliv dojít ke vstupu nových firem, avšak existuje také mnoho bariér, které tomu zabraňují, respektive napomáhají k přiměřené regulaci vstupu nových firem. Mezi takovéto bariéry patří například loajalita zákazníků vůči zavedeným firmám, patenty, know-how, nutná aktiva, jako je například distribuční síť a jiné.

Dodavatelé

Vyjednávací síla dodavatelů a jejich schopnost ovlivnění ceny a množství nabízeného výrobku anebo služby. Dodávání potřebných surovin, komponentů, práce a služeb může být zdrojem určité moci nad danou firmou v případě, kdy je na trhu malé množství potenciálních dodavatelů. Může dojít k přerušení dodávek či účtování nadměrných cen.

Odběratelé

Vyjednávací síla zákazníků a jejich schopnost ovlivnění ceny a poptávané množství výrobku či služby. Odběratelé mohou mít velkou vyjednávací sílu v případě, že se jedná o velmi malý počet odběratelů, při existenci mnoha dalších alternativ. Důležitá je ovšem také citlivost zákazníků na cenové změny. Firmy mohou předcházet snížení kupní síly například zavedením věrnostních programů.

Substituty

Hrozba vzniku nových substitutů, které by mohly alespoň částečně nahradit daný výrobek nebo službu a tím snížit jeho poptávku. K upřednostňování jiných alternativ může dojít v případě nižších cen, větší dostupnosti, lepších zákaznických služeb, příznivějších dopadů na životní prostředí a jiné.

Michael Eugene Porter se však v oblasti konkurenceschopnosti zaměřil také na její propojení s produktivitou prostřednictvím *modelu diamantu konkurenční výhody*, který je považován za první souhrnný a také dynamický model konkurenceschopnosti. Své poznatky ohledně konkurenceschopnosti firem později přenesl také na národní úroveň.

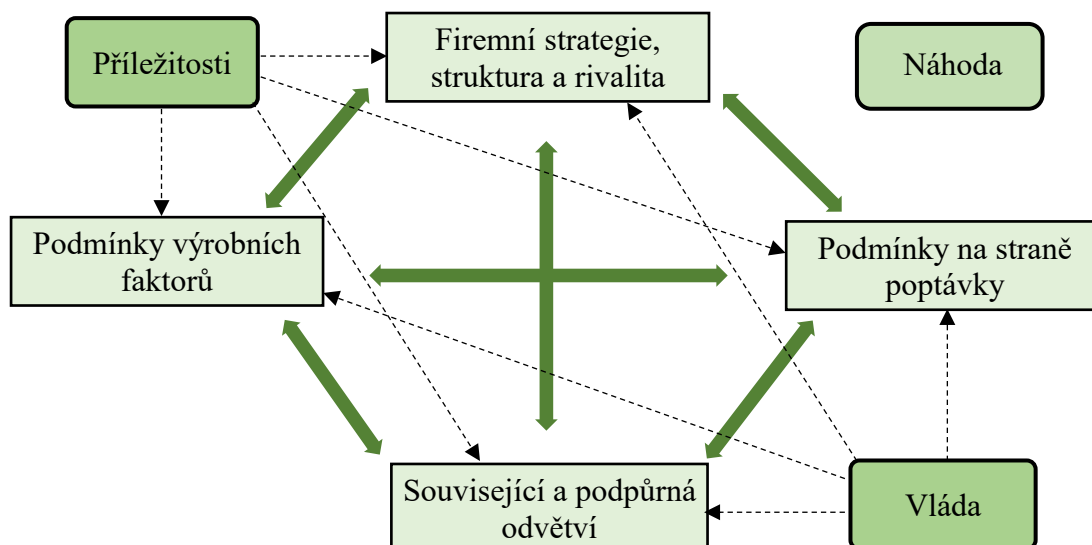
Model diamantu popisuje konkurenceschopnost zemí a firem skrz čtyři skupiny navzájem se ovlivňujících endogenních faktorů⁶⁹, jimiž jsou podmínky výrobních faktorů, podmínky na straně poptávky, související a podpůrná odvětví a čtvrtým faktorem je firemní strategie, struktura a rivalita, viz obrázek 3.5.

Kromě čtyř faktorů představujících vrcholy diamantu, Porter vymezil taktéž vliv exogenních faktorů⁷⁰, kterými jsou vláda, příležitosti a faktor náhody. Kromě zmíněných faktorů je pro konkurenceschopnost firmy důležitá také její inovační kapacita a schopnost vytvářet účinný marketingový systém (Porter, 1998).

⁶⁹ Endogenní faktory jsou určeny daným modelovým systémem.

⁷⁰ Exogenní faktory jsou vymezeny mimo modelový systém, do kterého vstupují, čímž jej zároveň ovlivňují.

Obrázek 3.5: Porterův diamant konkurenční výhody

Zdroj: Porter (1998); vlastní zpracování, 2018

Podmínky výrobních faktorů

Porter rozděluje výrobní faktory na základní a na faktory svědčící o stupni vyspělosti. Mezi základní se řadí přírodní zdroje, počasí, poloha, dluhový kapitál a nekvalifikovaná a středně kvalifikovaná pracovní síla. Jakožto faktory svědčící o stupni vyspělosti označuje moderní komunikační infrastrukturu a vysoce kvalifikovanou pracovní sílu.

Podmínky na straně poptávky

Tyto podmínky jsou tvořeny strukturou, velikostí a růstem domácí poptávky. Tento faktor má největší vliv na utváření konkurenční výhody, z čehož je dle Portera nejdůležitější tempo růstu domácí poptávky, jelikož firmy stimuluje k rychlejšímu inovování technologických postupů a zároveň také k budování nových výrobních kapacit.

Související a podpůrná odvětví

Jakožto související a podpůrná odvětví jsou označovány firmy, které spolupracují s jinými firmami na základě dodavatelsko-odběratelských vztahů. Získá-li dodavatelské odvětví konkurenční výhodu (v oblastech výroby, distribuce, marketingu či technologickém vývoji), může ji předat odvětvím, jímž dodávají svou produkci. Tímto mohou přispívat ke zrychlení inovační činnosti celého odvětví.

Firemní strategie, struktura a rivalita

Porter poukazuje na důležitost rivality mezi národními firmami, kterou preferuje před konkurenčním bojem se zahraničními firmami. Rivalita domácích firem je podstatná pro vytváření a udržování konkurenční výhody. Firmy, které nejsou vystaveny domácí konkurenci, mohou jen stěží konkurovat na mezinárodních trzích. Z tohoto důvodu je národní konkurence firem nadřazena konkurenci mezinárodní (Porter, 1998).

Makroekonomická úroveň konkurenceschopnosti

K hodnocení konkurenceschopnosti na makroekonomické úrovni dle jednotlivých států jsou převážně využívány přístupy desagregace souhrnných makroekonomických ukazatelů mezinárodních institucí. K nejznámějším a nejvyužívanějším se řadí hodnocení *Světového ekonomického fóra* (World Economic Forum, WEF), *Mezinárodního institutu pro rozvoj managementu* (International Institute for Management Development, IMD), OECD a v rámci EU také hodnocení konkurenceschopnosti členských států prostřednictvím *Zpráv o konkurenceschopnosti* (European Competitiveness Reports, ECR).

Vlády jednotlivých států sledují hodnocení zemí v jednotlivých kategoriích a na doporučení nadnárodních organizací či dle vlastního uvážení tyto informace využívají k formování vlastních hospodářských politik a strategií konkurenceschopnosti. Vydaná doporučení těmto zemím však nemusí být vždy prospěšná vzhledem k tomu, že hodnocení vycházejí převážně z měkkých kritérií, která slouží spíše k identifikaci přínosů a rizik pro potencionální investory v dané zemi (Melecký, Staníčková, 2015).

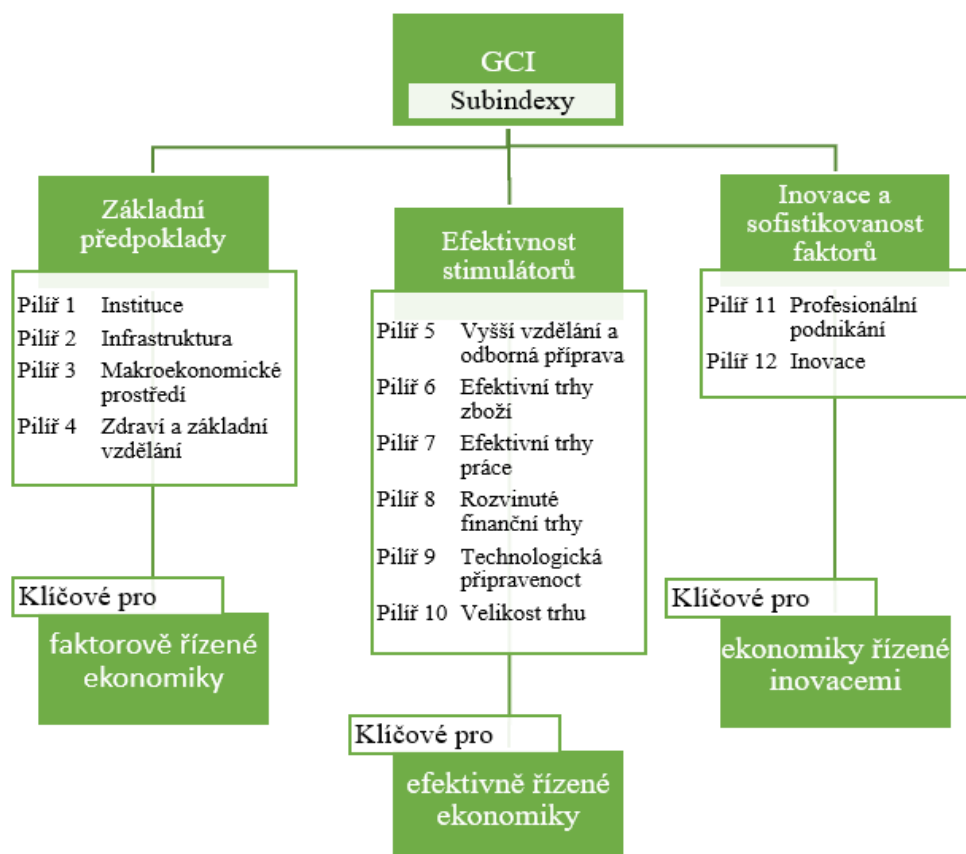
Světové ekonomické fórum

WEF je neziskovou organizací, založenou v roce 1971 v Ženevě pod původním názvem Evropské manažerské fórum. Ke změně názvu došlo v roce 1987 se záměrem poskytnout platformu pro řešení mezinárodních sporů. WEF hodnotí konkurenceschopnost národních ekonomik prostřednictvím komplexního multikriteriálního *indexu globální konkurenceschopnosti* (Global Competitiveness Index, GCI), který zahrnuje makroekonomické i mikroekonomické aspekty, na jejichž základě bylo vytvořeno 90 ukazatelů, které jsou průběžně aktualizovány.

Výsledky hodnocení založeného na tvrdých, statistických a také převážně měkkých datech jsou každoročně publikovány ve *Zprávě o globální konkurenceschopnosti* (Global Competitiveness Report, GCR) již od roku 2004. V období 2017-2018 bylo hodnoceno celkem 137 zemí.

GCI zahrnuje vážený průměr mnoha různých složek, z nichž každá měří jiný aspekt konkurenceschopnosti podle jejich rozložení do celkem vzájemně provázaných 12 pilířů, vymezených v rámci tří subindexů určujících fázi rozvoje ekonomik. Tyto pilíře představují oblasti, které jsou významnými determinanty konkurenceschopnosti a faktory, zapracovány do těchto pilířů, mají podle WEF značný vliv na úspěšné konkurenční postavení států, viz následující obrázek 3.6 (WEF, 2018b).

Obrázek 3.6: Schéma zařazení jednotlivých pilířů GCI

Zdroj: WEF (2018); vlastní zpracování, 2019

Pilíř 1: Instituce

Institucionální prostředí země je závislé na účinnosti a chování veřejnoprávních a soukromých subjektů. Právní a správní rámec určuje kvalitu veřejných institucí, čímž má značný vliv na konkurenceschopnost a růst dané země.

Pilíř 2: Infrastruktura

Rozsáhlá, účinná a kvalitní infrastruktura má zásadní význam pro zajištění efektivního fungování ekonomiky. Efektivní způsoby dopravy umožňují podnikatelům dostat na daný trh zboží a služby bezpečně, včas a zároveň usnadňují pohyb pracovníků. Důležitá je také

rozsáhla telekomunikační síť, která umožňuje rychlý přesun informací pro nezbytnou komunikaci mezi podniky.

Pilíř 3: Makroekonomické prostředí

Makroekonomická stabilita států je důležitým aspektem podnikatelského prostředí. Při nestabilním makroekonomickém prostředí ekonomika nemůže růst udržitelným způsobem. Problémem mohou být například velké deficity či vysoká míra inflace, která má negativní vliv na efektivní fungování firem.

Pilíř 4: Zdraví a základní vzdělání

Pro konkurenceschopnost a produktivitu země je důležitá zdravá pracovní síla. Zvýšený výskyt nemocí vede ke zvyšování nákladů na podnikání, jelikož pracovníci pracují méně efektivně v důsledku své nepřítomnosti či sníženého pracovního nasazení, což má dopad na celkovou produktivitu. Značný přínos na efektivitu práce pracovníků má také kvalita základního vzdělání.

Pilíř 5: Vyšší vzdělání a odborná příprava

Pátý pilíř hodnotí sekundární a terciární vzdělání, jeho kvalitu a také zahrnuje školení zaměstnanců a jejich odborný, nepřetržitý výcvik, který je v mnoha ekonomikách zanedbáván. V dnešním globalizovaném světě je nutné, aby jednotlivé státy podporovaly skupiny dobře vyškolených pracovníků, kteří jsou schopni plnit složité úkoly a rychle se přizpůsobit měnícímu se prostředí a potřebám výrobního systému.

Pilíř 6: Efektivní trhy zboží

Zdravá konkurence na domácím i zahraničním trhu je důležitá pro posílení efektivity trhu a produktivity firem. Státy, jejichž trh se zbožím je dostatečně efektivní, mají mnohem větší předpoklad k tomu, aby vyprodukovali požadované množství výrobků v ekonomice. Efektivita trhu však závisí také na struktuře poptávky. Z historického hlediska mohou být zákazníci v některých zemích náročnější, čímž může dojít ke vzniku podstatné konkurenční výhody.

Pilíř 7: Efektivní trhy práce

Efektivní trh práce je velmi důležitý pro zajištění motivace pracovníků a maximalizace jejich využití v ekonomice. Podstatné je však také flexibilita trhu práce, aby pracovníci mohli případně co nejrychleji přejít z jedné hospodářské činnosti do druhé. Efektivní trh musí současně zajistit rovnoprávnost v podnikatelském prostředí mezi ženami a muži. Veškeré tyto faktory mají pozitivní vliv na výkon pracovníků a atraktivitu daného státu.

Pilíř 8: Rozvinuté finanční trhy

Bankovní sektor každého státu by měl být vždy důvěryhodný a transparentní. Je tedy nutná odpovídající regulace finančních trhů na ochranu investorů a dalších subjektů v dané ekonomice, jelikož investice jsou rozhodující pro produktivitu státu. Je vyžadováno, aby finanční trhy byly sofistikované a mohly tak poskytovat kapitál pro investice soukromého sektoru prostřednictvím půjček, spravovat dobře regulované burzy cenných papírů a nabízet další finanční produkty.

Pilíř 9: Technologická připravenost

Devátý pilíř hodnotí, jak jednotlivé ekonomiky využívají stávající technologie ke zvýšení produktivity průmyslových odvětví se zvláštním důrazem na využívání informačních a komunikačních technologií za účelem zvýšení efektivity. Mezi hlavní zdroje zahraniční technologie patří přímé zahraniční investice, převážně v zemích, které jsou v méně pokročilé fázi technologického vývoje.

Pilíř 10: Velikost trhu

Velké trhy umožňují firmám využívat úspory z rozsahu, což značně ovlivňuje produktivitu jednotlivých ekonomik. Vlivem globalizace se staly mezinárodní trhy náhradou domácích trhů zejména pro malé státy.

Pilíř 11: Profesionální podnikání

Složitost podnikání je založena na dvou faktorech, jimiž jsou kvalita celkových obchodních sítí státu a kvalita operací a strategií jednotlivých firem. Tyto faktory jsou důležité především pro vyspělé státy, v nichž byly do značné míry vyčerpány základní zdroje k vylepšování produktivity. Jsou-li společnosti a dodavatelé propojeni v takzvané klastry, zvyšuje se jejich účinnost a možnost inovací procesů a produktů.

Pilíř 12: Inovace

Poslední dvanáctý pilíř je zaměřen na hodnocení inovací, jež jsou pro ekonomiky obzvlášť důležité. Firmy musí navrhovat a vyvíjet špičkové procesy a produkty za účelem udržení konkurenční výhody. Státy tak musí vytvářet prostředí, které napomáhá inovačním činnostem a podporuje veřejný i soukromý sektor. Jedná se zejména o dostatečné investice do výzkumu a vývoje a rozsáhlou spolupráci mezi univerzitami a průmyslem v tomto oboru, kvalitní vědecké instituce a ochranu duševního vlastnictví (WEF, 2018b).

Všechny výše zmíněné pilíře ovlivňují konkurenceschopnost hodnocené ekonomiky různými způsoby. GCI zohledňuje vývoj jednotlivých pilířů přidělením vyšších relativních vah těm z nich, jež jsou pro danou ekonomiku relevantnější vzhledem k jejímu konkrétnímu stádiu ekonomického rozvoje. Pro implementaci této koncepce jsou pilíře rozděleny do tří subindexů, viz následující tabulka č. 3.1.

Tabulka 3.1: Rozdělení subindexů GCI dle stupně vývoje

	Rozvojová fáze				
	Fáze 1: Řízena faktory	Přechod z fáze 1 na fázi 2	Fáze 2: Řízena efektivitou	Přechod z fáze 2 na fázi 3	Fáze 3: Řízena inovacemi
HDP na osobu v USD	<2 000	2 000 - 2 999	3 000 - 8 999	9 000 - 17 000	17 000>
Váha pro subindex základní předpoklady	60 %	40-60 %	40 %	20-40 %	20 %
Váha pro subindex efektivnost stimulátorů	35 %	35-50 %	50 %	50 %	50 %
Váha pro subindex inovace a sofistikovanost faktorů	5 %	5-10 %	10 %	10-30 %	30 %

Zdroj: WEF (2018b); vlastní zpracování, 2018

Státy jsou do jednotlivých stupňů vývoje přidělovány na základě dvou kritérií. Prvním z nich je výše hrubého domácího produktu na obyvatele uváděna v amerických dolarech. Druhé kritérium je používáno pro státy, které by na základě příjmů překročily první stupeň, avšak jejich prosperita vychází z těžby zdrojů. Měření spočívá ve vyhodnocování podílu vývozu nerostných surovin na celkovém vývozu daného státu. Země řízené zdroji s více než 70 % vývozu minerálních produktů v průměru za posledních pět let jsou klasifikovány v inovační fázi.

Ekonomiky, které spadají do dvou ze tří etap, jsou považovány za přechodné. Jejich váhy se mohou plynule měnit dle vývoje dané země (WEF, 2018b). Podrobné rozdělení všech 137 hodnocených ekonomik, pro období 2017-2018, na základě klasifikace dle stupně vývoje, je znázorněno v příloze 3.

Global competitiveness index 4.0

Vydání poslední *Zprávy o globální konkurenceschopnosti* pro období 2018-2019 je důležitým mezníkem, jelikož došlo k zavedení nového *Indexu globální konkurenceschopnosti 4.0*, jakožto reakce na čtvrtou průmyslovou revoluci. Pomocí indexu jsou integrovány zavedené aspekty

s novými a vznikajícími pákami, které navyšují růst a produktivitu. Zároveň je kladen důraz na úlohu lidského kapitálu, inovací, na budoucnost a jsou definovány rysy pro ekonomický úspěch ve čtvrté průmyslové revoluci. Prostřednictvím indexu GCI 4.0 je vyzýváno k lepšímu využívání technologií pro dosahování ekonomického růstu společně s dalšími faktory konkurenceschopnosti.

Výpočet tohoto nového indexu je založen na postupné agregaci ukazatelů na celkové skóre GCI. Hodnoty jednotlivých ukazatelů jsou transformovány podle pokroku na takzvané skóre od 0 do 100, kdy hodnota 100 je nejideálnější. Celkově je GCI 4.0 založen na 98 ukazatelích, z nichž je 67 % nových oproti standardnímu GCI. Došlo tedy zároveň ke snížení počtu ukazatelů oproti standardnímu GCI z poslední GCR 2017-2018 ze 114 ukazatelů. Sníženo bylo také množství ukazatelů odvozených na základě průzkumu veřejného mínění z 80 na 45 (WEF, 2018a).

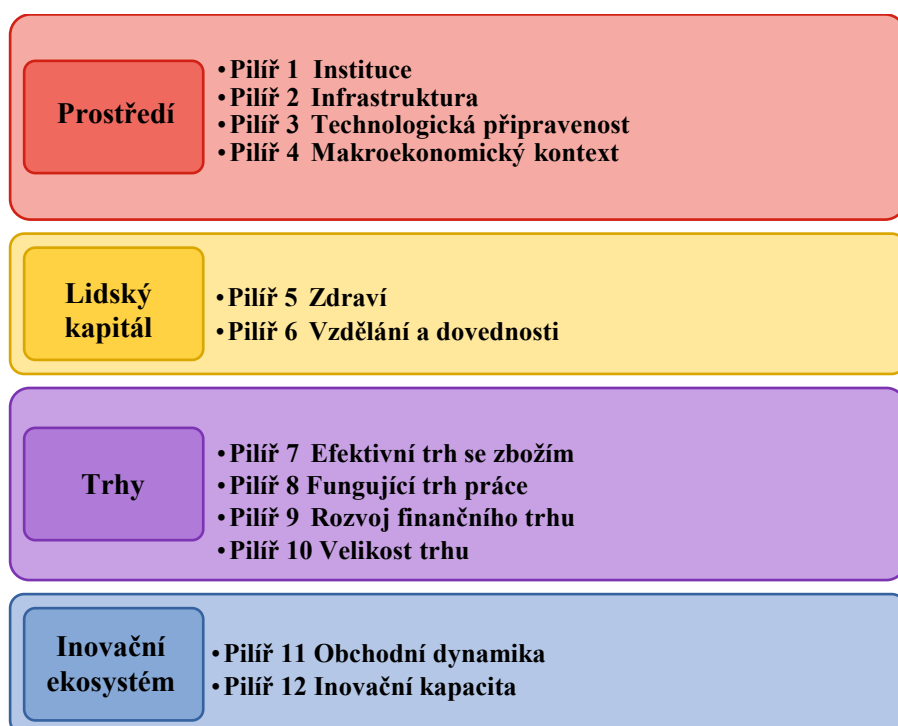
V porovnání s předešlým indexem došlo ke změně výpočtu celkového skóre GCI 4.0. Index se skládá z 12. pilířů, které mají všechny stejnou váhu, a to 8,3 %, viz obrázek 3.7. Celkové skóre indexu je vypočítáváno zprůměrováním skóre všech 12 pilířů. Tento nový režim je tedy prospěšnější pro nízkopříjmové a komoditně závislé země, avšak země, zanedbávající některé klíčové předpoklady konkurenceschopnosti budou zároveň penalizovány. Změny v novém indexu oproti předešlému nastaly také v jednotlivých pilířích, a to konkrétně v:

- *reorganizaci pilířů* - V některých pilířích došlo k přeskupení počtu konceptů, zatímco v jiných byly koncepty rozděleny do několika kategorií. Například co se týče pilíře zdravotnictví a základního vzdělávání, došlo k jeho rozdělení do dvou částí. Zdravotní složka je v nové metodice GCI 4.0 samostatným pilířem, zatímco primární vzdělávání je součástí rozšířeného pilíře vzdělávání a dovedností;
- *definování pojmů* - Došlo k rozšíření či snížení rozsahu definovaných pojmů v rámci několika pilířů. Například první pilíř Infrastruktura zahrnuje dimenze konektivity, nad rámec pouhé dostupnosti a kvality, zatímco v osmém pilíři Fungující trh práce je poměr účasti žen a mužů na trhu práce nahrazen restriktivnějším opatřením, beroucím v úvahu pouze placené pracovníky;
- *konceptním měření* - Většina konceptů byla ponechána z předešlé metodiky, ale došlo ke změně způsobu hodnocení. Například pátý pilíř Zdraví se skládá z jediného ukazatele, jímž je očekávaná délka života, nahrazující osm ukazatelů týkajících se zdraví z předešlého GCI. V několika případech došlo také k nahrazení ukazatelů,

odvozených z průzkumu veřejného mínění, za statistické ukazatele. Jedná se například o vnímaný dopad terorismu, jež byl nahrazen měřítkem skutečného výskytu terorismu;

- *odstranění předešlých konceptů* - Kvůli novým koncepcím došlo k odstranění starších konceptů, aby nedocházelo k jejich překrývání a také proto, že jejich vazba na produktivitu nebyla dostatečná. Například šestý pilíř Vzdělávání a dovednosti, který se v současné metodice zabývá pouze vzděláváním budoucí pracovní síly, nyní zahrnuje hodnocení dosažených dovedností a vzdělání stávající pracovní síly. Jedná se tedy o koncept, který se skládá výhradně z nových ukazatelů (WEF, 2018a).

Obrázek 3.7: Koncepční rámec GCI 4.0 2018

Zdroj: WEF (2018a); vlastní zpracování, 2019

Pilíř 1: Instituce

První pilíř byl v rámci GCI 4.0 kompletně přepracován. Obsahuje dvě nové kategorie, jimiž jsou sociální kapitál a kontroly společně s rovnováhou. Pilíř zachycuje prvky, které jsou základem pro společnost a hospodářskou aktivitu a zároveň obsahuje soubor ukazatelů, hodnotící adaptibilitu vlády.

Pilíř 2: Infrastruktura

Infrastruktura jako taková je velmi důležitá pro konkurenceschopnost státu. Pilíř hodnotí kvalitu dopravní sítě a efektivitu dopravních služeb. Zahrnuje však také vodní a elektrickou

infrastrukturu, v rámci níž je hodnocen přístup k elektřině a množství osob bez přístupu k pitné vodě.

Pilíř 3: Technologická připravenost

Vývoj informačních a komunikačních technologií je důležitý pro snižování transakčních nákladů a pro urychlování výměny informací a myšlenek. Zároveň vede ke zvyšování efektivity a podněcuje inovace. Pilíř hodnotí například množství mobilních telefonů na 100 osob, počtu internetových uživatelů a využívání širokopásmového připojení k internetu.

Pilíř 4: Makroekonomický kontext

Původní pilíř makroekonomické prostředí byl zcela přepracován a zároveň přejmenován na makroekonomický kontext. Obsahuje nové ukazatele, zachycující inflaci a udržitelnost veřejných financí oproti ukazatelům předešlého GCI, které sledovaly pouze zadlužení a schodky.

Pilíř 5: Zdraví

Zdravotní pilíř se nyní skládá pouze z jednoho ukazatele, hodnotící průměrnou délku života, představující počet let, které může novorozenec žít v dobrém zdravotním stavu. Prostřednictvím tohoto ukazatele je tedy zachycován zdravotní stav obyvatelstva dané země.

Pilíř 6: Vzdělávání a dovednosti

Vzdělávání zahrnuje dovednosti a kompetence pracovní síly. Vysoce vzdělaná populace bývá produktivnější, jelikož má větší kolektivní schopnost rychle provádět různé úkoly a kvalitně využívat svých znalostí. Zatímco koncept kvality vzdělávání je neustále vyvíjen, mezi důležité faktory dovedností patří například rozvoj digitální gramotnosti, interpersonální dovednosti, schopnost kritického a kreativního myšlení.

Pilíř 7: Efektivní trh se zbožím

Konkurence stimuluje růst produktivity podněcováním firem k inovacím, díky nimž zdokonalují své produkty a služby. Pilíř hodnotí, v jaké míře státy poskytují rovné podmínky podnikům pro účast na trzích. Tato míra je měřena na základě rozsahu tržní síly a otevřenosti vůči zahraničním firmám.

Pilíř 8: Fungující trh práce

Správně fungující trhy práce podporují produktivitu propojováním pracovníků s nejvhodnějšími pracovními místy vzhledem k jejich dovednostem za účelem plného využití

jejich potenciálu. Na základě flexibility a ochrany základních práv pracovníků jsou země se správně fungujícími trhy práce odolnější vůči případným krizím díky schopnosti přeměrovat výrobu na nově vznikající segmenty.

Pilíř 9: Rozvoj finančního trhu

Devátý pilíř byl značně přehodnocen a hlavní zdroje financování jsou v něm zohledňovány odděleně a finanční stabilita je nyní posuzována prostřednictvím souboru makro obezřetnostních ukazatelů. Finanční sektor je důležitý pro podporu produktivity spojením úspor do produktivních investic, přidělováním kapitálu nejméně rizikovým investicím na základě sledování dlužníků, snížením informační asymetrie a poskytováním účinného platebního systému.

Pilíř 10: Velikost trhu

Velikost trhu lze určovat na základě hodnoty celkové spotřeby, investicích a vývozech. Velké trhy navyšují produktivitu skrze úspory z rozsahu, stimulují inovace a zároveň vytvářejí pozitivní externalitu prostřednictvím akumulace lidského kapitálu a přenosu znalostí, což má za následek zvyšování návratnosti do rozsahu, zakotveného ve vytváření technologií anebo znalostí.

Pilíř 11: Obchodní dynamika a pilíř 12: Inovační kapacita

Oba pilíře zachycují základní prvky složky inovačního ekosystému. Inovace jsou chápány jako komplexní procesy utvářející myšlenky a jejich realizace v podobě vzniku určitých produktů. Úspěšnost těchto procesů závisí na mnoha faktorech, které se tyto pilíře snaží zachytit v maximálně možné míře. Jedná se o faktory, kterými jsou například podnikání, rozmanitost, spolupráce, výzkum a vývoj (WEF, 2018a).

Jednotlivé pilíře jsou rozděleny do čtyř složek, jimiž jsou prostředí, lidský kapitál, trhy a inovační ekosystém. Tyto složky jsou používány pouze pro účely prezentací a analýz, tudíž nehrají žádnou roli při výpočtu celkového GCI 4.0. Výsledky hodnocení prostřednictvím nového GCI 4.0 ukazují, že je většina zemí daleko od takzvaného ideálu konkurenceschopnosti. Globální průměrné skóre 60 naznačuje, že mnoho z hodnocených ekonomik neimplementovalo nutná opatření, která by navýšila jejich dlouhodobý růst a zároveň také rozšířila příležitosti pro jejich obyvatele (WEF, 2018a).

Celkové hodnocení daných ekonomik a jejich skóre dle původního GCI za období 2017-2018 porovnaného s novým předpokládaným hodnocením GCI 4.0 za rok 2017 je zpracováno v příloze 4.

Po vzniku Strategie Evropa 2020 začalo WEF vydávat *Zprávu o konkurenceschopnosti*, prostřednictvím níž je hodnocen pokrok a výkonost členských států EU ve vztahu k plnění jednotlivých cílů Strategie Evropa 2020. Zpráva měla být publikována každé dva roky během období 2010-2020, avšak došlo k vypracování pouze dvou těchto zpráv, a to v roce 2012 a 2014.

Hodnocení je založeno na metodologickém rámci *indexu konkurenceschopnosti Evropa 2020*, prostřednictvím kterého jsou ve zprávě hodnoceny instituce, politiky a služby nejenom členských států EU, ale zároveň také hodnocení kandidátských a potenciálních kandidátských zemí. Metodologie Indexu Evropa 2020 je blíže specifikována v podkapitole 4.1.

Mezinárodní institut pro rozvoj managementu

IMD je soukromá podnikatelská škola, nacházející se ve švýcarském městě Lausanne, která již od roku 1989 každoročně publikuje takzvanou *Světovou ročenku konkurenceschopnosti* (World Competitiveness Yearbook, WCY), obsahující hodnocení konkurenceschopnosti států (dle posledního vydání z roku 2018 63 států), které slouží podnikům jako zdroj informací pro realizaci investičních plánů. Vlády daných ekonomik mohou pomocí této ročenky sledovat vývoj důležitých ukazatelů a srovnávat své politiky s politikami ostatních států, a tím zhodnocovat výkonnost daných ekonomik. WCY je využíván také akademickou sférou, které pomáhá lépe pochopit a analyzovat, jak si jednotlivé země na mezinárodním trhu vzájemně konkurují.

Ročenka je rozdělena celkem do tří částí. První část obsahuje hodnocení konkurenceschopnosti a několik členění celkového pořadí států například dle množství obyvatel či podle regionu. Druhá část obsahuje profily hodnocených zemí zahrnující celkovou analýzu výkonu ekonomik včetně jejich silných a slabých stránek.

V poslední, třetí části výroční zprávy jsou obsaženy statistické údaje všech 63 států, tabulky pro snadné porovnávání, seznam všech poskytovatelů informací, metodologii hodnocení, podrobné poznámky a zdroje (IMD, 2018c).

Jednotlivé země jsou analyzovány prostřednictvím 340 kritérií zahrnujících ekonomické, politické, sociální, kulturní a další různé aspekty konkurenceschopnosti. Celkem dvě třetiny dat vychází ze statistických údajů mezinárodních, národních a regionálních zdrojů, které ukazují jejich vývoj v určitém časovém období. Zbývá třetina dat je založena na průzkumech prostřednictvím zpětné vazby podniků, vládních agentur a akademických pracovníků.

Průzkumy jsou vytvořeny tak, aby kvantifikovaly těžce měřitelné problémy, jako je například korupce, řídicí postupy, adaptivní postupy a jiné. Vybraní respondenti hodnotí konkurenceschopnost prostřednictvím škály od 1 do 6. Po vyhodnocení se průměrná hodnota za každou ekonomiku převádí do škály 0 až 10.

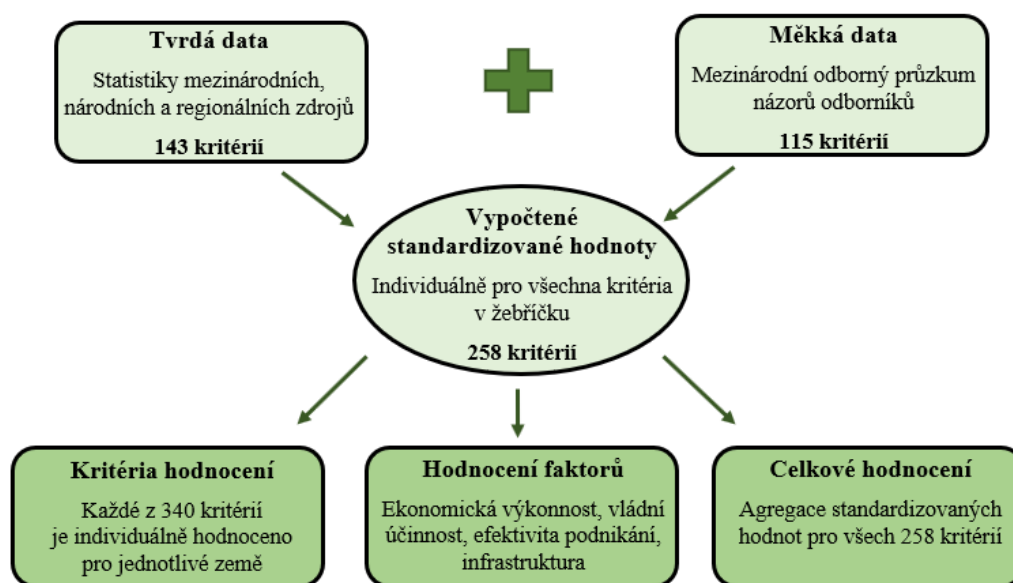
Metodika hodnocení konkurenceschopnosti dle IMD je pravidelně aktualizována. V posledních dvou desetiletích bylo hodnocení přizpůsobeno světovému trendu globalizace, čímž se snaží držet krok se strukturálními změnami a technologickým vývojem v národním prostředí jednotlivých států.

Veškerá kritéria jsou seskupena do čtyř hlavních faktorů, které mají ve výsledku vždy stejnou váhu bez ohledu na to, jaké množství kritérií zahrnují. Jedná se konkrétně o tyto faktory:

- ekonomická výkonnost - 83 kritérií, hodnotících makroekonomickou výkonnost domácích ekonomik;
- účinnost vlády - 73 kritérií, zabývajících se rozsahem, kterým přispívají jednotlivé vlády ke konkurenceschopnosti;
- efektivita podnikání - 71 kritérií, které zkoumají národní prostředí a jejich podporu podniků vedoucí k inovacím, ziskovosti a zodpovědnosti;
- infrastruktura - 115 kritérií, zaměřených na technologické, vědecké a lidské zdroje.

Základním východiskem pro hodnocení je standardizovaná hodnota všech kritérií a následné seřazení ekonomik dle získaných dat. V případě chybějících dat dochází k jejich dopočetí pomocí průměru již dostupných dat. Celková standardizace dat všech ekonomik umožňuje jejich agregaci pro výpočet indexů. Výsledky jsou prezentovány jako skóre, prostřednictvím kterých je hodnoceno celkové pořadí, hodnocení faktorů konkurenceschopnosti a také dílčích faktorů (IMD, 2018a). Výpočet hodnocení konkurenceschopnosti zemí je graficky znázorněn v následujícím obrázku č. 3.8.

Obrázek 3.8: Metodika hodnocení konkurenceschopnosti dle IMD

Zdroj: IMD (2018a); vlastní zpracování, 2019

V roce 2018 byla publikován již 30. ročník WCY, který poukazuje na dlouhodobý trend zemí, obsazujících první místa v žebříčku a na jejich jedinečný přístup stávat se konkurenceschopnějšími.

Prvních pět míst nejvíce konkurenceschopných ekonomik je již několik ročníků obsazováno stejnými státy, avšak jejich pozice se mění. Jakožto prvních pět nejvíce konkurenceschopných států se na základě hodnocení pro roky 2018-2019 v žebříčku umístily Spojené státy americké, Hong Kong, Singapore, Nizozemí a Švýcarsko. Zbývající místa v první desítce bývají obsazovány převážně severskými státy, tedy Dánskem, Norskem a Švédskem. Do první desítky se také dostaly Spojené arabské emiráty a Kanada. Celkové hodnocení všech 63 států za období 2018-2019 včetně jejich skóre a porovnání s předešlým obdobím je znárodněno v příloze 5.

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OECD je mezivládní ekonomická organizace sídlící v Paříži, která byla založena v roce 1948 jako *Organizace pro Evropskou hospodářskou spolupráci* (Organisation for European Economic Co-operation, OEEC), za účelem přerozdělování prostředků Marshallova plánu⁷¹, hospodářské a měnové spolupráci a podpoře světového obchodu. V roce 1961 došlo k reformě a rozšíření členství také na mimoevropské státy a zároveň došlo ke změně názvu na OECD.

⁷¹ Prostřednictvím Marshallova plánu, známého také jako Plán pro obnovu Evropy, došlo v letech 1948-1952 k poválečné finanční podpoře západoevropských států ze strany USA. Plán tak přispěl k oživení průmyslu, zemědělství, mezinárodního obchodu a k hospodářské rekonstrukci.

Jedná se o fórum 36 demokratických tržních ekonomik, poskytující platformu pro projednávání politických zkušeností, hledání řešení společných problémů, koordinaci domácí a mezinárodní politiky daných států. Zabývá se také měřením produktivity a globálních toků obchodu a investic, analyzuje a porovnává data s budoucími predikcemi trendů.

Každoročně vychází mnoho publikací, hodnotících vyhlídky členských i nečlenských států, hodnotí výkon jednotlivých ekonomik, poskytují národní analýzy a politická doporučení. K hlavním publikacím patří konkrétně:

- *OECD Economic Outlook* - analýza ekonomických trendů a výhledů na dva roky dopředu, obsahující soubor projekcí o produkci, zaměstnanosti, cenách a zůstatcích na fiskálním a běžném účtu;
- *OECD Factbook* - neprodávanější publikace OECD obsahující globální přehled prostřednictvím statistik na základě ekonomických, environmentálních a sociálních ukazatelů;
- *OECD Economic Surveys* - pravidelné revize členských a nečlenských států v rámci dvouletých cyklů, založené na hospodářských průzkumech poskytujících komplexní analýzy ekonomického vývoje zahrnující také klíčové ekonomické výzvy a politické doporučení (OECD, 2018).

Podle posledního vydání *Economic Outlook 2018* dosáhla globální expanze již svého vrcholu a světový ekonomický růst by měl klesnout v roce 2019 a 2020 z 3,7 %⁷² na 3,5 %, viz tabulka 3.2. V krátkodobém horizontu by mělo docházet ke stimulaci poptávky prostřednictvím politické podpory a růst zaměstnanosti. Každopádně se předpokládá menší vstřícnost makroekonomických politik a napětí v oblasti obchodu kvůli zpřísnování finančních podmínek a nárůstu ceny ropy.

V rámci zemí OECD by mělo dojít k poklesu ekonomického růstu do roku 2020 z 2,4 %⁷³ pod 2 %. Očekáván je také mírný cenový a mzdový nárůst. Vývoj světového obchodu se bude pohybovat kvůli obchodním omezením pod 4 % ročně (OECD, 2018a).

⁷² Hodnota za rok 2018.

⁷³ Taktéž.

Tabulka 3.2: Světový ekonomický vývoj a jeho predikce podle OECD do roku 2020

Růst reálného HDP (% změny)	Průměr 2011-2018	2017	2018	2019	2020	2018 Q4	2019 Q4	2020 Q4
Svět	3,4	3,6	3,7	3,5	3,5	3,5	3,6	3,5
G20	3,6	3,8	3,8	3,7	3,7	3,7	3,8	3,7
OECD	2,1	2,5	2,4	2,1	1,9	2,0	2,1	1,9
USA	2,3	2,2	2,9	2,7	2,1	3,1	2,4	2,0
EU	1,2	2,5	1,9	1,8	1,6	1,5	1,9	1,4
Japonsko	1,3	1,7	0,9	1,0	0,7	0,6	0,6	1,1
Země mimo OECD	4,6	4,6	4,7	4,7	4,7	4,6	4,8	4,7
Čína	7,1	6,9	6,6	6,3	6,0	6,4	6,1	6,0
Indie	7,0	6,7	7,5	7,3	7,4			
Brazílie	0,1	1,0	1,2	2,1	2,4			
Produkční mezera (v % potenciálního HDP)	-1,8	-1,0	-0,6	-0,4	-0,5			
Míra nezaměstnanosti (v %)	6,9	5,8	5,3	5,1	5,0	5,2	5,1	4,9
Inflace (% změny)	1,6	2,0	2,3	2,6	2,5	2,6	2,5	2,5
Fiskální rovnováha (v % z HDP)	-4,1	-2,3	-2,9	-3,1	-3,0			
Světový obchod (v % z HDP)	3,6	5,2	3,9	3,7	3,7	3,3	3,8	3,6

Zdroj: OECD (2018a); vlastní zpracování, 2019

Regionální úroveň konkurenceschopnosti

Hodnocení konkurenceschopnosti na regionální úrovni je poněkud problematické vzhledem k tomu, že stále neexistuje žádná ucelená metodika pro její měření. Kvůli značným rozdílům mezi státy a jejich regiony je nutné sledovat hodnocení konkurenceschopnosti a soudržnosti *v širokém komplexu ekonomických, sociálních a environmentálních kritérií*, prostřednictvím nichž je možné vymezit problémové oblasti zemí a regionů, způsobujících tyto disparity.

Kvantitativní a hlavně kvalitativní rozvoj na regionální úrovni napomáhá ke zvyšování socio-ekonomické přitažlivosti a vytváření nových příležitostí, jež jsou důležitým základem pro překonávání stávajících rozdílů a pro navyšování konkurenceschopnosti dané země (Slaný, 2006).

Za nejideálnější ukazatel pro hodnocení konkurenceschopnosti na regionální úrovni je považováno HDP na obyvatele. Jako další ukazatel může sloužit míra zaměstnanosti anebo produktivita práce. K hodnocení konkurenceschopnosti jednotlivých regionů tak bývají používány přístupy desagregace souhrnných ukazatelů WEF či IMD, anebo komplexní analýzy s cílem identifikovat hlavní faktory regionálního rozvoje, produktivity a ekonomického růstu.

Regionální konkurenceschopnost je měřitelná také prostřednictvím výkonnosti regionů dle předem definovaných heterogenních ukazatelů na základě strategických programových dokumentů regionálního rozvoje. K hodnocení je možné využít také Porterova diamantu, jako v případě hodnocení konkurenceschopnosti na mikroekonomické úrovni.

Alternativními přístupy pro měření regionální konkurenceschopnosti mohou být také hodnocení na základě konkrétních ekonomických koeficientů, prostřednictvím makroekonomického modelování konstrukcí regresního ekonometrického modelu panelových dat či metody analýzy obalu dat (Melecký, Staníčková, 2015).

Další hodnocení mohou být na základě matematických, statistických anebo škálovacích metod, jejichž použití je závislé na míře obtížnosti jejich aplikace v praxi a na ukazatelích, které jsou vybrány pro hodnocení. Nejvhodnější metody pro hodnocení regionálních disparit jsou podle Kutscherauera a kol. (2010):

- metoda založená na škálovacích technikách;
- metoda semaforu;
- metoda průměrné odchylky;
- bodová metoda;
- metoda normované proměnné;
- metoda vzdálenosti od fiktivního bodu;
- metoda souhrnného indexu.

Celková vyspělost EU záleží na míře ekonomických, sociálních a územních rozdílů. Problémem je prohlubování regionálních disparit v některých členských státech. Jsou to totiž právě regiony, které jsou hnací silou rozvoje ekonomik v kontextu s globalizačními procesy ve světě. Je tedy důležité sledovat nejen současný stav regionálních disparit, ale jejich vývoj v čase, a zda dochází k jejich snižování či nárůstu.

V rámci EU je konkurenceschopnost jednotlivých regionů hodnocena v návaznosti na růstové strategie prostřednictvím indexů, jimiž jsou například:

- *Evropský index konkurenceschopnosti* (European Competitiveness Index) - měří, zkoumá a porovnává konkurenceschopnost evropských zemí a jejich regionů. Index je vydáván *Centrem pro mezinárodní konkurenceschopnost* (Centre for International

Competitiveness) a zároveň součástí série zpráv, v nichž je zahrnován také *Světový index konkurenceschopnosti* a *Index konkurenceschopnosti Spojeného království*;

- *Index Evropa 2020* (Europe 2020 Index) - vznikl za účelem hodnocení plnění cílů strategie Evropa 2020. Index je složen ze sedmi pilířů s rovnoměrným 14% podílem, cílených na inteligentní a inkluzivní růst podporující začlenění. Hodnocení na základě tohoto indexu měla být původně prováděna ve dvouletém intervalu, avšak WEF vydalo pouze dvě *Zprávy o konkurenceschopnosti Evropa 2020* (The Europe 2020 Competitiveness Report), a to v roce 2012 a 2014;
- *Regionální lisabonský index* (Regional Lisbon Index) - index měřící plnění vytyčených cílů jednotlivými regiony členských států EU v rámci Lisabonské strategie pro období 2000-2010;
- *Syntetický index* (Synthetic Index) - index vzniklý v období Lisabonské strategie pro získání regionálního náhledu plnění vytyčených cílů. Index se skládal z šesti lisabonských ukazatelů⁷⁴ na regionální úrovni;
- *Index regionální konkurenceschopnosti* (Regional Competitiveness Index) - kompozitní ukazatel poskytující od roku 2010 v tříletých intervalech pohled na územní konkurenceschopnost regionů NUTS 2 členských států EU, viz příloha 6.

3.2. Růstové strategie na podporu konkurenceschopnosti Evropské unie

Vlivem globalizačních procesů si Evropská unie začala uvědomovat důležitost posilování konkurenceschopnosti členských států, která je podstatná pro její celkové postavení ve světě. Růst konkurenceschopnosti se tak stal jedním z prvořadých cílů tehdejšího Evropského společenství. V roce 1985 země ES založily program EUREKA, jenž reagoval na technologickou mezeru a hrozbu ztráty konkurenceschopnosti vůči USA a Japonsku. Vzhledem k nepříznivému hospodářskému vývoji v rámci tehdejšího ES bylo cílem dosažení vyššího hospodářského růstu při zachování sociálního modelu⁷⁵. V roce 1997 tak na základě sezení v Lucemburku věnovanému zaměstnanosti byla zahájena *Evropská strategie*

⁷⁴ Jednalo se o ukazatele HDP na osobu v paritách kupního standardu (PPS), zaměstnanost ve věku 15-64 let a ve vyšším věku 55-64 let, hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj v % HDP, dlouhodobá nezaměstnanost nad 12 měsíců v % celkové pracovní síly a úroveň vzdělanosti mladých ve věku 20-24 let (Evropská komise, 2007).

⁷⁵ Koncept sociálního státu zahrnující demokracii, plnou zaměstnanost, sociální začlenění, sociální zabezpečení a jiné, pro všechny občany daného státu.

zaměstnanosti, která byla založena na směrnících a koordinaci členských států v oblasti zaměstnanosti s každoročním hodnocením pokroku.

Během zasedání v portugalském Lisabonu v roce 2000 byly vytyčeny strategické cíle, kterých by jednotlivé státy měly dosáhnout v určitém časovém úseku. Došlo tedy ke vzniku konkurenční strategie EU, platné pro období 2000-2010, známé jako *Lisabonská strategie* (Lisbon Strategy), která však na konci svého období nedosáhla požadovaných výsledků. Navazující *strategie Evropa 2020* (Europe 2020 strategy), vytvořena pro následující období 2010-2020, si již kladla méně ambiciózní a reálnější cíle.

3.2.1. Lisabonská strategie

V roce 2000 schválila EU na zasedání v Lisabonu svou první desetiletou strategii, známou jako *Lisabonská strategie*, která sloužila k navyšování konkurenceschopnosti členských států, a tedy zároveň celé EU. Cílem této Strategie bylo učinit do roku 2010 z EU nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomiku na světě založenou na znalostech, schopnou dosahovat udržitelného hospodářského růstu, vytvářet početnější a kvalitnější pracovní pozice a zajišťovat větší sociální soudržnost (Evropská komise, 2004). Konkrétně byly ve smlouvě vytyčeny hlavní cíle, prostřednictvím kterých mělo dojít ke zvýšení průměrné míry ekonomického růstu na 3 % a vytvoření 20 milionů pracovních míst roku 2010, díky čemuž by došlo ke zvýšení zaměstnanosti z počátečních 66 % na 70 %. Zároveň bylo stanoveno osm parciálních cílů, jejichž prostřednictvím mělo být dosaženo hlavního cíle celé strategie. V následujícím roce 2001 byl k těmto cílům dodán ještě další devátý parciální cíl (Evropská komise, 2004):

- informační společnost pro všechny;
- vytvoření evropského výzkumného prostoru;
- odstranění překážek podnikání;
- hospodářská reforma v souvislosti s dokončováním vnitřního trhu;
- vytvoření integrovaných finančních trhů;
- lepší koordinace makroekonomických politik;
- aktivní politika zaměstnanosti;
- modernizace evropského sociálního modelu;
- udržitelný rozvoj a kvalita života.

Všechny uvedené cíle Lisabonské strategie byly velice ambiciózní a reflektovaly hlavní existující problémy na počátku 21. století. Již od svého samotného vzniku Strategie čelila značné kritice jejích odpůrců, kteří upozorňovali na nereálnost, vzájemnou neslučitelnost a také nesmyslnost daných cílů.

V roce 2003 byla Strategie kritizována také ze strany WEF na základě studie, založené na datech a metodologii *Zprávy o globální konkurenceschopnosti*. Na základě těchto výsledků bylo zjištěno, že jsou členské státy EU v průměru hodnoceny hůře téměř ve všech dimenzích, kromě sociální inkluze, v porovnání s USA a státy OECD, které nejsou součástí EU. Nejvíce se hodnotám ukazatelů USA v rámci hodnocení přiblížilo Finsko následované Nizozemskem, Dánskem a Spojeným královstvím. Jakožto nejméně výkonné byly hodnoceny jižní státy Portugalsko, Španělsko, Itálie a Řecko z čehož největší rozdíl mezi USA a EU spočíval v kvalitě podnikatelského prostředí. Do hodnocení byly zahrnuty také tehdejší kandidátské země EU, z nichž většina vykazovala mnohem horší výsledky, než byl průměr EU v rámci všech dimenzí Lisabonské strategie.

Na základě silné kritiky došlo v roce 2004 na pravidelném zasedání Evropské rady k zhodnocení dosavadních výsledků Lisabonské strategie. Od roku 1999 bylo vytvořeno celkově víc než šest milionů nových pracovních míst, zároveň bylo dosaženo vysoké míry připojení k internetu nejenom v podnicích a institucích veřejné správy, ale také ve školách, domácnostech a začalo docházet k vytváření Evropského výzkumného prostoru. Na druhou stranu však bohužel nedocházelo k naplňování vytyčených cílů, co se týče růstu HDP, vlivem nedostatečného přínosu informačních a telekomunikačních technologií, nedostatečného využívání potenciálu vnitřního trhu a ohrožováním makroekonomického prostředí expanzivní rozpočtovou politikou.

Skupina odborníků pověřena Komisí vypracovala takzvanou *Kokovu zprávu*, která konstatovala nutnost revize Lisabonské strategie kvůli nedostatečným výsledkům. Příčinami neúspěchu byly zhoršené podmínky ve světové ekonomice, mnoho vytyčených protichůdných cílů a hlavně laxní přístup většiny členských států k dané strategii. Revize Lisabonské strategie proběhla v roce 2005 pod novou Komisí vedenou portugalským politikem *Josém Manuelem Barossou*. Revidovaná Strategie měla pouze dva cíle, a to *dosažení většího, trvalého růstu a vytváření více lepších pracovních míst*. V návaznosti na tyto cíle musely vlády zemí EU pravidelně každý rok předkládat zpracovaný *Národní program pro růst a zaměstnanost* (Euroskop, 2018).

Hodnocení pokroku v rámci Lisabonské Strategie bylo každoročně sledováno již od jejího vzniku prostřednictvím strukturálních ukazatelů na základě údajů, které byly pravidelně zasílány národními statistickými úřady a poté vyhodnocovány Eurostatem⁷⁶. Ukazatele zahrnovaly všechny tři pilíře Strategie a byly rozděleny do šesti průřezových oblastí hodnocení. Efektivita hodnocení plnění daných cílů v rámci Strategie byla zajištěna prostřednictvím zkráceného seznamu strukturálních ukazatelů známého jako *Short-list*, jež obsahoval 14 ukazatelů původního seznamu, jež jsou uvedeny dle průřezových oblastí v následující tabulce 3.3.

Tabulka 3.3: Seznam strukturálních ukazatelů Lisabonské strategie, tzv. Short-list

Strukturální ukazatel	Oblast hodnocení
HDP na obyvatele v paritách kupního standardu (PPS)	<i>Celkové ekonomické prostředí</i>
Produktivita práce na zaměstnanou osobu	
Míra zaměstnanosti ve věku 15-64 let	<i>Zaměstnanost</i>
Míra zaměstnanosti starších pracovníků ve věku 55-64 let	
Hrubé domácí výdaje na vývoj a výzkum	<i>Inovace a výzkum</i>
Úroveň dosaženého vzdělání mládeže ve věku 20-24 let	
Relativní cenová úroveň celkové spotřeby	<i>Ekonomická reforma</i>
Kapitálové investice do soukromého sektoru	
Míra rizika chudoby po sociálních dávkách	<i>Sociální soudržnost</i>
Rozptyl regionální míry zaměstnanosti na úrovni NUTS 2	
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti nad 12 měsíců	
Emise skleníkových plynů	<i>Životní prostředí</i>
Energetická náročnost národního hospodářství	
Objem nákladní dopravy k HDP	

Zdroj: Eurostat (2013); vlastní zpracování, 2019

Cíle Lisabonské strategie však ve výsledku na konci daného období, tedy v roce 2010, nebyly naplněny a pouze část z těchto vytyčených cílů bylo možné sledovat činností EU. Tempo růstu HDP se v EU pohybovalo v letech 2001-2005 mezi 1-2 %. V letech 2006-2007 došlo k jeho navýšení na přibližně 3 %, avšak v důsledku finanční a ekonomické krize došlo k prudkému zpomalení na 0,4 % v roce 2008. V rámci cíle zaměstnanost, která měla do roku 2010 dosáhnout 70 %, nedošlo taktéž k jeho naplnění, ale značně se EU k této vytyčené hodnotě přiblížila s 68,5 %. Nepatrné zlepšení bylo dosaženo v rámci investic do výzkumu a vývoje, které se navýšila z 1,85 % na 2 %, což ovšem opět nesplňuje 3 % vytyčený cíl.

⁷⁶ Eurostat je statistickým úřadem EU již od vzniku ESÚO. Jeho úkolem je předkládání harmonizovaných statistických dat členských států EU a poskytování srovnávání jejich regionů NUTS. Často zároveň uvádí data zemí mimo EU, například kandidátských a potenciálních kandidátských států.

Přestože během desetiletého období platnosti Lisabonské strategie nastalo nepatrné zlepšení, došlo zároveň k prohloubení rozdílů v konkurenceschopnosti mezi členskými státy EU a Lisabonská strategie byla vyhodnocena jako neúspěšná. Jakožto jednu ze zásadních příčin neúspěchu Komise uvedla ve svém Hodnocení Lisabonské strategie z roku 2010 také to, že se nezaměřovala na kritické oblasti, které stály u vzniku krize. Jde například o dohled nad finančními trhy, zároveň sledovat a vyhodnocovat jejich systémová rizika, nadměrné poskytování úvěrů či růst schodků běžného účtu platební bilance. Celosvětově došlo k mnoha změnám, jež nebyly v době vytváření Lisabonské strategie analytiky předvídaný, což mělo také vliv na její neúspěch (Malý, 2014).

Lisabonská strategie byla hodnocena také ze strany WEF, které vydalo v roce 2010 hodnotící zprávu známou jako *The Lisbon Review*. Zpráva hodnotila průběh celého období Strategie a pokrok v rámci jednotlivých členských států EU prostřednictvím *Lisbon Review Index*, viz následující tabulka 3.4.

Tabulka 3.4: Hodnocení zemí EU dle indexu Lisbon Review za roky 2008 a 2010

Hodnocení 2010	Skóre	Stát	Hodnocení 2008
1	5,83	Švédsko	1
2	5,72	Finsko	3
3	5,61	Dánsko	2
4	5,51	Nizozemí	4
5	5,43	Lucembursko	7
6	5,39	Německo	6
7	5,39	Rakousko	5
8	5,22	Francie	8
9	5,15	Spojené království	9
10	5,15	Belgie	10
11	5,00	Irsko	11
12	4,96	Estonsko	12
13	4,83	Kypr	13
14	4,79	Slovinsko	15
15	4,71	Česká republika	16
16	4,70	Portugalsko	14
17	4,58	Malta	18
18	4,53	Španělsko	17
19	4,45	Slovenská republika	20
20	4,39	Litva	19
21	4,28	Maďarsko	22
22	4,21	Lotyšsko	21
23	4,18	Řecko	23
24	4,07	Polsko	26
25	4,03	Itálie	24
26	3,96	Rumunsko	25
27	3,77	Bulharsko	27
EU27	4,81		
Spojené státy americké	5,27		
Východní Asie	5,28		

Zdroj: WEF (2010); vlastní zpracování, 2019

Výsledky hodnocení WEF ukázaly, že 10 let po stanovení cílů Lisabonské strategie docházelo stále k velkému kolísání výkonnosti ve všech členských státech EU, z nichž měly některé velmi dobré výsledky ve všech oblastech a jiné v nich naopak zaostávaly. V porovnání s USA a východní Asií na základě indexu Lisbon Review tak EU27 v konkurenceschopnosti zaostávala.

Přestože bylo v rámci desetiletého období této Strategie učiněno mnoho kroků vedoucích k reformě, nebylo Evropskou unií plnohodnotně dosaženo všech ambiciózních cílů, které byly původně vymezeny. Určitý pokrok byl zaznamenán v oblastech inovací a úsilí o udržitelnější rozvoj. Oproti tomu v oblastech týkajících se rozvoje finančních služeb či navyšování sociálního začlenění nebyl pokrok příliš znatelný.

Závěrečné hodnocení úspěchů a také neúspěchů realizace Lisabonské strategie přispělo k vytváření nové strategie na další desetiletí Evropa 2020, které byla zároveň doplněna o oblasti, kterým se Lisabonská strategie nevěnovala anebo jim nepřikládala dostatečnou váhu.

3.2.2. Strategie Evropa 2020

V návaznosti na Lisabonskou strategii EU schválila v červnu 2010 desetiletou strategii s názvem Evropa 2020. Základem strategie Evropa 2020 je stanovit vizi evropského sociálního tržního hospodářství pro 21. století prostřednictvím tří priorit (Evropská komise, 2010):

- *inteligentní růst* - ekonomika založená na znalostech;
- *udržitelný růst* - konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiky méně náročné na zdroje;
- *růst podporující začlenění* - vysoká zaměstnanost, hospodářská, sociální a územní soudržnost.

Pro naplňování a vyhodnocování cíle a priorit strategie Evropa 2020 bylo vytyčeno pět hlavních cílů, jejichž plnění je pravidelně každý rok hodnoceno (Evropská komise, 2010):

1. „*zvýšení zaměstnanosti osob ve věkovém rozmezí 20-64 let na 75 %*;
2. *zvýšení investic do vědy a výzkumu na 3 % z HDP*;
3. *dosažení cílů 20-20-20 v oblasti energetiky a klimatu*:
 - snížení emisí skleníkových plynů o 20 % oproti roku 1990 anebo o 30 %, budou-li pro to příznivé podmínky;

- zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie na konečné spotřebě energie o 20 %;
- zvýšení energetické účinnosti o 20 %;

4. snížení podíl osob s předčasně ukončenou školní docházkou pod 10 % a zvýšení počtu osob s terciárním vzděláním ve věku 30-34 let na 40 %;

5. snížení počtu obyvatel EU ohrožených chudobou či sociálním vyloučením o 20 milionů, což je přibližně o 25 %“.

Těchto pět cílů je ve vzájemném vztahu a jejich prvořadým cílem je dosažení celkového úspěchu. Pro větší efektivnost došlo k jejich převedení do vnitrostátních podob cílů a směrů, což zaručuje přizpůsobení strategie Evropa 2020 v každém členském stádě dle jejich konkrétní situace. Zároveň Komise předložila sedm stěžejních iniciativ, závazných nejenom pro EU jako celek, ale také pro jednotlivé členské státy. Tyto iniciativy mají pomoci k urychlení pokroku v každém z prioritních témat, jimiž jsou:

- *„Inovace v unii* - zlepšení podmínek a přístupu pro financování výzkumu a inovací k zajištění přeměny inovativních nápadů na výrobky a služby vytvářející růst a pracovní místa;
- *Mládež v pohybu* - posílení výkonu systémů vzdělávání a usnadnění vstupu mladých lidí na pracovní trh;
- *Digitální program pro Evropu* - zrychlení rozvoje vysokorychlostního internetu a využívání jednotného digitálního trhu domácnostmi a podniky;
- *Evropa méně náročná na zdroje* - podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku, větší využívání obnovitelných zdrojů energie, podpora energetické účinnosti a modernizace odvětví dopravy;
- *Průmyslová politika pro éru globalizace* - zlepšení podnikatelského prostředí (především pro malé a střední podniky), podpora rozvoje silné a udržitelné průmyslové základny, která by byla konkurenceschopná v celosvětovém měřítku;
- *Program pro nové dovednosti a pracovní místa* - modernizace pracovních trhů, posilování postavení občanů prostřednictvím rozvoje dovedností během celého života za účelem navýšení jejich účasti na trhu práce a lepší vyrovnání nabídky a poptávky na trhu práce;

- *Evropská platforma pro boj proti chudobě* - zajištění takové sociální a územní soudržnosti, aby byly sdíleny výhody růstu zaměstnanosti a zajištění důstojného života a aktivního zapojování do společnosti lidem postiženým chudobou a sociálním vyloučením“ (Evropská komise, 2010).

Strategie Evropa 2020 vychází ze dvou pilířů. První pilíř je výše uvedený přístup složený z vytyčených priorit a hlavních cílů. Druhý pilíř je založen na zprávách o jednotlivých členských státech, na jejichž základě jim jsou předkládány následná doporučení.

Praktická realizace Strategie je prováděna prostřednictvím *evropského semestru*. Jde o roční cyklus pro koordinaci hospodářských politik členských států EU, což má pomoci ekonomickému růstu. Smyslem je zajištění dobrého stavu veřejných financí, makroekonomické rovnováhy, podpora strukturálních reforem zaměřených na větší růst a vyšší zaměstnanost a podpora přílivu investic. Evropská komise pravidelně každý rok podrobuje členské státy analýzám rozpočtových plánů, makroekonomických a strukturálních reforem, na jejichž základě vydává jednotlivým zemím doporučení na následujících 12 až 18 měsíců a zároveň také monitoruje jejich úsilí při plnění cílů strategie Evropa 2020 (Evropská komise, 2019).

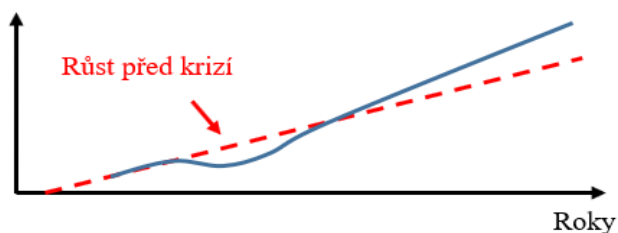
Evropská komise představila tři možné scénáře vývoje pro Evropu do roku 2020, viz obrázek 3.9. První optimistický scénář je označen jako udržitelné oživení a znázorňuje situaci, kdy se Evropa dokáže vrátit na předkrizovou cestu růstu, zvýšit svůj potenciál a posunout se kupředu.

Druhý scénář pomalého oživení předpokládá trvalou ztrátu evropského bohatství postupného nového růstu, který je postaven na tomto narušeném základě. Tempo růstu je pomalé a vedení reforem není dostatečně koordinováno.

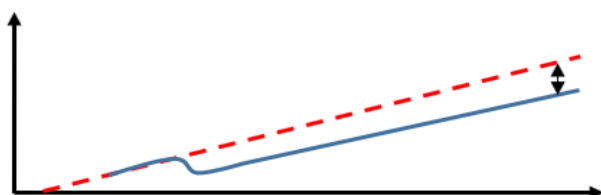
Třetím nejvíce pesimistickým scénářem je promarněné desetiletí, kdy evropské bohatství a potenciál pro budoucí růst zaznamenaly trvalou ztrátu. Hrozící trvalá ztráta bohatství a stagnace růstu může zapříčinit vysokou nezaměstnanost a sociální napětí (Evropská komise, 2010).

Obrázek 3.9: Scénáře pro Evropu do roku 2020

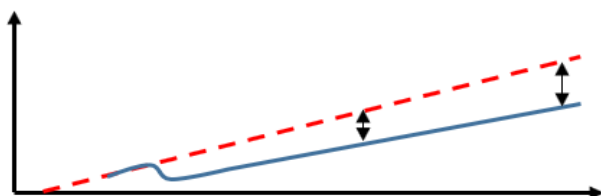
První scénář: Udržitelné oživení

Druhý scénář: Pomalé oživení

Třetí scénář: Promarněné desetiletí

Zdroj: MMR (2010, s. 9); vlastní zpracování, 2019

Veškerá data o plnění jednotlivých cílů jsou zveřejňována prostřednictvím Eurostatu. Za období strategie Evropa 2020 během let 2010-2017, lze v příloze 7 vidět značný pokrok napříč všemi členskými státy EU. Nelze však přímo určit neúspěch v případě červených hodnot, jelikož se hodnoty vytyčených národních cílů v jednotlivých členských liší oproti daným hromadným cílům v rámci EU, viz příloha 8. Je však patrné, že se ve většině členských státech nedaří naplnit cíl zvýšení investic na vědu a výzkum, který by měl do roku 2020 v rámci EU dosahovat výše 3 % z HDP. Výchozí hodnota v rámci EU za rok 2010 byla 1,92 %, avšak v roce 2017 byla výše těchto investic pouze lehce navýšena na 2,07 %.

Hrozba nesplnění vytyčeného cíle v rámci Strategie Evropa 2020 se týká taktéž cíle snižování počtu osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením. U většiny členských států a celkově v rámci EU jako celku sice došlo k mírnému snížení počtu těchto osob, avšak v nedostatečném rozsahu. V některých členských státech počet těchto osob vzrostl v porovnání hodnot z roku 2017 s výchozím rokem 2010. Největší nárůst je evidován v případě Slovinska (8,8 p. b.) a Řecka (7,1 p. b.). Dalšími státy, kde došlo k navýšení, jsou Itálie, Kypr, Lucembursko a Nizozemí. Převážně pozitivní hodnoty a dosažení cílů vytyčených ve Strategii

za většinu členských států lze pozorovat v případě cílů zaměstnanosti a terciárního vzdělání. Za rok 2017 dosáhla zaměstnanost v rámci EU celkem 72,2 % a na základě rostoucího trendu lze predikovat splnění vytyčeného cíle 75% zaměstnanosti osob ve věku 20-64 let. S nejnižším procentem zaměstnaných osob se potýkají převážně jižní státy, jimiž jsou Řecko, Španělsko a Itálie.

Pojem konkurenceschopnost se stal na konci 90. let 20. století značně významným pro všechny ekonomiky v dnešním globalizovaném světě. Současně lze konkurenceschopnost označit za novodobý trend, který se snaží stimulovat aktéry v rámci všech třech dimenzí konkurenceschopnosti, jež byly specifikovány v této kapitole, za účelem dosažení pokroku a růstu v mnoha oblastech s cílem konkurovat na národních a světových trzích. Přestože existuje jistá návaznost mezi jednotlivými úrovněmi konkurenceschopnosti, jejich hodnocení je značně odlišné, co se týče metodologie a struktury hodnotících ukazatelů. Zároveň dochází pravidelně ke změnám v jednotlivých výpočtech indexů na základě aktuálních potřeb podle světového vývoje za účelem zvýšení relevantnosti konečných výsledků hodnocení.

Evropská unie završí v roce 2020 svou druhou růstovou desetiletou Strategii Evropa 2020. Hodnocení plnění cílů této Strategie probíhá prostřednictvím výpočtu Indexu Evropa 2020 a průběžným sledováním národních dat Eurostatem, který tak pravidelně vyhodnocuje přibližování se vytyčeným národním cílům v rámci všech členských států EU za účelem navýšení celkové konkurenceschopnosti EU a snaze tak konkurovat například USA a východní Asii.

4 Hodnocení konkurenceschopnosti Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z hlediska plnění Strategie Evropa 2020

Ideovým východiskem hodnocení konkurenceschopnosti je neoliberalismus, kladoucí důraz na co největší otevřenost národní ekonomiky a na minimalizování role státu. Prostřednictvím multikriteriálních nástrojů využívaných k měření a hodnocení konkurenceschopnosti její význam směřuje k politické stabilitě a sociální soudržnosti.

Předpokládaný odchod Spojeného království z EU bude mít pro Unii a její ostatní členské státy dalekosáhlé důsledky. Vzhledem k tomu, že se Spojené království řadí v rámci EU z hlediska konkurenceschopnosti k nejlépe hodnoceným státům, jeho odchod ovlivní konkurenceschopnost EU jako celku.

4.1. Analýza metod využitelných pro měření a hodnocení konkurenceschopnosti

Základem vědeckých prací je výběr vhodných a využitelných metod, na základě kterých je možné dosáhnout předem vytyčených cílů a zároveň tak potvrdit nebo vyvrátit navržené hypotézy. Metody, které jsou v rámci diplomové práce používány za účelem potvrzení, či vyvracení stanovených cílů je možné rozdělit na základě dvou skupin, jimiž jsou:

- *metody empirické* založené na opakovatelných a ověřitelných experimentech;
- *metody logické* zahrnující množinu metod využívajících principy logiky a logického myšlení.

Za účelem zkoumání problematiky konkurenceschopnosti jsou v diplomové práci využívány metody logické, založené na párových metodách, kterými jsou:

- *analýza - syntéza*;
- *abstrakce - konkretizace*;
- *indukce - dedukce*.

První část teoretické kapitoly diplomové práce je zaměřena na historický vývoj evropských integračních procesů a vznik světově největšího integračního seskupení, jímž je v současnosti Evropská unie. Druhá část teoretické kapitoly se zabývá problematikou členství Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v Evropské unii z hlediska jeho případného

vystoupení z Unie. Teoretická část práce je tak založena na *metodě dedukce*, která umožňuje postupovat od obecných informací ke konkrétním.

Metody analýza - syntéza jsou využívány v druhé kapitole diplomové práce, zabývající se popisem metodik využívaných k měření a hodnocení konkurenceschopnosti na mikroekonomické, makroekonomické a regionální úrovni. Kapitola je zpracována metodou deskripce, analýzy a následné syntézy dostupných informací za účelem jejich následného využití pro hodnocení konkurenceschopnosti členských států Evropské unie z hlediska plnění cílů Strategie Evropa 2020.

Praktická část diplomové práce vychází z *metody induktivní*. Na základě dostupných dat v rámci ukazatelů cílů Strategie Evropa 2020 všech 28 členských států EU a vyhodnocení jejich výsledků prostřednictvím ekonometrické analýzy bude *metodou dedukce* vyvozen závěr ohledně vývoje naplňování cílů ve sledovaném období 2008-2017 a šance na jejich naplnění do roku 2020.

Během kontroly dosažených výsledků plnění vytyčených cílů Strategie Evropa 2020 v rámci členských států EU je používána *metoda zpětné vazby*, prostřednictvím které mohou být nalezeny možné chyby v podobě odchýlení od stanoveného postupu, nedodržení naplánovaných metod anebo odklonění od zkoumaného problému.

Kromě již zmíněných metod je v diplomové práci aplikována *metoda historická* a *metoda mezinárodní komparace*. Prostřednictvím *historické metody* jsou popsány jednotlivé historické události spjaté s vývojem evropských integračních procesů za účelem pochopení jejich významu. Účelem historické metody je rekonstrukce vývoje v oblasti evropské integrace mající vliv na konkurenceschopnost členských států EU.

Metoda mezinárodní komparace porovnává členské státy Unie z hlediska společných a odlišných trendů ve vývoji plnění jednotlivých cílů Strategie Evropy 2020. Metoda mezinárodní komparace má však jisté nevýhody, jimiž jsou *časová a věcná srovnatelnost informací, kvalita a dostupnost informací a vedlejší faktory*.

Časová a věcná srovnatelnost informací

Srovnávání jednotlivých států v rámci metody je založeno na předem zvolených ukazatelích, které mohou být srovnávány z věcného, časového anebo prostorového hlediska. V mezinárodním srovnání států EU se srovnávané ukazatele liší jenom v prostorovém

vymezení. V rámci věcného a časového hlediska tak nesmí dojít k narušení zásady, v níž se mohou srovnávané ukazatele lišit pouze v jednom parametru.

Kvalita a dostupnost informací

Problém může vzniknout v případě získání dostatečného množství aktuálních dat a informací o vývoji ukazatelů Strategie Evropa 2020, potřebných pro analýzu a její následnou vypovídací schopnost. Vzhledem k pravidelné aktualizaci těchto ukazatelů se může datová základna v čase mírně změnit, což má vliv také na výsledky analýzy.

Vedlejší faktory

Při hodnocení plnění cílů Strategie Evropa 2020 je nutné brát v potaz nejen vytyčené hodnoty na úrovni EU, ale hlavně hodnoty vytyčených národních cílů v rámci této Strategie, které se od unijních cílů mohou značně lišit. V rámci hodnocení konkurenceschopnosti členských států EU existuje několik vedlejších faktorů, jimiž jsou například přírodní bohatství vytvářející konkurenční výhodu dané země, úroveň politické stability a jiné (Varadzin, 2004).

4.2. Multikriteriální přístupy k hodnocení konkurenceschopnosti členských států Evropské unie a Strategie Evropa 2020

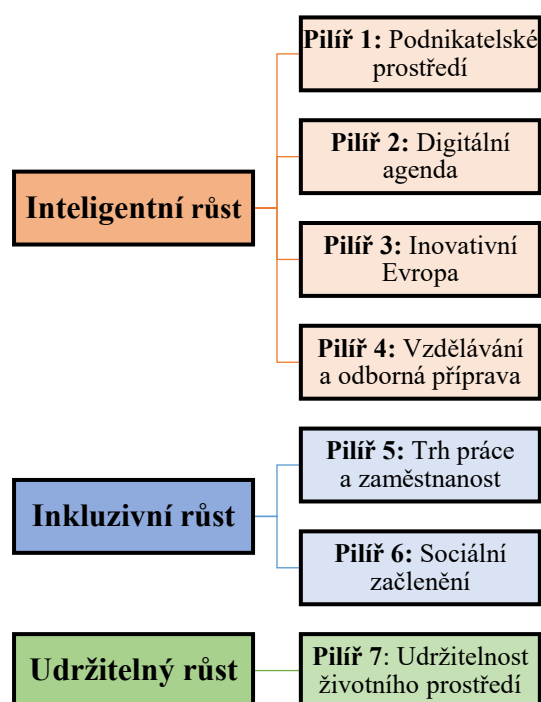
Hodnocení národní konkurenceschopnosti a oblastí, v nichž jsou jednotlivé státy nuceny mezi sebou soutěžit, má největší vypovídací schopnost prostřednictvím *multikriteriálních komplexních indexů* zahrnujících škálu dílčích ukazatelů nejen z ekonomické oblasti. Výhodou těchto ukazatelů je jejich komplexnost, jelikož zahrnují vše použitelné, což je zároveň ale také jejich slabinou. Ukazatele totiž neobsahují pouze měřitelná tvrdá data, která jsou objektivní, kvantifikovatelná a testovatelná, ale z určité části i data měkká, jež je nutné zjišťovat prostřednictvím dotazníkových šetření, konzultací anebo rozhovorů. Díky tomu jsou měkká data těžko měřitelná dle standardních postupů, nekvantifikovatelná a subjektivní přístup a znalosti dotazovaných respondentů může způsobit jistá zkreslení vypovídací hodnoty v celkovém hodnocení. Měkká data jsou oproti tvrdým datům spíše kvalitativní, jelikož popisují postoje, chování a vnímání, což popisuje danou realitu v širším spektru (Hančlová a kol., 2010).

Objektivnost multikriteriálních hodnocení bývá kritizována právě kvůli vypovídací schopnosti a podílu měkkých dat. V rámci dotazníkových šetření hodnotí jednotlivé skupiny respondentů jinou zemi a nemají možnost prostorového srovnání a tak může docházet i ke kulturním zkreslením. Zároveň mohou být tito respondenti ovlivněni například médii. Špatné hodnocení ekonomik na základě ekonomických zájmů dotazovaných respondentů tak nemusí odpovídat

jejímu reálnému postavení. V zemích s vyšší životní úrovní dochází většinou k nadhodnocování oproti zemím, v nichž je životní úroveň nižší a hodnocení tedy kritičtější. Problémem je taktéž neustálená metodologie v dlouhodobých časových srovnáních. Každoročně dochází ke změnám v hodnocení pro zajištění větší přesnosti a jejich zkvalitnění, což má však za následek ztížení hodnocení v meziročního srovnání (Klvačová, 2005).

Plnění jednotlivých cílů členskými státy EU v rámci Strategie Evropa 2020 je pravidelně sledováno evropským statistickým úřadem, který průběžně zveřejňuje tato data. Dále bylo plnění cílů Strategie hodnoceno na základě indexu Evropa 2020 a výsledky publikovány WEF v roce 2012 a 2014 v rámci *Zpráv o konkurenceschopnosti Evropa 2020*. Index Evropa 2020 je složen ze sedmi pilířů, představujících klíčové dimenze strategie Evropa 2020. Jednotlivé pilíře jsou zahrnuty do tří subindexů, sledujících pokrok v rámci Strategie s cílem dosažení inteligentního a udržitelného růstu, podporující začlenění, viz následující obrázek 4.1.

Obrázek 4.1: Pilířová struktura indexu Evropa 2020

Zdroj: WEF (2012); vlastní zpracování, 2019

1. Pilíř: Podnikatelské prostředí

Kvalitní podnikatelské prostředí je jedním ze základních předpokladů pro růst zaměstnanosti. Pro dosažení tohoto cíle je nutné posílení hospodářské soutěže prostřednictvím účinné antimonopolní politiky a vhodných nařízení. Zároveň je třeba podporovat podnikání a usnadnit zakládání nových podniků v EU snížením administrativní zátěže.

2. Pilíř: Digitální agenda

Navýšení produktivity v jednotlivých odvětvích a sdílení znalostí je možno, pouze pokud jsou v dané zemi kvalitní a moderní informační a komunikační technologie, jejichž míra využívání je měřena druhým pilířem indexu. U zemí, které pravidelně využívají nových technologií a implementují je do výrobních procesů je zlepšení jejich produktivity mnohem znatelnější.

3. Pilíř: Inovativní Evropa

Kromě maximálního využívání technologií je nutné vytvářet prostředí, podporující tvorbu inovací za účelem udržení konkurenčních výhod a podporu udržitelného rozvoje. Jedná se hlavně o investice do vědy a výzkumu soukromým sektorem, přítomnost kvalitních vědeckých výzkumných institucí a spolupráci ve výzkumu mezi univerzitami a průmyslovým odvětvím.

4. Pilíř: Vzdělávání a odborná příprava

V dnešním globalizovaném světě je potřeba, aby státy disponovali kvalitně vzdělanými pracovníky, díky nimž bude docházet k navyšování hodnotového řetězce nad rámec jednoduchých výrobních procesů a produktů. Čtvrtý pilíř měří kvalitu a míru sekundárního a terciárního vzdělání a mimo jiné také zahrnuje odborné školení zaměstnanců, které je důležité pro navyšování kvalifikace pracovníků.

5. Pilíř: Trh práce a zaměstnanost

Účinnost a flexibilita trhu práce jsou nutné k rychlému přesunu pracovníků za co nejnižší možné náklady z jedné hospodářské činnosti do druhé a umožnily tak fluktuaci mezd bez velkého sociálního narušení. Efektivní trh práce zároveň napomáhá pracovníkům na základě pobídek k přidělení pracovních pozic odpovídajících jejich kvalifikaci za účelem jejich maximálního a nejefektivnějšího využití v dané ekonomice.

6. Pilíř: Sociální začlenění

Šestý pilíř zachycuje, do jaké míry mají všichni členové společnosti možnost těžit z hospodářského růstu ve své zemi. Míra nerovnosti v ekonomice je měřena na základě snahy jednotlivých vlád snížit chudobu a nerovnost, včetně zajištění efektivního sociálního zabezpečení.

7. Pilíř: Udržitelnost životního prostředí

Efektivní využívání energie a dalších zdrojů pomáhá snižovat náklady a tím navyšovat celkovou produktivitu státu na základě lepšího využívání vstupů. Kvalitní životní prostředí podporuje zdravou pracovní sílu a tedy produktivitu lidského kapitálu. Degradace životního prostředí vede ke snížení produktivity v odvětvích, což může mít za následek, například v zemědělském sektoru snížení výkonu a schopnosti dané země uspokojit potravinové potřeby obyvatelstva.

Každý z pilířů představuje váhu 14 % v rámci celého indexu. Zároveň jsou dále agregovány do dalších ukazatelů. Celková skladba pilířů indexu Evropa 2020 a jejich vah je uvedena v příloze 9. Žebříček umístění jednotlivých států podle indexu Evropa 2020 na základě poslední *Zprávy o konkurenceschopnosti Evropa 2020* z roku 2012 dle WEF je uveden v příloze 10.

V rámci Strategie Evropa 2020 je pro hodnocení pokroku vývoje plnění vytyčených cílů vytvořen seznam ukazatelů této Strategie, který odpovídá stanoveným prioritním oblastem, obdobně jako v případě předešlé Lisabonské strategie, viz následující tabulka 4.1.

Tabulka 4.1: Seznam strukturálních ukazatelů Strategie Evropa 2020

Strukturální ukazatel	Oblast hodnocení
Míra zaměstnanosti ve věku 20-64 let	<i>Zaměstnanost</i>
Hrubé domácí výdaje na vývoj a výzkum	<i>Věda a výzkum</i>
Osoby předčasně ukončující vzdělávání a odbornou přípravu	<i>Vzdělání</i>
Vysokoškolsky vzdělání ve věku 30-34 let	
Osoby ohrožené chudobou po sociálních transferech	<i>Sociální soudržnost</i>
Osoby žijící v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce	
Materiálně handicapované osoby	
Osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením (spojení tří výše uvedených ukazatelů)	
Emise skleníkových plynů, výchozí rok 1990	<i>Klimaticko-energetické cíle</i>
Energetická náročnost ekonomik	
Podíl obnovitelných zdrojů energie na celkové energetické spotřebě	

Zdroj: Eurostat (2018); vlastní zpracování, 2019

Pro účely diplomové práce byly vymezeny zkratky jednotlivých cílů Strategie dle oficiálního označení Evropské komise, jež budou využívány v praktické části práce:

- *EMP* - množství zaměstnaných osob ve věku 20-64 let v %;
- *R&D* - investice do vývoje a výzkumu v % z HDP;
- *GHG* - emise skleníkových plynů (index 1990 = 100);
- *REN* - podíl obnovitelné energie na celkové spotřebě v %;
- *EFF* - finální energetická účinnost (index 2005 = 100);

- *ESL* - množství osob s předčasně ukončenou školní docházkou v %;
- *TERT* - množství osob s terciárním vzděláním ve věku 30-34 let v %;
- *AROPE* - množství osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením v %.

Analýza plnění cílů na základě indexu Evropa 2020 byla vytvořena také Evropskou komisí na třech úrovních, jimiž jsou národní hodnocení, regionální hodnocení a srovnání měst, předměstí a venkovských oblastí. Data, použita pro tato hodnocení jsou převzata z Eurostatu a *Evropské agentury pro životní prostředí* (European Environmental Agency, EEA). Hodnocení byla provedena v letech 2010 a 2012. Poslední zveřejněnou publikací je hodnotící zpráva z roku 2015, která vyšla na základě přezkoumání v meziobdobí Strategie Evropa 2020 a je známá jako *The Europe 2020 Index: The progress of EU countries, regions and cities to the 2020 targets*. Hodnocení mělo původně probíhat v intervalu dvou let, avšak po zhodnocení účinnosti Strategie Evropa 2020 již další nebyla zveřejněna. Další evaluaci plnění cílů Strategie na základě indexu Evropa 2020 lze od Evropské komise pravděpodobně očekávat po jejím ukončení, tedy počátkem nového období 2021-2027.

Skóre podle indexu Evropa 2020 je vypočítáváno pomocí váženého aritmetického průměru normalizovaných vzdáleností nad množinou všech ukazatelů, viz tabulka 4.2. Je-li to možné, je hlavním cílům indexu přidělována stejná váha. Například, co se týče indexu Evropa 2020 na regionální úrovni NUTS 2, je pro cíle EMP, R&D a AROPE přidělena váha 0,25. V případě cíle ESL a TERT je váha 0,125. Na národní úrovni se váhy oproti regionální úrovni liší, a to v případě cíle EMP, R&D a AROPE, kdy je váha určena na 0,2 a pro cíle ESL, TERT, REN a GHG je váha 0,1 (Evropská komise 2015).

Tabulka 4.2: Konstrukce indexu Evropa 2020

	Rok	Příklad
Index Evropa 2020	X	2012
EMP	X	2012
R&D	X	2012
ESL	Průměr z (X-1) -X-(X+1)	Průměr 2011, 2012, 2013
TERT	Průměr z (X-1) -X-(X+1)	Průměr 2011, 2012, 2013
AROPE	X+1	2013
REN	X	2012
GHG	X	2012

Zdroj: Evropská komise (2015); vlastní zpracování, 2019

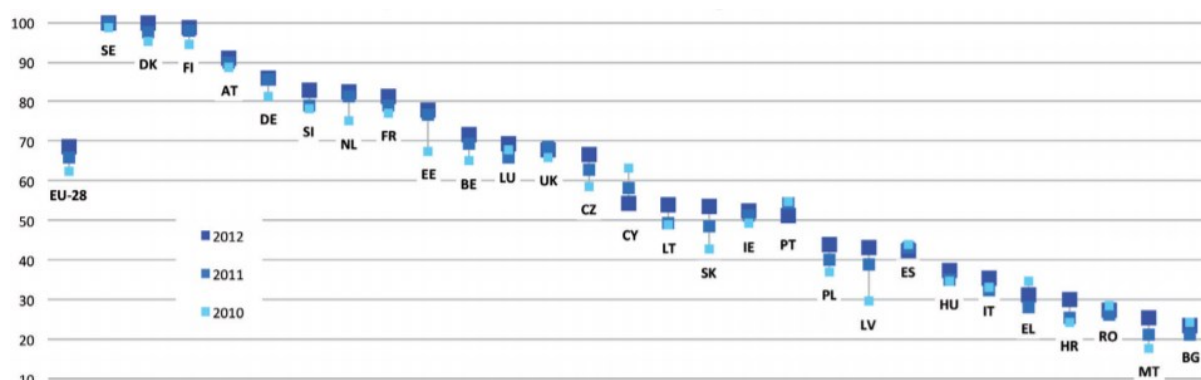
Národní hodnocení podle indexu Evropa 2020

Hodnoty vytyčených cílů v rámci Strategie Evropa 2020 se na národní úrovni většinou liší v porovnání s cíli stanovených na úrovni EU. U většiny cílů země nemuseli stanovovat

vnitrostátní cíl, pokud se tak však rozhodly, mohly tak učinit nezávisle na cílech stanovených jinými členskými státy. Například Švédsko a Finsko stanovily cíl pro výzkum a vývoj na 4 %, tedy o jedno procento víc, než je na úrovni EU. Některé státy mají stanovené cíle oproti cílům na úrovni EU značně nižší s ohledem na velikost a možnosti dané ekonomiky. Například Kypr stanovil cíl pro výzkum a vývoj ve výši 0,5 %. Spojené království tento cíl vůbec nestanovilo, což v důsledku ovlivňuje součet vnitrostátních cílů pro výzkum a vývoj, který je nižší než cíl EU. V rámci všech cílů se členské státy EU snažily stanovit všechny závazné cíle koordinovaným způsobem tak, aby byl součet vnitrostátních cílů stejný anebo vyšší, než vytyčení cíle na úrovni EU (Evropská komise, 2015). Seznam hodnot vnitrostátních cílů jednotlivých států EU je uveden v příloze 8.

Progres v plnění cílů na úrovni EU podle poslední hodnotící zprávy Evropské komise *The Europe 2020 Index: The progress of EU countries, regions and cities to the 2020 targets* z roku 2015 je znázorněn na obrázku 4.2, z čehož státy, které se přibližují hodnotě 100, si vedly nejlépe. Tato hodnota totiž znázorňuje naplnění či překročení všech vytyčených cílů EU, které v roce 2012 dosáhlo Švédsko, Dánsko a blížilo se jí také Finsko. Oproti tomu státy, které jsou umístěny v první polovině hodnotící škály, byly v hodnoceném období od splnění všech společných cílů nejdále. Jedná se převážně o země, které se postupně stávaly členy EU od roku 2004 společně s již dřívějšími členy Řeckem, Itálií a Španělskem. Z obrázku 4.2 je patrné, že v případě šesti států (Bulharsko, Rumunsko, Řecko, Španělsko, Portugalsko, Kypr) došlo ke zhoršení skóre. Důvodem této nepříznivé změny jsou z větší části důsledky světové finanční krize, kvůli níž došlo k nárůstu nezaměstnanosti a navýšení podílu osob ohrožených chudobou.

Obrázek 4.2 Plnění cílů Strategie Evropa 2020 členskými státy na úrovni EU na základě indexu Evropa 2020 v letech 2010-2012

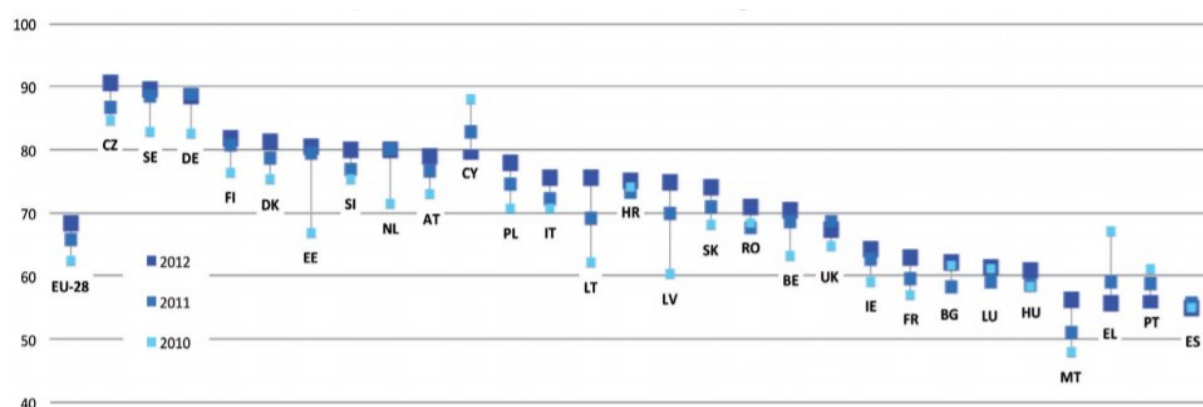

Zdroj: Evropská komise (2015)

Hodnocení plnění národních cílů jednotlivých členských států ukazuje odlišné a celkově lepší skóre. Přestože národní cíle některých států dosahují vyšších hodnot než cíle na úrovni EU, většina z nich však není až tak ambiciózních a nepřispívají k celkovému cíli EU, což vede ke snížení rozptylu indexu a navýšení celkového výkonu.

Na obrázku 4.3 je možné vidět změnu v případě Švédska, Dánska a Finska, které si zvolili mnohem ambicióznější národní cíle, než jsou na úrovni EU. Přestože v roce 2012 již byly cíle EU naplněny, nedosahovaly vytyčených hodnot na národní úrovni, což způsobilo jejich mírný pokles skóre v žebříčku hodnocení. Opačným případem s největší změnou v porovnání obou hodnocení je například Itálie, která si zvolila méně ambiciózní národní cíle. Dojde-li k porovnání předešlého hodnocení cílů v rámci celé EU, kde skóre Itálie dosahovalo hodnoty 35, tak v národním hodnocení došlo k jeho značnému navýšení na hodnotu 76.

Obrázek 4.3: Plnění národních cílů Strategie Evropa 2020 na základě indexu Evropa 2020 v letech 2010-2012

Zdroj: Evropská komise (2015)

Regionální hodnocení podle indexu Evropa 2020

Analýza regionální úrovně prováděná Evropskou komisí v rámci zprávy *The Europe 2020 Index: The progress of EU countries, regions and cities to the 2020 targets* z roku 2015 nezahrnuje hlavní cíl v oblasti změny klimatu a udržitelné energie, jelikož na této úrovni nejsou dostupné informace o obnovitelných zdrojích energie a emisích skleníkových plynů. Hodnocení proběhlo obdobně jako u národního hodnocení, avšak pro větší přehlednost byl pokrok v rámci regionů zaznamenán prostřednictvím kartografické vizualizace⁷⁷, viz příloha 11.

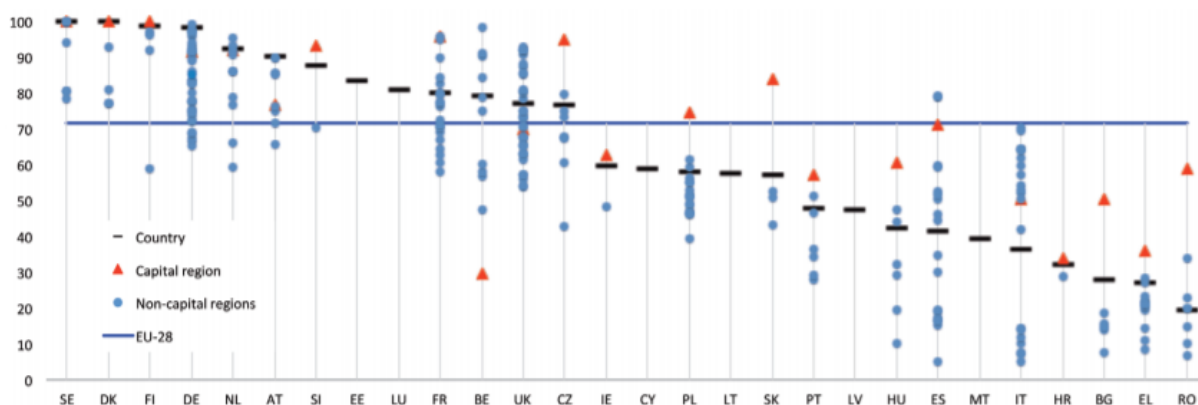
⁷⁷ Kartografická vizualizace zpracovává data a vytváří jejich grafickou prezentaci, například prostřednictvím map. Jedná se o základní analytický nástroj, sloužící k hodnocení prostorově rozložených jevů a pro formulaci hypotéz. V rámci regionálního rozvoje napomáhá k identifikaci disparit a k hledání jejich příčin (Regionální rozvoj, 2019).

Během období 2014-2020 jsou jednotlivé regiony členských států EU rozlišovány v rámci politiky soudržnosti do třech kategorií na:

- *rozvinutější regiony* (HDP na osobu přesahující 90 % průměru EU);
- *přechodné regiony* (HDP na osobu v rozmezí 75 % - 90 % průměru EU);
- *méně rozvinuté regiony* (HDP na osobu nižší, než je 75 % průměru EU).

Podle rozdělení jednotlivých regionů v těchto kategoriích se odvíjí také bodování v indexu Evropa 2020 (Evropská komise, 2015). Stejně, jako u národní analýzy, při hodnocení plnění cílů EU za rok 2012 dosahovaly nejlepších výsledků severské státy a oproti nim, nejméně úspěšné byly země, které se stávaly postupně členy EU od roku 2004. Při analyzování plnění národních cílů byly opět úspěšnější ty státy, jež si vytyčily cíle nižší a méně ambicióznější, avšak mezi nejlepší se i přesto řadily opět severské státy. Dojde-li k porovnání obou map, při hodnocení cílů EU bylo mnohem více regionů, které měly skóre pod 55 (konkrétně 76 regionů), než při analýze národních cílů (pouze 28 regionů). Nejvýkonnějšími regiony jsou převážně regiony hlavních měst členských států, jež většinou dosahují vyššího skóre, než je na úrovni EU. Výjimkou je Bruselský region, jehož nízké skóre je způsobeno nízkou mírou zaměstnanosti a vysokou mírou chudoby. Hodnocení regionů zemí EU prostřednictvím indexu Evropa 2020 dle plnění cílů Strategie vytyčených na úrovni EU za rok 2012 je blíže znázorněno v následujícím obrázku 4.4.

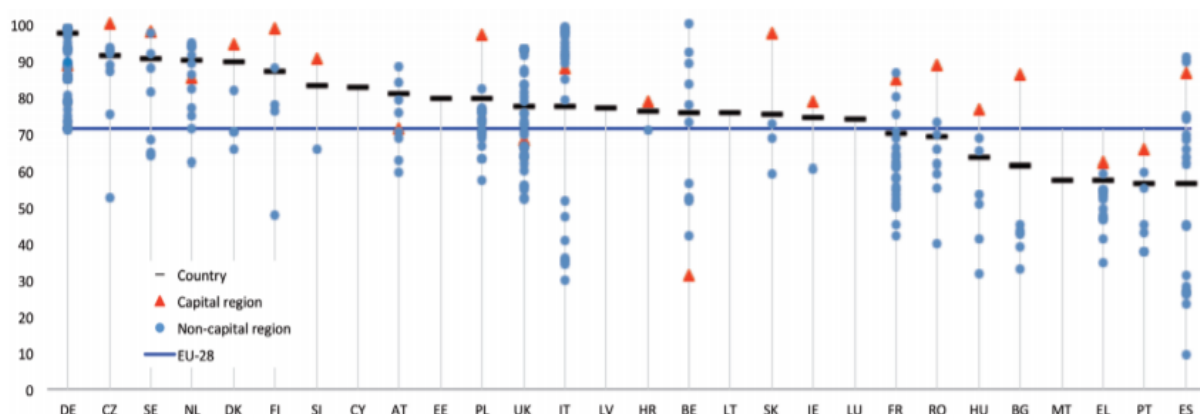
Obrázek 4.4: Plnění cílů Strategie Evropa 2020 regiony NUTS 2 na úrovni EU podle indexu Evropa 2020 za rok 2012

Zdroj: Evropská komise (2015)

Porovná-li se plnění vytyčených cílů v rámci EU s národními cíli Strategie, nejvyšší skóre měly opět regiony severoevropských států, přestože si určily ambicióznější národní cíle, viz obrázek 4.5. Regiony zemí jižní, střední a východní Evropy dosahovaly díky méně ambiciózním cílům lepších výsledků jako u předešlých srovnání.

Obrázek 4.5: Plnění národních cílů Strategie Evropa 2020 regiony NUTS 2 podle indexu Evropa 2020 za rok 2012

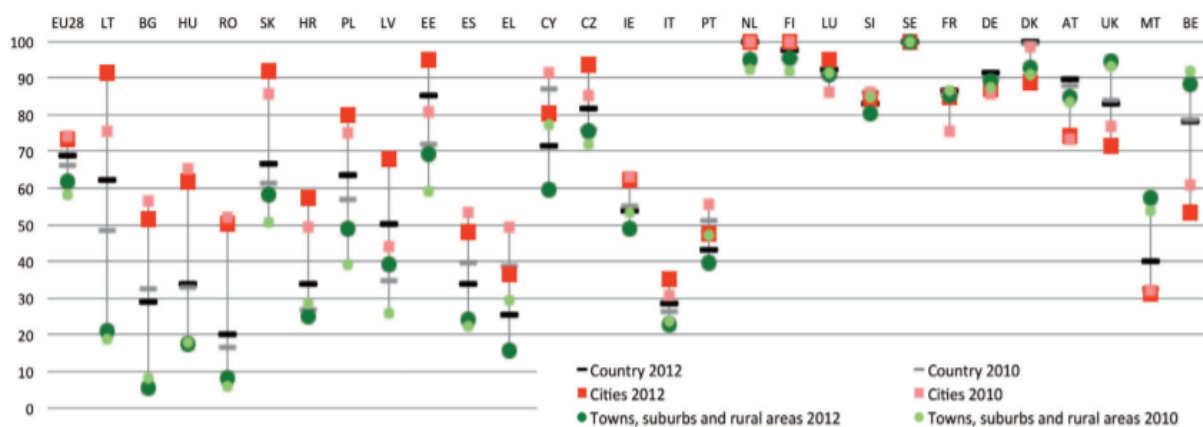

Zdroj: Evropská komise (2015)

Hodnocení měst, předměstí a venkovských oblastí podle indexu Evropa 2020

Analýza plnění cílů Strategie dle indexu Evropa 2020 v rámci třetí úrovně měst, předměstí a venkovských oblastí je rozdělena do dvou kategorií, a to hodnocení měst a mimoměstských oblastí. Vzhledem k neexistenci dostatečných údajů nebyly do hodnocení Komise za rok 2012 zahrnuty cíle týkající se změny klimatu, udržitelné energie a inovací. Z následujícího obrázku 4.6 je patrné, že města dosahují podle indexu Evropa 2020 vyššího skóre, než maloměsta a venkovské oblasti (Evropská komise, 2015).

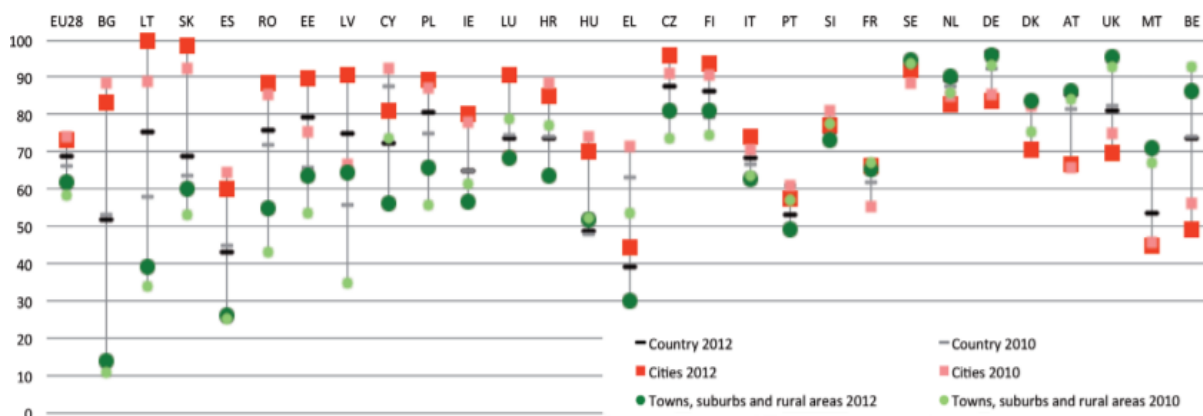
Obrázek 4.6: Plnění cílů Strategie Evropa 2020 na úrovni EU podle indexu Evropa 2020 v roce 2010 a 2012 v kategorii měst a mimoměstských oblastí

Zdroj: Evropská komise (2015)

Města Nizozemska, Finska a Švédska dle hodnocení dosáhla v daných letech vytyčených cílů na úrovni EU. V případě plnění národních cílů však opětovně, kvůli vytyčeným vyšším hodnotám, daných cílů plnohodnotně nedosáhly. Ve zhodnocení plnění národních cílů Strategie dominují města Litvy, následované slovenskými a českými městy, viz následující obrázek 4.7.

Obrázek 4.7: Plnění národních cílů Strategie Evropa 2020 podle indexu Evropa 2020 za rok 2010 a 2012 v kategorii měst a mimoměstských oblastí

Zdroj: Evropská komise (2015)

4.3. Ekonometrická analýza konkurenceschopnosti členských států Evropské unie dle plnění cílů Strategie Evropa 2020

Ekonometrie značí jakoukoliv kvantitativní analýzu dat na kterékoliv z ekonomických úrovní. Převážně se jedná o statistické zpracování dat, prostřednictvím klasické popisné statistické analýzy a identifikace, odhadu a verifikaci daného modelu, statistického testování hypotéz a konstrukci předpovědí v rámci modelu na základě ekonomických informací a zjištěných výsledků, jež jsou následně prezentovány na základě jejich kompatibility s praxí.

Data, určená k ekonometrické analýze je dle Cipra (2013) možné rozdělit do tří skupin:

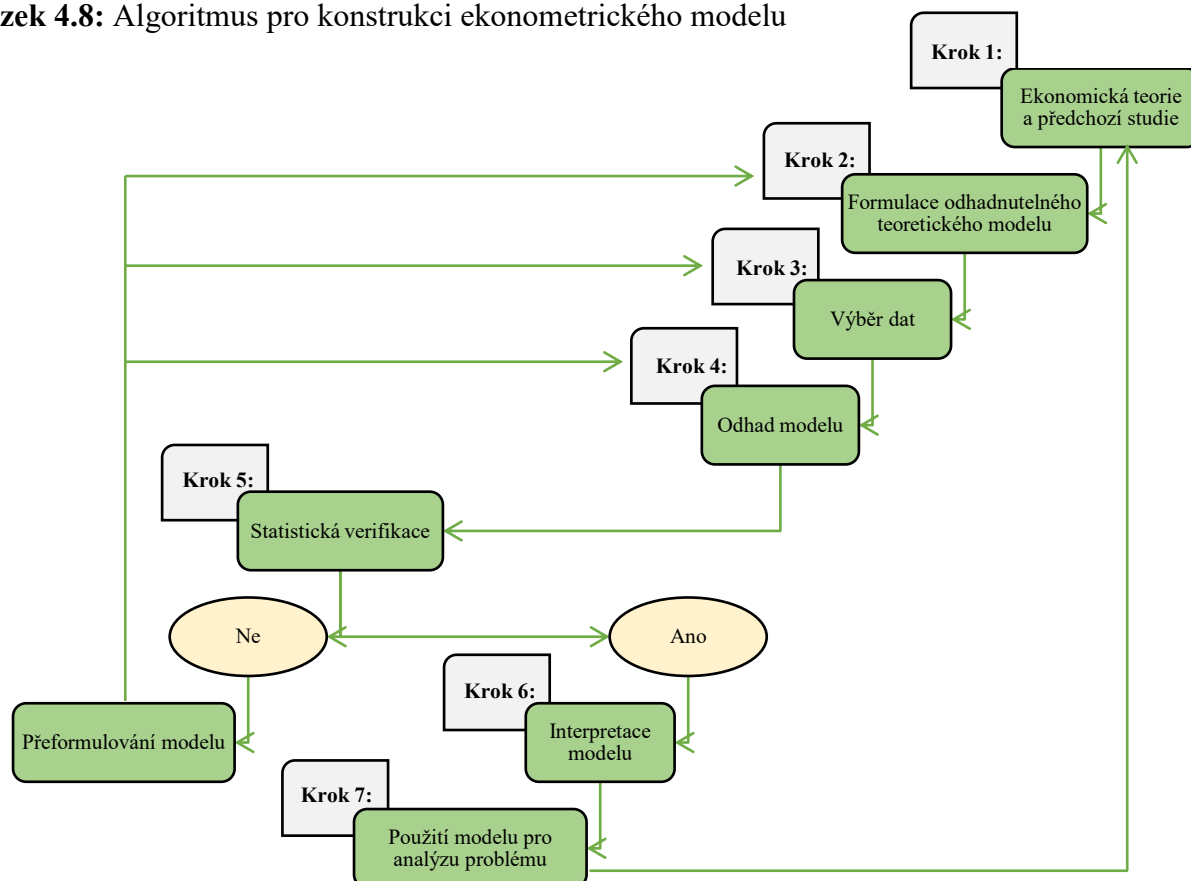
- *časová data* - údaje jsou ve formě časových řad. Jsou sledovány v určitých časových intervalech s danou frekvencí, například ročně, čtvrtletně, měsíčně a jiné. Pro tato data je důležité uspořádání v čase a stejná frekvence pozorování;
- *průřezová data* - jedná se o hodnoty dané veličiny, jež jsou pozorovány ve stejném časovém okamžiku skrze určitý populační soubor. Data nemusí být chronologicky uspořádána, je tedy možné je různě přerovnat na rozdíl od časových dat;
- *panelová data* - jedná se o data, která jsou kombinací dvou předešlých možností, a to časových dat a průřezových dat.

Dalším možným a běžným rozdělením ekonometrických dat je na data:

- *kvantitativní* - například počty, ceny a jiné;
- *kvalitativní* - například různá hodnocení, dny v týdnu a jiné.

Sestavení ekonometrického modelu se provádí na základě algoritmu metodou pokus omyl, viz následující obrázek 4.8. Jeho konečná podoba tak může být zcela jiná oproti původní představě.

Obrázek 4.8: Algoritmus pro konstrukci ekonometrického modelu

Zdroj: Cipra (2013); vlastní zpracování, 2019

Ekonomická teorie a předchozí studie

Prvotně je nutné vymezení určitého problému, který má být řešen. V prvním kroku je tak nutné vymezit vhodný teoretický rámec a vyhledat případné předchozí pokusy o vyřešení daného anebo podobného problému.

Formulace odhadnutelného teoretického modelu

Ve většině případů při formulaci teoretického modelu, který je odpovídající ekonomické teorii, je nutné akceptovat určitý stupeň aproximace. Zároveň nelze očekávat, že by daný model mohl zachytit všechny relevantní teoretické vztahy.

Výběr dat

Dalším krokem je sběr dostatečného dat, potřebných k dané analýze. Čím je datová základna větší, tím bude lepší vypovídací schopnost analyzovaného modelu.

Statistická verifikace

Jedná se převážně o statistické testování odhadnutého modelu na určité hladině významnosti, prostřednictvím kterého se zjišťuje, zda je daný model statisticky kompatibilní s vybranými daty. Neexistuje-li mezi nimi kompatibilita, je nutné model přeformulovat a opakovat krok dva až čtyři, např. prostřednictvím jiné odhadové metody anebo za použití většího vzorku dat.

Interpretace modelu

Interpretací daného modelu dochází k posuzování jeho kompatibility s realitou. V opačném případě je nutné model opět přeformulovat v rámci druhého až čtvrtého kroku.

Použití modelu pro analýzu problému

Posledním krokem dochází k potvrzení hypotéz a tedy využití modelu k řešení problému, který byl určen v prvním kroku jeho konstrukce. Výsledkem mohou být také určitá doporučení na základě případných překročení mezních hodnot danými veličinami (Cipra, 2013).

Klasická ekonometrie se často potýká s nedostatečnou datovou základnou, s čímž nastává nutnost využívání datových simulací. Příkladem mohou být makroekonomická data, jejichž dostupnost může být pouze za několik málo let.

Důležitým nástrojem pro ekonometrickou analýzu je takzvaná *regresní analýza*, na jejímž základě jsou popisovány vztahy jednotlivých proměnných na základě vyjasňování změn hodnot jedné proměnné prostřednictvím změn hodnot jiných proměnných. Vysvětlovaná proměnná bývá v rámci analýzy označována jako y a vysvětlující proměnné jako $x_1, x_2, x_3, \dots, x_k$.

Klasický lineární regresní model je možné zapsat v rámci následující formulace (4.1):

$$y_t = \beta_1 + \beta_2 x_{t2} + \beta_3 x_{t3} + \dots + \beta_k x_{tk} + \varepsilon_t, \quad t = 1, \dots, T, \quad (4.1)$$

kde představuje t - časový index; y_t - hodnota vysvětlované proměnné v čase; x - vysvětlující proměnné v čase; β - neznámé parametry modelu; ε_t - reziduální složka⁷⁸, která je dána rozdílem skutečných hodnot závislé proměnné y_t a jejími vyrovnanými hodnotami.

⁷⁸ Reziduální složka zahrnuje:

- souhrn vlivů, které nejsou v modelu z různých důvodů uvedeny, např. nejsou pozorovatelné či měřitelné;

Parametry lineárního regresního modelu je možné odhadnout následně (Green, 2018):

- *Metoda maximální věrohodnosti* (Maximum-Likelihood Estimation, MLE) - Metoda využívána pro jednoduché odhady, založena na odhadu parametru θ , maximalizujícího pravděpodobnost, že sledované hodnoty pocházejí z předpokládaného rozdělení pravděpodobnosti;
- *Metoda momentů* (Generalized Method of Moments, GMM) - Metoda je založena na rovnosti výběrových momentů a momentů rozdělení. Není možné jasně určit, která z těchto dvou metod určuje lepší výsledky. Výběr mezi těmito metodami se provádí na základě konkrétní situace, kdy je ve většině případů rozhodující jednoduchost získaných vzorců;
- *Metoda nejmenších čtverců* (Ordinary Least Squares, OLS) - Nejvyužívanější přístup pro odhady parametrů β prostřednictvím minimalizace součtu čtverců, vůči těmto parametrům. Jinak řečeno jde o minimalizaci součtu druhých mocnin vertikálních vzdáleností hodnot vysvětlované proměnné y_i od regresní nadroviny.

Ekonometrickou analýzu panelových dat, která jsou použita v rámci diplomové práce, je možné provést například prostřednictvím modelů *fixních efektů* a *náhodných efektů*.

V rámci diplomové práce je ekonometrická analýza založena na *modelu fixních efektů*, který je používán v případě, kdy se jedná pouze o analyzování dopadu proměnných měnících se v čase. Prostřednictvím fixních efektů je zkoumán vztah mezi predikcemi a výslednými proměnnými v rámci entity, kterou může být například stát. Každá takováto entita disponuje svými vlastními individuálními vlastnostmi, jež mohou mít vliv na predikované proměnné.

Během využívání modelu fixních efektů je nutné předpokládat takzvanou *korelaci*⁷⁹ a provádět zároveň její kontrolu. Kvůli korelaci může v rámci modelu totiž dojít k ovlivnění predikované anebo výsledné proměnné. Díky modelu fixních efektů dochází k odstranění vlivu časově *invariantních*⁸⁰ charakteristik, takže je možné posoudit čistý efekt prediktorů na výslednou proměnnou.

-
- chyby v měření daných veličin;
 - nekorektní volbu regresního vztahu;
 - podstatné jevy, jež není možno kvůli jejich náhodnému charakteru do modelu zahrnout (Cipra, 2013).

⁷⁹ Korelace představuje vzájemný vztah mezi dvěma veličinami. Dojde-li ke změně v jedné z těchto veličin, korelativně se změní také veličina druhá a naopak (Green, 2018).

⁸⁰ Veličina je označena za invariantní, nedojde-li k její změně při jakémkoliv změně jiné veličiny, s níž jsou na sobě nějakým způsobem závislé.

Dalším důležitým předpokladem modelu fixních efektů je jedinečnost časově invariantních charakteristik, které by neměly korelovat s jinými individuálními charakteristikami. Každá z entit má vlastní chybovou složku a konstantu, tudíž by nemělo docházet ke korelaci s ostatními. Dochází-li k chybové korelaci daných složek, je vhodnější použít model náhodných efektů, jelikož by konečné závěry nemusely být podle modelu fixních efektů správné (Torres-Reyna, 2007).

Základní rovnice modelu fixních efektů je možné zapsat v rámci následující formulace (4.2):

$$y_{it} = \beta_1 x_{it} + \alpha_i + \varepsilon_{it}, \quad (4.2)$$

kde představuje α_i - neznámé parametry entit, ($i=1 \dots n$); y_{it} - závislá proměnná, v níž i = entita (stát) a t = čas; $x_{k,it}$ - nezávislé proměnné, $x = (x_{1it}, \dots, x_{kit})$; β_1 - koeficient nezávislé proměnné pro daný stát; ε_{it} - chybová složka.

Jiný způsob využití modelu fixních efektů je prostřednictvím *časových binárních proměnných*, známých také jako *časové dummy proměnné*, nabývající hodnot 0-1. V tomto případě je možné zapsat rovnici v rámci následující formulace (4.3):

$$y_{it} = \beta_0 + \beta_1 x_{1,it} + \dots + \beta_k x_{k,it} + \gamma_2 E_2 + \dots + \gamma_n E_n + \delta_2 T_2 + \dots + \delta_t T_t + \varepsilon_{it} \quad (4.3)$$

kde představuje y_{it} - závislá proměnná, v níž i = entita (stát) a t = čas; $x_{k,it}$ - nezávislé proměnné; β_k - koeficient nezávislé proměnné pro daný stát; ε_{it} - chybová složka; E_n - entita (stát); γ_n - koeficient entity; T_t - binární časová proměnná pro časové období $t-1$; δ_t - koeficient pro binární časovou proměnnou.

Za účelem co nejlepšího porozumění fixním efektům je využíváno *metody nejmenších čtverců binárních proměnných* (Least Squares Dummy Variables, LSDV).

Charakteristika datové základny

Data pro účely diplomové práce byla převzata z databáze Eurostatu aktualizované k dubnu 2019. Jedná se o údaje znázorňující vývoj plnění jednotlivých cílů Strategie Evropa 2020 v rámci všech 28 členských států EU. Použitá data se pohybují od roku 2008 do roku 2017, avšak co se týče cílů GHG, REN, EFF za rok 2017, nebyla data ve všech členských státech EU k dispozici. Chybějící data byla dopočtena prostřednictvím softwaru *STATA* na základě trendu, což může způsobit menší odlišnosti v porovnání s hodnotami, které budou zveřejněny v budoucnu.

V čase dochází v databázi Eurostatu pravidelně k revizím a drobným úpravám makroekonomických údajů z důvodů jejich upřesňování. Proto získaná data nemusí přesně odpovídat hodnotám, jež budou Eurostatem zveřejněna v následujících měsících či letech. Rozdíly však bývají pouze minimální a neměly by ovlivňovat celkový vývojový trend plnění cílů Strategie.

Vysvětlovanou proměnnou je v modelu nominální HDP, které je jedním z důležitých ukazatelů konkurenceschopnosti státu. Ekonomická výkonnost měřená prostřednictvím vývoje HDP však sama o sobě nemá dostatečně vypovídací hodnotu o konkurenceschopnosti daného státu a proto jsou v rámci modelu zahrnuty jako nezávislé proměnné ukazatele, prostřednictvím kterých dochází k naplňování cílů Strategie Evropa 2020.

Konkrétní rozdělení vysvětlované proměnné y_{it} (nominální HDP na osobu jakožto ukazatel konkurenceschopnosti) a vysvětlujících proměnných x_{it} (cíle Strategie) využívaných v rámci ekonometrické analýzy plnění cílů Strategie Evropa 2020 je znázorněno v tabulce 4.3.

Tabulka 4.3: Proměnné použité pro ekonometrickou analýzu plnění cílů Strategie Evropa 2020

Zkratka	Vysvětlovaná proměnná y_{it}	Zkratka	Vysvětlující proměnné x_{it}
HDP	Nominální HDP v milionech eur	EMP	Zaměstnané osoby ve věku 20-64 let v %
		R&D	Investice do vědy a výzkumu v % z HDP
		GHG	Emise skleníkových plynů (index 1990 = 100)
		REN	Podíl obnovitelné energie na celkové spotřebě v %
		EFF	Konečná spotřeba energie (index 2005 = 100)
		ESL	Osoby s předčasně ukončenou školní docházkou ve věku 18-24 let %
		TERT	Osoby s terciárním vzděláním ve věku 30-34 let v %
		AROPE	Osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením v %

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Pro analýzu dat byly použity údaje všech 28 členských států EU. Pro lepší přehlednost byly tyto státy podle *Bruna Amable*⁸¹ (2009) rozděleny do pěti modelů:

- *Skandinávský model* (sociálně-demokratické ekonomiky) - Dánsko, Finsko, Švédsko;
- *Anglosaský model* (ekonomiky založené na trhu) - Irsko, Velká Británie;
- *Kontinentální model* (kontinentální státy blahobytu) - Belgie, Francie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Rakousko;
- *Jihoevropský model* (jihoevropský kapitalismus) - Itálie, Kypr, Malta, Portugalsko, Řecko, Španělsko;

⁸¹ *Bruno Amable* (1961) je francouzský ekonom působící na univerzitě v Ženevě a zabývající se politickou ekonomikou a srovnávací analýzou kapitalismu a institucionální ekonomie.

- *Tranzitivní model*⁸² (tranzitivní země) - Bulharsko, Chorvatsko, Česká republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Slovenská republika, Slovinsko, Rumunsko.

B. Amable definoval tyto modely na základě pěti aspektů, jimiž jsou konkurence na trzích statků a služeb, trh práce, vzdělávání, finanční sektor a řízení společností, sociální ochrana a stát blahobytu.

Model, jež byl využit pro ekonometrickou analýzu byl pro lepší interpretační potřeby upraven, a to konkrétně v případě vysvětlované proměnné y , jež byla logaritmicky transformována. Daný ekonometrický model je možné zapsat v rámci následující formulace (4.4):

$$\ln y_{it} = \beta_0 + \beta_1 x_{1,it} + \dots + \beta_{28} x_{28,it} + \gamma_2 E_2 + \dots + \gamma_{28} E_{28} + \delta_2 T_2 + \dots + \delta_t T_t + \varepsilon_{it} \quad (4.4)$$

kde představuje $\ln y_{it}$ - závislá proměnná - logaritmus nominálního HDP, i = stát a t = čas; $x_{k,it}$ - nezávislé proměnné - sledované cíle Strategie Evropa 2020; β_k - koeficient nezávislé proměnné pro daný stát; ε_{it} - chybová složka; E_n - stát; γ_n - koeficient daného státu; T_t - binární časová proměnná pro časové období $t-1$; δ_t - koeficient pro binární časovou proměnnou.

Na základě regresní analýzy s využitím fixních efektů analyzovaného modelu je možné zjistit závislost jednotlivých cílů Strategie Evropa 2020 na vývoji HDP, viz obrázek 4.9. Závislost proměnných hodnot $x_{k,it}$ na závislé proměnné y_{it} se určuje na základě p -value⁸³.

Testujeme-li daný model na pravděpodobnosti 95 %, kdy se hodnota α rovná 0,05, potom je při hodnotě p -value nižší než 0,05 možné konstatovat, že proměnná y_{it} má významný vliv na závislé proměnné $x_{k, it}$ a dojde tak k zamítnutí hypotézy H_0 . Hypotézy pro analyzovaný ekonometrický model jsou následující:

H_0 : Závislá proměnná $\ln y_{it}$ nemá značný vliv na nezávislou proměnnou $x_{k,it}$.

H_1 : Závislá proměnná $\ln y_{it}$ má značný vliv na nezávislou proměnnou $x_{k,it}$.

⁸² Tranzitivní model se skládá ze zemí, které se postupně stávaly členy EU od roku 2004. Není v něm však zahrnuta Malta a Kypr, jež přistoupily v roce 2004. Kvůli přehlednější interpretaci byly tyto dva státy, vzhledem k množství zemí v tranzitivním modelu, přiřazeny k jihoevropskému modelu.

⁸³ P-value je statistická hodnota sloužící k testování významnosti nulových hypotéz převážně na 5% nebo 1% hladině významnosti α . Je-li hodnota p-value nižší než zvolená α , dochází k zamítnutí nulové hypotézy (Green, 2018).

Obrázek 4.9: Regresní analýza modelu s fixními efekty

Fixed-effects (within) regression		Number of obs	=	280		
Group variable: Country		Number of groups	=	28		
R-sq:		Obs per group:				
within	= 0.7058		min	= 10		
between	= 0.0281		avg	= 10.0		
overall	= 0.0189		max	= 10		
		F(8,244)	=	73.16		
corr(u_i, Xb) = -0.2884		Prob > F	=	0.0000		
lnGDP	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
EMP	.0174363	.0020116	8.67	0.000	.0134739	.0213987
RaD	-.0708005	.02197	-3.22	0.001	-.1140755	-.0275255
GHG	-.0002208	.0006984	-0.32	0.752	-.0015966	.0011549
REN	.0179607	.0026679	6.73	0.000	.0127056	.0232158
EFF	.0046238	.0010921	4.23	0.000	.0024727	.006775
ESL	-.0017849	.0020446	-0.87	0.384	-.0058122	.0022423
TERT	.0044546	.0013684	3.26	0.001	.0017592	.0071499
AROPE	-.0017907	.0022007	-0.81	0.417	-.0061256	.0025442
_cons	10.07492	.1864278	54.04	0.000	9.707711	10.44214
sigma_u	1.6493493					
sigma_e	.06016042					
rho	.99867132	(fraction of variance due to u_i)				
F test that all u i=0: F(27, 244) = 3730.85					Prob > F = 0.0000	

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní výpočty a zpracování v softwaru STATA, 2019

Regresní analýza s fixními efekty byla provedena pro všech 28 členských států EU, kdy závislou proměnnou představuje zlogaritmované nominální HDP a nezávislými proměnnými jsou jednotlivé cíle Strategie Evropa 2020 v letech 2008-2017. Do analýzy tedy bylo celkově zahrnuto 280 dat. V testovaném modelu má závislá proměnná lnGDP na základě hodnot p-value značný vliv na cíle R&D a TERT z čehož vyplývá, že jakákoliv změna lnGDP ovlivní hodnoty těchto dvou cílů. V rámci ostatních cílů lze přijmout hypotézu H_0 . Koeficienty proměnných jednotlivých cílů představují změnu lnGDP, pokud by došlo k navýšení hodnoty dané proměnné o jednotku.

Prostřednictvím deskriptivní statistiky je možné vidět pokrok v rámci plnění cílů Strategie Evropa 2020 již při pohledu na minimální a maximální hodnoty cílů za rok 2017 v porovnání s výchozím rokem 2010 v obrázku 4.10. Pokrok je vidět v cíli EMP, kdy vzrostla maximální hodnota počtu zaměstnaných osob ze 78,1 % na 81,8 %. V případě minimální hodnoty však došlo k poklesu z 59,9 % na 57,8 %, což značí, že v některém z členských států naopak došlo ke snížení zaměstnanosti ekonomicky aktivních osob. Podobný jev je také v případě cílů R&D

a GHG kdy sice došlo k navýšení maximální hodnoty, ale také ke snížení hodnoty minimální. Opačná situace nastala v rámci cílů AROPE a EFF. V rámci cíle EFF došlo ke snížení minimální hodnoty a tedy k navýšení energetické účinnosti na základě snížení konečné spotřeby energie, ale zároveň k navýšení maximální hodnoty. Hodnoty cíle AROPE naznačují, že přestože došlo ke značnému snížení počtu osob ohrožených chudobou ve státech, které dosahovaly nejvyšších hodnot v roce 2010, tak zároveň došlo k navýšení počtu těchto osob v zemích kde, byla hodnota nejnižší.

Zlepšení ve všech hodnocených státech je vidět v rámci cílů REN, ESL a TERT, z nichž největší pozitivní změnu je možné sledovat v případě cíle TERT, kdy minimální hodnota vzrostla z 18,3 % na 26,3 % a maximální hodnota z 50,6 % na 58,0 %. Zhodnotí-li se průměrný pokrok plnění, největších pozitivních změn dosáhly státy v cílech EMP, GHG, REN a TERT.

Obrázek 4.10: Deskriptivní statistika cílů strategie Evropa 2020 zemí EU28 za rok 2010 a 2017

-> Year = 2010							-> Year = 2017						
Variable		Mean	Std. Dev.	Min	Max	Observations	Variable		Mean	Std. Dev.	Min	Max	Observations
lnGDP	overall	11.94002	1.619077	8.794749	14.76332	N = 28	lnGDP	overall	12.15981	1.560326	9.315475	14.99827	N = 28
	between		1.619077	8.794749	14.76332	n = 28		between		1.560326	9.315475	14.99827	n = 28
	within		0	11.94002	11.94002	T = 1		within		0	12.15981	12.15981	T = 1
EMP	overall	67.97857	5.46398	59.9	78.1	N = 28	EMP	overall	72.45714	5.48489	57.8	81.8	N = 28
	between		5.46398	59.9	78.1	n = 28		between		5.48489	57.8	81.8	n = 28
	within		0	67.97857	67.97857	T = 1		within		0	72.45714	72.45714	T = 1
RaD	overall	1.513929	.9085452	.45	3.73	N = 28	RaD	overall	1.458571	.8970392	.25	3.23	N = 28
	between		.9085452	.45	3.73	n = 28		between		.8970392	.25	3.23	n = 28
	within		0	1.513929	1.513929	T = 1		within		0	1.458571	1.458571	T = 1
GHG	overall	91.08714	28.69865	42.99	162.37	N = 28	GHG	overall	81.3575	26.19329	41.9	161.99	N = 28
	between		28.69865	42.99	162.37	n = 28		between		26.19329	41.9	161.99	n = 28
	within		0	91.08714	91.08714	T = 1		within		0	81.3575	81.3575	T = 1
REN	overall	15.86429	10.95388	1	47.2	N = 28	REN	overall	20.13214	11.70309	5.8	53.8	N = 28
	between		10.95388	1	47.2	n = 28		between		11.70309	5.8	53.8	n = 28
	within		0	15.86429	15.86429	T = 1		within		0	20.13214	20.13214	T = 1
EFF	overall	98.82857	5.858824	86.8	113.4	N = 28	EFF	overall	97.67143	10.44998	80.7	128.1	N = 28
	between		5.858824	86.8	113.4	n = 28		between		10.44998	80.7	128.1	n = 28
	within		0	98.82857	98.82857	T = 1		within		0	97.67143	97.67143	T = 1
ESL	overall	12.18214	6.420976	4.7	28.3	N = 28	ESL	overall	9.453571	4.099818	3.1	18.6	N = 28
	between		6.420976	4.7	28.3	n = 28		between		4.099818	3.1	18.6	n = 28
	within		0	12.18214	12.18214	T = 1		within		0	9.453571	9.453571	T = 1
TERT	overall	34.34286	10.10506	18.3	50.6	N = 28	TERT	overall	41.925	9.116839	26.3	58	N = 28
	between		10.10506	18.3	50.6	n = 28		between		9.116839	26.3	58	n = 28
	within		0	34.34286	34.34286	T = 1		within		0	41.925	41.925	T = 1
AROE	overall	24.31429	8.741206	8.3	49.2	N = 28	AROE	overall	22.95714	6.498685	12.2	38.9	N = 28
	between		8.741206	8.3	49.2	n = 28		between		6.498685	12.2	38.9	n = 28
	within		0	24.31429	24.31429	T = 1		within		0	22.95714	22.95714	T = 1

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní výpočty a zpracování v softwaru STATA, 2019

Pro lepší přehlednost vývoje cílů a konkretizace jejich plnění za každou členskou zemi EU byly vytvořeny lineární grafy zachycující období od roku 2008 do roku 2017, v nichž jsou jednotlivé státy rozděleny do pěti modelů, které byly popsány výše, viz příloha 12.

Ekonomická aktivita členských států měřená prostřednictvím nominálního HDP měla v období 2008-2017 převážně u většiny zemí konstantní charakter s téměř nepatrným navyšováním, viz příloha 13. Značný růst lze pozorovat v případě zemí skandinávského modelu, Polska, Německa a Spojeného království do roku 2015. Vzhledem k různorodosti ekonomik EU, ať už z hlediska počtu obyvatel či rozvinutosti daného státu, není možné posuzovat jejich konkurenceschopnost na základě výše HDP.

Skandinávský model

Cílové hodnoty EMP vytyčeného na úrovni EU dosahovaly ze skandinávských států Dánsko a Švédsko. V případě Finska došlo následkem finanční krize v roce 2009 k poklesu zaměstnanosti. V roce 2011 byl zaznamenán mírný nárůst, avšak v roce 2013 došlo opět k poklesu. Od roku 2015 byl vývoj zaměstnanosti ve Finsku rostoucí, avšak k roku 2017 nedocházelo k naplňování cíle EU. Na základě národních cílů, jež si státy vytyčily, lze ale předpokládat, že do roku 2020 dojde k jejich naplnění. Dánsko a Švédsko mají národní cíl EMP na stejné výši, jako je hodnota EU. V případě Finska se jedná o hodnotu mírně nižší, a to 78,0 %. V roce 2017 byla zaměstnanost Dánska (76,8 %) a Finska (74,2 %) nedaleko od národního cíle. Švédsko svůj národní cíl EMP v roce 2017 již přesáhlo s hodnotou 81,8 % zaměstnaných osob.

Investice do vědy a výzkumu se ve skandinávských státech v roce 2017 pohybovaly okolo tří procent. Švédsko a Finsko si vytyčily o něco ambicióznější národní cíle R&D oproti EU, a to na 4,00 % z HDP. Těchto vyšších cílů však dané státy nedosahují. Investice do vědy a výzkumu ve Švédsku v roce 2017 dosahovaly 3,33 % z HDP a ve Finsku 2,76 % z HDP. V případě Dánska dosahovaly 3,03 % z HDP, a tedy došlo zároveň ke splnění jak cíle EU, tak také národního cíle, jež mělo Dánsko vytyčeno na 3,00 % z HDP.

Vývoj plnění cíle GHG měl v rámci všech tří skandinávských zemích do roku 2015 klesající tendenci, avšak od tohoto roku začalo docházet k nepříznivému nárůstu. Dánsko a Švédsko však v roce 2017 stále splňovalo jak cíl EU (80,00), tak své národní cíle, jež jsou v případě Dánska také 80,00 a Švédska 83,00. Finsko v důsledku nárůstu emisí skleníkových plynů přestalo plnit cíl v rámci EU a také národní cíl, jež je stanoven na 84, jelikož GHG v roce 2017 dosahovaly 88,73.

Všechny tři skandinávské státy v roce 2017 již přesahovaly své národních cíle REN a jejich trend byl po celé sledované období 2008-2017 rostoucí. Nejvyšší hodnota byla ve Švédsku, a to 58,3 % v roce 2017.

Finální energetická spotřeba v rámci cíle EFF měla ve skandinávských zemích klesající charakter až do roku 2014, od kterého začalo docházet ke značnému nárůstu až k hodnotám téměř na úroveň hodnot z roku 2010, což bohužel značí klesající energetickou účinnost.

Klesající trend je možné sledovat také v případě cíle ESL. V roce 2011 se Dánsko a Finsko dostaly pod 10 %, a tedy splnily cílovou hodnotu stanovenou na úrovni EU. Množství osob s předčasně ukončenou docházkou ve Švédsku se po celé sledované období 2008-2017 pohyboval pod 10 %. Přestože v roce 2016 došlo k nárůstu (největší v Dánsku), skandinávské státy v roce 2017 splňovaly ambicióznější národní cílové hodnoty ESL.

Množství osob s vysokoškolským vzděláním, sledovaných v rámci cíle TERT, je ve státech Skandinávie značně vysoký v porovnání s jinými státy EU. Díky tomu tyto státy splňují po celé sledované období cílové hodnoty EU a zároveň i národní, jež jsou v případě Dánska a Švédska také 40 %, a v případě Finska 42 %.

Vývoj plnění cíle AROPE je během celého sledovaného období značně kolísavý. Do roku 2012 vykazovaly státy skandinávského modelu obdobný trend. Následně v roce 2013 došlo k poklesu v případě Finska. V Dánsku a Švédsku došlo naopak k růstu, který měl však krátkodobý charakter, jelikož se od roku 2014 začalo množství osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením snižovat.

Anglosaský model

Vývoj zaměstnanosti v Irsku a Spojeném království byl značně poznamenán světovou finanční krizí v roce 2009. Opětovný nárůst začal v případě Spojeného království v roce 2011 a v případě Irsku v roce 2012. Spojené království tak mezi rokem 2013 a 2014 přesáhlo hodnotu cíle EMP vytyčeného na úrovni EU, ale v případě Irsku jej nebylo do roku 2017 zatím dosaženo. Srovná-li se však vývoj zaměstnanosti s vytyčenými národními cíli, oba tyto státy je k roku 2017 úspěšně překročily. Spojené království svůj národní cíl EMP (77,1 %) překračuje díky zaměstnanosti dosahující 78,2 % k roku 2017 a Irsko (67,0 %) dokonce o 6 p. b. s hodnotou 73,0 % k roku 2017.

Vývoj investic do vědy a výzkumu má v zemích anglosaského modelu spíše stagnující charakter, z čehož v případě Irsku došlo k poklesu od roku 2014. Státy tak ve sledovaném období nenaplnují cíl R&D na úrovni EU, ale také ani v rámci národních hodnot. Spojené království si vytyčilo cíl investic do R&D na 2,87 % z HDP a v roce 2017 dosahovalo hodnoty 1,67 %. V případě Irsku, které má národní hodnotu cíle na 2,00 %, byly investice do R&D v roce 2017 1,05 % z HDP.

Spojené království si stojí po celé sledované období v rámci cíle GHG velmi dobře, díky neustálé klesající tendenci a v roce 2017 dosahovaly GHG hodnoty 60,62. Oproti tomu jsou hodnoty GHG v Irsku značně horší. V roce 2017 dosahovaly 117,29 v porovnání s výchozím rokem 1990 a přes klesající tendenci začalo v roce 2014 docházet k nárůstu.

Podíl REN se v anglosaských zemích postupně ve sledovaném období 2008-2017 přibližoval a měl po celou dobu rostoucí tendenci. Ani jeden ze států však zatím nedosáhl národních vytyčených cílů. Irsko, jehož národní cíl je 16,0 %, dosahovalo v roce 2017 v rámci cíle REN hodnoty 9,8 %. Spojené království, jehož národní cíl je 15,0 %, dosahovalo v roce 2017 hodnoty 10,1 %.

Státy anglosaského modelu na tom byly co se týče ve vývoje plnění cíle EFF obdobně jako skandinávské země. K poklesu finální energetické spotřeby docházelo do roku 2014, který byl zlomový k jejímu nárůstu. V případě Irska (94,8) byl nárůst v roce 2017 v porovnání se Spojeným královstvím (88,4) o něco vyšší a dosáhl téměř původní hodnoty indexu z roku 2010, jež byla 95,0.

Množství osob s předčasně ukončenou školní docházkou v anglosaských zemích stále klesá. Oba státy již překonaly své národní cíle. Irsko si vytyčilo 15,0 %, ale v roce 2017 dosahovalo dokonce pouhých 5,1 %. Splnilo tedy nejen svůj národní předpoklad v rámci cíle ESL, ale také hodnotu vytyčenou na úrovni EU, a to již v roce 2012. Ve Spojeném království sice dochází k poklesu, ale hodnota za rok 2017 byla 10,6 %. Došlo tedy ke splnění národního cíle, jež si Spojené království stanovilo alespoň na 12,3 %. Nedojde-li k narušení klesajícího trendu, je vysoce pravděpodobné, že se podaří dosáhnout 10,0 % hodnoty určené na úrovni EU.

Co se týče podílu vysokoškolsky vzdělaných osob ve státech anglosaského modelu, je procento sledovaného cíle TERT značně vysoké s růstovou tendencí, obdobně jako v případě zemí Skandinávie. Během sledovaného období byl cíl TERT plněn jak na úrovni EU, tak zároveň na národní úrovni.

V případě cíle AROPE začalo pravděpodobně vlivem finanční krize docházet k poklesu množství osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením až od roku 2013. V roce 2017 Irsko splnilo svůj národní cíl s jeho odpovídající hodnotou 22,7 %. Spojené království se národnímu cíli AROPE, jež je stanoven na 19,5 %, značně blížilo s hodnotou 22,0 % za rok 2017.

Kontinentální model

Cíle EMP na úrovni EU za rok 2017 dosahovalo v rámci modelu Lucembursko (71,5 %), Nizozemí (78,0 %), Německo (79,2 %) a Rakousko (75,4 %). Světová finanční krize v roce 2009 příliš nezasáhla země daného modelu v porovnání se státy ostatních modelů. Vývoj zaměstnanosti byl převážně konstantní s postupným růstem. Kromě Belgie a Lucemburska byly vytyčené národní cíle EMP u států daného modelu vyšší, anebo alespoň stejné hodnoty, jako hodnota cíle EU. Ze zemí, které dosahují hodnot EU, však dosáhlo národního cíle EMP pouze Německo (75,0 %) s podílem zaměstnaných 79,2 % k roku 2017. Na základě celkového vývoje zaměstnanosti ve sledovaném období 2008-2017 lze predikovat splnění cíle EMP všemi státy kontinentálního modelu jak na národní úrovni, tak také na úrovni EU.

Rakousko dosahovalo cíle R&D na úrovni EU již od roku 2014 s hodnotou 3,16 za rok 2017. Od posledního sledovaného roku 2017 cíle dosáhlo také Německo s hodnotou těchto investic 3,02 % z HDP. Investice ostatních zemí se pohybují do 2,50 % z HDP. Nejmenších hodnot dosahuje Lucembursko s 1,26 % z HDP za rok 2017 a Nizozemí s 1,99 % z HDP. Vytyčených národních hodnot cíle R&D dosahuje pouze Německo. V případě Rakouska je národní cíl ambicióznější (3,76 % z HDP) než hodnota na úrovni EU. Ve většině států je trend rostoucí. Výjimkou je Francie, kde výdaje na investice spíše stagnují a vývoj Lucemburska, kde dochází od roku 2009 k poklesu.

Hodnota cíle GHG na úrovni EU je plněna pouze Německem, kde v roce 2017 GHG dosahovaly hodnoty 74,41. Ostatní státy se vyjma Rakouska pohybují mezi hodnotami 80-90, což značí, že většina z nich by mohla daného cíle do roku 2020 taktéž dosáhnout vzhledem k tomu, že hodnoty jejich národních cílů GHG jsou méně ambiciózní, než na úrovni EU. V případě Rakouska ale k jeho naplnění do roku 2020 pravděpodobně nedojde. V roce 2017 dosahovala hodnota GHG v Rakousku 104,34, což je o 20,34 více, než je národní vytyčená hodnota.

Rakousko je jedinou zemí kontinentálního modelu, která ve sledovaném období 2008-2017 dosahovala národního cíle v rámci REN, který má stanoven na 34,0 %. V roce 2017 jej překročilo s hodnotou 34,2 %. Nejmenších hodnot cíle REN dosahovalo za rok 2017 Lucembursko (5,8 %) s národní vytyčenou hodnotou 11,0 % a Nizozemí (6,2 %) s národní vytyčenou hodnotou 14,0 %. Je možné predikovat, že ve většině zemí kontinentálního modelu do roku 2020 pravděpodobně nedojde k naplnění vytyčených cílů REN. Možnost jeho dosažení je v případě Německa, které v roce 2017 dosahovalo hodnoty 15,0 % a jeho cílová hodnota REN je 18,0 %.

Státy kontinentálního modelu mají ve vývoji plnění cíle EFF převážně stejný kolísavý trend. V roce 2011 došlo k poklesu finální energetické spotřeby a následně k jejímu růstu až do roku 2014, kdy nastalo snížení následované opětovným růstem. Výjimkou je Lucembursko, v němž docházelo k neustálému poklesu hodnoty indexu EFF až do roku 2015. Hodnoty všech států se za rok 2017 přibližovaly hodnotě indexu 100.

V rámci vývoje plnění cíle ESL lze sledovat klesající tendenci. Výjimkou jsou větší výkyvy v Lucembursku v roce 2012, 2015 a 2017, kdy docházelo k růstu. Přesto však Lucembursko plní svůj národní cíl ESL (9,9 %) s hodnotou 7,3 % za rok 2017. S výjimkou Německa, jehož hodnota cíle ESL byla za rok 2017 10,1 %, dosahují národní hodnoty vytyčeného cíle ESL a zároveň také hodnoty dané pro úroveň EU.

Počet osob s terciárním vzděláním sledované v rámci cíle TERT má mírně rostoucí charakter. Všechny státy kontinentálního modelu však splňují cíl EU, a to tedy alespoň 40 % s výjimkou Německa, jehož hodnota za rok 2017 byla 34 %.

Plnění cíle AROPE není v rámci zemí kontinentálního modelu příliš uspokojivé. Ve sledovaném období docházelo k pomalému poklesu, vývoj byl spíše konstantní. V případě Nizozemí a Lucemburska docházelo dokonce k růstu. Téměř žádný ze států tak k roku 2017 nesplňoval národní hodnoty vytyčené pro cíl AROPE s výjimkou Německa, jehož národní cíl je 19,5 % a v roce 2017 dosahovala hodnota sledovaná v rámci cíle AROPE 19,0 %. V případě Lucemburska, Francie a Nizozemí byl naopak zaznamenán nárůst od roku 2015.

Jihoevropský model

Žádný ze států jihoevropského modelu nedosahuje hodnoty EMP na úrovni EU. Vzhledem k silnému zásahu finanční krize v těchto zemích je možné sledovat od roku 2009 klesání zaměstnanosti, k jehož změně došlo až mezi roky 2013 a 2014. Výjimkou je však Malta, v níž zaměstnanost naopak od roku 2009 konstantně narůstá. Přestože žádná ze zemí nedosahuje cíle EMP na úrovni EU, značně se mu blíží právě Malta s hodnotou 71,8 %, která překročila její národní cíl 62,9 %. Společně s Maltou se ke splnění národního cíle EMP a také vytyčené hodnoty na úrovni EU blíží Portugalsko, v němž v roce 2017 byla zaměstnanost 73,4 %. Nejhorší stav je možné sledovat v Řecku, kde zaměstnanost v roce 2017 činili 57,8 %, což je velice nízký hodnota také vůči národnímu cíli EMP, který je 70,0 %. Pravděpodobně tedy nedojde v případě Řecka do roku 2020 k naplnění cíle EMP.

Národní cíle R&D zemí jihoevropského modelu jsou značně nižší, než na úrovni EU. S výjimkou Španělska a Portugalska se pohybují od 0,5 % z HDP po 1,5 % z HDP. V roce 2017 byly investice do R&D v těchto státech pod 2,0 % z HDP, přesto však díky méně ambiciózním cílům některé státy již dosáhly vytyčených národních hodnot. Jedná se konkrétně o Kypr s hodnotou 0,56 % z HDP za rok 2017, jehož národní cíl je 0,5 % z HDP, a také Řecko, jehož národní cíl je 0,67 % z HDP a v roce 2017 dosahovalo investic do R&D v hodnotě 1,13 % z HDP. Problém s naplněním daného cíle může nastat v případě Španělska, jehož investice do R&D v roce 2017 sice dosahovaly 1,20 % z HDP, ale jeho národní cílová hodnota je stejná jako v rámci EU, a to 3,00 % z HDP. Podobná situace nastává i v případě Portugalska, jehož národní cíl je 2,70 % z HDP, ale v roce 2017 dosahovaly investice do R&D hodnoty 1,32 %. Celkový vývoj je však spíše stagnující s výjimkou Malty, ve které od roku 2015 dochází k poklesu.

Žádný ze států jihoevropského modelu v roce 207 nedosahoval cíle GHG vytyčeného na úrovni EU. Nejvíce se mu přibližovala Itálie (83,04), Řecko (86,38) a Malta (86,80). Alarmující hodnoty dosahoval za rok 2017 Kypr, a to 161,99. Je tedy zřejmé, že v tomto případě k naplnění cíle GHG nedojde ani v případě vytyčené národní hodnoty 95. Obdobné, přestože nižší riziko platí také v případě Španělska a Portugalska, jejichž hodnoty za rok 2017 jsou přibližně 113,00.

Vývoj plnění cíle REN je v rámci všech států jihoevropského modelu rostoucí a s výjimkou Malty (7,0 %) a Kypru (9,2 %) dosahují hodnot mezi 15,0 % až 20,0 % a jejich poslední hodnoty za rok 2017 se od vytyčených národních cílů vzdalují maximálně o 2 p. b. Nedojde-li do roku 2020 k poklesu stále rostoucího trendu, je pravděpodobné, že některé z těchto států úspěšně dosáhnou národního cíle v rámci REN.

Státy jihoevropského modelu měly ve vývoji plnění cíle EFF převážně klesající tendenci finální energetické spotřeby. Výjimkou byla Malta, kde docházelo během celého sledovaného období k neustálému nárůstu až na hodnotu 128,1 v roce 2017. Mírný růst byl zaznamenán také v případě Řecka a Kypru od roku 2013.

Klesající charakter je možné sledovat také ve vývoji plnění cíle ESL. Cíl EU byl však za rok 2017 plněn pouze Kyprem (8,6 %) a Řeckem (6,0 %). V případě vytyčených národních hodnot cíle ESL, v roce 2017 jich mimo jiné dosahovaly také Itálie (cíl 15,0 %) s hodnotou 14,0 % a Malta (cíl 29,0 %) s hodnotou 18,6 %.

Množství vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 30-34 let měl v jihoevropských státech převážně rostoucí tendenci. Výjimkou bylo Španělsko, v němž byl vývoj spíše konstantní nad cílovou hodnotou EU, které do roku 2017 v rámci jihoevropského modelu nedosáhla Malta, Itálie a Portugalsko. Zároveň s výjimkou Malty a Portugalska dosáhly již v roce 2017 všechny ostatní státy tohoto modelu svých národních cílů TERT.

Ve většině států se vývoj plnění cíle AROPE pohybuje od 24,0 % do 30,0 %. Nejvyšší hodnoty 34,8 % za rok 2017 dosahovalo Řecko. Vzhledem k jeho národnímu cíli AROPE, který je 23,2 % lze předpokládat, že do roku 2020 nedojde k jeho naplnění jako u většiny zemí tohoto modelu při porovnání hodnot za rok 2017 s jejich vytyčenými cíli. Jedinou zemí, jež dosáhla svého cíle 24,2 %, bylo Portugalsko s hodnotou 23,3 % za rok 2017. Další zemí, která byla nejbližší k plnění národního cíle, je Malta (cíl 18,3 %) s hodnotou 19,2 % za rok 2017.

Tranzitivní model

Všechny státy tranzitivního modelu byly značně zasaženy finanční krizí v roce 2009, což je možné pozorovat v rámci vývoje jejich míry zaměstnanosti. Nejnižší zaměstnanost byla za rok 2017 v Rumunsku a Chorvatsku, přesto si však v plnění národního cíle EMP vedou dobře. Vytyčený národní cíl Rumunska je 70,0 % a v roce 2017 byla zaměstnanost na 68,8 %. Chorvatsko má národní cíl EMP na 59,0 % a v posledním sledovaném roce 2017 byla zaměstnanost na 63,9 %. Nejvyšší zaměstnanosti dosahuje Česká republika, Estonsko, Litva a Lotyšsko, jež dosahují zároveň i cíle EMP na úrovni EU. V případě tranzitivního modelu lze předpokládat splnění cíle EMP na národní úrovni všemi státy. Nesplnění vytyčeného národního cíle může hrozit v případě Bulharska, dojde-li k narušení rostoucího trendu. V roce 2017 byla zaměstnanost v Bulharsku 71,3 %. Je tedy nutné, aby pro dosažení národního cíle 76,0 % došlo do roku 2020 k nárůstu o 4,7 p. b.

Stejně jako v případě jihoevropského modelu, také většina států tranzitivního modelu má méně ambiciózní národní hodnoty cíle R&D, než je hodnota 3,0 % z HDP na úrovni EU, jež mají v tomto modelu stanoveny pouze Estonsko a Slovinsko. Za rok 2017 nepřekročily investice do R&D v žádné z tranzitivních zemí 2,0 % z HDP. V mnoha těchto státech tak hrozí nesplnění národních vytyčených hodnot. Svých národních cílů dosahovalo v roce 2017 pouze Maďarsko s hodnotou 1,8 % z HDP, která odpovídá národnímu cíli.

Tranzitivní model je v porovnání s ostatními modely v plnění cíle GHG značně úspěšnější. Vytyčeného cíle na úrovni EU dosáhly v roce 2017 všechny státy s výjimkou Polska (87,34)

a Slovinska (99,71) kvůli nárůstu od roku 2014. Ostatní státy se pohybují mezi 40 a 80, z nichž nejlepší hodnoty v roce 2017 dosáhla Litva, a to GHG hodnoty 41,90.

Vývoj cíle REN má v rámci tranzitivního modelu rostoucí charakter po celé sledované období 2008-2017. Nejlepších hodnoty v roce 2017 dosáhlo Lotyšsko, a to 36,8 %, nedosahuje však stále národního vytyčeného cíle 40,0 %. Nejnižší hodnoty za rok 2017 vykazovaly státy Visegradské skupiny, a to tedy Česko (14,8 %), Slovensko (11,1 %), Polsko (10,9 %) a Maďarsko (14,0 %). Národní vytyčené hodnoty cílů REN států Visegradské skupiny jsou však mnohem nižší, než v případě Lotyšska. Například Česká republika má národní cíl REN 13,0 %, tudíž již došlo k jeho naplnění. Dalšími státy, které národní cíl REN splňují, jsou Bulharsko, Estonsko, Chorvatsko, Litva a Rumunsko.

Většina států tranzitivního modelu měla klesající charakter finální energetické spotřeby ve vývoji v rámci plnění cíle EFF se zvratem v roce 2014, kdy začalo docházet k nárůstu hodnot indexu, přibližujícím se v roce 2017 k hodnotám 100,0. Nejvyšší hodnoty indexu za rok 2017 dosahovalo Polsko (121,4), které tak přesáhlo hodnotu EFF z roku 2010, která byla 113,4. Hodnoty ostatních zemí se pohybují většinou mezi hodnotou indexu 90,0 až 100,0.

Cílové hodnoty ESL pod 10 %, vytyčené na úrovni EU, do roku 2017 nedosahovalo Bulharsko, Estonsko, Maďarsko a Rumunsko, jehož hodnota 18,1 % za rok 2017 je v rámci modelu nejvyšší. Nejmenších hodnot ESL nejen v rámci modelu, ale také všech členských států EU dosahovalo v roce 2017 Chorvatsko, a to 3,1 %. Svých národních cílů do roku 2017 dále dosáhla také Litva (cíl 8,9 %) s hodnotou 5,4 %, Lotyšsko (cíl 13,4 %) s hodnotou 8,6 % a Slovinsko (cíl 5,0 %) s hodnotou 4,3 %.

Vývoj množství vysokoškolsky vzdělaných osob sledovaných v cíli TERT měl v rámci tranzitivního modelu během sledovaného období 2008-2017 rostoucí charakter s výjimkou Chorvatska a jeho dočasnému poklesu v roce 2015. Vytyčené hodnotu 40,0 % na úrovni EU do roku 2017 dosahovalo Estonsko, Litva, Lotyšsko, Polsko a Slovinsko, jež zároveň dosáhly také svých národních hodnot vytyčených pro cíl TERT. Národních cílů TERT do roku 2017 dosáhla také Česká republika (cíl 32,0 %) s hodnotou 34,2 %, Maďarsko (cíl 30,3 %) s hodnotou 32,1 % a Polsko (cíl 45,0 %) s hodnotou 45,7 %.

Plnění cíle AROPE má v daném modelu převážně klesající tendenci. V případě Česka a Slovenska je vývoj spíše konstantní pouze s mírným klesáním v porovnání s ostatními státy tranzitivního modelu. Svých národních cílů AROPE do roku 2017 nedosáhlo Estonsko (cíl 18,0 %) s hodnotou 23,4 %, Maďarsko (cíl 23,3 %) s hodnotou 25,6 %, Litva (cíl 23,6 %)

s hodnotou 29,6 %, Lotyšsko (cíl 13,6 %) s hodnotou 28, 2 % a Slovinsko (cíl 16,0 %) s hodnotou 17,1 %.

Plnění cílů Strategie Evropa 2020 v rámci EU28

Zhodnotí-li se plnění cílů Strategie Evropa 2020 v rámci EU jako celku, je možné konstatovat, že v porovnání s Lisabonskou strategií došlo k mnohem většímu pokroku. Důvodem je také oproti předešlé Strategii větší snaha ze strany členských států s cílem dosažení vytyčených cílů.

V roce 2017 se EU přibližovala ke splnění cíle EMP s hodnotou 72,2 %. Porovná-li se tento stav s výchozí hodnotou 68,6 % za rok 2010, došlo k navýšení o 3,6 p. b. Vzhledem k danému vývoji není jisté, zda dojde do roku 2020 k dosažení vytyčené hodnoty 75,0 %.

Investice do vědy a výzkumu v roce 2017 dosahovaly za EU jako celek 2,07 % z HDP. Existuje tedy riziko, že v rámci cíle R&D nedojde do roku 2020 k naplnění stanovené hodnoty 3,00 % z HDP.

Přestože je problematické dosáhnout cíle GHG v mnoha členských státech a vývoj jeho plnění je spíše rostoucí, EU jako celek v roce 2016 dosáhla hodnoty 77,64, a tedy splnila vytyčený cíl GHG, jehož hodnota by měla být alespoň 80 anebo 70, je-li to možné.

Podíl obnovitelných zdrojů v rámci EU stále roste, avšak cíl 20,0 % do roku 2020 je dost vysoký. V roce 2017 dosahoval podíl REN 17,5 %. Je tedy nutné, aby státy vynaložily značné úsilí pro jeho dosažení.

Finální spotřeba energie v EU stále roste, což jí posouvá dále od cíle jejího snížení o 20,0 % do roku 2020. Příčinou je růst HDP členských států, které má vliv na energetickou spotřebu. Hodnota indexu cíle EFF tak za EU v roce 2016 dosahovala 92,9.

V případě cíle ESL lze předpokládat jeho naplnění v rámci EU jako celku do roku 2020, jehož vytyčená hodnota by měla být pod 10,0 %. Za rok 2017 bylo v EU 10,1 % osob s předčasně ukončenou školní docházkou ve věku 18-24 let.

Pozitivní výsledek plnění je také u cíle TERT, jehož cílová hodnota do roku 2020 by měla být alespoň 40,0 %. V roce 2017 dosáhla EU hodnoty 39,9 %, což značí, že při stejném rostoucím trendu dojde k naplnění vytyčeného cíle.

V roce 2017 žilo v EU 22,4 % osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením. Cílová hodnota EU je snížení počtu těchto osob alespoň o 20 miliónů, což představuje přibližně 25 %. Bohužel se však nedaří tento cíl naplnit. V rámci AROPE došlo do roku 2017 v porovnání

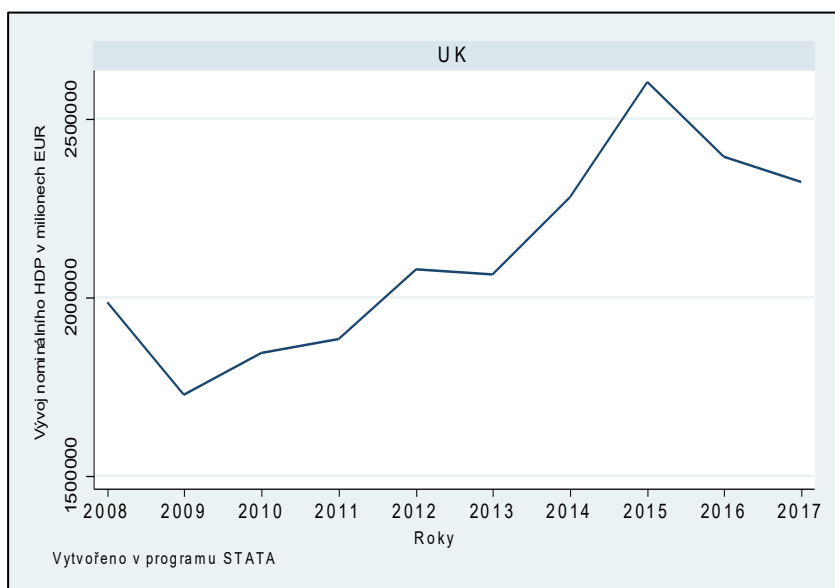
s rokem 2010 ke snížení o necelých 5 milionů osob, což je přibližně 6 %. Dosažení vytyčeného cíle AROPE do roku 2020 tedy není reálné.

4.4. Konkurenceschopnost Spojeného království Velké Británie a Severního Irska: komparace výsledků multikriteriálních přístupů a ekonometrické analýzy

Spojené království se na základě provedené analýzy plnění cílů Strategie Evropa 2020 řadí k úspěšnějším státům Evropské unie, přestože je jisté, že některých cílů nebude schopné do roku 2020 dosáhnout.

Vývoj nominálního HDP byl od roku 2009 značně rostoucí až do roku 2015, kdy začalo docházet k jeho poklesu. Určitý podíl na snížení ekonomické aktivity Spojeného království může mít také brexit. Značný pokles ve vývoji HDP zaznamenaný pro rok 2009 byl způsoben zásahem světovou finanční krizí v daném roce, viz následující obrázek 4.11.

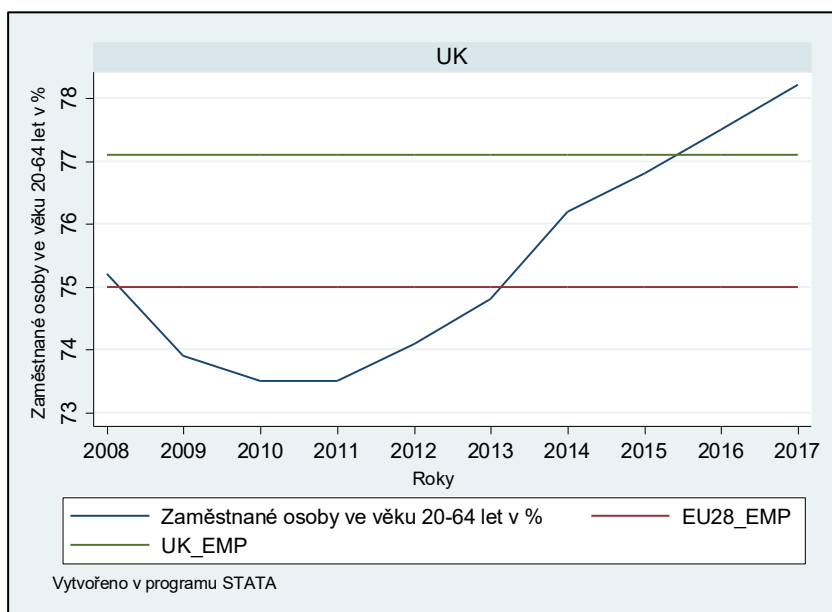
Obrázek 4.11: Vývoj nominálního HDP v milionech EUR v UK během let 2008-2017

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Zaměstnanost ekonomicky aktivních osob ve věku 20-64 let je ve Spojeném království za sledované období rostoucí, s výjimkou roku 2009 z důvodu světové finanční krize. Národní cíl EMP Spojeného království (77,1 %) je oproti cíli EU (75 %) o něco ambicióznější. Cíle stanoveného na úrovni EU tak Spojené království dosáhlo již v roce 2013 a vytyčeného národního cíle o dva roky později v roce 2015, viz následující obrázek 4.12.

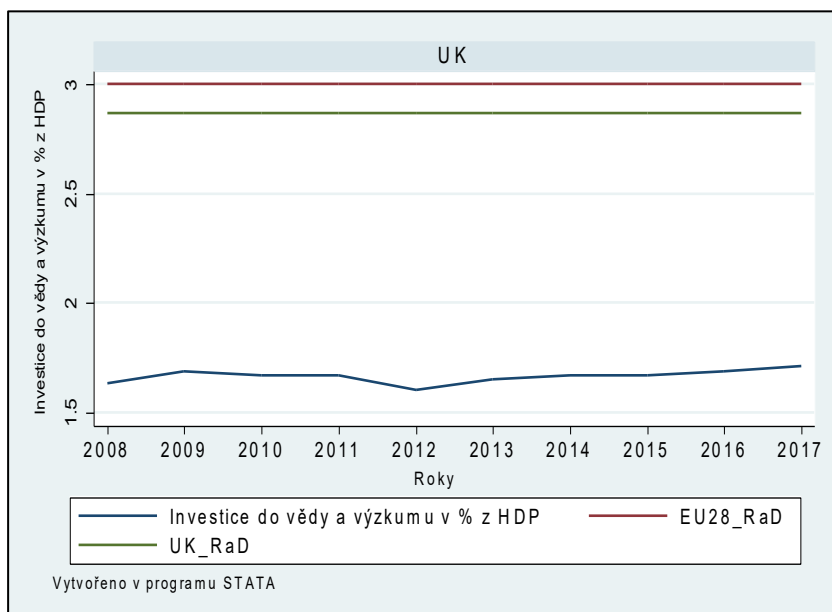
Obrázek 4.12: Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EMP

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Výše investic do vědy a výzkumu má během sledovaného období spíše konstantní charakter s velmi mírným navyšováním od roku 2012. Nelze tedy předpokládat, že by do roku 2020 došlo k dosažení cíle na úrovni EU (3 % z HDP) a ani o něco méně ambiciózního národního cíle s vytyčenou hodnotou výše investic na R&D 2,87 % z HDP, viz následující obrázek 4.13.

Obrázek 4.13: Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl R&D

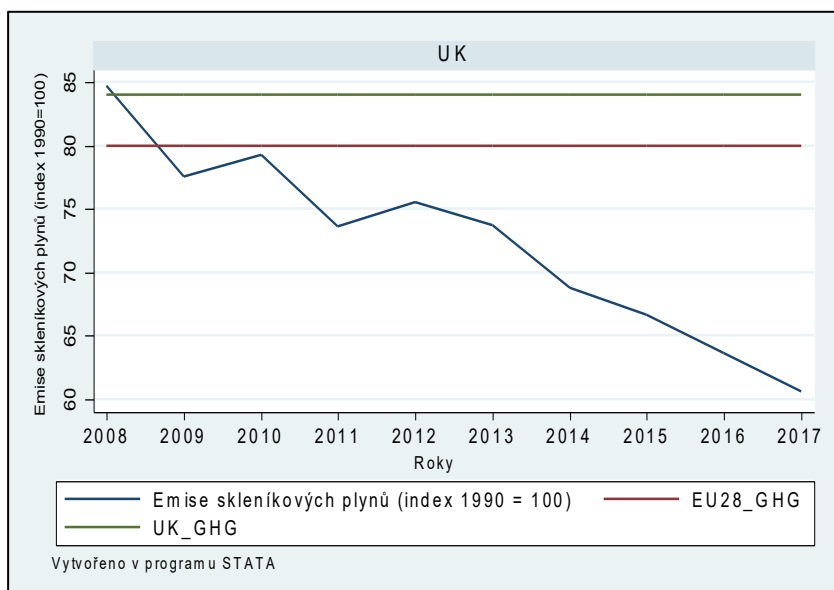

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Spojené království vykazuje v případě snižování emisí skleníkových plynů v porovnání s jinými členskými státy EU výborné výsledky. Již na začátku období platnosti Strategie Evropa 2020 v roce 2010 Spojené království splňovalo cíl GHG nejen na úrovni EU (80), ale také méně

ambiciózní národní cíl s hodnotou indexu 85. S hodnotou indexu 60,62 za rok 2017 se tak řadí ke státům s nejnižšími hodnotami GHG v rámci EU, viz následující obrázek 4.14.

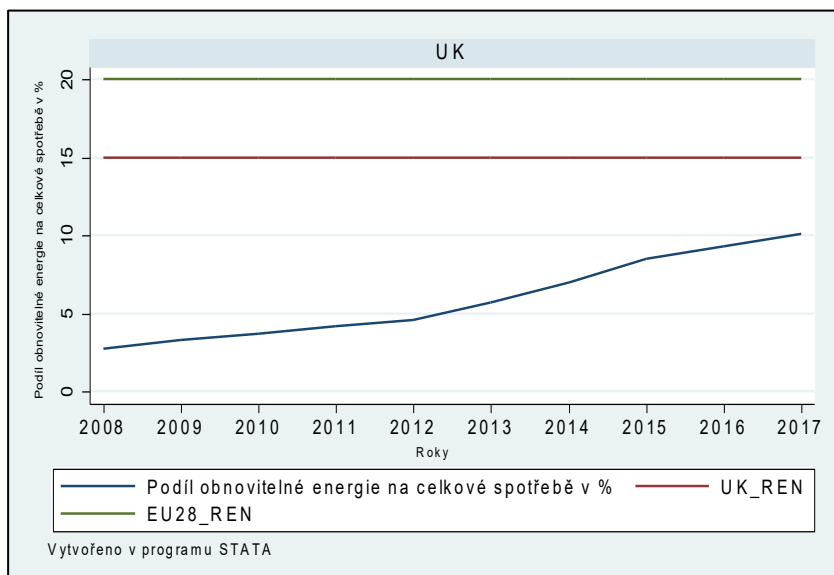
Obrázek 4.14: Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl GHG

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Přestože byl trend v rámci cíle REN rostoucí, nedošlo do roku 2017 k naplnění národního cíle na úroveň 15 % a v porovnání s ostatními státy EU je plnění cíle REN ve Spojeném království podprůměrné. Hodnota v roce 2017 dosahovala pouze 10,1 %, viz následující obrázek 4.15.

Obrázek 4.15: Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl REN

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Do roku 2014 docházelo ve Spojeném království s občasnými výkyvy ke snižování finální energetické spotřeby směrem k hodnotě 80. Od roku 2015 byl však index EFF rostoucí, což Spojené království oddálilo od vytyčeného cíle, viz následující obrázek 4.16.

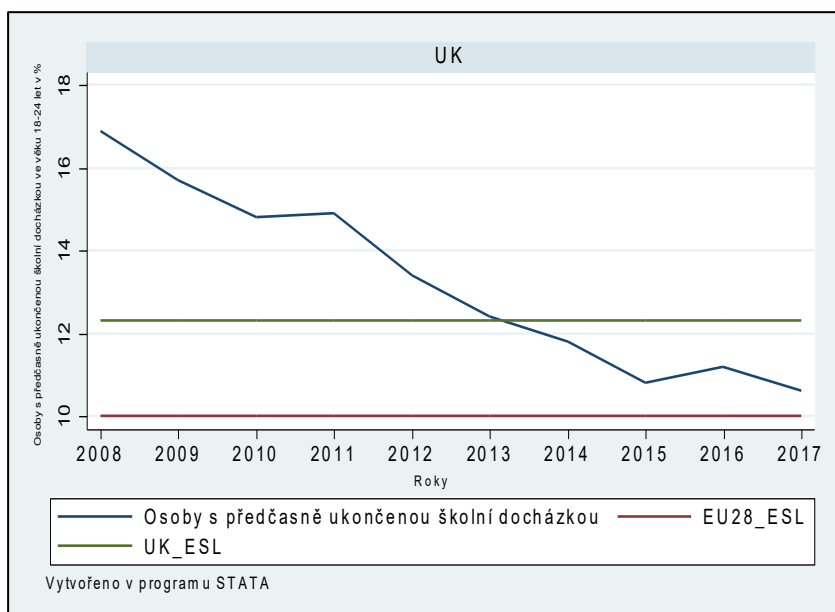
Obrázek 4.16: Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EFF

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Vývoj plnění cíle ESL má ve Spojeném království klesající tendenci. V roce 2013 bylo dosaženo národní hodnoty určené na 12,3 %. Na základě vývoje v rámci celého období je možné predikovat dosažení cíle 10 % na úrovni EU do roku 2020, viz obrázek 4.17.

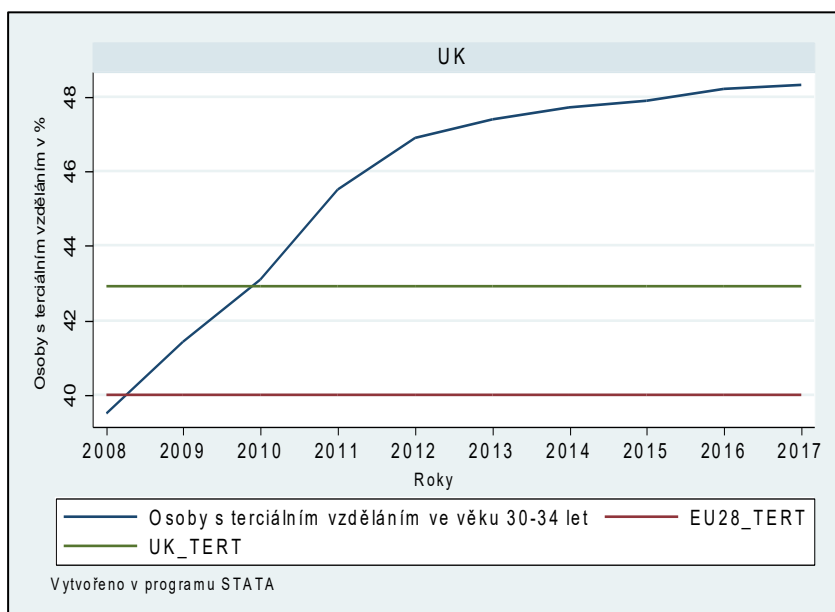
Obrázek 4.17: Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl ESL

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Během let 2008-2012 docházelo ke značnému růstu v rámci cíle TERT. Cíle 40 % na úrovni EU bylo dosaženo již v období Lisabonské strategie mezi roky 2008-2009. K naplnění národního cíle TERT s hodnotou 42,9 % došlo v roce 2010, viz následující obrázek 4.18.

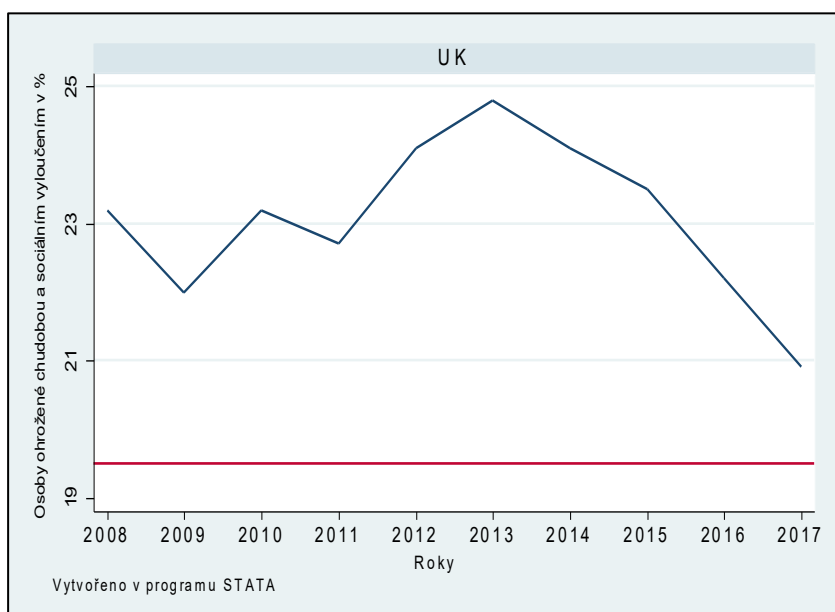
Obrázek 4.18: Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl TERT

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Pro cíl AROPE má Spojené království určenou hodnotu 19,5 %, odpovídající také hodnotě EU. Vzhledem ke značnému snižování počtu osob ohrožených chudobou ve Spojeném království od roku 2013 však do roku 2017 nedošlo k naplnění tohoto cíle, viz následující obrázek 4.19.

Obrázek 4.19: Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017
- cíl AROPE

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Spojené království do roku 2017 splňovalo vytyčené národní hodnoty v rámci cílů EMP, GHG, ESL a TERT. Na základě procentuálního plnění je možné predikovat, že pravděpodobně do roku 2020 nedojde k naplnění cíle R&D, jež byl v roce 2017 plněn z 58,2 % a cíle REN,

který byl plněn z 67,3 %, viz následující tabulka 4.4. Vzhledem k nárůstu energetické spotřeby nelze také předpokládat splnění cíle EFF a taktéž cíle AROPE s přihlédnutím na pomalý vývoj pokroku v rámci daného cíle během let 2010 až 2017, viz následující tabulka 4.4.

Tabulka 4.4: Hodnocení konkurenceschopnosti UK a plnění cílů Strategie Evropa 2020

Index	Rok	Hodnocení	Skóre	Počet zemí v hodnocení
GCI	2017-2018	8	5,51	137
GCI 4.0	2017	2	87,10	137
IMD	2018	20	85,62	63
Evropa 2020	2012	7	5,23	28
Cíle Strategie Evropa 2020			Plnění národního cíle v %	
EMP				101,4 %
R&D				58,2 %
GHG				124,2 %
REN				67,3 %
EFF				89,5 %
ESL				113,8 %
TERT				112,6 %
AROE				87,2 %

Zdroj: Eurostat (2010); vlastní zpracování, 2019

Porovná-li se hodnocení konkurenceschopnosti Spojeného království na základě indexů, které byly v rámci diplomové práce zmiňovány, je zřejmé, že se celosvětově řadí na horní příčky k nejkonkurenceschopnějším státům. Dle hodnocení GCI a GCI 4.0 Spojené království obsazuje příčky v první desítce zemí z celkového počtu 137 hodnocených států. V případě hodnocení podle IMD již zaujímá 20. místo, což je způsobeno užším výběrem hodnocených zemí. Přestože poslední hodnocení na základě indexu Evropa 2020 proběhlo na začátku období 2010-2020 (konkrétně v roce 2012), tak se Spojené království umístilo na sedmém místě, a tedy v první čtvrtině členských států EU. Díky těmto hodnocením je zřejmé, že případný odchod z EU tak může snížit její konkurenceschopnost a atraktivitu.

5 Závěr

Současná podoba Evropské unie prošla dlouhým a složitým vývojem a v současnosti je nejvýznamnějším integračním seskupením na světě. Stále však čelí následkům několika krizí, kterými byla Unie zasažena na počátku 21. století. Jedním z nejdiskutovanějších témat současnosti jak v Evropské unii, tak v celosvětovém měřítku je vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Unie. Výsledky britského referenda, které se konalo 26. června 2016, byly důvodem historicky první aktivace článku 50 Smlouvy o Evropské unii revidované Lisabonskou smlouvou ohledně vystoupení členského státu z Unie, k níž došlo 29. března 2017. Důvodem nadpoloviční většiny občanů, hlasujících pro odchod Spojeného království z Evropské unie, byly vysoké příspěvky do společného unijního rozpočtu, migrace a neochota větší integrace kvůli zachování národní suverenity. Termín vystoupení byl stanoven na 29. března 2019. V současnosti probíhající vyjednávací jednání o odchodu mezi oběma stranami nejsou příliš pozitivní, vzhledem k tomu, že britský parlament již třikrát zamítl smlouvu o vystoupení. Spojené království chce vyjednat co nejvýhodnější podmínky s přístupem na evropský jednotný trh, avšak bez svobody volného pohybu, což je podmínka, která není ze strany Evropské unie možná. Výsledkem posledního mimořádného zasedání Evropské rady ohledně brexitu, které se konalo 10. dubna 2019, byl jeho přesun na 31. října 2019 s tím, že Spojené království může kdykoliv během přechodného období stáhnout žádost o vystoupení z Evropské unie bez vyjádření ostatních členských států a být tak nadále členem Unie. Tuto možnost však současná britská premiérka Theresa Mayová odmítá. Spojené království je tak prozatím stále členem Evropské unie a připravuje se na volby do Evropského parlamentu, které budou probíhat v termínu 23. - 26. května 2019, přestože se již nepodílí na rozhodovacích procesech o budoucnosti Unie a přípravě na další programové období 2021-2027. Vývoj dalších jednání ohledně vystoupení, zda vůbec Spojené království vystoupí a jaké budou jeho budoucí vztahy vůči Evropské unii, není možné aktuálně předvídat. Zájmem je však najít kompromisní řešení a nevydat se cestou tvrdého brexitu, který by měl vysoce negativní dopad pro obě strany.

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit konkurenceschopnost členských států Evropské unie s primárním zaměřením na Spojené království Velké Británie a Severního Irska podle vývoje plnění cílů Strategie Evropa 2020. V návaznosti na tento hlavní cíl diplomové práce bylo dílčím cílem vyhodnotit možné dopady způsobené vystoupením Spojeného království z Evropské unie na jejich konkurenceschopnost. Na základě regresní analýzy s fixními efekty vyplynulo, že v testovaném modelu má vývoj nominálního HDP, na základě hodnot p-value, značný vliv

na cíle týkající se investic do vývoje a výzkumu a terciárního vzdělání. Plnění cílů Strategie Evropa 2020 v rámci Unie je v porovnání s předešlou Lisabonskou strategií mnohem úspěšnější. Důvodem je větší politická ochota členských států při dosahování vytyčených cílů než v případě předešlé Lisabonské strategie. Riziko nenaplnění cílů za Unii jako celek do roku 2020 se týká cíle investic do vývoje a výzkumu, jehož hodnota za rok 2017 byla 2,07 % z HDP. Kvůli neustálému růstu finální energetické spotřeby není pravděpodobné ani dosažení cíle energetické účinnosti. Index vůči výchozímu roku 2005 cíle energetické účinnosti za rok 2016 dosahoval hodnoty 92,9. Pro naplnění vytyčeného cíle by muselo dojít k poklesu finální energetické spotřeby na hodnotu indexu 80. Reálně není ani naplnění cíle snižování chudoby a sociálního vyloučení vzhledem k tomu, že v Unii v roce 2017 žilo 22,4 % osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením, čímž došlo v porovnání s rokem 2010 ke snížení o necelých 5 miliónů těchto osob. Ani u cíle ohledně zaměstnanosti není jisté, zda vzhledem k vývojovému trendu plnění dojde k jeho dosažení. Během sledovaného období sedmi let došlo k navýšení o 3,6 p. b. Vývoj cíle podílu obnovitelné energie je stále rostoucí, ale vytyčený cíl 20,0 % je do roku 2020 hodně ambiciózní. I když v roce 2017 byla hodnota cíle 17,5 %, členské státy budou muset vynaložit značné úsilí pro dosažení vytyčeného cíle 20 %. Přestože je v mnoha státech problematické dosáhnout národního cíle ohledně emisí skleníkových plynů vzhledem k jeho rostoucí tendenci, Unie jako celek dosahovala v roce 2016 hodnoty indexu 77,64 v porovnání s výchozím rokem 1990, čímž naplnila hlavní vytyčený cíl 80. Pozitivní výsledek plnění byl zaznamenán také u cíle terciárního vzdělání s hodnotou 39,9 %. K dosažení vytyčeného cíle tak zbývá navýšení pouze o 0,1 p. b. V případě cíle týkajícího se předčasného ukončování školní docházky lze taktéž předpokládat jeho naplnění. V roce 2017 dosahoval hodnoty 10,1 %, což je také o 0,1 p. b. před vytyčenou hodnotou.

Z hlediska plnění národních vytyčených cílů Strategie Evropa 2020 se Spojené království řadí k úspěšnějším státům Unie. Národního cíle zaměstnanosti (77,1 %) dosáhlo již v roce 2013 a díky rostoucímu trendu také 75% unijního cíle v roce 2015. Výborné výsledky má v porovnání s ostatními členy také v případě cíle emisí skleníkových plynů a terciárního vzdělání, jejichž národní a unijní cíl plní po celou dobu Strategie. Plnění cílů ohledně investic do vývoje a výzkumu, podílu obnovitelné energie a snižování chudoby a sociálního vyloučení je obdobné jako v případě unijního celku. Přestože je vývoj cílů pozitivní, není prozatím dostačující pro jejich dosažení.

Spojené království se z hlediska konkurenceschopnosti řadí k světově nejvíce konkurenceschopným státům. Podle indexů GCI a GCI 4.0 obsazuje příčky v první desítce zemí z celkového počtu 137 hodnocených států. Na základě hodnocení *Mezinárodního institutu pro rozvoj managementu* zaujímá průměrně cca 20. místo, což je způsobeno užším výběrem hodnocených zemí. Podle posledního hodnocení v roce 2012 dle indexu Evropa 2020 se Spojené království umístilo na sedmém místě v rámci 28 členských států Evropské unie. Vzhledem k tomu, že je Spojené království jedním z nejkonkurenceschopnějších států Evropské unie, je jisté, že jeho vystoupení z Unie může mít negativní dopad v podobě snížení konkurenceschopnosti Unie jako celku. Jeho vystoupení může způsobit nárůst nezaměstnanosti či naopak nedostatečnou nabídku na trhu práce v případě tvrdého brexitu, kdy by došlo k historicky největší migrační vlně v Evropě vlivem přesunu cizinců žijících ve Spojeném království. Dalším důsledkem může být nárůst cen kvůli překážkám zahraničního obchodu a snížení přílivu zahraničních investic. Na druhou stranu nebude muset Spojené království dodržovat unijní předpisy a přispívat do rozpočtu Unie. Zároveň bude moci samostatně vyjednávat bilaterální dohody s jinými zeměmi.

Diplomová práce je členěna do tří tematických kapitol, které jsou doplněny o úvod a závěr. První část tematické kapitoly je věnována historickému vývoji evropských integračních procesů, jehož počátky jsou datované už od středověku až po počátky vzniku *Evropského společenství* ve 20. století a nynější podobu *Evropské Unie*. Druhá část první tematické kapitoly se zaměřuje na působnost Spojeného království Velké Británie a Severního Irska během celého členství v Evropské unii. Problematika britského členství je pravidelným tématem již od jejího vstupu v roce 1973. Vyvrcholením sporů ohledně podoby integračního vývoje bylo referendum o výstupu z Evropské unie, v němž se nadpoloviční většina občanů vyslovila pro vystoupení.

Druhá tematická kapitola obsahuje popis metodik, které jsou využívány k měření a hodnocení konkurenceschopnosti především na makroekonomické úrovni. První část druhé kapitoly vymezuje jednotlivé přístupy hodnocení konkurenceschopnosti prostřednictvím tří dimenzí, kterými jsou makroekonomická, mikroekonomická a regionální dimenze konkurenceschopnosti. Druhá část této kapitoly se zaměřuje na konkrétní růstové strategie, resp. Lisabonskou strategii a Strategii Evropa 2020, které jsou vytvářeny za účelem posilování konkurenceschopnosti členských států v rámci Evropské unie, a tedy i samotné Unie jako celku.

Třetí tematická kapitola diplomové práce primárně zhodnocuje konkurenceschopnost Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z hlediska plnění cílů Strategie Evropa 2020. První část třetí kapitoly vymezuje multikriteriální přístupy, sloužící pro hodnocení konkurenceschopnosti jednotlivých států Unie, které jsou využívány v rámci návaznosti na Strategii Evropa 2020. Prostřednictvím ekonometrické analýzy je hodnoceno dosavadní plnění vytyčených cílů této Strategie všemi členskými státy Evropské unie do roku 2017, s následnou odhadovanou predikcí jejich naplnění do roku 2020 na základě vývojového trendu. Druhá část třetí kapitoly hodnotí konkurenceschopnost Spojeného království prostřednictvím ekonometrické analýzy založené na plnění osmi cílů, vytyčených v rámci dané a zároveň je porovnává s výsledky multikriteriálních přístupů Evropské unie a institucí hodnotících konkurenceschopnost států.

Seznam použité literatury

Knihy

1. ADAMOVÁ, Karolina. *K historii evropského federalismu*. Praha: Karolinum, 1997. 110 s. ISBN 978-80-7184-372-6.
2. AMABLE, Bruno. *The diversity of modern capitalism*. Oxford: Oxford University Press, 2009. 310 s. ISBN 978-0199261147.
3. CIPRA, Tomáš. *Finanční ekonometrie*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2013. 538 s. ISBN 978-80-86929-93-4.
4. COUDENHOVE-KALERGI, Richard Nicolaus. *Pan-Evropa*. Praha: Aventinum, 1926. 116 s. ISBN 80-900034-7-8.
5. EVROPSKÁ KOMISE. *Facing the challenge: The Lisbon strategy for growth and employment*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004. 51 s. ISBN 92-894-7054-2.
6. FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. 990 s. ISBN 978-80-7325-450-6.
7. FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014. 364 s. ISBN 978-80-248-3333-0.
8. GARELLI, Stephane. *Competitiveness of Nations: The Fundamentals*. World Competitiveness Yearbook 2002. Lausanne: International Institute for Management Development, 2002. ISBN 978-2-97001-216-0.
9. GREENE, William H. *Econometric analysis*. 8th ed. New York: Pearson, 2018. 1 126 s. ISBN 978-0-13-446136-6.
10. JOHNSON, G., K. SCHOLLES a R. WHITTINGTON. *Exploring corporate strategy: text and cases*. 8th ed. Harlow: Financial Times Prentice Hall, 2008. 878 s. ISBN 978-0-273-71192-6.
11. KADEŘÁBKOVÁ, Anna. *Základy ekonomické analýzy: růst, konkurenceschopnost, rovnováha*. Praha: Linde, 2003. 175 s. ISBN 80-86131-36-X.

12. KLVAČOVÁ, E., J. MALÝ a K. MRÁČEK. *Různé cesty ke konkurenceschopnosti: EU versus USA*. Praha: Professional Publishing, 2008. 236 s. ISBN 978-80-86946-84-9.
13. KLVAČOVÁ, E., J. MALÝ a K. MRÁČEK. *Základy evropské konkurenceschopnosti*. Praha: Professional Publishing, 2007. 118 s. ISBN 978-80-86946-54-2.
14. KUTSCHERAUER, Alois a kol. *Regionální disparity: disparity v regionálním rozvoji země, jejich pojetí, identifikace a hodnocení*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2010. 250 s. ISBN 978-80-248-2335-5.
15. MELECKÝ, Lukáš a Michaela STANIČKOVÁ. *Soudržnost a konkurenceschopnost vybraných zemí a regionů evropské unie*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2015. 314 s. ISBN 978-80-248-3838-0.
16. MIKOLÁŠ, Zdeněk. *Jak zvýšit konkurenceschopnost podniku: konkurenční potenciál a dynamika podnikání*. Praha: Grada Publishing, 2005. 198 s. ISBN 80-247-1277-6.
17. NATIONAL COMPETITIVENESS COUNCIL (NCC). *Annual Competitiveness Report*. Dublin: Forfás, 2005. 118 s.
18. ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT (OECD). *Technology and the Economy: The Key Relationships*. Paris: OECD, 1992. 328 s. ISBN 92-64-13622-3.
19. PORTER, Michael E. *The competitive advantage of nations: with a new introduction*. New York: Free Press, 1998. 855 s. ISBN 0-684-84147-9.
20. SALMON, Trevor a William NICOLL. *Building European Union: a documentary history and analysis*. Manchester: Manchester University Press, 1997. 297 s. ISBN 0-7190-4446-4.
21. SLANÝ, Antonín a kol. *Konkurenceschopnost České republiky: (vývojové trendy)*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 375 s. ISBN 80-210-4157-9.
22. ŠMEJKAL, Václav a kol. *Evropská unie po brexitu. Právně-institucionální aspekty evropské integrace*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 240 s. ISBN 978-80-7598-098-4.
23. VARADZIN, František. *Ekonomický rozvoj a růst*. Praha: Professional Publishing, 2004. 329 s. ISBN 80-86419-61-4.

Elektronické publikace

24. EVROPSKÁ KOMISE. Rostoucí regiony, rostoucí Evropa: Čtvrtá zpráva o hospodářské a sociální soudržnosti. *Ec.europa.eu* [online]. 2007. [16. 3. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion4/pdf/4cr_cs.pdf.
25. EVROPSKÁ KOMISE. EU Regional Competitiveness Index 2010. *Ec.europa.eu* [online]. 2010. [7. 3. 2019]. Dostupné z: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC58169/rci_eur_report.pdf.
26. EVROPSKÁ KOMISE. EU Regional Competitiveness Index 2013. *Ec.europa.eu* [online]. 2013. [7. 3. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/6th_report/rci_2013_report_final.pdf.
27. EVROPSKÁ KOMISE. The Europe 2020 Index: The Progress of EU Countries, Regions and Cities to the 2020 targets. *Ec.europa.eu* [online]. 2015. [3. 3. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/focus/2015_01_europe2020_index.pdf.
28. EVROPSKÁ KOMISE. The EU Regional Competitiveness Index 2016. *Ec.europa.eu* [online]. 2017. [7. 3. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/work/201701_regional_competitiveness2016.pdf.
29. GARELLI, Stéphane. Competitiveness of Nations: The fundamentals. *Compilerpress.ca* [online]. 2002. [28. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www.compilerpress.ca/Competitiveness/Anno/Anno%20Garelli%20CN%20Fundamentals.htm>.
30. INTERNATIONAL INSTITUTE FOR MANAGEMENT DEVELOPMENT (IMD). Methodology and Principles. *Imd.org* [online]. 2018a. [5. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-mission/methodology/>.

31. INTERNATIONAL INSTITUTE FOR MANAGEMENT DEVELOPMENT (IMD). The 2018 IMD World Competitiveness Ranking: One year change. *Imd.org* [online]. 2018b. [6. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/...2018/one-year-change-2-columns.pdf>.
32. MALÝ, Jiří. Konkurenceschopnost zemí EU: měření, strategie, důsledky rozdílů v eurozóně. *Eu-vyzkum.eu* [online]. 2014. [11. 2. 2019]. Dostupné z: http://www.eu-vyzkum.eu/pdf/Podklad_seminar_10.pdf.
33. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Evropa 2020. *Mmr.cz* [online]. 2010. [14. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/7c31b211-1a5a-46a8-b6bd-151b72dc94ec/EU2020-CJ.pdf>.
34. ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT (OECD). General Assessment of the Macroeconomic situation. *Oecd.org* [online]. 2018a. [10. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/eco/outlook/General-assessment-of-the-macroeconomic-situation-november-2018-OECD-economic-outlook-chapter.pdf>.
35. SMLOUVA O EHS. Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství. *Senat.cz* [online]. 1957. [14. 4. 2019]. Dostupné z: https://www.senat.cz/senat/evropa/dokumenty_ke_stazeni/smlouva_o_zalozeni_ehs.pdf.
36. WOKOUN, René. Teoretické a metodologické přístupy k výzkumu regionální konkurenceschopnosti. *Konference.osu.cz* [online]. 2010. [7. 1. 2019]. Dostupné z: http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Modely_a_strategie_reg_r_ozvoje/Teoreticke_a_metodologicke_pristupy_k_vyzkumu.pdf.
37. WORLD ECONOMIC FORUM (WEF). The Lisbon Review 2010. *Weforum.org* [online]. 2010. [15. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.weforum.org/reports/lisbon-review-2010>.
38. WORLD ECONOMIC FORUM (WEF). The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe. *Weforum.org* [online]. 2012. [20. 3. 2019]. Dostupné z: http://www3.weforum.org/docs/CSI/2012/Europe2020_Competitiveness_Report_2012.pdf.

39. WORLD ECONOMIC FORUM (WEF). Global Competitiveness Report 2017-2018. *Weforum.org* [online]. 2018a. [30. 12. 2018]. Dostupné z: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>.

Odborné články

40. CELLINI, Roberto a Anna SOCI. Pop competitiveness, *BNL Quarterly Review*, 2002, no. 220, pp. 71-101. ISSN 2037-3643.
41. GRAUWE, Paule. What Future for the EU after Brexit?, *CEPS Researcher's work*, 2016, no. 3, pp. 249-251. ISSN 0020-5346.
42. HUGGINS, Ronald. Creating a UK Competitiveness index: Regional and local benchmarking, *Regional Studies*, 2003, vol. 37, no. 1, pp. 89-96. ISSN 0034-3404.
43. KLVAČOVÁ, Eva. Měření konkurenceschopnosti zemí: teoretické základy a praktické výsledky, *Acta Economica Pragensia: Journal of Central and Eastern European Economic and Management Issues*, 2005, vol. 13, no. 2, s. 31-48. ISSN 0572-3043.
44. SKULINOVÁ, Darja. Vícekriteriální rozhodování při stanovení využitelnosti budov na územích se zvýšenou průmyslovou činností. *Sborník vědeckých prací Vysoké školy Báňské - Technické univerzity Ostrava*, 2009, vol. 9, no 1, s. 97-106. ISSN 1213-1962.

WWW stránky

45. BUSINESS INFO. Velká Británie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled. *Businessinfo.cz* [online]. 2019. [20. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/velka-britanie-zakladni-charakteristika-teritoria-19032.html>.
46. CNN. The UK government says its Brexit deal will hurt the economy. *Cnn.com* [online]. 2018. [19. 4. 2019]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2018/11/28/economy/brexit-economic-impact/index.html>.
47. DAILYFX. Which Countries Might Want to Leave the EU After Brexit: Euro Analysis. *Dailyfx.com* [online]. 2018. [19. 4. 2019]. Dostupné z: https://www.dailyfx.com/forex/fundamental/article/special_report/2018/11/16/Which-Countries-Want-to-Leave-the-EU-After-Brexit-Euro-Analysis.html.

48. EUROSKOP. Lisabonská strategie. *Euroskop.cz* [online]. 2018. [11. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8742/sekce/lisabonska-strategie/>.
49. EUROSTAT. Structural Indicators - short list. *Eurostat.eu* [online]. 2013. [4. 4. 2019]. Dostupné z: https://eVZ.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators/short_list.
50. EUROSTAT. Europe 2020 Indicators. *Eurostat.eu* [online]. 2018. [4. 4. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Europe_2020_headline_indicators,_EU-28,_2008_and_2012%E2%80%932016.PNG.
51. EUROSTAT. Database. *Eurostat.eu* [online]. 2019. [6. 4. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.
52. EVROPSKÁ KOMISE. Bílá kniha o budoucnosti Evropy. *Ec.europa.eu* [online]. 2017. [19. 4. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/bila_kniha_o_budoucnosti_evropy_cs.pdf.
53. EVROPSKÁ KOMISE. Evropský semestr: důvody zavedení a princip fungování. *Ec.europa.eu* [online]. 2019. [14. 2. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/european-semester-why-and-how_cs.
54. INTERNATIONAL INSTITUTE FOR MANAGEMENT DEVELOPMENT. IMD World Competitiveness Center. *Imd.org* [online]. 2018c. [5. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center/>.
55. MARKET INSPECTOR. Impact of Brexit on Businesses in the UK. *Market-inspector.co.uk* [online]. 2018c. [5. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center/>.
56. ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT (OECD). What we do and how. *Oecd.org* [online]. 2018. [10. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/whatwedoandhow/>.

57. PROTOKOL Č.30. Uplatňování Listiny základních práv Evropské Unie v Polsku a ve Spojeném království. *Eur-lex.europa.eu* [online]. 2008. [16. 4. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12016E%2FPRO%2F30>.
58. REGIONÁLNÍ ROZVOJ. Metodická podpora regionálního rozvoje. *Regionalnirozvoj.cz* [online]. 2019. [20. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/kartograficka-vizualizace.html>.
59. TORRES-REYNA, Oscar. Panel Data Analysis Fixed and Random Effects using Stata. *Princeton.eu* [online]. 2007. [1. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.princeton.edu/~otorres/Panel101.pdf>.
60. WORLD ECONOMIC FORUM (WEF). Global Competitiveness Index 2017-2018. *Weforum.org* [online]. 2018b. [30. 12. 2018]. Dostupné z: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/appendix-a-methodology-and-computation-of-the-global-competitiveness-index-2017-2018/>.

Seznam zkratk

AROPE	People at risk of poverty or social exclusion Osoby ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením
EC/ES	European Communities Evropská společenství
ECU	European Currency Unit Evropská měnová jednotka
ECR	European Competitiveness Report Zpráva o konkurenceschopnosti
EEA/EHP	European Economic Area Evropský hospodářský prostor
EEC/EHS	European Economic Community Evropské hospodářské společenství
EFF	Energy Efficiency Energetická účinnost
EFTA/ESVO	European Free Trade Area Evropské sdružení volného obchodu
EMI	European Monetary Institute Evropský měnový institut
EMU/HMU	Economic and Monetary Union Hospodářská a měnová unie
ESL	Early School Leaving Předčasné ukončení školní docházky
EU	European Union Evropská unie

EMP	Employment Zaměstnanost
ESUO	European Coal and Steel Community Evropské společenství uhlí a oceli
EURATOM	European Atomic and Energy Community Evropské společenství pro atomovou energii
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade Všeobecná dohoda o clech a obchodu
GCI	Global Competitiveness Index Index globální konkurenceschopnosti
GCR	Global Competitiveness Report Zpráva o globální konkurenceschopnosti
GDP/HDP	Gross Domestic Product Hrubý domácí produkt
GHG	Greenhouse gas Skleníkové plyny
ICT	Information and Communication Technology Informační a komunikační technologie
IMD	International Institute for Management Development Mezinárodního institutu pro rozvoj managementu
NATO	North Atlantic Treaty Organisation Severoatlantická aliance
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OEEC	Organisation for European Economic Co-operation Organizace pro Evropskou hospodářskou spolupráci
R&D	Research and Development Výzkum a vývoj
REN	Renewable Energy Obnovitelná energie
SEA/JEA	Single European Act Jednotný evropský akt
TERT	Tertiary Education Terciární (vysokoškolské) vzdělání
UK/GB/VB	United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland Spojené království Velké Británie a Severního Irska
USA	United States of America Spojené státy americké
USSR/SSSR	Union of Soviet Socialist Republics Svaz sovětských socialistických republik
WDY	World Competitiveness Yearbook Světová ročenka konkurenceschopnosti
WEF	World Economic Forum Světové ekonomické fórum

Seznam tabulek, obrázků a formulací

Seznam tabulek

- Tabulka 2.1 Rozšiřování Evropské unie
- Tabulka 2.2 Kandidátské a potenciální kandidátské země EU
- Tabulka 3.1 Rozdělení subindexů GCI dle stupně vývoje
- Tabulka 3.2 Světový ekonomický vývoj a jeho predikce podle OECD do roku 2020
- Tabulka 3.3 Seznam strukturálních ukazatelů Lisabonské strategie, tzv. Short-list
- Tabulka 3.4 Hodnocení zemí EU dle indexu Lisbon Review za roky 2008 a 2010
- Tabulka 4.1 Seznam strukturálních ukazatelů Strategie Evropa 2020
- Tabulka 4.2 Konstrukce indexu Evropa 2020
- Tabulka 4.3 Proměnné použité pro ekonometrickou analýzu plnění cílů Strategie Evropa 2020

Seznam obrázků

- Obrázek 2.1 Pilíře EU vytvořené Maastrichtskou smlouvou
- Obrázek 2.2 Přehled smluv v rámci vývoje EU
- Obrázek 3.1 Přejít mezi dimenzemi konkurenceschopnosti
- Obrázek 3.2 Formy konkurence v mikroekonomické dimenzi
- Obrázek 3.3 Pyramidový model regionální konkurenceschopnosti
- Obrázek 3.4 Porterův model pěti sil
- Obrázek 3.5 Porterův diamant konkurenční výhody
- Obrázek 3.6 Schéma zařazení jednotlivých pilířů GCI
- Obrázek 3.7 Koncepční rámec GCI 4.0 2018
- Obrázek 3.8 Metodika hodnocení konkurenceschopnosti dle IMD
- Obrázek 3.9 Scénáře pro Evropu do roku 2020
- Obrázek 4.1 Pilířová struktura indexu Evropa 2020

- Obrázek 4.2 Plnění cílů Strategie Evropa 2020 členskými státy na úrovni EU na základě indexu Evropa 2020 v letech 2010-2012
- Obrázek 4.3 Plnění národních cílů Strategie Evropa 2020 na základě indexu Evropa 2020 v letech 2010-2012
- Obrázek 4.4 Plnění cílů Strategie Evropa 2020 regiony NUTS 2 na úrovni EU podle indexu Evropa 2020 za rok 2012
- Obrázek 4.5 Plnění národních cílů Strategie Evropa 2020 regiony NUTS 2 podle indexu Evropa 2020 za rok 2012
- Obrázek 4.6 Plnění cílů Strategie Evropa 2020 na úrovni EU podle indexu Evropa 2020 v roce 2010 a 2012 v kategorii měst a mimoměstských oblastí
- Obrázek 4.7 Plnění národních cílů Strategie Evropa 2020 podle indexu Evropa 2020 za rok 2010 a 2012 v kategorii měst a mimoměstských oblastí
- Obrázek 4.8 Algoritmus pro konstrukci ekonometrického modelu
- Obrázek 4.9 Regresní analýza modelu s fixními efekty
- Obrázek 4.10 Deskriptivní statistika cílů strategie Evropa 2020 zemí EU28 za rok 2010 a 2017
- Obrázek 4.11 Vývoj nominálního HDP v milionech EUR v UK během let 2008-2017
- Obrázek 4.12 Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EMP
- Obrázek 4.13 Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl R&D
- Obrázek 4.14 Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl GHG
- Obrázek 4.15 Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl REN
- Obrázek 4.16 Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EFF
- Obrázek 4.17 Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl ESL
- Obrázek 4.18 Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl TERT
- Obrázek 4.19 Vývoj plnění cílů UK dle Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl AROPE

Seznam formulací

Formulace 4.1 Klasický lineární regresní model

Formulace 4.2 Základní rovnice modelu s fixními efekty

Formulace 4.3 Rovnice modelu s fixními efekty a binární časovou proměnnou

Formulace 4.4 Analyzovaný model s fixními efekty a binární časovou proměnnou

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 - školní dílo; - beru na vědomí, že Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. dubna 2019

Monika Schmidtmeyerová

Bc. Monika Schmidtmeyerová

Seznam příloh

Příloha 1	Makroekonomické ukazatele členských států EU za rok 2018
Příloha 2	Základní charakteristika Spojeného království Velké Británie a Severního Irska
Příloha 3	Klasifikace zemí v rámci subindexů GCI na základě stupně vývoje podle WEF
Příloha 4	Hodnocení konkurenceschopnosti států podle původního GCI za období 2017-2018 a nového předpokládaného GCI 4.0 za rok 2017
Příloha 5	Žebříček hodnocení konkurenceschopnosti zemí dle IMD
Příloha 6	Hodnocení regionů NUTS 2 členských států EU podle Indexu regionální konkurenceschopnosti
Příloha 7	Plnění cílů strategie Evropa 2020 za rok 2017 v porovnání s rokem 2010
Příloha 8	Hlavní národní cíle Strategie Evropa 2020
Příloha 9	Skladba indexu Evropa 2020
Příloha 10	Hodnocení zemí dle indexu Evropa 2020 podle WEF za rok 2010 a 2012
Příloha 11	Hodnocení plnění cílů Strategie Evropskou komisí podle indexu Evropa 2020 na regionální úrovni
Příloha 12	Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017
Příloha 13	Vývoj nominálního HDP v milionech eur během období 2008-2017

Přílohy

Příloha 1

Tabulka 1: Makroekonomické ukazatele členských států EU za rok 2018

Stát	Populace	HDP (v milionech eur)	Míra nezaměstnanosti (v %)	Míra inflace (v %)
EU28	512 379 225	15 877 040,2	6,8	1,9
Belgie	11 398 589	450 576,8	6,0	2,3
Bulharsko	7 050 034	55 182,2	5,2	2,6
Česká republika	10 610 055	206 822,9	2,2	2,0
Dánsko	5 781 190	297 633,6	4,9	0,7
Estonsko	1 319 133	25 656,9	4,2	3,4
Finsko	5 513 130	233 555,0	7,4	1,2
Francie	66 926 166	2 348 991,0	9,1	2,1
Chorvatsko	4 105 493	51 467,8	8,5	1,6
Irsko	4 830 392	318 459,6	5,8	0,7
Itálie	60 483 973	1 756 981,5	10,6	1,2
Kypr	864 236	20 730,9	8,4	0,8
Litva	2 808 901	45 133,6	6,2	2,5
Lotyšsko	1 934 379	29 523,7	7,4	2,6
Lucembursko	602 005	58 869,2	5,4	2,0
Maďarsko	9 778 371	131 935,1	3,7	2,9
Malta	475 701	12 319,8	3,7	1,7
Německo	82 792 351	3 386 000,0	3,4	1,9
Nizozemsko	17 181 084	773 373,0	3,8	1,6
Polsko	37 976 687	496 630,5	3,9	1,2
Portugalsko	10 291 027	201 605,7	7,0	1,2
Rakousko	8 822 267	386 093,8	4,9	2,1
Rumunsko	19 530 631	202 883,6	4,2	4,1
Řecko	10 741 165	184 713,6	19,3	0,8
Slovensko	5 443 120	90 201,8	6,5	2,5
Slovinsko	2 066 880	45 947,6	5,1	1,9
Spojené království	66 273 576	2 393 692,8	4,0	2,5
Španělsko	46 658 447	1 208 248,0	15,3	1,7
Švédsko	10 120 242	467 011,9	6,3	2,0

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování, 2019

Příloha 2

Tabulka 1: Základní charakteristika Spojeného království Velké Británie a Severního Irska

<i>Spojené království Velké Británie a Severního Irska</i>					
Státní útvar	Státní zřízení	Unitární konstituční parlamentní monarchie			
	Vznik	1707			
	Královna	Alžběta II.			
	Premiérka	Theresa Mayová			
Geografie	Rozloha	243 610 km ²			
	Hlavní město	Londýn			
	Správní členění	Anglie			
		Skotsko			
		Wales			
		Severní Irsko			
Obyvatelstvo	Počet obyvatel	66 273 579			
	0-14 let	17,33 %			
	15-24 let	11,91 %			
	25-54 let	40,55 %			
	55-64 let	11,98 %			
	65 let a více	18,48 %			
	Ekonomicky aktivní	75,30 %			
Vývoj makroekonomických ukazatelů	2014	2015	2016	2017	2018
Růst HDP (%)	3,1	2,2	1,8	1,5	1,5
Míra inflace (%)	1,5	0,4	1	0,6	2,5
Nezaměstnanost (%)	6,2	5,4	4,9	4,4	4,5

Zdroj: Business Info (2019); vlastní zpracování, 2019

Příloha 3

Tabulka 1: Klasifikace zemí v rámci subindexů GCI na základě stupně vývoje dle WEF

Fáze 1: Faktorově řízená	Přechod z fáze 1 na fázi 2	Fáze 2: Efektivně řízená	Přechod z fáze 2 na fázi 3	Fáze 3: Řízená inovacemi
HDP v USD: <2 000	2 000 - 2 999	3 000 - 8 999	9 000 - 17 000	17 000>
(35 států)	(15 států)	(31 států)	(20 států)	(36 států)
Bangladéš	Alžírsko	Albánie	Argentina	Austrálie
Benin	Ázerbájdžán	Arménie	Čile	Rakousko
Burundi	Bhútán	Bosna a Hercegovina	Kostarika	Bahrajn
Kambodža	Botswana	Brazílie	Chorvatsko	Belgie
Cameron	Brunadi	Bulharsko	Maďarsko	Kanada
Čad	Honduras	Kapverdy	Lotyšsko	Kypr
Kongo	Kazachstán	Čína	Libanon	Česká republika
Etiopie	Kuvajt	Kolumbie	Litva	Dánsko
Gambie	Mongolsko	Dominikánská republika	Malajsie	Estonsko
Ghana	Nikaragua	Ekvádor	Mauricius	Finsko
Guinea	Nigérie	Egypt	Omán	Francie
Haiti	Filipíny	Salvador	Panama	Německo
Indie	Ukrajina	Gruzie	Polsko	Řecko
Keňa	Venezuela	Guatemala	Rumunsko	Hong Kong
Kyrgyzstán	Vietnam	Indonésie	Saudská Arábie	Island
Laos		Írán	Seychely	Izrael
Lesotho		Jamajka	Slovenská republika	Itálie
Libérie		Jordánsko	Trinidad a Tobago	Japonsko
Madagaskar		Mexiko	Turecko	Korea
Malawi		Černá hora	Uruguay	Lucembursko
Mali		Maroko		Malta
Mauritánie		Namibie		Nizozemí
Moldavsko		Paraguay		Nový Zéland
Mosambik		Peru		Norsko
Nepál		Rusko		Portugalsko
Pákistán		Srbsko		Katar
Rwanda		Jihoafrická republika		Singapur
Senegal		Srí Lanka		Slovinsko
Sierra Leone		Svazijsko		Španělsko
Tádžikistán		Thajsko		Švédsko
Tanzanie		Tunis		Švýcarsko
Uganda				Tchaj-wan
Jemen				Spojené arabské emiráty
Zambie				Spojené království
Zimbabwe				Spojené státy americké

Zdroj: WEF (2018b); vlastní zpracování, 2018

Příloha 4

Tabulka 1a: Hodnocení konkurenceschopnosti států podle původního GCI za období 2017-2018⁸⁴ a nového předpokládaného GCI 4.0 za rok 2017

Stát	GCI (2017-2018)		GCI 4.0 (2017)		Změna
	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	
Albánie	75	4,18	72	50,60	3
Alžírsko	86	4,07	106	38,10	-20
Argentina	92	3,95	78	48,60	14
Arménie	73	4,19	67	51,80	6
Austrálie	21	5,19	15	79,40	6
Ázerbájdžán	35	4,69	58	53,30	-23
Ba hrán	44	4,54	42	60,50	2
Bangladéš	99	3,91	112	35,30	-13
Belgie	20	5,23	21	76,10	-1
Benin	120	3,47	122	29,70	-2
Bhútán	82	4,10	100	41,30	-18
Bosna a Hercegovina	103	3,87	80	47,20	23
Botswana	63	4,30	93	44,10	-30
Brazílie	80	4,14	74	49,90	6
Brunej	46	4,52	49	57,10	-3
Bulharsko	49	4,46	50	56,50	-1
Burundi	129	3,21	131	22,80	-2
Čad	135	2,99	137	15,20	-2
Černá hora	77	4,15	64	52,20	13
Česká republika	31	4,77	30	68,50	1
Čile	33	4,71	32	64,90	1
Čína	27	5,00	31	67,10	-4
Dánsko	12	5,39	9	84,20	3
Dominikánská republika	104	3,87	82	47,10	22
Egypt	100	3,90	104	39,60	-4
Ekvádor	97	3,91	84	46,80	13
Estonsko	29	4,85	26	70,50	3
Etiopie	108	3,78	124	28,50	-16
Filipíny	56	4,35	73	50,20	-17
Finsko	10	5,49	11	82,70	-1
Francie	22	5,18	19	77,00	3
Gambie	117	3,52	121	30,00	-4
Ghana	111	3,72	108	36,90	3
Gruzie	67	4,28	51	56,40	16
Guatemala	84	4,08	89	45,20	-5
Guinea	119	3,47	127	27,60	-8
Haiti	128	3,22	136	16,60	-8
Honduras	96	3,92	99	41,80	-3
Hong Kong	6	5,53	8	84,80	-2
Chorvatsko	74	4,19	59	53,30	15
Indie	40	4,59	77	48,90	-37
Indonésie	36	4,68	48	57,80	-12

Zdroj: WEF (2018a); vlastní zpracování, 2018

⁸⁴ Státy EU28 jsou v tabulce zvýrazněny zelenou barvou, kandidátské a potenciální kandidátské země oranžovou barvou.

Tabulka 1b: Hodnocení konkurenceschopnosti států podle původního GCI za období 2017-2018 a nového předpokládaného GCI 4.0 za rok 2017

Stát	GCI (2017-2018)		GCI 4.0 (2017)		Změna
	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	
Írán	69	4,27	96	43,60	-27
Irsko	24	5,16	24	74,80	0
Izrael	16	5,31	22	75,90	-6
Jamajka	70	4,25	75	49,50	-5
Japonsko	9	5,49	14	80,50	-5
Jemen	137	2,87	135	18,80	2
Jihoafrická republika	61	4,32	63	52,80	-2
Jordánsko	65	4,30	68	51,30	-3
Kambodža	94	3,93	103	40,10	-9
Kamerun	116	3,65	117	32,40	-1
Kanada	14	5,35	10	83,50	4
Kapverdy	110	3,76	110	36,00	0
Katar	25	5,11	28	69,90	-3
Kazachstán	57	4,35	66	52,00	-9
Keňa	91	3,98	97	42,60	-6
Kolumbie	66	4,29	71	50,90	-5
Kongo	126	3,27	134	22,00	-8
Korejská republika	26	5,07	16	78,40	10
Kostarika	47	4,50	56	53,70	-9
Kuvajt	52	4,43	57	53,50	-5
Kypr	64	4,30	44	59,80	20
Kyrgyzstán	102	3,90	92	44,40	10
Laos	98	3,91	105	38,70	-7
Lesotho	131	3,20	123	28,90	8
Libanon	105	3,84	83	46,90	22
Libérie	134	3,08	128	25,80	6
Litva	41	4,58	39	61,60	2
Lotyšsko	54	4,40	40	61,10	14
Lucembursko	19	5,23	20	77,00	-1
Madagaskar	121	3,40	125	28,30	-4
Maďarsko	60	4,33	47	58,20	13
Malajsie	23	5,17	27	70,20	-4
Malawi	132	3,11	130	22,90	2
Mali	123	3,33	118	30,80	5
Malta	37	4,65	34	64,10	3
Maroko	71	4,24	86	46,00	-15
Mauricius	45	4,52	46	58,70	-1
Mauritánie	133	3,09	129	24,40	4
Mexiko	51	4,44	54	54,90	-3
Moldavsko	89	3,99	81	47,20	8
Mongolsko	101	3,90	85	46,20	16
Mosambik	136	2,89	133	22,40	3
Namibie	90	3,99	94	43,90	-4
Německo	5	5,65	4	86,40	1
Nepál	88	4,02	113	34,60	-25
Nizozemí	4	5,66	6	85,60	-2
Norsko	11	5,40	12	82,30	-1
Nový Zéland	13	5,37	13	81,10	0
Omán	62	4,31	60	53,30	2

Zdroj: WEF (2018a); vlastní zpracování, 2018

Tabulka 1c: Hodnocení konkurenceschopnosti států podle původního GCI za období 2017-2018 a nového předpokládaného GCI 4.0 za rok 2017

Stát	GCI (2017-2018)		GCI 4.0 (2017)		Změna
	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	
Pákistán	115	3,67	109	36,60	6
Panama	50	4,44	55	54,10	-5
Paraguay	112	3,71	90	44,80	22
Peru	72	4,22	61	53,20	11
Polsko	39	4,59	37	63,30	2
Portugalsko	42	4,57	35	63,70	7
Rakousko	18	5,25	25	74,60	-7
Rumunsko	68	4,28	53	55,80	15
Rusko	38	4,64	45	58,90	-7
Rwanda	58	4,35	95	43,80	-37
Řecko	87	4,02	69	51,30	18
Salvador	109	3,77	102	41,10	7
Saudská Arábie	30	4,83	38	62,00	-8
Senegal	106	3,81	111	35,40	-5
Seychely	107	3,80	79	47,60	28
Sierra Leone	130	3,20	132	22,80	-2
Singapur	3	5,71	5	85,90	-2
Slovenská republika	59	4,33	43	60,50	16
Slovinsko	48	4,48	36	63,40	12
Spojené arabské emiráty	17	5,30	23	74,90	-6
Spojené království	8	5,51	2	87,10	6
Spojené státy americké	2	5,85	1	88,80	1
Srbsko	78	4,14	65	52,20	13
Srí Lanka	85	4,08	88	45,30	-3
Svazijsko	122	3,35	115	34,10	7
Španělsko	34	4,70	29	69,60	5
Švédsko	7	5,52	7	85,10	0
Švýcarsko	1	5,86	3	87,00	-2
Tádžikistán	79	4,14	91	44,60	-12
Taiwan	15	5,33	17	77,90	-2
Tanzanie	113	3,71	114	34,40	-1
Thajsko	32	4,72	41	60,70	-9
Trinidad a Tobago	83	4,09	76	49,30	7
Tunis	95	3,93	98	42,30	-3
Turecko	53	4,42	52	56,10	1
Uganda	114	3,70	107	37,70	7
Ukrajina	81	4,11	87	45,60	-6
Uruguay	76	4,15	62	53,10	14
Venezuela	127	3,23	119	30,80	8
Vietnam	55	4,36	70	51,20	-15
Zambie	118	3,47	120	30,70	-2
Zimbabwe	124	3,32	126	27,70	-2

Zdroj: WEF (2018a); vlastní zpracování, 2018

Příloha 5

Tabulka 1: Žebříček hodnocení konkurenceschopnosti zemí 2018 dle IMD⁸⁵

Hodnocení 2018	Skóre	Stát	Hodnocení 2017	Změna	Hodnocení 2018	Skóre	Stát	Hodnocení 2017	Změna
1	100,00	Spojené státy americké	4	+3	33	76,22	Portugalsko	39	+6
2	99,16	Hong Kong	1	-1	34	75,43	Polsko	38	+4
3	98,55	Singapur	3	-	35	75,11	Čile	35	-
4	97,53	Nizozemí	5	+1	36	74,95	Španělsko	34	-2
5	97,14	Švýcarsko	2	-3	37	73,35	Slovensko	43	+6
6	96,39	Dánsko	7	+1	38	72,80	Kazachstán	32	-6
7	95,66	Spojené arabské emiráty	10	+3	39	72,70	Saudská Arábie	36	-3
8	95,42	Norsko	11	+3	40	72,27	Lotyšsko	40	-
9	95,05	Švédsko	9	-	41	72,26	Kypr	37	-4
10	94,34	Kanada	12	+2	42	70,60	Itálie	44	+2
11	93,14	Lucembursko	8	-3	43	68,93	Indonésie	42	-1
12	92,15	Irsko	6	-6	44	68,77	Indie	45	+1
13	89,03	Čína	18	+5	45	67,18	Rusko	46	+1
14	88,89	Katar	17	+3	46	66,61	Turecko	47	+1
15	88,75	Německo	13	-2	47	65,98	Maďarsko	52	+5
16	88,42	Finsko	15	-1	48	65,68	Bulharsko	49	+1
17	87,91	Taiwan	14	-3	49	64,92	Rumunsko	50	+1
18	87,30	Rakousko	25	+7	50	64,66	Filipíny	41	-9
19	87,06	Austrálie	21	+2	51	63,73	Mexiko	48	-3
20	85,62	Spojené království	19	-1	52	61,33	Jordánsko	56	+4
21	85,28	Izrael	22	+1	53	60,78	Jihoafrická republika	53	-
22	85,17	Malajsie	24	+2	54	60,24	Peru	55	+1
23	83,86	Nový Zéland	16	-7	55	60,04	Slovenská republika	51	-4
24	83,18	Island	20	-4	56	57,99	Argentina	58	+2
25	81,31	Japonsko	26	+1	57	57,38	Řecko	57	-
26	80,84	Belgie	23	-3	58	57,36	Kolumbie	54	-4
27	80,12	Korejská republika	29	+2	59	56,76	Ukrajina	60	+1
28	79,96	Francie	31	+3	60	55,80	Brazílie	61	+1
29	79,51	Česká republika	28	-1	61	55,34	Chorvatsko	59	-2
30	79,45	Thajsko	27	-3	62	52,62	Mongolsko	62	-
31	78,48	Estonsko	30	-1	63	27,51	Venezuela	63	-
32	76,89	Litva	33	+1					

Zdroj: IMD (2018b, 2018c); vlastní zpracování, 2019

⁸⁵ Státy EU28 jsou v tabulce zvýrazněny zelenou barvou, do hodnocení není zahrnutá Malta. Z kandidátských a potenciálních zemí EU je do hodnocení zapojeno pouze Turecko, které je zvýrazněno oranžovou barvou.

Příloha 6

Tabulka 1a: Hodnocení regionů NUTS 2 členských států EU dle Indexu regionální konkurenceschopnosti

Stát	Kód regionu NUTS 2 (klasifikace 2013)	Název NUTS regionu	RCI 2010		RCI 2013		RCI 2016	
			Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení
<i>AT</i>	AT11	Burgenland (A)	0,021	135	0,129	110	0,073	125
<i>AT</i>	AT12	Niederösterreich	0,128	115	0,393	75	0,470	49
<i>AT</i>	AT13	Wien	0,700	21	0,393	75	0,470	49
<i>AT</i>	AT21	Kärnten	0,083	122	0,044	124	0,129	120
<i>AT</i>	AT22	Steiermark	0,256	93	0,148	108	0,269	98
<i>AT</i>	AT31	Oberösterreich	0,357	73	0,159	104	0,252	103
<i>AT</i>	AT32	Salzburg	0,275	90	0,133	109	0,233	105
<i>AT</i>	AT33	Tirol	0,280	89	0,128	111	0,283	95
<i>AT</i>	AT34	Vorarlberg	0,049	128	0,153	106	0,270	98
<i>BE</i>	BE10	Région de Bruxelles-Capitale / Brussels Hoofdstedelijk Gewest	0,729	19	0,969	14	0,783	19
<i>BE</i>	BE21	Prov. Antwerpen	0,658	25	0,807	20	0,737	21
<i>BE</i>	BE22	Prov. Limburg (B)	0,312	82	0,614	35	0,550	39
<i>BE</i>	BE23	Prov. Oost-Vlaanderen	0,578	36	0,752	26	0,664	27
<i>BE</i>	BE24	Prov. Vlaams-Brabant	0,969	10	0,969	14	0,783	19
<i>BE</i>	BE25	Prov. West-Vlaanderen	0,428	62	0,538	44	0,423	58
<i>BE</i>	BE31	Prov. Brabant Wallon	0,969	10	0,969	14	0,783	19
<i>BE</i>	BE32	Prov. Hainaut	-0,049	147	0,155	105	-0,060	147
<i>BE</i>	BE33	Prov. Liège	0,079	125	0,369	79	0,105	122
<i>BE</i>	BE34	Prov. Luxembourg (B)	-0,225	172	0,048	122	-0,010	136
<i>BE</i>	BE35	Prov. Namur	-0,043	146	0,318	87	0,122	121
<i>BG</i>	BG31	Severozapaden	-1,387	266	-1,481	262	-1,445	258
<i>BG</i>	BG32	Severen tsentralen	-1,275	258	-1,279	246	-1,266	245
<i>BG</i>	BG33	Severoiztochen	-1,294	260	-1,292	247	-1,112	238
<i>BG</i>	BG34	Yugoiztochen	-1,291	259	-1,403	259	-1,334	253
<i>BG</i>	BG41	Yugozapaden	-0,562	210	-0,715	208	-0,669	207
<i>BG</i>	BG42	Yuzhen tsentralen	-1,144	249	-1,302	248	-1,197	243
<i>CY</i>	CY00	Κύπρος / Kýpros	-0,298	180	-0,285	163	-0,491	184
<i>CZ</i>	CZ01	Praha	0,567	38	0,213	96	0,257	102
<i>CZ</i>	CZ02	Střední Čechy	-0,238	174	0,213	96	0,257	102

Zdroj: Evropská komise (2010, 2013, 2017); vlastní zpracování, 2019

Tabulka 1b: Hodnocení regionů NUTS 2 členských států EU dle Indexu regionální konkurenceschopnosti

Stát	Kód regionu NUTS 2 (klasifikace 2013)	Název NUTS regionu	RCI 2010		RCI 2013		RCI 2016	
			Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení
CZ	CZ03	Jihozápad	-0,212	169	-0,328	166	-0,307	166
CZ	CZ04	Severozápad	-0,491	200	-0,445	180	-0,535	189
CZ	CZ05	Severovýchod	-0,261	176	-0,296	164	-0,233	159
CZ	CZ06	Jihovýchod	-0,221	171	-0,338	168	-0,140	151
CZ	CZ07	Střední Morava	-0,406	190	-0,444	179	-0,298	164
CZ	CZ08	Moravskoslezsko	-0,503	204	-0,414	176	-0,315	167
DE	DE11	Stuttgart	0,635	26	0,804	21	0,294	92
DE	DE12	Karlsruhe	0,633	27	0,875	18	0,773	20
DE	DE13	Freiburg	0,472	50	0,627	32	0,814	14
DE	DE14	Tübingen	0,461	51	0,687	30	0,572	37
DE	DE21	Oberbayern	0,876	13	0,963	15	0,662	27
DE	DE22	Niederbayern	0,140	112	0,309	88	0,934	9
DE	DE23	Oberpfalz	0,307	84	0,459	60	0,309	89
DE	DE24	Oberfranken	0,179	105	0,446	65	0,451	54
DE	DE25	Mittelfranken	0,484	48	0,721	28	0,421	58
DE	DE26	Unterfranken	0,349	75	0,528	49	0,625	32
DE	DE27	Schwaben	0,304	86	0,497	55	0,516	46
DE	DE30	Berlin	0,506	46	0,551	42	0,463	51
DE	DE40	Brandenburg	0,004	139	0,551	42	0,523	45
DE	DE50	Bremen	0,285	88	0,593	38	0,523	45
DE	DE60	Hamburg	0,687	22	0,983	12	0,405	65
DE	DE71	Darmstadt	0,758	17	1,050	7	0,815	14
DE	DE72	Gießen	0,313	81	0,621	33	0,852	13
DE	DE73	Kassel	0,181	103	0,433	71	0,552	39
DE	DE80	Mecklenburg-Vorpommern	0,003	140	0,092	118	0,397	67
DE	DE91	Braunschweig	0,230	96	0,476	58	0,065	126
DE	DE92	Hannover	0,331	79	0,522	50	0,478	48
DE	DE93	Lüneburg	0,097	118	0,336	85	0,460	52
DE	DE94	Weser-Ems	0,097	118	0,266	94	0,334	85
DE	DEA2	Köln	0,627	29	0,857	19	0,626	32
DE	DEA3	Münster	0,365	71	0,577	41	0,717	23

Zdroj: Evropská komise (2010, 2013, 2017); vlastní zpracování, 2019

Tabulka 1c: Hodnocení regionů NUTS 2 členských států EU dle Indexu regionální konkurenceschopnosti

Stát	Kód regionu NUTS 2 (klasifikace 2013)	Název NUTS regionu	RCI 2010		RCI 2013		RCI 2016	
			Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení
DE	DEA4	Detmold	0,266	92	0,475	59	0,472	49
DE	DEA5	Arnsberg	0,307	84	0,531	45	0,378	72
DE	DEB1	Koblenz	0,167	107	0,528	47	0,424	58
DE	DEB2	Trier	0,138	113	0,451	63	0,373	75
DE	DEB3	Rheinhessen-Pfalz	0,410	65	0,672	31	0,262	101
DE	DEC0	Saarland	0,151	110	0,354	80	0,609	34
DE	DED2	Chemnitz	0,080	124	0,274	92	0,407	65
DE	DED4	Dresden	0,227	99	0,390	76	0,291	92
DE	DED5	Leipzig	0,180	104	0,387	77	0,389	68
DE	DEE0	Sachsen-Anhalt	0,032	132	0,191	97	0,163	114
DE	DEF0	Schleswig-Holstein	0,229	98	0,346	83	0,363	78
DE	DEG0	Thüringen	0,138	113	0,350	82	0,305	91
DK	DK01	Hovedstaden	1,130	3	1,040	9	1,022	6
DK	DK02	Sjælland	0,608	32	0,457	61	0,546	42
DK	DK03	Syddanmark	0,572	37	0,295	89	0,426	58
DK	DK04	Midtjylland	0,614	31	0,438	69	0,503	47
DK	DK05	Nordjylland	0,454	52	0,318	86	0,386	68
EE	EE00	Eesti	-0,178	167	-0,182	148	-0,035	141
ES	ES11	Galicie	-0,393	188	-0,458	182	-0,477	181
ES	ES12	Principado de Asturias	-0,482	199	-0,340	169	-0,414	174
ES	ES13	Cantabria	-0,451	195	-0,277	161	-0,301	164
ES	ES21	País Vasco	0,106	117	0,175	103	0,136	119
ES	ES22	Comunidad Foral de Navarra	-0,156	161	-0,025	131	-0,098	148
ES	ES23	La Rioja	-0,560	209	-0,347	170	-0,490	184
ES	ES24	Aragón	-0,356	184	-0,351	172	-0,404	173
ES	ES30	Comunidad de Madrid	0,427	63	0,479	57	0,340	83
ES	ES41	Castilla y León	-0,446	193	-0,460	183	-0,499	187
ES	ES42	Castilla-La Mancha	-0,621	213	-0,690	205	-0,748	216
ES	ES43	Extremadura	-0,815	233	-0,813	223	-0,923	230
ES	ES51	Cataluña	0,155	108	-0,109	142	-0,176	153
ES	ES52	Comunidad Valenciana	-0,217	170	-0,349	171	-0,491	184
ES	ES53	Illes Balears	-0,609	212	-0,521	188	-0,620	200

Zdroj: Evropská komise (2010, 2013, 2017); vlastní zpracování, 2019

Tabulka 1d: Hodnocení regionů NUTS 2 členských států EU dle Indexu regionální konkurenceschopnosti

Stát	Kód regionu NUTS 2 (klasifikace 2013)	Název NUTS regionu	RCI 2010		RCI 2013		RCI 2016	
			Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení
<i>ES</i>	ES61	Andalucía	-0,460	197	-0,649	202	-0,800	220
<i>ES</i>	ES62	Región de Murcia	-0,495	202	-0,457	181	-0,678	210
<i>ES</i>	ES70	Canarias	-0,742	227	-0,618	199	-0,762	217
<i>FI</i>	FI19	Länsi-Suomi	0,528	43	0,445	66	0,377	72
<i>FI</i>	FI1B	Helsinki-Uusimaa	1,134	2	0,869	24	0,896	11
<i>FI</i>	FI1C	Etelä-Suomi	1,031	6	0,790	22	0,417	64
<i>FI</i>	FI1D	Pohjois-ja Itä-Suomi	0,312	82	0,278	91	0,276	96
<i>FI</i>	FI20	Åland	0,032	132	0,291	90	0,424	58
<i>FR</i>	FR10	Île de France	1,017	8	1,050	8	0,950	8
<i>FR</i>	FR21	Champagne-Ardenne	-0,176	164	-0,206	154	-0,047	143
<i>FR</i>	FR22	Picardie	-0,035	145	0,045	123	-0,039	142
<i>FR</i>	FR23	Haute-Normandie	-0,058	150	0,008	129	0,037	132
<i>FR</i>	FR24	Centre	-0,018	142	-0,036	133	0,154	115
<i>FR</i>	FR25	Basse-Normandie	-0,198	168	-0,194	151	-0,017	138
<i>FR</i>	FR26	Bourgogne	-0,158	162	-0,266	159	0,008	134
<i>FR</i>	FR30	Nord - Pas-de-Calais	0,007	137	0,023	126	-0,011	136
<i>FR</i>	FR41	Lorraine	-0,027	144	-0,050	135	0,057	130
<i>FR</i>	FR42	Alsace	0,179	105	0,273	93	0,232	105
<i>FR</i>	FR43	Franche-Comté	-0,177	166	-0,068	138	0,063	126
<i>FR</i>	FR51	Pays de la Loire	0,035	130	-0,029	132	0,156	115
<i>FR</i>	FR52	Bretagne	0,112	116	0,063	121	0,231	105
<i>FR</i>	FR53	Poitou-Charentes	-0,176	164	-0,194	150	-0,098	148
<i>FR</i>	FR61	Aquitaine	-0,081	153	-0,062	137	0,082	124
<i>FR</i>	FR62	Midi-Pyrénées	0,096	120	0,094	117	0,318	87
<i>FR</i>	FR63	Limousin	-0,291	179	-0,183	149	-0,056	145
<i>FR</i>	FR71	Rhône-Alpes	0,360	72	0,178	101	0,387	68
<i>FR</i>	FR72	Auvergne	-0,146	158	-0,216	156	0,060	129
<i>FR</i>	FR81	Languedoc-Roussillon	-0,114	157	-0,199	153	-0,027	140
<i>FR</i>	FR82	Provence-Alpes-Côte d'Azur	0,152	109	0,038	125	0,149	117
<i>FR</i>	FR83	Corse	-0,849	236	-0,582	195	-0,483	183
<i>GR</i>	EL30	Anatoliki Makedonia, Thraki	-1,178	252	-1,371	256	-0,564	193

Zdroj: Evropská komise (2010, 2013, 2017); vlastní zpracování, 2019

Tabulka 1e: Hodnocení regionů NUTS 2 členských států EU dle Indexu regionální konkurenceschopnosti

Stát	Kód regionu NUTS 2 (klasifikace 2013)	Název NUTS regionu	RCI 2010		RCI 2013		RCI 2016	
			Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení
GR	EL41	Kentriki Makedonia	-0,783	231	-1,114	238	-1,296	249
GR	EL42	Dytiki Makedonia	-1,233	256	-1,403	258	-1,253	244
GR	EL43	Thessalia	-1,026	245	-1,275	245	-1,317	250
GR	EL51	Ipeiros	-1,311	262	-1,265	244	-1,490	261
GR	EL52	Ionia Nisia	-1,465	267	-1,309	249	-1,179	242
GR	EL53	Dytiki Ellada	-1,103	246	-1,317	250	-1,327	252
GR	EL54	Stereia Ellada	-1,115	247	-1,417	260	-1,289	248
GR	EL61	Peloponnisos	-1,172	251	-1,337	253	-1,284	247
GR	EL62	Attiki	-0,152	159	-0,366	174	-1,364	256
GR	EL63	Voreio Aigaio	-1,511	269	-1,264	243	-1,410	257
GR	EL64	Notio Aigaio	-1,376	264	-1,376	257	-1,446	258
GR	EL65	Kriti	-1,135	248	-1,201	240	-1,443	258
HR	HR03	Jadranska Hrvatska	-0,401	189	-0,832	225	-0,809	222
HR	HR04	Kontinentalna Hrvatska	-0,353	183	-0,743	213	-0,802	220
HU	HU10	Közép-Magyarország	-0,057	149	-0,148	144	-0,166	152
HU	HU21	Közép-Dunántúl	-0,628	214	-0,569	192	-0,658	205
HU	HU22	Nyugat-Dunántúl	-0,658	217	-0,538	189	-0,667	207
HU	HU23	Dél-Dunántúl	-0,923	243	-0,785	219	-0,875	227
HU	HU31	Észak-Magyarország	-0,905	239	-0,780	218	-0,952	231
HU	HU32	Észak-Alföld	-0,937	244	-0,877	231	-0,960	232
HU	HU33	Dél-Alföld	-0,874	238	-0,787	220	-0,837	224
IE	IE01	Border, Midland and Western	0,031	134	-0,279	162	-0,192	155
IE	IE02	Southern and Eastern	0,512	45	0,072	120	0,218	109
IT	ITC1	Piemonte	-0,084	154	-0,198	152	-0,274	163
IT	ITC2	Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste	-0,674	219	-0,436	178	-0,442	177
IT	ITC3	Liguria	-0,255	175	-0,165	146	-0,314	167
IT	ITC4	Lombardia	0,211	101	0,013	128	-0,047	143
IT	ITF1	Provincia Autonoma Bolzano/Bozen	-0,451	195	-0,356	173	-0,610	198
IT	ITF2	Provincia Autonoma Trento	-0,788	232	-0,162	145	-0,673	209
IT	ITF3	Veneto	-0,530	206	-0,255	158	-0,918	228

Zdroj: Evropská komise (2010, 2013, 2017); vlastní zpracování, 2019

Tabulka 1f: Hodnocení regionů NUTS 2 členských států EU dle Indexu regionální konkurenceschopnosti

Stát	Kód regionu NUTS 2 (klasifikace 2013)	Název NUTS regionu	RCI 2010		RCI 2013		RCI 2016	
			Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení
<i>IT</i>	ITF4	Friuli-Venezia Giulia	-0,668	218	-0,219	157	-0,983	233
<i>IT</i>	ITF5	Emilia-Romagna	-0,918	242	-0,090	141	-0,853	226
<i>IT</i>	ITF6	Toscana	-0,772	229	-0,269	160	-1,055	235
<i>IT</i>	ITG1	Umbria	-0,676	220	-0,335	167	-1,081	237
<i>IT</i>	ITG2	Marche	-0,915	241	-0,419	177	-0,920	228
<i>IT</i>	ITH1	Lazio	-0,478	198	-0,125	143	-0,261	160
<i>IT</i>	ITH2	Abruzzo	-0,413	191	-0,516	187	-0,178	153
<i>IT</i>	ITH3	Molise	-0,067	151	-0,640	201	-0,322	169
<i>IT</i>	ITH4	Campania	-0,275	177	-0,764	217	-0,268	162
<i>IT</i>	ITH5	Puglia	0,060	126	-0,880	232	-0,222	157
<i>IT</i>	ITI1	Basilicata	-0,154	160	-0,850	227	-0,376	172
<i>IT</i>	ITI2	Calabria	-0,370	187	-0,905	233	-0,421	175
<i>IT</i>	ITI3	Sicilia	-0,362	186	-0,961	235	-0,463	180
<i>IT</i>	ITI4	Sardegna	0,006	138	-0,807	222	-0,202	156
<i>LT</i>	LT00	Lietuva	-0,538	207	-0,820	224	-0,569	194
<i>LU</i>	LU00	Luxembourg (Grand-Duché)	0,600	33	0,971	13	0,972	7
<i>LV</i>	LV00	Latvija	-0,700	223	-0,840	226	-0,546	191
<i>MT</i>	MT00	Malta	-0,775	230	-0,569	193	-0,500	187
<i>NL</i>	NL11	Groningen	0,623	30	0,616	34	0,442	57
<i>NL</i>	NL12	Friesland (NL)	0,392	66	0,482	56	0,341	83
<i>NL</i>	NL13	Drenthe	0,346	76	0,528	48	0,384	68
<i>NL</i>	NL21	Overijssel	0,682	23	0,712	29	0,584	36
<i>NL</i>	NL22	Gelderland	0,835	15	0,892	16	0,736	21
<i>NL</i>	NL23	Flevoland	0,564	40	1,078	6	0,871	12
<i>NL</i>	NL31	Utrecht	1,253	1	1,358	1	1,149	2
<i>NL</i>	NL32	Noord-Holland	1,116	4	1,078	6	0,871	12
<i>NL</i>	NL33	Zuid-Holland	1,024	7	1,006	10	0,802	18
<i>NL</i>	NL34	Zeeland	0,496	47	0,601	36	0,377	72
<i>NL</i>	NL41	Noord-Brabant	0,993	9	1,003	11	0,811	16
<i>NL</i>	NL42	Limburg (NL)	0,752	18	0,890	17	0,644	30
<i>PL</i>	PL11	Łódzkie	-0,495	202	-0,584	197	-0,478	181

Zdroj: Evropská komise (2010, 2013, 2017); vlastní zpracování, 2019

Tabulka 1g: Hodnocení regionů NUTS 2 členských států EU dle Indexu regionální konkurenceschopnosti

Stát	Kód regionu NUTS 2 (klasifikace 2013)	Název NUTS regionu	RCI 2010		RCI 2013		RCI 2016	
			Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení
PL	PL12	Mazowieckie	-0,070	152	-0,180	147	-0,128	150
PL	PL21	Małopolskie	-0,325	181	-0,471	184	-0,348	171
PL	PL22	Śląskie	-0,230	173	-0,406	175	-0,324	170
PL	PL31	Lubelskie	-0,679	221	-0,666	204	-0,588	197
PL	PL32	Podkarpackie	-0,652	215	-0,743	214	-0,650	204
PL	PL33	Świętokrzyskie	-0,684	222	-0,733	212	-0,569	194
PL	PL34	Podlaskie	-0,823	234	-0,729	211	-0,692	211
PL	PL41	Wielkopolskie	-0,511	205	-0,728	209	-0,539	190
PL	PL42	Zachodniopomorskie	-0,654	216	-0,712	207	-0,611	198
PL	PL43	Lubuskie	-0,718	225	-0,704	206	-0,639	202
PL	PL51	Dolnośląskie	-0,448	194	-0,544	190	-0,444	177
PL	PL52	Opolskie	-0,568	211	-0,584	196	-0,656	205
PL	PL61	Kujawsko-Pomorskie	-0,726	226	-0,744	215	-0,691	211
PL	PL62	Warmińsko-Mazurskie	-0,866	237	-0,871	230	-0,699	215
PL	PL63	Pomorskie	-0,543	208	-0,582	194	-0,448	179
PT	PT11	Norte	-0,493	201	-0,502	186	-0,647	203
PT	PT15	Algarve	-0,906	240	-0,603	198	-0,632	201
PT	PT16	Centro (P)	-0,432	192	-0,485	185	-0,544	191
PT	PT17	Lisboa	-0,050	148	0,019	127	-0,020	139
PT	PT18	Alentejo	-0,756	228	-0,635	200	-0,690	211
PT	PT20	Região Autónoma dos Açores	-1,485	268	-0,858	228	-1,042	234
PT	PT30	Região Autónoma da Madeira	-1,202	255	-0,728	210	-0,814	223
RO	RO11	Nord-Vest	-1,146	250	-1,226	241	-1,173	241
RO	RO12	Centru	-1,294	260	-1,362	255	-1,273	246
RO	RO21	Nord-Est	-1,260	257	-1,319	251	-1,324	251
RO	RO22	Sud-Est	-1,385	265	-1,479	261	-1,494	262
RO	RO31	Sud - Muntenia	-1,197	254	-1,336	252	-1,341	254
RO	RO32	București - Ilfov	-0,339	182	-0,309	165	-0,265	161
RO	RO41	Sud-Vest Oltenia	-1,369	263	-1,360	254	-1,345	255
RO	RO42	Vest	-1,193	253	-1,254	242	-1,139	240

Zdroj: Evropská komise (2010, 2013, 2017); vlastní zpracování, 2019

Tabulka 1h: Hodnocení regionů NUTS 2 členských států EU dle Indexu regionální konkurenceschopnosti

Stát	Kód regionu NUTS 2 (klasifikace 2013)	Název NUTS regionu	RCI 2010		RCI 2013		RCI 2016	
			Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení
<i>SE</i>	SE11	Stockholm	1,081	5	1,149	4	1,138	4
<i>SE</i>	SE12	Östra Mellansverige	0,515	44	0,516	52	0,645	30
<i>SE</i>	SE21	Småland med öarna	0,208	102	0,183	100	0,355	79
<i>SE</i>	SE22	Sydsverige	0,593	34	0,727	27	0,702	24
<i>SE</i>	SE23	Västsverige	0,630	28	0,588	40	0,663	27
<i>SE</i>	SE31	Norra Mellansverige	0,048	129	0,076	119	0,199	111
<i>SE</i>	SE32	Mellersta Norrland	-0,025	143	0,106	115	0,293	92
<i>SE</i>	SE33	Övre Norrland	0,082	123	0,177	102	0,345	82
<i>SI</i>	SI03	Vzhodna Slovenija	0,003	140	-0,212	155	-0,224	157
<i>SI</i>	SI04	Zahodna Slovenija	0,248	94	0,119	112	0,167	113
<i>SK</i>	SK01	Bratislavský kraj	0,366	69	0,378	78	0,276	96
<i>SK</i>	SK02	Západné Slovensko	-0,361	185	-0,562	191	-0,579	196
<i>SK</i>	SK03	Stredné Slovensko	-0,700	223	-0,749	216	-0,690	211
<i>SK</i>	SK04	Východné Slovensko	-0,829	235	-0,871	229	-0,846	225
<i>UK</i>	UKC1	Tees Valley and Durham	0,015	136	0,115	113	0,045	131
<i>UK</i>	UKC2	Northumberland and Tyne and Wear	0,141	111	0,150	107	0,144	118
<i>UK</i>	UKD1	Cumbria	-0,092	156	-0,057	136	0,208	110
<i>UK</i>	UKD3	Cheshire	0,550	41	0,397	74	0,536	44
<i>UK</i>	UKD4	Greater Manchester	0,430	60	0,531	46	0,332	85
<i>UK</i>	UKD6	Lancashire	0,273	91	0,412	73	0,809	16
<i>UK</i>	UKD7	Merseyside	0,231	95	0,106	116	0,370	76
<i>UK</i>	UKE1	East Yorkshire and Northern Lincolnshire	0,035	130	0,114	114	0,067	126
<i>UK</i>	UKE2	North Yorkshire	0,480	49	0,513	53	0,601	35
<i>UK</i>	UKE3	South Yorkshire	0,216	100	0,340	84	0,319	87
<i>UK</i>	UKE4	West Yorkshire	0,366	69	0,442	68	0,458	52
<i>UK</i>	UKF1	Derbyshire and Nottinghamshire	0,373	68	0,521	51	0,452	54
<i>UK</i>	UKF2	Leicestershire, Rutland and Northamptonshire	0,434	59	0,589	39	0,543	43
<i>UK</i>	UKF3	Lincolnshire	-0,170	163	0,190	98	0,253	103
<i>UK</i>	UKG1	Herefordshire, Worcestershire and Warwickshire	0,429	61	0,550	43	0,558	38
<i>UK</i>	UKG2	Shropshire and Staffordshire	0,322	80	0,416	72	0,368	76
<i>UK</i>	UKG3	West Midlands	0,345	77	0,352	81	0,272	98

Zdroj: Evropská komise (2010, 2013, 2017); vlastní zpracování, 2019

Tabulka 1i: Hodnocení regionů NUTS 2 členských států EU dle Indexu regionální konkurenceschopnosti

Stát	Kód regionu NUTS 2 (klasifikace 2013)	Název NUTS regionu	RCI 2010		RCI 2013		RCI 2016	
			Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení	Skóre	Hodnocení
UK	UKH1	East Anglia	0,530	42	0,497	54	0,554	39
UK	UKH2	Bedfordshire and Hertfordshire	0,711	20	1,192	2	1,214	1
UK	UKH3	Essex	0,447	53	1,192	2	1,214	1
UK	UKI3	Inner London - West	0,447	53	1,192	2	1,214	1
UK	UKI4	Inner London - East	0,447	53	1,192	2	1,214	1
UK	UKI5	Outer London - East and North East	0,447	53	1,192	2	1,214	1
UK	UKI6	Outer London - South	0,447	53	1,192	2	1,214	1
UK	UKI7	Outer London - West and North West	0,447	53	1,192	2	1,214	1
UK	UKJ1	Berkshire, Buckinghamshire and Oxfordshire	0,954	12	1,174	3	1,150	2
UK	UKJ2	Surrey, East and West Sussex	0,871	14	1,093	5	1,050	5
UK	UKJ3	Hampshire and Isle of Wight	0,678	24	0,760	24	0,905	10
UK	UKJ4	Kent	0,417	64	0,598	37	0,684	26
UK	UKK1	Gloucestershire, Wiltshire and Bristol/Bath area	0,759	16	0,758	25	0,698	25
UK	UKK2	Dorset and Somerset	0,353	74	0,436	70	0,450	54
UK	UKK3	Cornwall and Isles of Scilly	-0,281	178	-0,037	134	0,015	133
UK	UKK4	Devon	0,230	96	0,251	95	0,308	89
UK	UKL1	West Wales and The Valleys	0,056	127	-0,006	130	0,007	134
UK	UKL2	East Wales	0,333	78	0,456	62	0,358	79
UK	UKM2	Eastern Scotland	0,565	39	0,444	67	0,424	58
UK	UKM3	South Western Scotland	0,291	87	0,189	99	0,174	112
UK	UKM5	North Eastern Scotland	0,386	67	0,448	64	0,355	79
UK	UKM6	Highlands and Islands	-0,091	155	-0,073	139	0,094	123
UK	UKN0	Northern Ireland	0,092	121	-0,079	140	-0,054	145
UK	UKJ3	Hampshire and Isle of Wight	0,678	24	0,760	24	0,905	10
UK	UKJ4	Kent	0,417	64	0,598	37	0,684	26
UK	UKK1	Gloucestershire, Wiltshire and Bristol/Bath area	0,759	16	0,758	25	0,698	25
UK	UKK2	Dorset and Somerset	0,353	74	0,436	70	0,450	54
UK	UKK3	Cornwall and Isles of Scilly	-0,281	178	-0,037	134	0,015	133
UK	UKK4	Devon	0,230	96	0,251	95	0,308	89
UK	UKL1	West Wales and The Valleys	0,056	127	-0,006	130	0,007	134
UK	UKL2	East Wales	0,333	78	0,456	62	0,358	79

Zdroj: Evropská komise (2010, 2013, 2017); vlastní zpracování, 2019

Příloha 7

Tabulka 1a: Plnění cílů strategie Evropa 2020 za rok 2017 v porovnání s rokem 2010⁸⁶

Stát	Rok	EMP	R&D	GHG	REN	EFF	ESL	TERT	AROPE
EU28	2010	68,60	1,92	85,83	12,90	97,50	13,90	33,80	23,80
EU28	2017	72,20	2,07	77,64 ⁸⁷	17,50	92,90	10,60	39,90	22,40
EU cíl		75	3	80 (či 70)	Δ + 20	Δ - 20	<10	40	Δ - 25
AT (Austria)	2010	73,90	2,73	109,32	30,20	100,70	8,30	23,40	18,90
AT	2017	75,40	3,16	104,34	34,20	103,70	7,40	40,80	18,10
BE (Belgium)	2010	67,60	2,05	91,41	5,70	102,90	11,90	44,40	20,80
BE	2017	68,50	2,58	81,60	9,50	100,60	8,90	45,90	20,30
BG (Bulgaria)	2010	64,70	0,56	58,31	14,10	86,80	12,60	28,00	49,20
BG	2017	71,30	0,75	54,56	19,40	96,50	12,70	32,80	38,90
CY (Cyprus)	2010	75,00	0,45	162,37	6,00	105,00	12,70	45,30	24,60
CY	2017	70,70	0,56	161,99	9,20	101,30	8,60	55,80	25,20
CZ (Czechia)	2010	70,40	1,34	70,71	10,50	96,40	4,90	20,40	14,40
CZ	2017	78,50	1,79	66,62	14,80	96,10	6,70	34,20	12,20
DE (Germany)	2010	75,00	2,71	76,52	10,50	100,50	11,80	29,70	19,70
DE	2017	79,20	3,02	74,41	15,00	101,10	10,10	34,00	19,00
DK (Denmark)	2010	75,80	2,92	91,15	22,10	100,10	11,00	41,20	18,30
DK	2017	76,90	3,06	76,93	33,40	96,00	8,80	48,80	17,20
EE (Estonia)	2010	66,80	1,58	52,45	24,60	101,00	11,00	40,20	21,70
EE	2017	78,70	1,29	52,50	29,00	99,70	10,80	48,40	23,40
ES (Spain)	2010	62,80	1,35	125,92	13,80	91,10	28,20	42,00	26,10
ES	2017	65,50	1,20	113,19	18,40	86,50	18,30	41,20	26,60
FI (Finland)	2010	73,00	3,73	106,74	32,40	104,20	10,30	45,70	16,90
FI	2017	74,20	2,76	88,73	38,20	104,30	8,20	44,60	15,70
FR (France)	2010	64,00	2,18	95,08	12,70	96,10	12,70	43,20	19,20
FR	2017	70,60	2,23	85,61	16,90	92,60	8,90	44,30	17,10
GR (Greece)	2010	63,80	0,60	114,56	9,80	90,60	13,50	28,60	27,70
GR	2017	57,80	1,13	86,38	15,00	80,70	6,00	43,70	34,80
HR (Croatia)	2010	62,10	0,74	87,31	25,10	99,70	5,20	24,50	31,10
HR	2017	63,60	0,86	76,61	27,60	92,40	3,10	28,70	26,40

Poznámka: Tabulka je zpracována metodou semaforu, kdy červené tóny znázorňují hodnoty, které jsou nejdále od vytyčeného společného cíle. Oproti tomu zelené barevné tóny mají hodnoty, které se cíli již značně přibližují anebo jej už dosáhly či dokonce přesahují. Z důvodu nedostatku aktuálních dat za rok 2017 byly některé z hodnot vypočteny dle vývojového trendu prostřednictvím softwaru STATA. Takto dopočetné hodnoty jsou v tabulce označeny tučně.

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování, 2019

⁸⁶ Vymezení zkratk cílů Strategie:

EMP - množství zaměstnaných osob ve věku 20-64 let v %; **R&D** - investice do vědy a výzkumu v % z HDP; **GHG** - emise skleníkových plynů (index 1990 = 100); **REN** - podíl obnovitelné energie na celkové spotřebě v %; **EFF** - finální energetická účinnost (index 2005 = 100); **ESL** - množství osob s předčasně ukončenou školní docházkou v %; **TERT** - množství osob s terciárním vzděláním ve věku 30-34 let v %; **AROPE** - množství osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením v %.

⁸⁷ Kvůli nedostupnosti dat za rok 2017 jsou červeně znázorněny poslední zveřejněné hodnoty z roku 2016.

Tabulka 1b: Plnění cílů Strategie Evropa 2020 za rok 2017 v porovnání s rokem 2010⁸⁸

Stát	Rok	EMP	R&D	GHG	REN	EFF	ESL	TERT	AROPE
<i>HU (Hungary)</i>	2010	59,90	1,14	70,06	12,70	92,90	10,80	26,10	29,90
<i>HU</i>	2017	73,30	1,80	66,36	14,00	97,90	12,50	32,10	25,60
<i>IE (Ireland)</i>	2010	65,50	1,59	112,37	5,70	95,00	11,90	50,60	27,30
<i>IE</i>	2017	73,00	1,05	117,29	9,80	94,80	5,10	53,50	22,70
<i>IT (Italy)</i>	2010	61,00	1,22	98,12	13,00	93,70	18,60	19,90	25,00
<i>IT</i>	2017	62,30	1,35	83,04	17,30	84,30	14,00	26,90	28,90
<i>LT (Lithuania)</i>	2010	64,30	0,78	42,99	19,60	103,10	7,90	43,80	34,00
<i>LT</i>	2017	76,00	0,88	41,90	25,40	114,60	5,40	58,00	29,60
<i>LU (Luxembourg)</i>	2010	70,70	1,50	101,99	2,90	96,90	7,10	46,10	17,10
<i>LU</i>	2017	71,50	1,26	86,81	5,80	91,40	7,30	52,70	21,50
<i>LV (Latvia)</i>	2010	64,30	0,61	47,77	30,40	102,50	12,90	32,60	38,20
<i>LV</i>	2017	74,80	0,51	43,84	36,80	95,90	8,60	43,80	28,20
<i>MT (Malta)</i>	2010	60,10	0,61	142,32	1,00	108,40	23,80	22,10	21,20
<i>MT</i>	2017	71,40	0,55	86,80	7,00	128,10	18,60	30,00	19,20
<i>NL (Netherlands)</i>	2010	76,80	1,72	99,02	3,90	102,10	10,00	41,40	15,10
<i>NL</i>	2017	78,00	1,99	91,97	6,20	93,50	7,10	47,90	17,00
<i>PL (Poland)</i>	2010	64,30	0,72	87,07	9,30	113,40	5,40	34,80	27,80
<i>PL</i>	2017	70,90	1,03	87,34	10,90	121,40	5,00	45,70	19,50
<i>PT (Portugal)</i>	2010	70,30	1,53	118,41	24,40	95,20	28,30	24,00	25,30
<i>PT</i>	2017	73,40	1,32	113,21	29,00	85,20	12,60	33,50	23,30
<i>RO (Romania)</i>	2010	64,80	0,46	49,56	23,40	91,40	19,30	18,30	41,50
<i>RO</i>	2017	68,80	0,50	47,23	25,20	91,80	18,10	26,30	35,70
<i>SE (Sweden)</i>	2010	78,10	3,22	91,32	47,20	101,20	6,50	45,30	17,70
<i>SE</i>	2017	81,80	3,33	75,42	53,80	99,50	7,70	51,30	17,70
<i>SI (Slovenia)</i>	2010	70,30	2,06	105,68	20,40	102,80	5,00	34,80	8,30
<i>SI</i>	2017	73,40	1,86	99,71	20,70	103,50	4,30	46,40	17,10
<i>SK (Slovakia)</i>	2010	64,60	0,62	62,65	9,10	99,90	4,70	22,10	20,60
<i>SK</i>	2017	71,10	0,88	55,82	11,10	93,00	9,30	34,30	16,30
<i>UK (United Kingdom)</i>	2010	73,50	1,67	79,26	3,70	93,60	14,80	43,10	23,20
<i>UK</i>	2017	78,20	1,67	60,62	10,10	88,40	10,60	48,30	22,00

Poznámka: Tabulka je zpracována metodou semaforu, kdy červené tóny znázorňují hodnoty, které jsou nejdále od vytyčeného společného cíle. Oproti tomu zelené barevné tóny mají hodnoty, které se cíli již značně přibližují anebo jej už dosáhly či dokonce přesahují. Z důvodu nedostatku aktuálních dat za rok 2017 byly některé z hodnot vypočteny dle vývojového trendu prostřednictvím softwaru STATA. Takto dopočtené hodnoty jsou v tabulce označeny tučně.

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování, 2019

⁸⁸ Vymezení zkratk cílů Strategie:

EMP - množství zaměstnaných osob ve věku 20-64 let v %; **R&D** - investice do vědy a výzkumu v % z HDP; **GHG** - emise skleníkových plynů (index 1990 = 100); **REN** - podíl obnovitelné energie na celkové spotřebě v %; **EFF** - finální energetická účinnost (index 2005 = 100); **ESL** - množství osob s předčasně ukončenou školní docházkou v %; **TERT** - množství osob s terciárním vzděláním ve věku 30-34 let v %; **AROPE** - množství osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením v %.

Příloha 8

Tabulka 1: Hlavní národní cíle Strategie Evropa 2020⁸⁹

Stát	EMP	R&D	GHG	REN	ESL	TERT	AROPE
EU28	75	3	80	20	10	40	19,5
<i>AT</i>	77	3,76	84	34	9,5	38	17,6
<i>BE</i>	73,2	3	85	13	9,5	47	17
<i>BG</i>	76	1,5	120	16	11	36	42
<i>CY</i>	75	0,5	95	13	10	46	19,8
<i>CZ</i>	75	2,35	109	13	5,2	32	14,9
<i>DE</i>	75	3	86	18	9,9	42	19,5
<i>DK</i>	80	3	80	30	9,9	40	15,8
<i>EE</i>	76	3	111	25	9,5	40	18
<i>ES</i>	74	3	90	20	15	44	21,3
<i>FI</i>	78	4	84	38	8	42	14,3
<i>FR</i>	75	3	86	23	9,5	50 ⁹⁰	15
<i>GR</i>	70	0,67	96	18	9,7	32	23,2
<i>HR</i>	59	1,4	111	20	4	35	28,8
<i>HU</i>	75	1,8	110	14,65	10	30,3	23,3
<i>IE</i>	67	2	80	16	15	26	22,7
<i>IT</i>	67	1,53	87	17	15	26	22
<i>LT</i>	72	1,9	115	23	8,9	40	23,6
<i>LU</i>	73	2,3	80	11	9,9	40	13,6
<i>LV</i>	73	1,5	117	40	13,4	34	28,2
<i>MT</i>	62,9	0,67	105	10	29	33	18,3
<i>NL</i>	80	2,5	84	14	7,9	40	14,2
<i>PL</i>	71	1,7	114	15	4,5	45	26,2
<i>PT</i>	75	2,7	101	31	10	40	24,2
<i>RO</i>	70	2	119	24	11,3	26,7	42,8
<i>SE</i>	80	4	83	49	9,9	40	13,8
<i>SI</i>	75	3	104	25	5	40	16
<i>SK</i>	72	1	113	14	6	40	17,5
<i>UK</i>	77,1	2,87	84	15	12,3	42,9	19,5

Zdroj: Evropská komise (2015); vlastní zpracování, 2019

⁸⁹ Vymezení zkratk cílů Strategie:

EMP - množství zaměstnaných osob ve věku 20-64 let v %; **R&D** - investice do vědy a výzkumu v % z HDP; **GHG** - emise skleníkových plynů (index 1990 = 100); **REN** - podíl obnovitelné energie na celkové spotřebě v %; **ESL** - množství osob s předčasně ukončenou školní docházkou v %; **TERT** - množství osob s terciárním vzděláním ve věku 30-34 let v %; **AROPE** - množství osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením v %.

⁹⁰ Podíl osob ve věku 17-33 let.

Příloha 9

Tabulka 1: Skladba indexu Evropa 2020

Pilířová skladba	Váha	
Pilíř 1: Podnikatelské prostředí	14 %	3.11 Marketingový rozsah
<i>A.01.01 Konkurence</i>	<i>25 %</i>	3.12 Ochota delegovat pravomoci
1.01 Intenzita místní konkurence		3.13 Aplikace průmyslového designu*
1.02 Účinnost antimonopolní politiky		3.14 Charakter konkurenční výhody
1.03 Rozsah dominantního postavení na trhu		Pilíř 4: Vzdělávání a odborná příprava
1.04 Náklady na zemědělskou politiku		14 %
1.05 Dopady pravidel na přímé zahraniční investice		<i>A.04.01 Vzdělávání</i>
1.06 Účinky daní a subvencí narušující hospodářskou soutěž		<i>50 %</i>
1.07 Zatížení vládními regulacemi		4.01 Kvalita celkového vzdělávání
<i>A.01.02 Klastry</i>	<i>25 %</i>	4.02 PISA ⁹¹ skóre kvality vzdělávání*
1.08 Stav vývoje klastrů		4.03 Míra zápisu do terciárního vzdělávání*
1.09 Šířka hodnotového řetězce		4.04 Míra zápisu do sekundárního vzdělávání*
<i>A.01.03 Podnikání</i>	<i>25 %</i>	<i>A.04.02 Odborná příprava</i>
1.10 Množství postupů pro zahájení podnikání*		<i>50 %</i>
1.11 Čas potřebný pro zahájení podnikání*		4.05 Místní dostupnost specializovaných výzkumných a vzdělávacích služeb
1.12 Rozsah a účinek zdanění		4.06 Kvalita řízení škol
1.13 Postoj k podnikatelskému neúspěchu		4.07 Rozsah školení zaměstnanců
<i>A.01.04 Dostupnost financování</i>	<i>25 %</i>	Pilíř 5: Trh práce a zaměstnanost
1.14 Snadný přístup k úvěrům		14 %
1.15 Dostupnost rizikového kapitálu		<i>B.05.01 Trh práce</i>
1.16 Financování skrz místní akciový trh		<i>50 %</i>
Pilíř 2: Digitální agenda	14 %	5.01 Postupy pro přijímání a propouštění zaměstnanců
<i>A.02.01 Připravenost v rámci ICT</i>	<i>33 %</i>	5.02 Spolupráce v pracovněprávních vztazích
2.01 Vládní prioritizace ICT		5.03 Platy a produktivita
2.02 Odběry mobilních telefonů*		<i>B.05.02 Účast zaměstnanců</i>
2.03 Širokopásmové internetové připojení*		<i>50 %</i>
2.04 Zákonů týkající se ICT		5.04 Míra zaměstnanosti*
<i>A.02.02 Využívání ICT</i>	<i>33 %</i>	5.05 Účast žen na trhu práce*
2.05 Vládní online index služeb*		5.06 Zaměstnanost žen v soukromém sektoru
2.06 Využívání internetu na jednotlivce*		5.07 Míra nezaměstnanosti mladých osob*
2.07 Rozsah využívání internetu podnikateli		Pilíř 6: Sociální začlenění
<i>A.02.03 Dopady ICT</i>	<i>33 %</i>	14 %
2.08 Přístup ICT k základním službám		6.01 Dostupnost zdravotnických služeb
2.09 Tvorba ICT a obchodních modelů		6.02 Giniho koeficient*
2.10 Index E-participace		6.03 Snaha vlády snížit chudobu a nerovnost
Pilíř 3: Inovativní Evropa	14 %	6.04 Síť sociální bezpečnosti
3.01 Výdaje na R&D*		Pilíř 7: Udržitelnost životního prostředí
3.02 Výzkumní pracovníci ve R&D*		14 %
3.03 Dostupnost vědců a inženýrů		7.01 Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů*
3.04 Vysoce citované vědecké články*		7.02 Ochrana zemského biomu*
3.05 Patentové přihlášky*		7.03 Ratifikace smlouvy o životním prostředí*
3.06 Žádosti o smlouvy patentové spolupráce		7.04 Prosazování předpisů v oblasti životního prostředí
3.06 Technologická absorpce na firemní úrovni		7.05 Kvalita životního prostředí
3.07 Spolupráce univerzit a průmyslu ve R&D		7.06 Emise CO ₂ na spotřebu energie*
3.08 Inovační kapacita		7.07 Koncentrace pevných prachových částic v ovzduší*
3.09 Vládní zakázky na produkty moderní technologie		Skladba sub-indexů
3.10 Dostupnost nejnovějších technologií		Váha
		Inteligentní růst
		Podnikatelské prostředí
		25 %
		Digitální Agenda
		25 %
		Inovativní Evropa
		25 %
		Vzdělávání a odborná příprava
		25 %
		Inkluzivní růst
		Trh práce a zaměstnanost
		50 %
		Sociální začlenění
		50 %
		Udržitelný růst
		Udržitelnost životního prostředí
		100 %

Poznámka: Index Evropa 2020 je založen na průzkumných a externích kvantitativních údajích. Údaje z průzkumů jsou převážně odvozeny z odpovědí průzkumů prováděných Světovým ekonomickým fórem. Externí kvantitativní údaje (v tabulce označeny *) jsou shromažďovány z uznávaných zdrojů, jimiž jsou Světová banka, OSN, UNESCO, Mezinárodní telekomunikační unie a Mezinárodní organizace práce.

Zdroj: WEF (2012); vlastní zpracování, 2019

⁹¹ Program pro mezinárodní studentské hodnocení

Příloha 10

Tabulka 1: Hodnocení zemí dle indexu Evropa 2020 podle WEF za rok 2010 a 2012

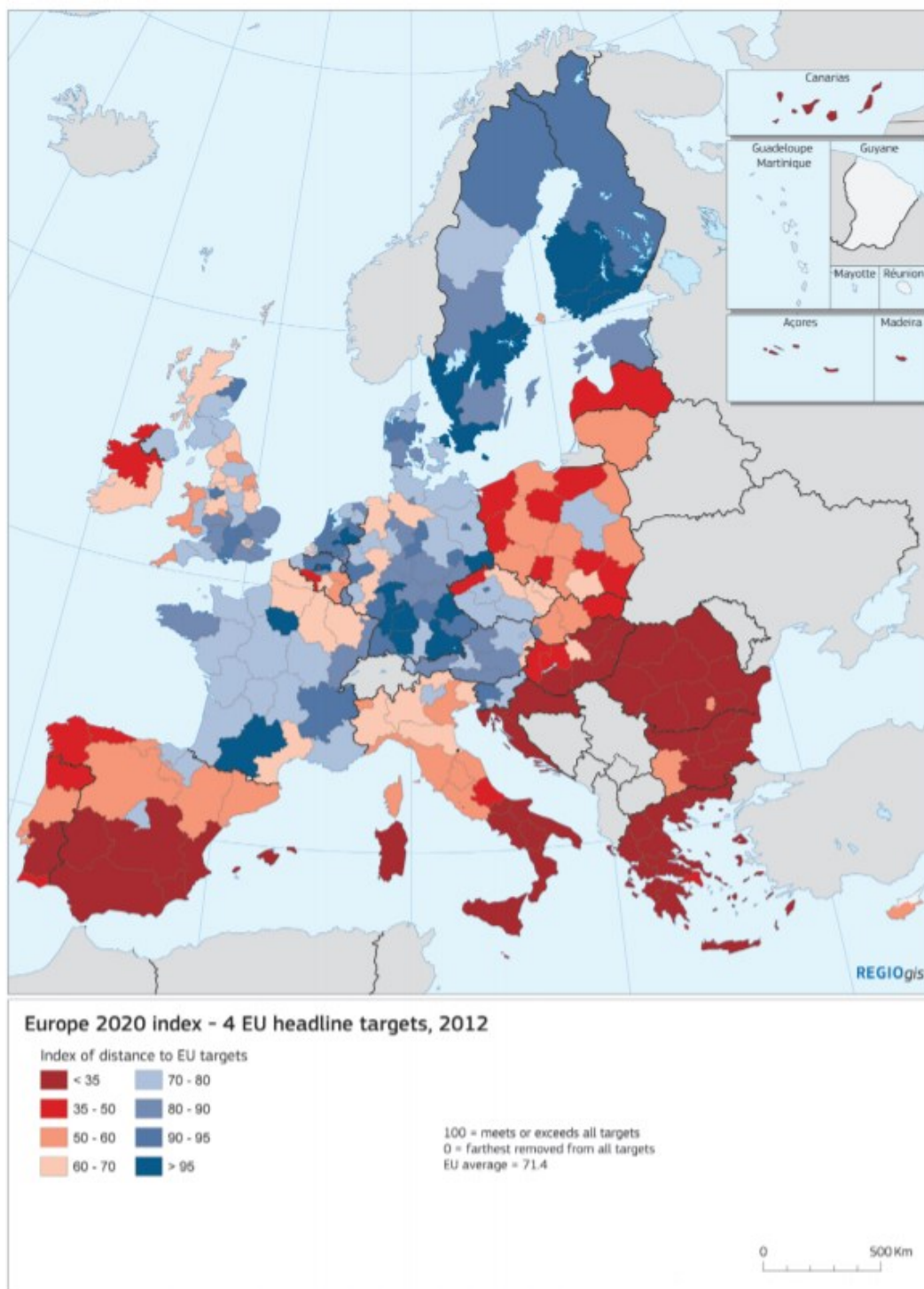
Stát	Hodnocení 2012	Skóre	Hodnocení 2010	Skóre	Změna
Švédsko	1	5,77	1	5,77	-
Finsko	2	5,71	2	5,61	-
Dánsko	3	5,60	3	5,52	-
Nizozemí	4	5,46	4	5,34	-
Rakousko	5	5,33	6	5,25	+1
Německo	6	5,28	5	5,25	-1
Spojené království	7	5,23	7	5,10	-
Lucembursko	8	5,13	8	5,05	-
Belgie	9	5,04	9	5,00	-
Francie	10	4,98	10	5,00	-
Estonsko	11	4,74	13	4,67	+2
Irsko	12	4,66	11	4,71	-1
Slovinsko	13	4,59	12	4,69	-1
Portugalsko	14	4,59	15	4,52	+1
Španělsko	15	4,52	16	4,50	+1
Česká republika	16	4,49	14	4,54	-2
Kypr	17	4,40	17	4,47	-
Malta	18	4,39	18	4,38	-
Lotyšsko	19	4,36	21	4,20	+2
Litva	20	4,31	20	4,22	-
Itálie	21	4,30	19	4,23	-2
Slovenská republika	22	4,13	22	4,17	-
Polsko	23	4,08	23	4,06	-
Maďarsko	24	4,06	24	4,04	-
Chorvatsko	25	4,01	25	4,01	-
Řecko	26	3,95	26	3,92	-
Rumunsko	27	3,79	27	3,84	-
Bulharsko	28	3,76	28	3,79	-
Komparace s jinými státy					
EU27		4,94		4,88	
EU28 ⁹²		4,67		4,64	
BRIC		3,95		3,86	
Kanada		5,22		5,27	
Japonsko		5,04		4,97	
Spojené státy americké		4,95		4,93	

Zdroj: WEF (2012); vlastní zpracování, 2019

⁹² Do hodnocení bylo pro srovnání zahrnuto také Chorvatsko, přestože se stalo členem EU až v roce 2013.

Příloha 11

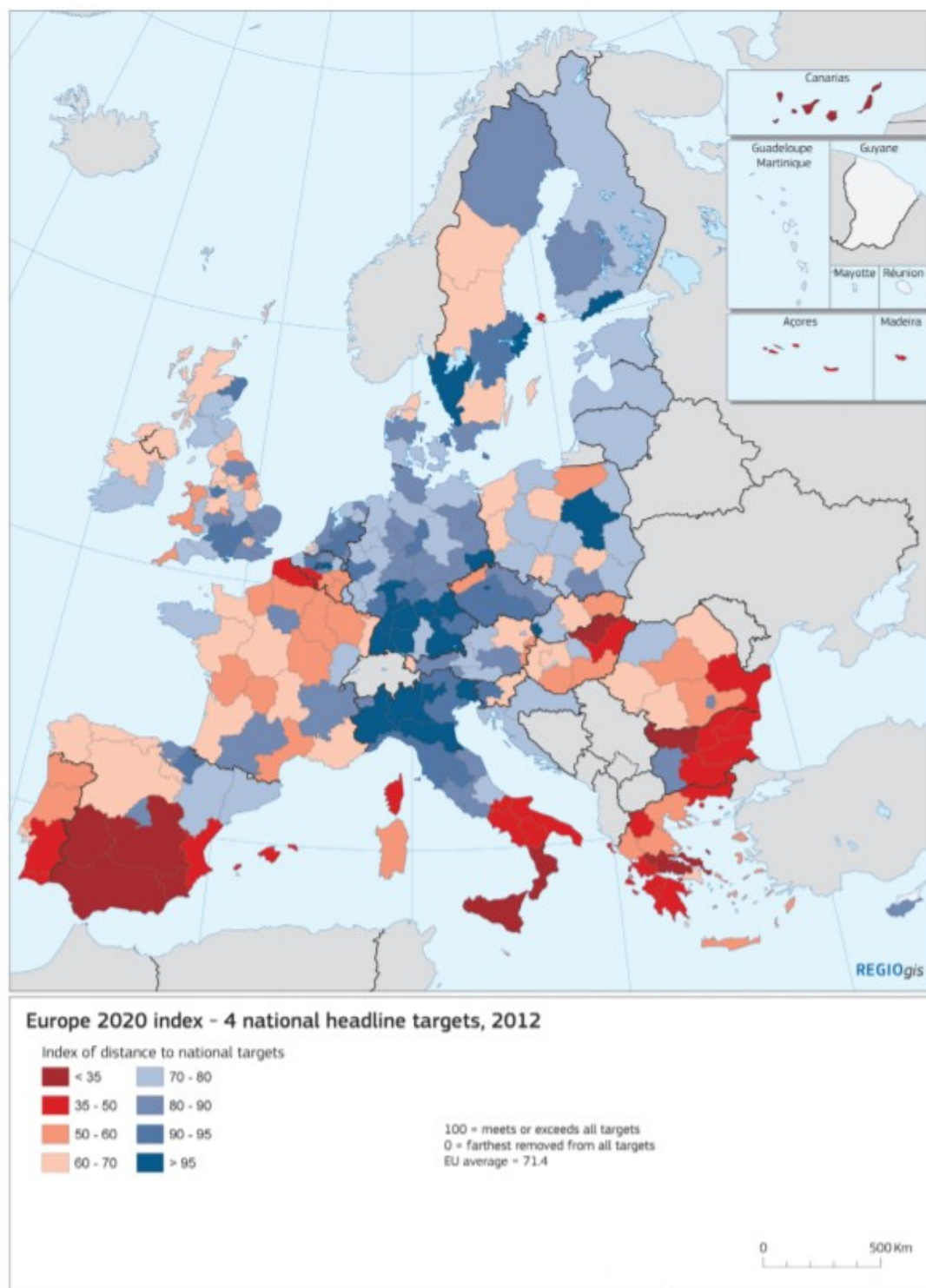
Obrázek 1a: Hodnocení plnění cílů Strategie Evropskou komisí dle indexu Evropa 2020 na regionální úrovni - hlavní vytyčené cíle EU⁹³

Zdroj: Evropská komise (2015, s. 8)

⁹³ Vyjma hlavních cílů v oblasti změny klimatu a udržitelné energie.

Obrázek 1b: Hodnocení plnění cílů Strategie Evropskou komisí dle indexu Evropa 2020 na regionální úrovni - národní cíle jednotlivých členských států EU⁹⁴

Zdroj: Evropská komise (2015, s. 8)

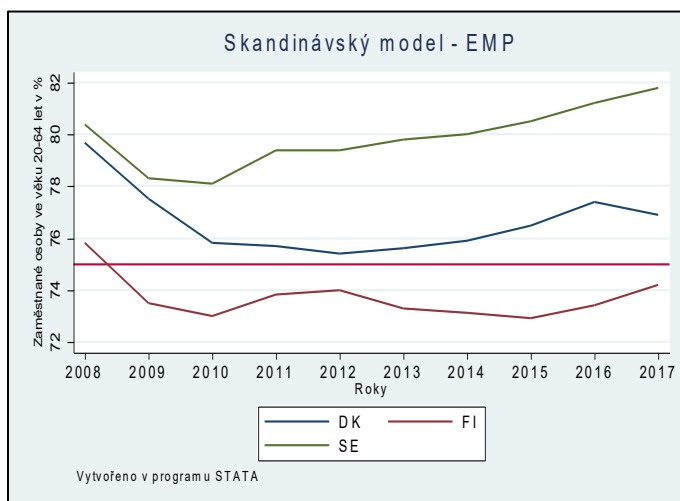
⁹⁴ Vyjma hlavních cílů v oblasti změny klimatu a udržitelné energie.

Příloha 12

Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 je uvedeno dle následujícího pořadí „1“ až „8“, čemuž také odpovídá řazení jednotlivých obrázků na základě pěti hodnocených modelů „a“ až „e“, tj.:

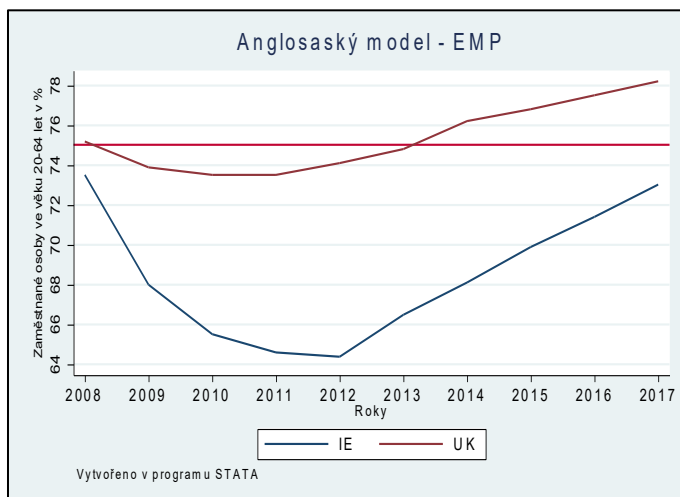
- 1 - EMP; 2 - R&D; 3 - GHG; 4 - REN; 5 - EFF; 6 - ESL; 7 - TERT; 8 - AROPE,
- a - skandinávský model; b - anglosaský model; c - kontinentální model; d - jihoevropský model; e - tranzitivní model.

Obrázek 1a: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EMP

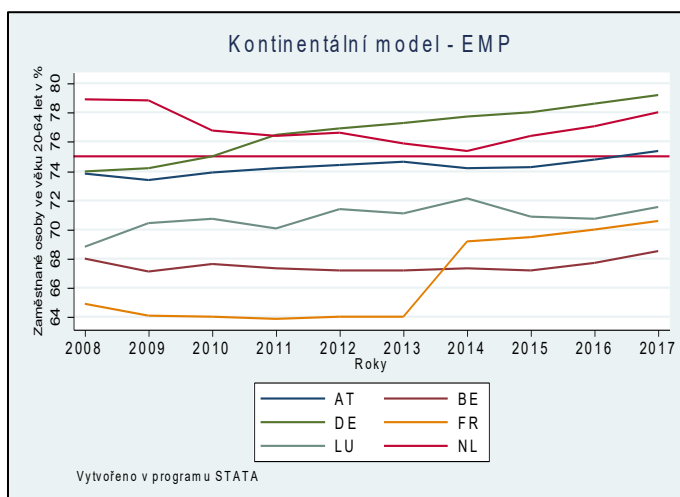
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 1b: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EMP

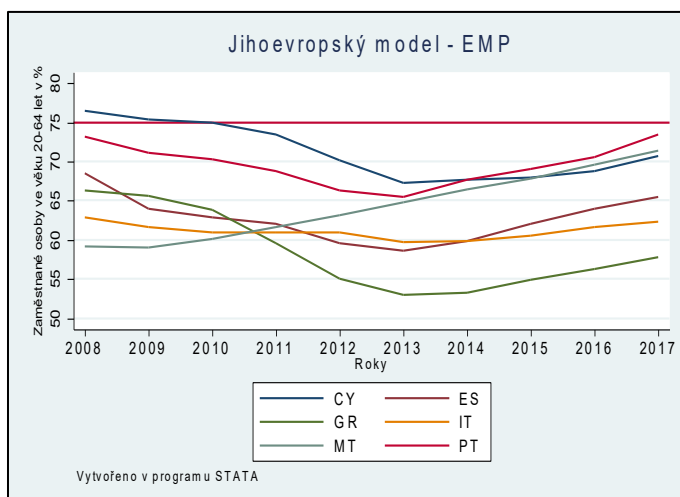
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 1c: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EMP

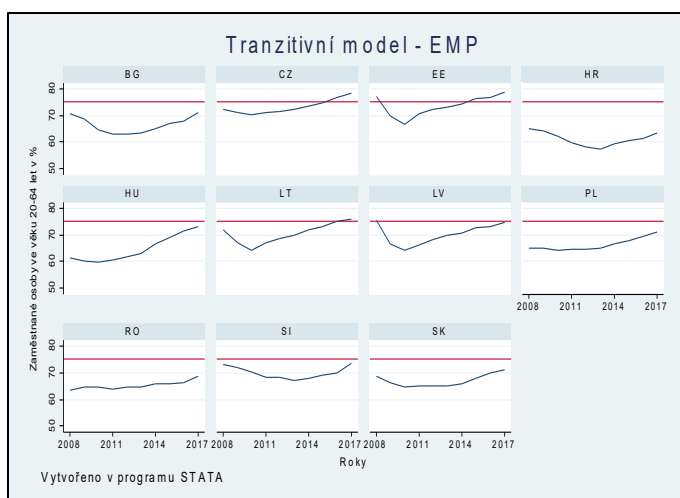
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 1d: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EMP

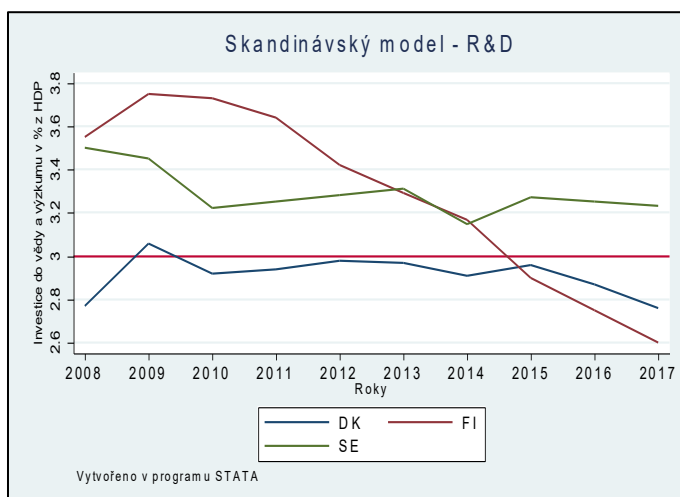
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 1e: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EMP

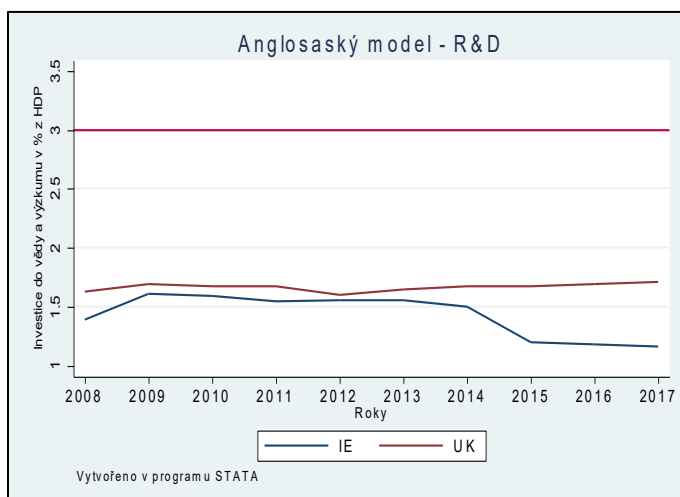
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 2a: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl R&D

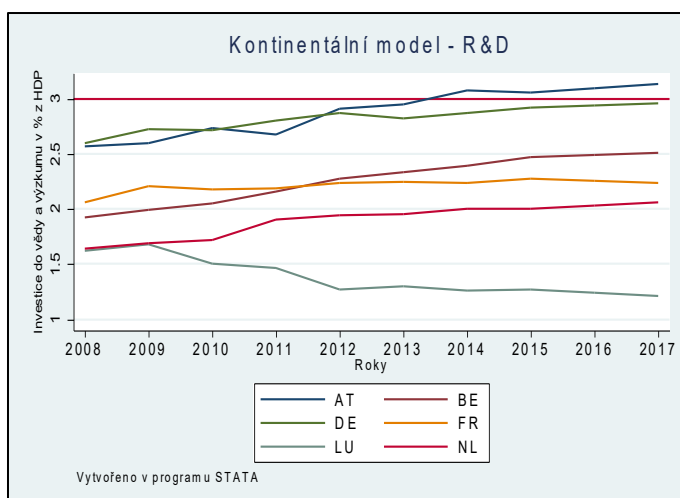
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 2b: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl R&D

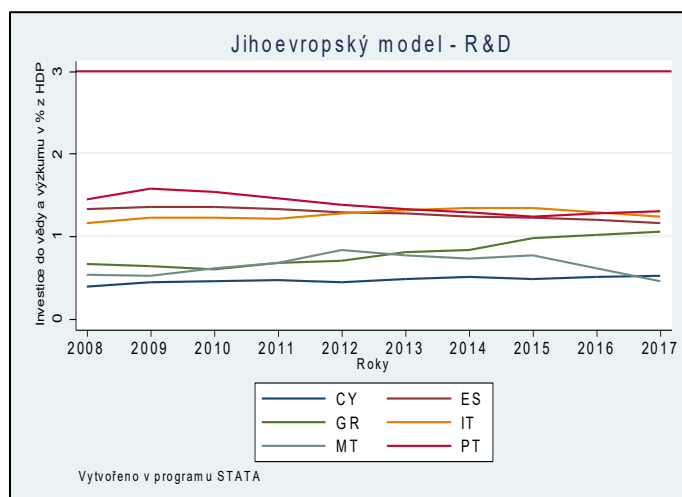
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 2c: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl R&D

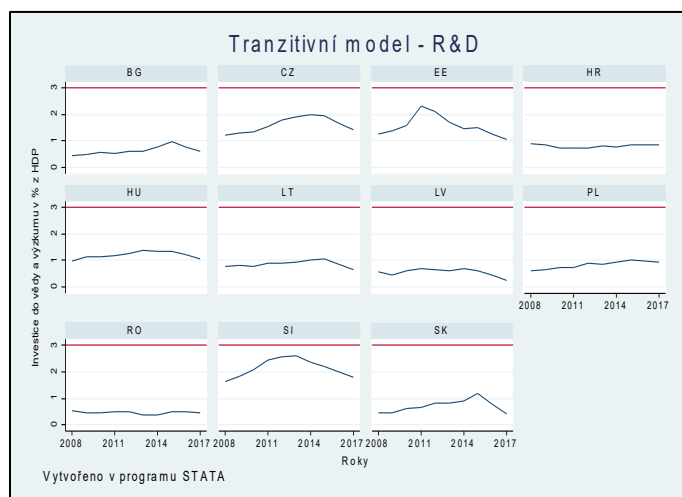
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 2d: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl R&D

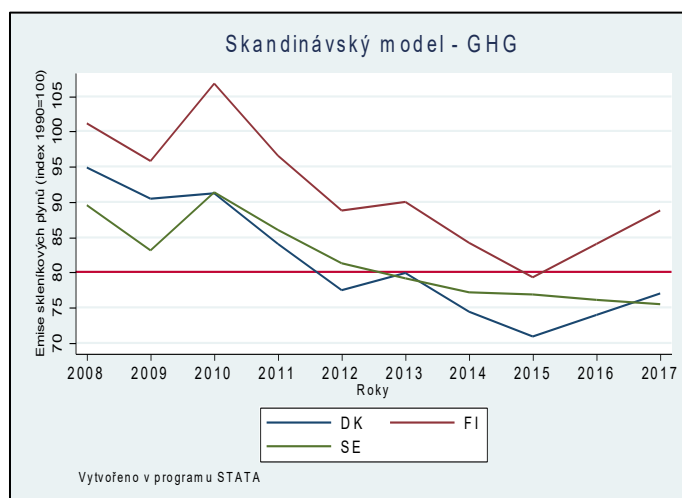
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 2e: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl R&D

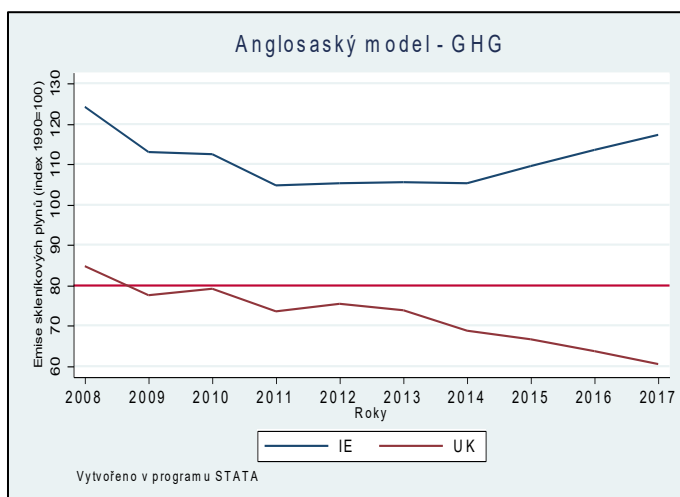
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 3a: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl GHG

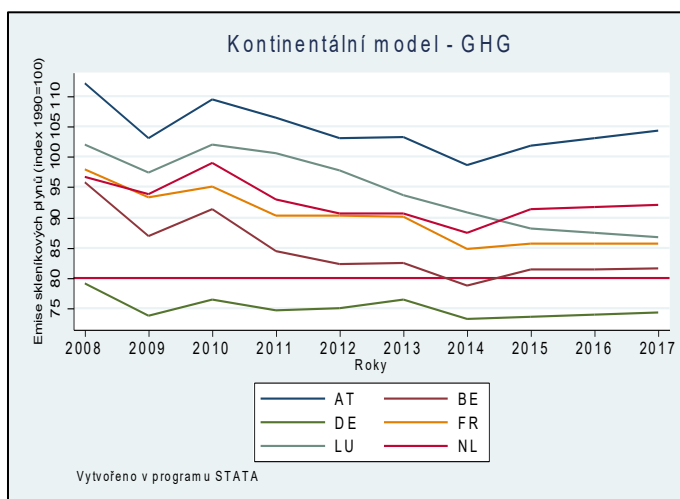
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 3b: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl GHG

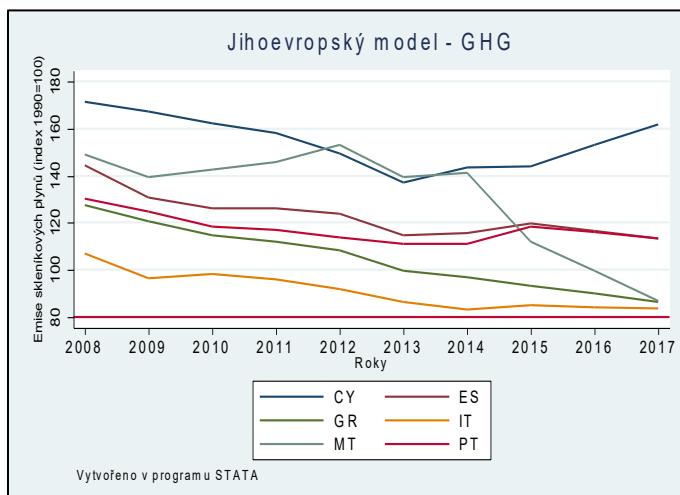
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 3c: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl GHG

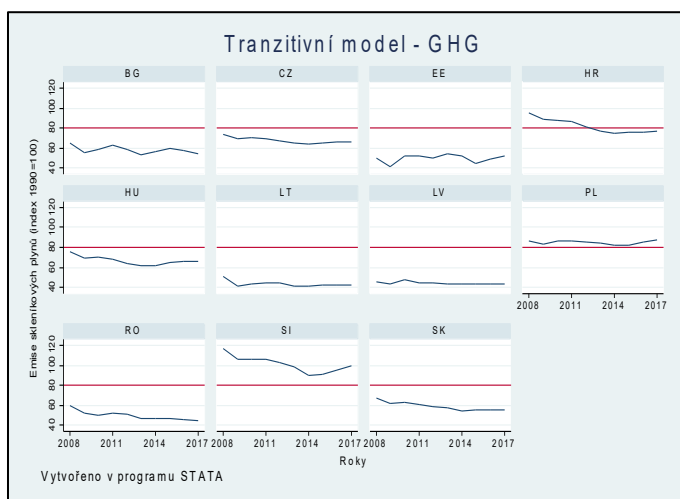
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 3d: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl GHG

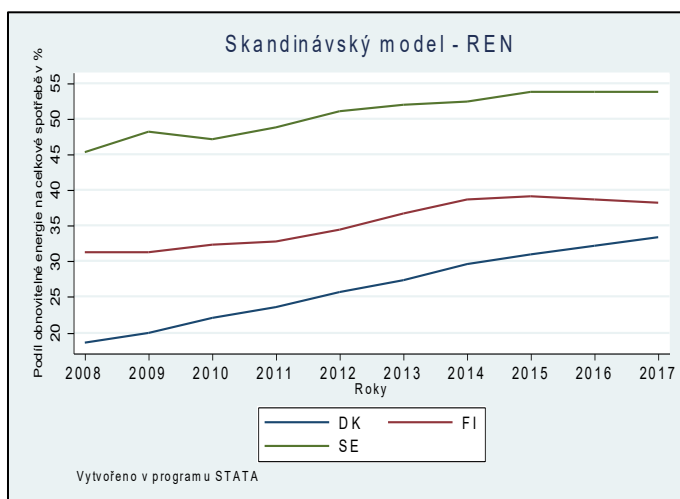
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 3e: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl GHG

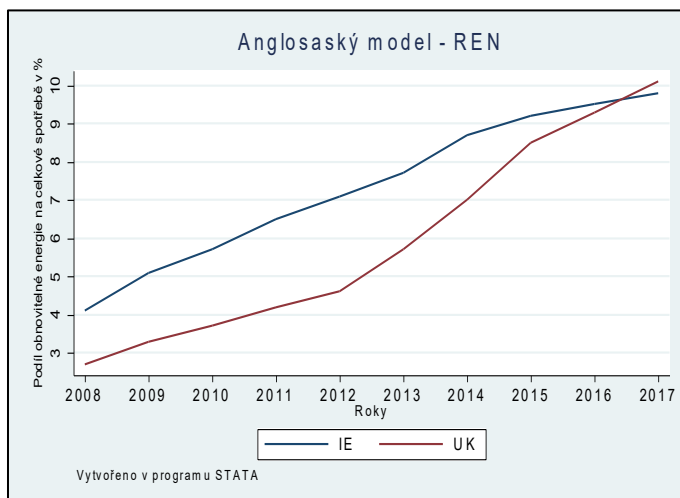
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 4a: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl REN

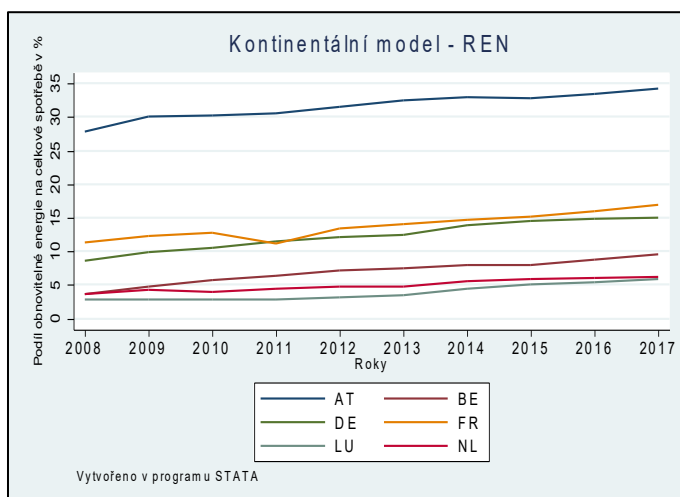
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 4b: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl REN

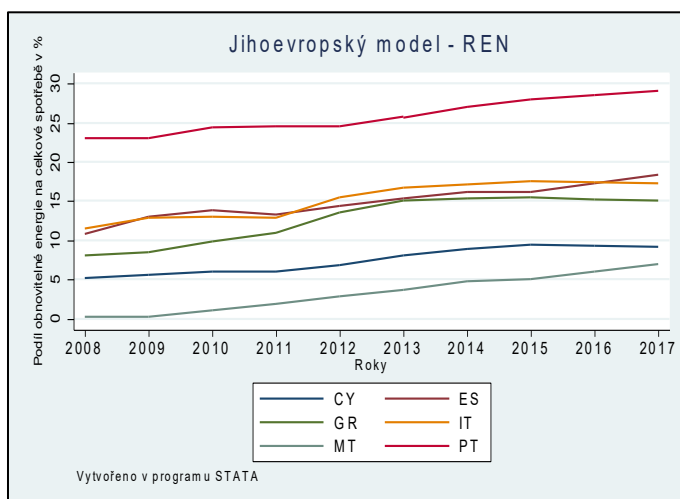
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 4c: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl REN

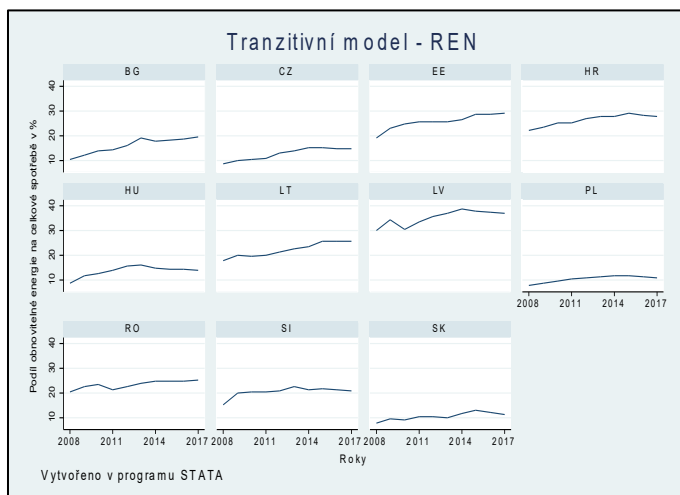
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 4d: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl REN

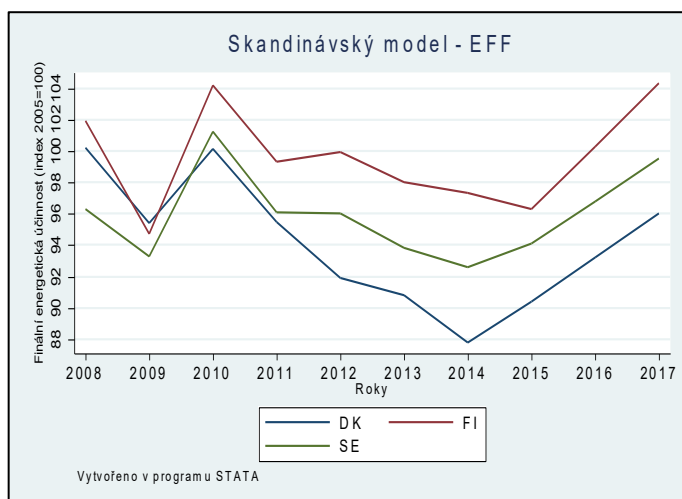
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 4e: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl REN

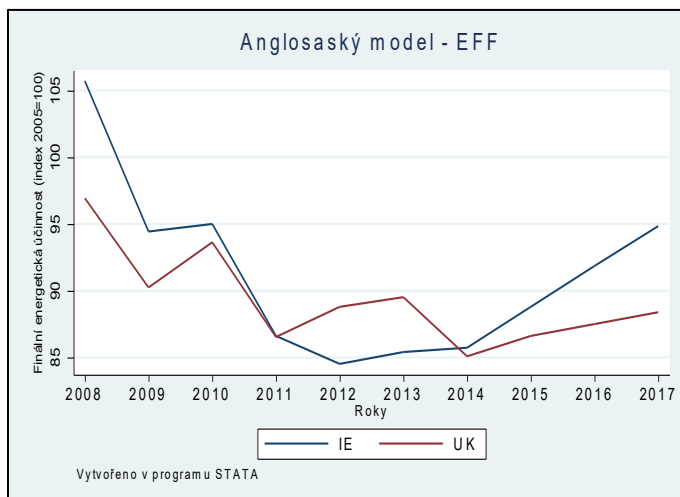
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 5a: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EFF

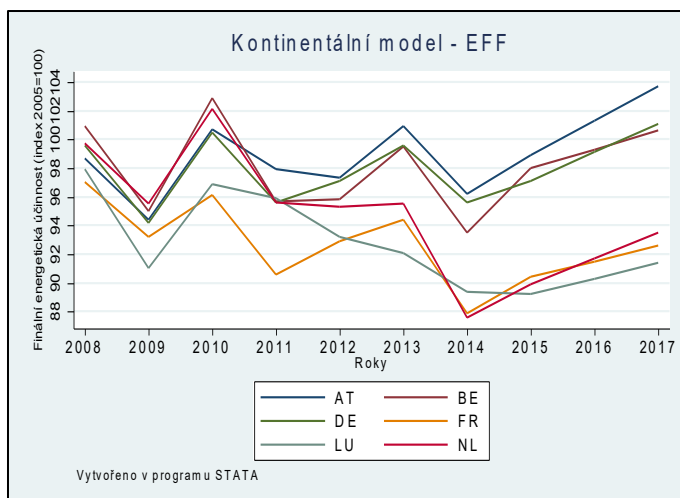
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 5b: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EFF

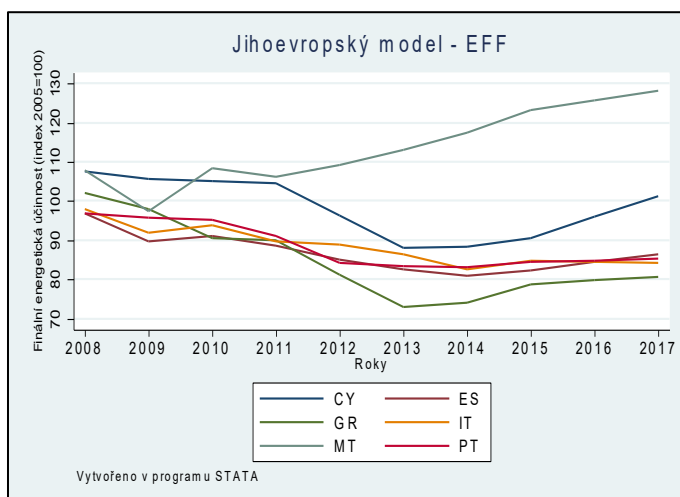
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 5c: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EFF

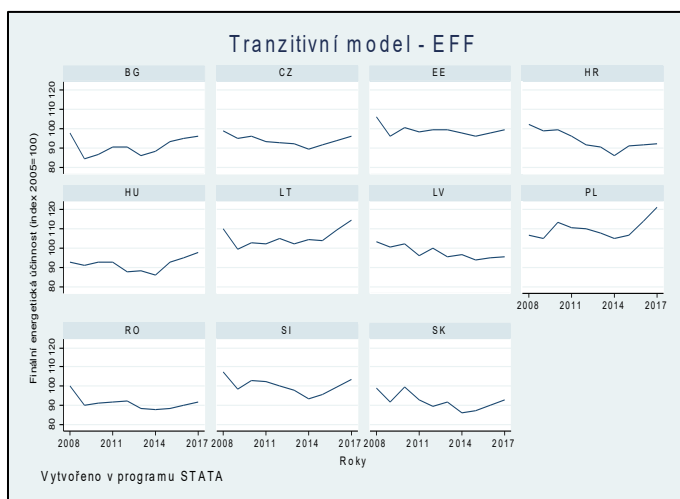
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 5d: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EFF

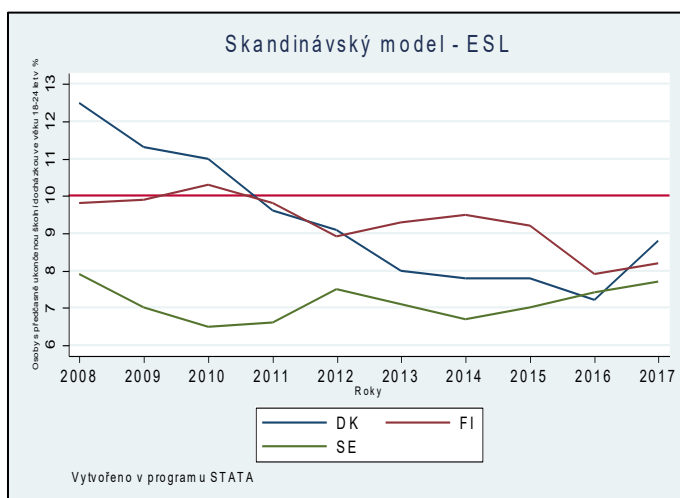
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 5e: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl EFF

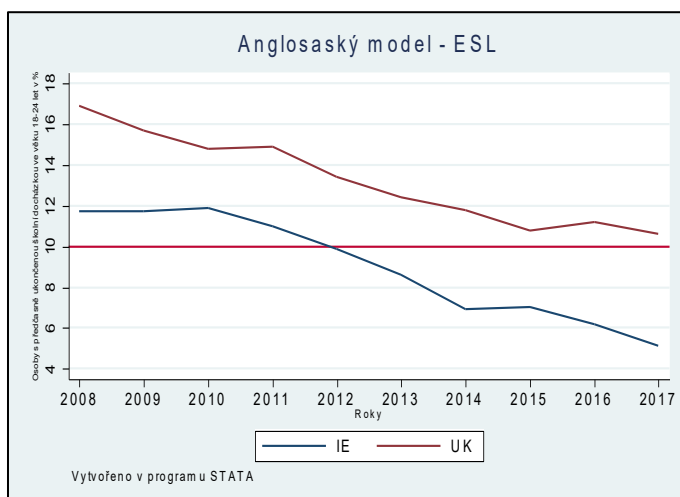
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 6a: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl ESL

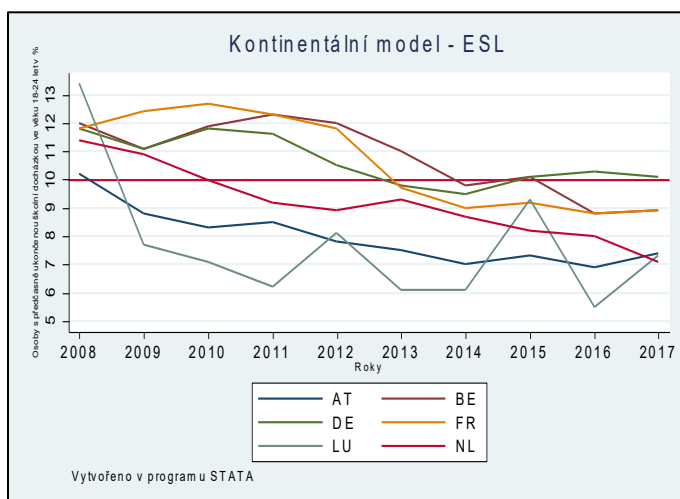
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 6b: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl ESL

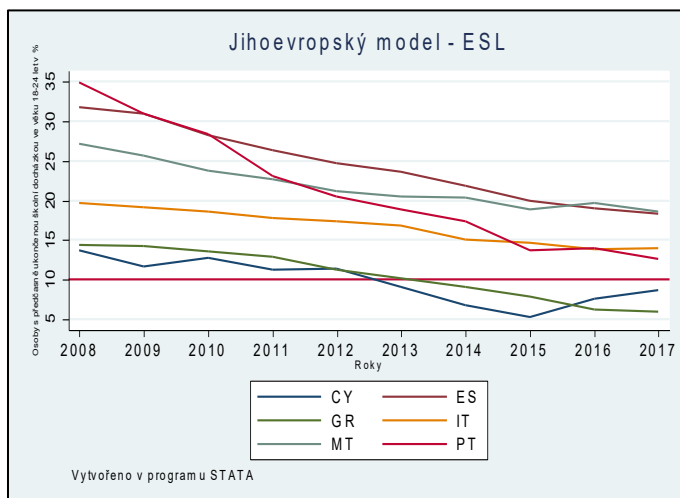
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 6c: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl ESL

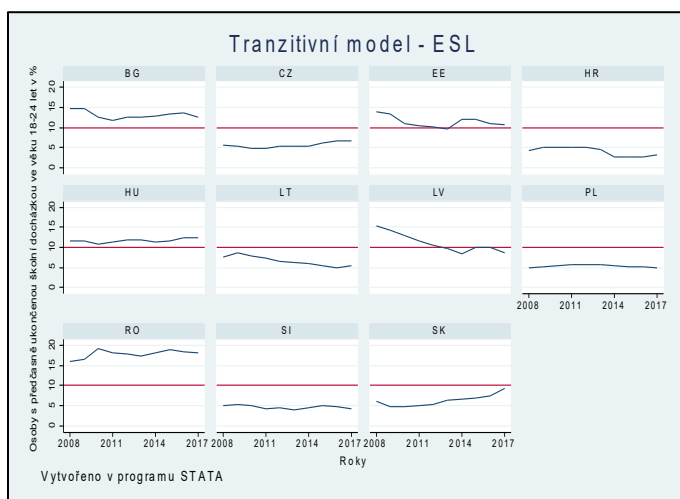
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 6d: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl ESL

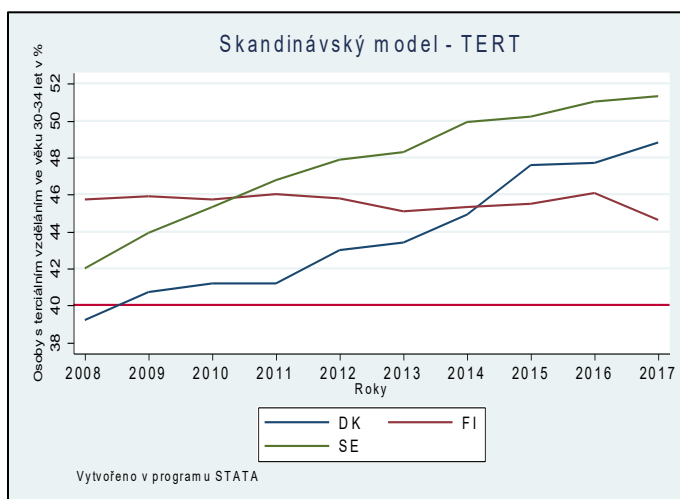
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 6e: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl ESL

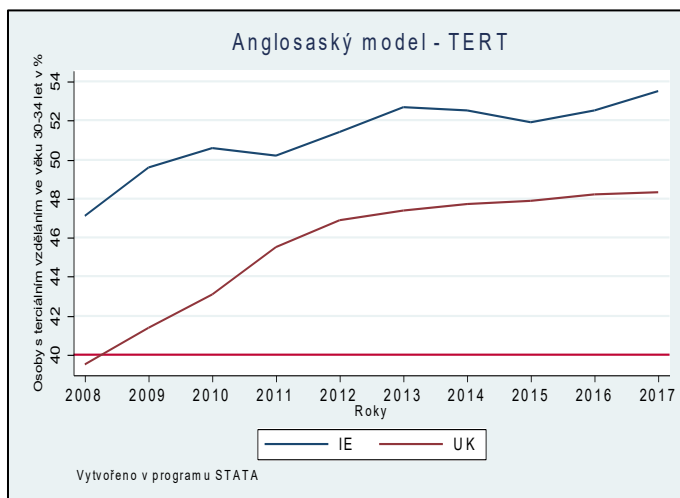
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 7a: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl TERT

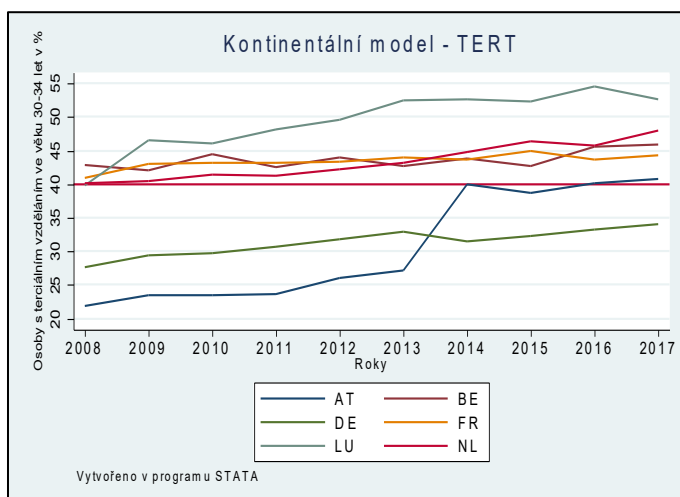
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 7b: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl TERT

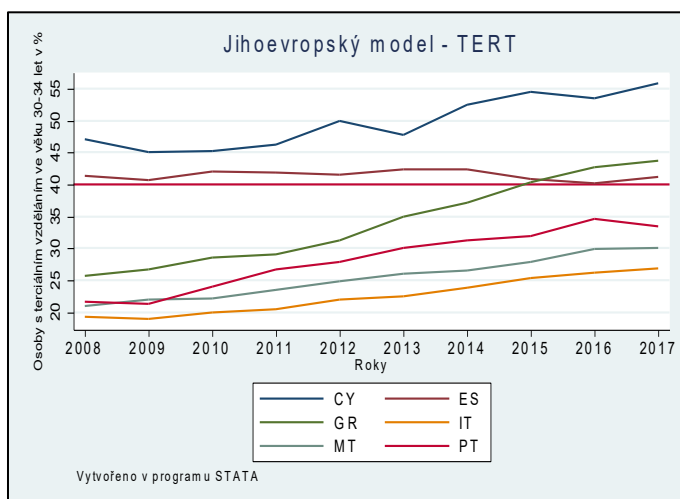
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 7c: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl TERT

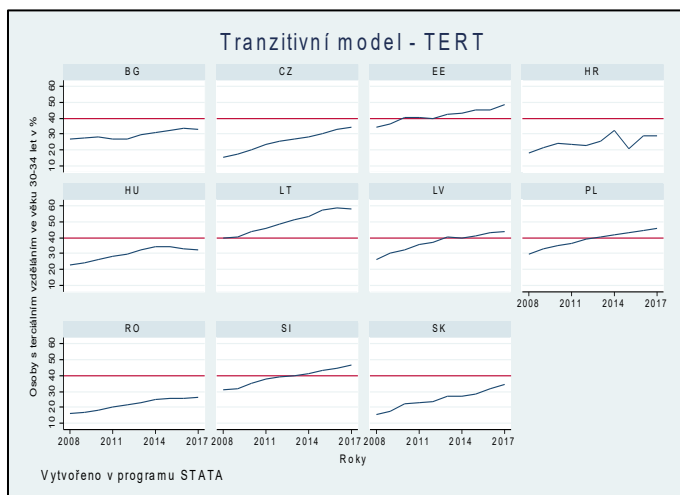
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 7d: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl TERT

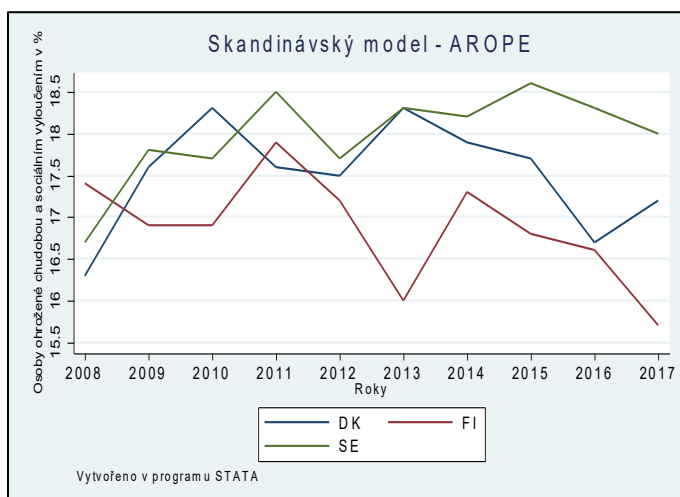
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 7e: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl TERT

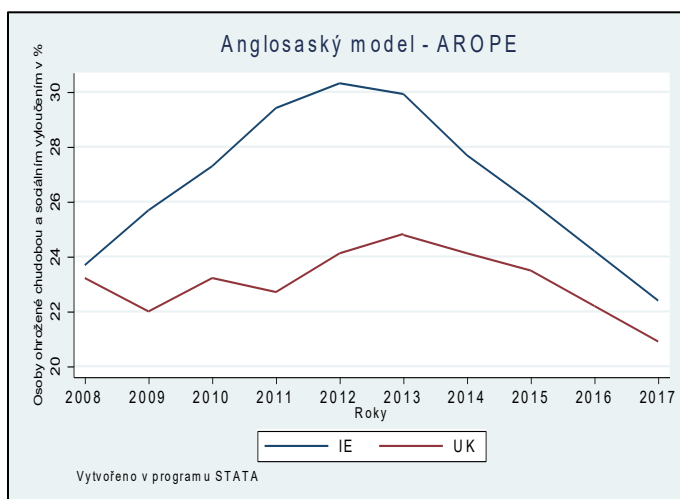
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 8a: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl AROPE

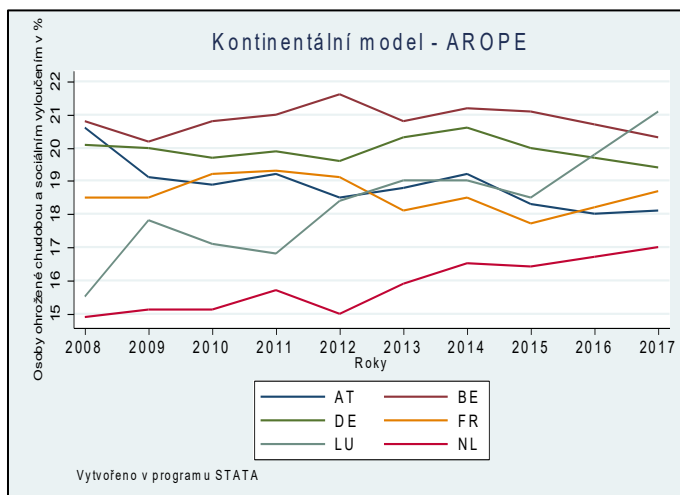
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 8b: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl AROPE

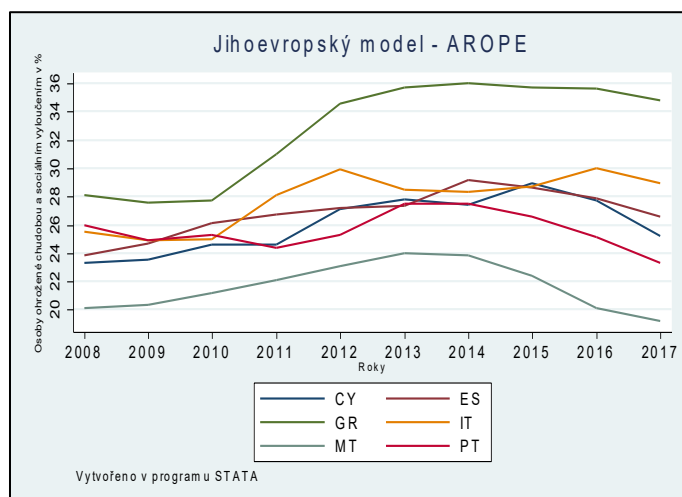
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 8c: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl AROPE

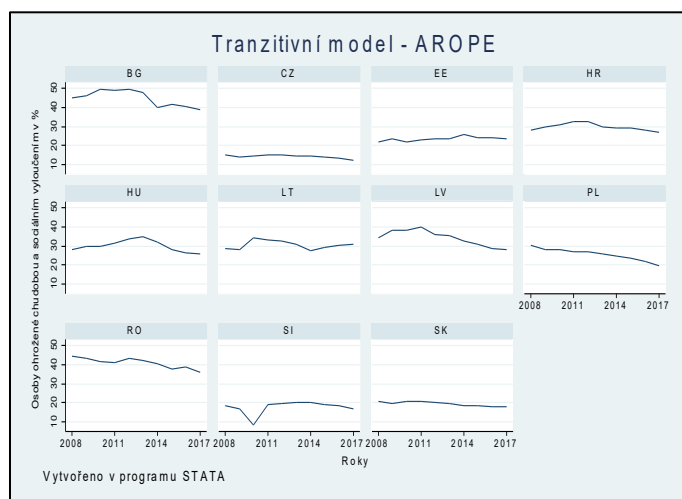
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 8d: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl AROPE

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

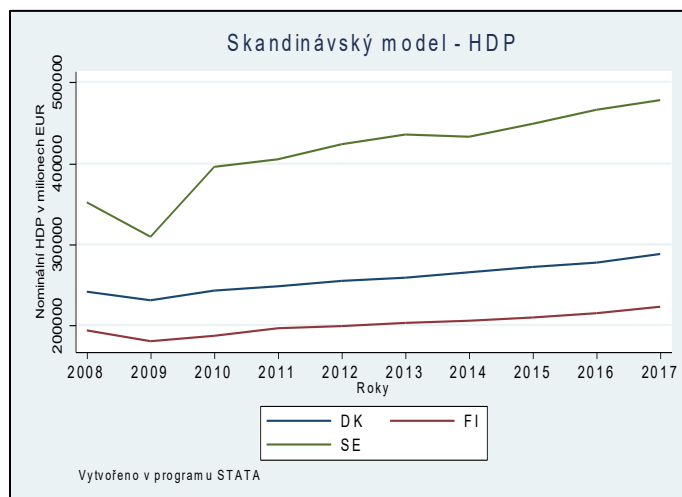
Obrázek 8e: Vývoj plnění cílů Strategie Evropa 2020 v období 2008-2017 - cíl AROPE

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

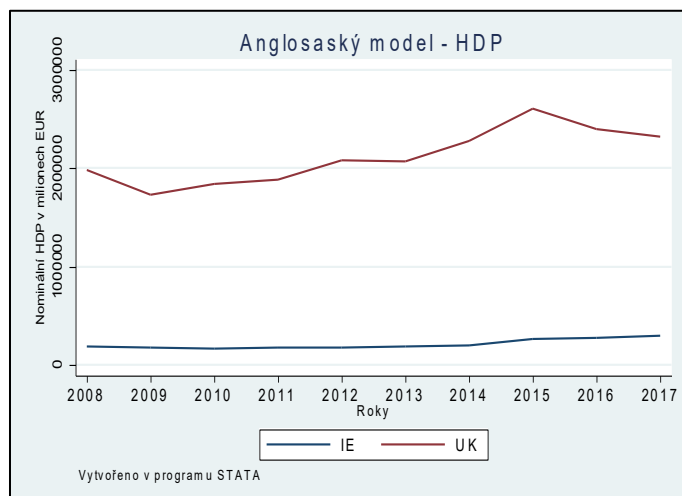
Příloha 13

Obrázek 1a: Vývoj nominálního HDP v milionech EUR během období 2008-2017
- Skandinávský model

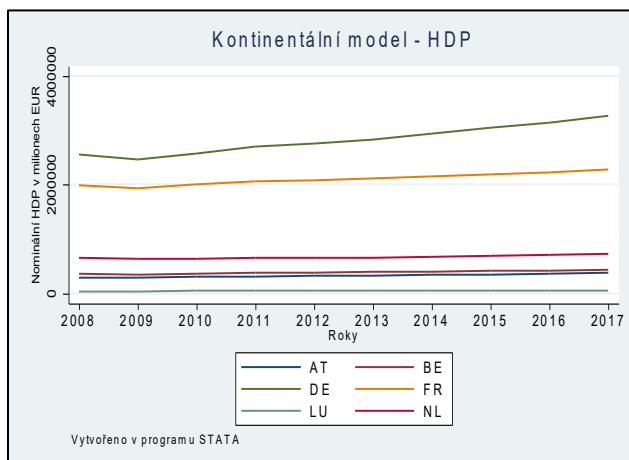
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 1b: Vývoj nominálního HDP v milionech EUR během období 2008-2017
- Anglosaský model

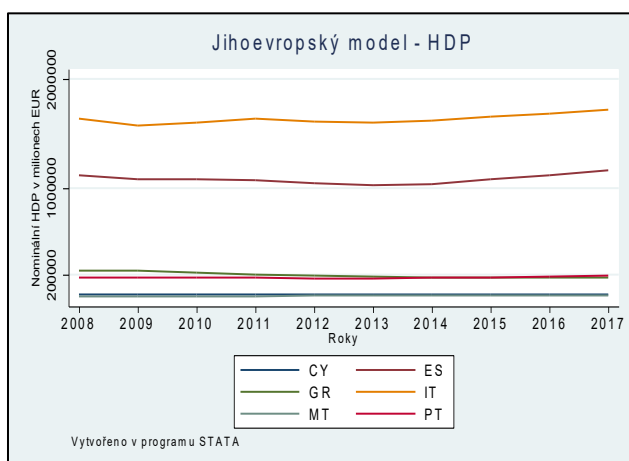
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 1c: Vývoj nominálního HDP v milionech EUR během období 2008-2017
- Kontinentální model

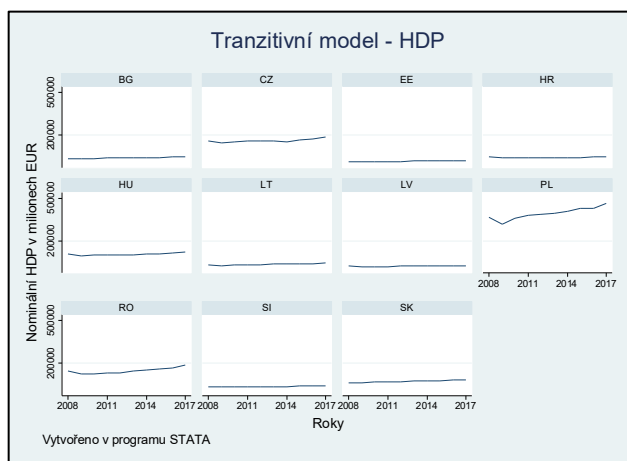
Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 1d: Vývoj nominálního HDP v milionech EUR během období 2008-2017
- Jihoevropský model

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019

Obrázek 1e: Vývoj nominálního HDP v milionech EUR během období 2008-2017
- Tranzitivní model

Zdroj: Eurostat (2019); vlastní zpracování v softwaru STATA, 2019